

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2007–2008)

FOR BUDSJETTÅRET 2008

Utgiftskapitler: 900–953, 2421, 2426 og 2460

Inntektskapitler: 3900–3961, 5325, 5326, 5460, 5574, 5612, 5613, 5625 og 5656

Innhold

Del I		4	Oversikt over tilsagns-	
Innledende del	7		fullmakter	30
1	Regjeringens næringspolitikk ...	9	5	Oversikt over garanti- og
1.1	Verdiskaping er grunnlaget for	9	garantiliknende ordninger	31
1.2	velferden	9	6	Bruk av stikkordet «kan
1.3	Utfordringer for norsk økonomi	9	overføres»	35
1.4	Aktiv næringspolitikk	10		
1.4	Næringspolitiske hoved-		Del II	
	utfordringer for 2008	12	Budsjettforslag	37
2	Nærings- og handels-		Programområde 17 Nærings- og	
	departementets politikk-		handelsformål	39
	områder	16	<i>Programkategori 17.00 Administrasjon</i>	39
2.1	Rammevilkår for verdiskaping	16	Kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet	40
2.1.1	Generelle rammebetingelser	16	Kap. 3900 Nærings- og handelsdepartementet	49
2.1.2	Næringsrettet forenkling	17	<i>Programkategori 17.10 Infrastruktur og</i>	
2.2	Handel og internasjonalt		<i>rammebetingelser</i>	51
	samarbeid	17	Kap. 901 Styret for det industrielle rettsvern ..	52
2.2.1	EFTAs handelsavtaler, WTO og	17	Kap. 3901 Styret for det industrielle rettsvern	54
2.2.2	investeringsbeskyttelsesavtaler	18	Kap. 902 Justervesenet	55
2.2.3	EØS-avtalen og det indre marked .	18	Kap. 3902 Justervesenet	57
2.3	Fremme av eksport og nærings-	19	Kap. 903 Norsk Akkreditering	57
	livets internasjonalisering	19	Kap. 3903 Norsk Akkreditering	58
2.3.1	Næringsrelevant forskning	20	Kap. 904 Brønnøysundregistrene	59
2.3.1	Grunnleggende næringsrettet	20	Kap. 3904 Brønnøysundregistrene	63
	forskning	20	Kap. 905 Norges geologiske undersøkelse	64
2.3.2	Næringslivets investeringer	20	Kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse ..	68
	i forskning og utvikling	20	Kap. 906 Bergvesenet med Bergmesteren	
2.3.3	Internasjonalt forsknings-	20	for Svalbard	68
	samarbeid	20	Kap. 3906 Bergvesenet med Bergmesteren	
2.4	Innovasjon og entreprenørskap	20	for Svalbard	72
2.4.1	Innovasjonspolitik	20	Kap. 5574 Sektoravgifter under Nærings- og	
2.4.2	Virkemidler for innovasjon,	21	handelsdepartementet	72
	nyskaping og design	21	Kap. 907 Sjøfartsdirektoratet	73
2.4.3	Entreprenørskap	23	Kap. 3907 Sjøfartsdirektoratet	77
2.5	Særskilte sektorer	23	Kap. 908 Skipsregistrene	78
2.5.1	Maritime næringer og skipsfart	23	Kap. 3908 Skipsregistrene	80
2.5.2	Reiseliv	24	Kap. 909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	80
2.5.3	Statlig eierskap	25	Kap. 912 Bedriftsrettet informasjonsformidling	82
2.5.4	Samfunnssikkerhet og beredskap .	26	Kap. 913 Standardisering	84
2.5.5	Likestilling	26	<i>Programkategori 17.20 Forskning, nyskaping</i>	
3	Oversiktstabeller for		<i>og internasjonalisering</i>	86
	budsjettet	27		
3.1	Utgifter	27		
3.2	Inntekter	28		

Kap. 920 Norges forskningsråd	88	Kap. 3961 Selskaper under NHDs forvaltning	162
Kap. 921 Statlig investeringsfond	103	Kap. 5609 Renter fra selskaper under NHDs forvaltning	163
Kap. 922 Romvirksomhet	104	Kap. 5612 Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S	163
Kap. 924 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	110	Kap. 5656 Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	163
Kap. 928 FoU-prosjekter i næringslivets regi	115		
Kap. 929 Norsk Designråd	115	Del III	
Kap. 931 Miljøtiltak	117	Spesielle temaer	165
Kap. 934 Internasjonaliseringstiltak	117		
Kap. 937 Svalbard Reiseliv AS	120	8 Likestilling	167
Kap. 938 Omstillingstiltak	121		
Kap. 3939 Støtte til skipsbygging	122	9 Sektorovergripende miljøvern- politikk	172
Kap. 2421 Innovasjon Norge	122		
Kap. 5325 Innovasjon Norge	137	10 Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Nærings- og handels- departementet	177
Kap. 5625 Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	138		
Kap. 2426 SIVA SF	139	11 Retningslinjer for statlig eierskap: Holdning til lederlønn	179
Kap. 5326 SIVA SF	143		
Kap. 5613 Renter fra SIVA SF	143		
Kap. 2460 Garanti-instituttet for eksport- kreditt	143		
Kap. 5460 Garanti-instituttet for eksport- kreditt	150		
<i>Programkategori 17.30 Statlig eierskap</i>	151		
Kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap	156	Forslag til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2008, kapitlene 900–953, 2421, 2426 og 2460, 3900–3961, 5325, 5326, 5460, 5574, 5612, 5613, 5625 og 5656	182
Kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap	157		
Kap. 953 Kings Bay AS	157		
Kap. 3954 Pensjonsfond for tidligere ansatte ved Sydvaranger ASA	159		
Kap. 960 Raufoss ASA	159		

DET KONGELIGE
NÆRINGS- OG HANDELSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 1

(2007–2008)

FOR BUDSJETTÅRET 2008

Utgiftskapitler: 900–953, 2421, 2426 og 2460

Inntektskapitler: 3900–3961, 5325, 5326, 5460, 5574, 5612, 5613, 5625 og 5656

*Tilråding fra Nærings- og handelsdepartementet av 14. september 2007,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Stoltenberg II)*

Del I
Innledende del

1 Regjeringens næringspolitikk

1.1 Verdiskaping er grunnlaget for velferden

Målet for regjeringens næringspolitikk er at vi skal ha størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi. Dette er et sentralt mål for regjeringen fordi verdiskaping er grunnlaget for velferd.

Regjeringen ønsker et aktiv samarbeid med næringslivet fordi det styrker både næringslivet og fellesskapets interesser. Høy verdiskaping og framtidig velferd avhenger av at verdien av å skape kombineres med verdien av å dele.

En velfungerende offentlig sektor med omfattende ansvar for velferdsordninger er utviklet over mange år i samarbeid med partene i arbeidslivet. Dette samarbeidet er et sentralt kjennetegn ved den nordiske modellen, og et vesentlig premis for at Norge, i likhet med de andre nordiske landene, har klart å kombinere vekst og velferd.

Siden vi begynte å utvinne olje og gass utenfor norskekysten på begynnelsen av 70-tallet har de statlige inntektene bare økt, og vi har etter hvert bygd opp et betydelig oljefond. Det er mye oppmerksomhet rundt denne formuen, og den har utvilsomt bidratt til Norges status som et av verdens rikeste land i dag. Likevel er det arbeidskraften som er vår aller viktigste ressurs. Den neddiskonterte verdien av den framtidige arbeidsinnsatsen, utgjør nesten 90 pst. av Norges nasjonalformue. Petroleumsformuen står bare for 4 pst. Regjeringens satsing på utdanning på alle nivåer er derfor avgjørende i et verdiskapingsperspektiv.

Derfor er det også viktig at regjeringen fortsatt lykkes i å legge til rette for mangfold i næringslivet og et inkluderende arbeidsliv. Vi klarer i dag å ta i bruk arbeidskraften i større grad enn andre europeiske land. Vårt mål er at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder vi har fortrinn. Innovasjon er en naturlig del av næringslivets daglige innsats for å skape verdier. Ved å ta i bruk ny kunnskap og utnytte eksisterende kunnskap på nye måter, utvikle nye produkter og ny design, omstille virksomheten og erobre nye markeder, øker bedriftene sin konkurranse-dyktighet.

Ansvar og drivkraften i enhver innovasjonsprosess ligger hos enkeltmennesker og bedrifter. Offentlige myndigheter har på sin side et ansvar for å tilrettelegge for verdiskaping og innovasjon. Regjeringen vil i løpet av 2008 legge fram en egen stortingsmelding om innovasjon. Vi utvikler nasjonale strategier for de næringsområder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn, som maritim sektor og reiseliv. Innenfor rammen av den maritime strategien foreslår regjeringen at det settes av 100 mill. kroner i statsbudsjettet for 2008 til miljøvennlig vekst og tiltak for å øke kompetansen i de maritime næringer. Regjeringen vil videre legge fram en nasjonal reiselivsstrategi, som både legger til rette for verdiskaping og som samtidig tar hensyn til distriktene og miljøet i størst mulig grad.

Norge er inne i en høykonjunktur etter over fire år med sterk vekst i fastlandsøkonomien. Det har aldri vært flere i arbeid, og arbeidsledigheten er den laveste på nærmere 20 år. Dette er svært gledelig. Lav ledighet er det viktigste målet for regjeringens økonomiske politikk. I denne situasjonen er det viktig å sikre en fortsatt balansert utvikling for norsk økonomi gjennom å føre en ansvarlig økonomisk politikk.

Regjeringen er også opptatt av å sikre Norge gode avtaler og vilkår på utenlandske markeder. Vi satser på nyskaping, utvikling og forskning for å skape framtidens arbeidsplasser. Vi sikrer statlig eierskap for å ta vare på fellesskapets interesser og råderetten over sentrale naturressurser. Vi vil også sikre hovedkontor, forskningsaktiviteter, langsiktig verdiskaping og arbeidsplasser i Norge. Gjennom partnerskap med næringslivet og de ansattes organisasjoner, legger vi til rette for mer lønnsomme bedrifter og sterkere lokalsamfunn. Vi vil bruke mer ressurser på å skape en bærekraftig verdiskaping som tar hensyn til miljøet og klimautfordringen.

1.2 utfordringer for norsk økonomi

Norsk næringsliv er i stor grad utsatt for konkurranse fra utlandet, enten det er på nasjonale eller utenlandske markeds plasser. Næringslivets konkurransevne i forhold til de utenlandske produ-

sentene er og vil være avgjørende for norsk verdiskaping og velferd. Særlig er tilgangen til og konkurransekräften i EUs indre marked viktig.

Norge har knapphet på arbeidskraft i mange bransjer og arbeidsledigheten er nå på under 3 pst. Samtidig er om lag en av fem personer i yrkesaktiv alder utenfor arbeidsstyrken. I tillegg øker antallet uføretrygdde og sykemeldte. Regjeringen vil derfor satse på et inkluderende arbeidsliv slik at folk kan gå fra trygd til arbeid. Regjeringen vil også legge til rette for at arbeidsinnvandring kan avhjelpe behovet når det oppstår flaskehalsler i arbeidsmarkedet.

Arbeidskraftens kompetanse er også viktig. Den bestemmes bl.a. av kvaliteten på grunnskoleutdanningen. Norsk grunnskole har over en rekke år fått svake resultater i de såkalte PISA-undersøkelsene, særlig i naturfag og matematikk. Det er regjeringen opptatt av å gjøre noe med og vi satser nå enda sterkere på å framheve kunnskap i skolen. Videre er satsingen på realfag viktig for næringslivet, slik at kvaliteten på og andelen realfagskandidater økes.

Petroleumsinntektene gir store muligheter for verdiskaping og velferd så lenge de forvaltes på en ansvarlig måte. Men det er en utfordring å holde bruken på et forsvarlig nivå, både for å hindre oppheting i økonomien i dag og for å sikre en rettferdig fordeling mellom generasjonene. Regjeringen vil derfor følge handlingsregelen for bruken av petroleumsinntektene. Dette innebærer at bare den forventede realavkastningen av statens petroleumsformue skal kunne brukes hvert år.

Det er forventet at antallet pensjonister vil fordobles fram mot 2050, samtidig som antallet arbeidstakere vil falle. Handlingsregelen vil gjøre det lettere å unngå særnorsk pris- og lønnsvekst og sikre en stabil kronekurs samtidig som den tillater oppbyggingen av et stort pensjonsfond for å møte de betydelige, framtidige pensjons- og trygdeforpliktelsene som følger av en aldrende befolkning. Oljeproduksjonen i Norge er nå begynt å avta, og gassproduksjonen nærmer seg også den forventede toppen. I dag er olje- og gassprisene på rekordhøye nivåer, noe som sikrer oss meget høye inntekter. Men vi må planlegge for den tiden som kommer, med lavere olje- og gassproduksjon, og med mulighet for lavere priser. Petroleumsinntektene vil avta. For å møte utfordringene som kommer i kjølevannet av dette må vi være dyktige på innovasjon og omstilling. Vi trenger en politikk som legger til rette for dette, slik at ny virksomhet kan generere eksportinntekter og finansiere framtidig velferd.

Klimautfordringen er alvorlig. FNs klimapanel har nå slått fast at global oppvarming med stor

sannsynlighet og i stor grad skyldes menneskeskapt CO₂-utslipp. Panelet anslår at temperaturen kan komme til å øke med 1,8–4,0°C fra 1990 til 2100. Havet kan stige med 18–59 cm. Dersom temperaturen øker med mer enn 3°C, som de mest dramatiske scenariene antyder, kan en tredjedel av jordens dyre- og plantearter bli utryddet og verdens landbruksproduksjon kan bli redusert.

Sir Nicholas Stern avla i oktober 2006 en rapport til den britiske regjeringen der det anslås at det samfunnsøkonomiske tapet ved klimaendringene kan komme til å tilsvare 5–20 pst. av verdens bruttonasjonalprodukt (BNP) årlig. Kostnadene ved å redusere CO₂-utslippene til et nivå som gjør at de verste konsekvensene unngås anslås til bare å tilsvare 1 pst. av verdens BNP årlig. Dette forutsetter imidlertid global kostnadseffektivitet i klimatiltakene. Global oppvarming vil etter alt å dømme redusere verdiskapingen i framtiden uansett hva vi gjør, men kostnadene blir altså vesentlig lavere dersom vi foretar betydelige kutt i CO₂-utslippene nå.

1.3 Aktiv næringspolitikk

En aktiv næringspolitikk er viktig for å få til innovasjon og omstilling. Hver dag er det bedrifter som oppstår eller som må innstille driften. Innovasjon og omstilling innebærer at vi bruker ressursene på en mer produktiv måte. Resultatet er økt verdiskaping og tryggere arbeidsplasser.

Regjeringen er svært opptatt av at folk kommer over i nytt arbeid og at kostnadene ved omstilling blir så små som mulig. Det er vanskelig for arbeidstakerne om en bedrift blir borte. Men det blir lettere dersom arbeidstakerne er trygge på at de både har økonomisk sikkerhet i perioden som arbeidssøkende, og at de raskt vil få tilbud om arbeid i en annen bedrift. Investeringer i den enkeltes kompetanse kan redusere kostnadene ved omstilling og gi gevinst både for den enkelte og for samfunnet. I nært samarbeid med andre berørte departementer ble forslag til tiltak ved nedlegging av bedrifter (omstillingsloven) sendt på høring i desember 2006. Forslag til tiltak blir lagt fram for Stortinget i en egen odelstingsproposisjon.

Vår evne til innovasjon og omstilling påvirkes av en rekke forhold og berører mange, ulike politikkområder. Nærings- og handelsdepartementet har et ansvar for bedrifts- og næringsrettede virkemidler når det gjelder forskning, innovasjon, omstilling og internasjonalisering, og forvaltningen av statens direkte eierandeler i selskaper innenfor en rekke sektorer i norsk næringsliv. Dessuten arbeider Nærings- og handelsdepartementet for å påvirke utformingen av de generelle

rammebetingelsene for næringsvirksomhet, samt internasjonale rammevilkår gjennom ulike internasjonale organisasjoner. Målet er at virkemidler, eierskapsforvaltning og rammebetingelser bidrar til den overordnede målsettingen om å legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi:

De bedrifts- og næringsrettede virkemidlene skal bidra til forskning, innovasjon, omstilling og internasjonalisering i norsk næringsliv. Virkemidlene forvaltes av virksomheter som Norges forskningsråd, Innovasjon Norge, SIVA, Garanti-instituttet for eksportkreditt og Argentum Fondsinvesteringer AS. Regjeringens satsinger på disse områdene framgår bl.a. i kapittel 1.4 under.

Den statlige eierskapspolitikken skal ivareta fellesskapets interesser og råderetten over viktige naturressurser. Den skal sikre hovedkontor, forskningsaktiviteter, langsiktig verdiskaping og arbeidsplasser i Norge. Stortinget ga i juni 2007 Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å stemme for utskillingen av petroleumsvirksomheten fra Norsk Hydro ASA og sammenslåing av denne med Statoil ASA i det nye selskapet Statoil-Hydro AS. I St.prp. nr. 88 (2006–2007) Statens eierskap i Aker Holding AS la regjeringen fram forslag om at staten erverver 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS, et selskap som har som eneste formål å eie aksjer i Aker Kværner ASA. Forslaget vil sikre et langsiktig industrielt eierskap i et sentralt leverandørselskap i norsk energisektor og videreføring av hovedkontorfunksjoner i Norge. Staten har utarbeidet retningslinjer for hvilke forhold staten vil vektlegge i sin stemmegivning når lederlønnfastsettelsen behandles på selskapenes generalforsamlinger. Retningslinjene, som ble fastsatt med virkning fra 8. desember 2006, innebærer bl.a. at staten vil stemme imot bruk av opsjoner og andre opsjonslignende ordninger i selskaper hvor staten har eierandel.

Sektorpolitikken på områder som marin sektor, maritim sektor, energi, miljø og reiseliv skal også legge til rette for at vi videreutvikler et næringsliv som tar utgangspunkt i våre fortrinn. I statsbudsjettet for 2008 foreslår regjeringen at det opprettes et nytt statlig investeringsfond, med en kapital på 2,2 mrd. kroner til egenkapitalinvesteringer. Det nye investeringsfondet legges til, og organiseres som et datterselskap under, Innovasjon Norge. Formålet med det nye statlige investeringsfondet er å bidra til å kommersialisere flere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer. Dette ved å tilby langsiktig og risikovillig kapital. Fondet skal prioritere de fem satsingsområdene miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, i tråd med Soria

Moria-erklæringen, og ha et spesielt fokus på klima- og miljøprosjekter.

Reiselivet har gode vekstmuligheter i Norge. Satsingen på reiselivsnæringene har aldri vært større enn i 2007, med et bevilgningsnivå på 200 mill. kroner til reiselivstiltak. Regjeringen foreslår å øke denne satsingen ytterligere i 2008, til 215 mill. kroner. Regjeringen vil legge fram en nasjonal reiselivsstrategi, som både legger til rette for verdiskaping og som samtidig tar hensyn til distriktene og miljøet. Strategien utformes i nært samarbeid med reiselivsnæringen.

Innenfor maritim sektor har regjeringen sikret bedre ordninger for sjøfolk, og dermed bidratt til tryggere arbeidsplasser i skipsfarten. Vi bidrar dessuten med mer midler innenfor maritim forskning og utvikling. I statsbudsjettet for 2008 foreslås bevilgningen til tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk økt med 380 mill. kroner. Videre lanserer regjeringen en egen maritim strategi og foreslår 100 mill. kroner til ulike tiltak som skal bidra til miljøvennlig vekst og økt kompetanse i de maritime næringer.

Utdannings- og forskningspolitikken skal bidra til at arbeidskraftens kompetanse er relevant og best mulig. Skolen skal ha kunnskap i sentrum. Regjeringen mener at høyteknologi og kunnskap er blant Norges fortrinn. Vi skal derfor bli enda bedre på disse områdene. Regjeringen vil bidra til at Norge utvikler ny kunnskap som kan legge grunnlag for økt verdiskaping. I denne sammenheng er det bl.a. viktig at det er et godt samspill mellom forskningsinstitusjonene og næringsliv. Sentrale virkemidler knyttet til næringsrettet forskning på Nærings- og handelsdepartementets budsjett er tilskuddsmidler som kanaliseres via Norges forskningsråd og Innovasjon Norge, i tillegg til norsk deltakelse i de europeiske romfartsprogrammene. Regjeringen vil forbedre norsk patentpolitikk. Sentralt i dette arbeidet er beslutningen om norsk tiltrædelse til Den europeiske patentkonvensjonen (EPC) 1. januar 2008.

Arbeidsmarkedspolitikken skal sørge for størst mulig sysselsetting og yrkesmessig og geografisk mobilitet av arbeidskraften. Norge har knapphet på arbeidskraft i mange bransjer samtidig som antall personer som mottar trygd generelt er høyt. Vi vil føre en arbeidsmarkeds- og familiepolitikk som gjør at folk satser på et livslangt yrkesliv. Regjeringen mener at et inkluderende arbeidsliv og et godt utbygd sosialt sikkerhetsnett som gir bedriftene fleksibilitet til omstilling går hånd-i-hånd med næringslivets behov for kompetent arbeidskraft. Det er et aktivt partnerskap mellom stat og næringsliv for å skape nye arbeidsplasser. Vi vil også legge til rette for at arbeidsinnvandring kan

møte behov som oppstår ved flaskehalsen i arbeidsmarkedet.

Konkurranspolitikken skal legge til rette for at bedriftene opererer i markeder med sterk konkurranse. Dette kan medvirke til at bedriftene blir vant til å leve med omstilling og at varer og tjenester blir tilbudt til lave priser og høy kvalitet. Virksom konkurranse er en forutsetning for at samfunnets ressurser skal kunne anvendes der de kaster mest av seg.

Skattepolitikken bør bringe inn nødvendige skatteinntekter på en måte som gir utjevning av inntekter og minst mulig verdiskapingstap for samfunnet.

Handelspolitikken skal legge til rette for at vi produserer det vi er gode til og importerer andre produkter. Dermed får vi en best mulig utnyttelse av samfunnets ressurser. Vår velferd er avhengig av lave tollmessige, legale og administrative handelsbarrierer mot omverdenen, slik at vi kan utnytte våre konkurransemessige fortrinn og dermed øke verdiskapingen. Åpenhet til omverdenen bidrar også til at norsk økonomi får tilgang til kunnskap og forskningsresultater.

Entreprenørskapspolitikken skal bidra til nyetableringer i næringslivet. Regjeringen arbeider for at det skal være enkelt og raskt å starte og utvikle bedrifter i Norge, bl.a. gjennom forenklingsarbeidet. Vi satser på den digitale løsningen Altinn, og foretar en gjennomgang for å finne de administrative byrdene for næringslivet slik at vi kan få til ytterligere forenklinger. Det er også flere tiltak for å øke kunnskap om regelverk knyttet til etablering av ny virksomhet, f.eks. gjennom nettportalen Bedin. Innovasjon Norge spiller en aktiv rolle overfor etablerere gjennom sine virkemidler. Videre er SIVA også en viktig tilrettelegger, gjennom næringsparker og utviklingsselskaper over hele landet. Regjeringen har et eget program for kvinnelige etablerere og støtter et program for ungt entreprenørskap.

Regjeringens satser på *infrastruktur*. Bedre veier og jernbane er viktig for å bedre rammevilkårene for næringslivet. For betydelige deler av eksporttettet næringsliv utgjør store avstander til viktige markeder en naturgitt konkurranseulempe. Et effektivt transportsystem kan gi store kostnadsbesparelser for norsk næringsliv. Dessuten ønsker regjeringen å sikre en bredbåndstilgang for bedrifter, skoler og husholdninger i hele landet.

Regionalpolitikken skal sørge for at vi tar hele landet i bruk. Den distriktspolitiske næringsstøtten bør være mest mulig målrettet når det gjelder bosetning og sysselsetting i distriktene. Regjeringen gjennnførte ifjor den differensierte arbeidsgiveravgiften etter dialog med EFTAs overvåkings-

organ ESA, som gir en betydelig avgiftsfordel for norske distriktsbedrifter.

Miljøpolitikken skal legge til rette for bærekraftig utvikling. Det er viktig at bedriftene tar hensyn til de samfunnsøkonomiske kostnadene av miljøskader og forurensing når de fatter sine beslutninger om investeringer og produksjon. Regjeringen har bl.a. foreslått sektorvise klimahandlingsplaner på en rekke områder for å redusere utslippet av CO₂.

Utvikling av disse næringene vil være et bidrag til omstilling og innovasjon og gi verdifulle arbeidsplasser. *Kulturpolitikken* skal på sin side ses i sammenheng med behovet for næringsutvikling og utvikling av norsk reiseliv.

En helhetlig næringspolitikk er med andre ord avhengig av samarbeid mellom flere departementer på tvers av mange politikkområder. Vi må videreutvikle essensen i den nordiske modellen i form av gode velferdsordninger og utdanning for hele befolkningen, åpenhet for handel og konkurranse, muligheter for begge kjønn til å kombinere arbeid og familie, og trygghet for den enkelte i forbindelse med omstilling. Klarer vi det, vil Norge bli i stand til å møte de framtidige utfordringene knyttet til utflatningen av petroleumsinntektene og en aldrende befolkning. Dermed kan Norge også i framtiden være et av verdens rikeste land og en av verdens beste velferdsstater.

1.4 Næringspolitiske hovedutfordringer for 2008

Regjeringen følger opp løftene i Soria Moria-erklæringen om en aktiv næringspolitikk. I budsjettet for 2008 satser regjeringen offensivt på forskning, innovasjon, internasjonalisering, reiseliv, den maritime næringen, nordområdene og forenkling for næringslivet. Dermed forbedrer vi den nordiske modellen til beste for norsk næringsliv og velferd. Nærings- og handelsdepartementets budsjettområde foreslås økt med 13 pst. i forhold til saldert budsjett 2007.

I Soria Moria-erklæringen er de *maritime næringene* utpekt som et område der Norge har kompetanse eller særlig fortrinn. Innenfor maritim sektor har Norge en sterk global posisjon med lange tradisjoner. Regjeringen har sikret bedre ordninger for sjøfolk, gjennom utvidelse av tilskuddsordningene for sysselsetting av sjøfolk, og dermed bidrar til tryggere arbeidsplasser i skipsfarten. I statsbudsjettet for 2008 foreslås bevilgningen til tilskuddsordningen økt med 380 mill. kroner. Regjeringen lanserer en egen maritim strategi, og foreslår i statsbudsjettet for 2008 at det bevilges 100 mill. kroner til denne satsingen. Strategien

omtaler fem hovedutfordringer for de maritime næringer: globalisering og rammevilkår, miljøvennlige maritime næringer, maritim kompetanse, maritim forskning og innovasjon og nærskipfart. Regjeringens strategi for miljøvennlig vekst i de maritime næringer inneholder målsetninger og tiltak på de ulike hovedområdene. Strategien vil støtte opp under videre utvikling og vekst i de norske maritime næringene, slik at utvikling av miljøvennlige maritime konsepter sikres. I strategien inngår en økning i bevilgningene til maritim forskning og innovasjon med 60 mill. kroner, slik at det totalt foreslås bevilget om lag 212 mill. kroner til dette over Nærings- og handelsdepartementets budsjett i 2008. Bevilgningen skal særlig bidra til økt miljøsatsning på det maritime området. Videre foreslår regjeringen å bevilge 37 mill. kroner til ulike tiltak for å sikre og videreutvikle norsk maritim kompetanse og 3 mill. kroner til økt markedsføring av Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS).

Kapitalmarkedet: Regjeringen har besluttet at det skal opprettes et nytt statlig investeringsfond med en kapital på 2,2 mrd. kroner til egenkapitalinvesteringer. Det nye investeringsfondet legges til, og organiseres som et datterselskap under, Innovasjon Norge. Formålet med det nye statlige investeringsfondet er å bidra til å kommersialisere flere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer, ved å tilby langsiktig og risikovillig kapital.

I statsbudsjettet for 2008 foreslås det en ny innovasjonslåneordning, med en låneramme på 300 mill. kroner. Dette er en videreutvikling av dagens ordning med landsdekkende risikolån. Den nye innovasjonslåneordningen skal spisses mot innovasjon og internasjonalisering. Spesielt skal innovasjonslåneordningen styrke den direkte bedriftsrettede innsatsen i sentrale områder.

Reiseliv er et hovedsatsingsområde for regjeringen. Reiselivsnæringene er blant de næringene som vokser raskest globalt. Regjeringen vil legge til rette for at Norge tar sin del av denne veksten og utnytter våre spesielle fortrinn innenfor disse næringene. Dette skal skje ved en betydelig offentlig satsing på profilering og markedsføring av Norge som reisemål både i Norge og utlandet. Som en oppfølging av målene i Soria Moria-erklæringen, vil regjeringen legge fram en nasjonal strategi for reiselivsnæringene hvor hensynet til verdiskaping, distriktene og miljøet er framtrede. Det vil bli satt i verk tiltak innen markedsføring og profilering, innovasjon, IT, kompetanse, kvalitet, miljøtiltak, organisering, fellesoppgaver og områdeutvikling for å kunne bidra til et verdiskapende reiseliv. Det legges også opp til en oppfølging av nordområdestrategien, med en særskilt satsing på

Nord-Norge og Svalbard. Av bevilgningen til Innovasjon Norge foreslås at 215 mill. kroner settes av til reiselivsarbeidet.

Nordområdene er regjeringens viktigste strategiske satsingsområde i årene framover. Regjeringen legger vekt på helhet i politikktutforming og innenfor Nærings- og handelsdepartementets budsjettområde satses det spesielt innenfor områdene forskning, romvirksomhet og innovasjon.

I følge nordområdestrategien, vil regjeringen styrke marin forskning, med særlig vekt på bl.a. bioprospektering. Marin bioprospektering er et område med stort potensial for verdiskaping. Leting etter interessante og unike gener, biomolekyler og organismer fra det marine miljø kan resultere i en rekke kommersielle anvendelser, bl.a. innenfor helse. Det foreslås satt av 7 mill. kroner over Nærings- og handelsdepartementets budsjett til dette området i 2008. Når det gjelder nordområde relevant forskning gjennom Norges forskningsråd, foreslår regjeringen i 2008 bl.a. å styrke innsatsen i forskningsprogrammet for industriell utnyttelse av gass (Gassmaks) med en samlet avsetning på 40 mill. kroner.

Satellittkommunikasjon, -navigasjon og -bilder til værvarsling, grenseovervåkning, skipsovervåkning, fiskeriovervåkning, miljøovervåkning og suverenitetshevelse er viktige tiltak innenfor nordområdepolitikken. Innenfor bevilgningen til romvirksomhet vil det i 2008 settes av midler til å starte opp arbeidet med en norsk satellitt for mottak av AIS-signaler (Automatisk Identifikasjons System). Systemet gjør det mulig å holde løpende oversikt over skip i norske farvann som er utstyrt med AIS-sender. Det vil også settes av midler til forskningsvirksomhet under Andøya Rakettskytefelt, og til ESA-relaterte jordobservasjonsaktiviteter i nord.

De polare strøk er særlig viktig for klimaforskning. Ny-Ålesund fungerer i dag som et senter for feltstudier i arktis. Stedet har bl.a. naturgitte forutsetninger for rom- og atmosfæreforskning. Det er investert betydelige midler i oppbygging av forskningsinfrastrukturen i Ny-Ålesund. For 2008 foreslås det bevilget 25 mill. kroner i tilskudd til Kings Bay AS, inkludert en økning på 10 mill. kroner til utbedring av flyplassen i Ny-Ålesund.

Reiseliv er en nøkkelnæring i Nord-Norge og sysselsetter flere personer enn fiskerinæringen og landbruket til sammen. I nordområdestrategien framkommer det at regjeringen vil legge til rette for at kulturbasert reiseliv har gode utviklingsmuligheter i Nord-Norge og at landsdelen skal fremmes som et attraktivt reisemål også i vinterhalvåret, som et grunnlag for helårige arbeidsplasser. Det foreslås at det settes av 5 mill. kroner til en

særskilt satsing på reiselivet i Nord-Norge. Satsingen vil inngå i regjeringens reiselivsstrategi.

Innovasjon Norge er en viktig bidragsyter til innovasjon og næringsutvikling i de tre nordligste fylkene gjennom tilskudd, nettverk, finansiering, rådgivning, internasjonalisering og profilering/reiseliv. SIVA har en tilsvarende rolle gjennom sin eiendomsvirksomhet og innovasjonsaktiviteter, og SIVA skal i 2008 videreutvikle og bygge ut sin aktivitet i Nordvest-Russland. I statsbudsjettet for 2008 foreslår regjeringen at det bevilges 3 mill. kroner til styrking av SIVAs innovasjonsaktiviteter i Nordvest-Russland.

Næringsrettet forskning: Et fruktbart samspill mellom forskning og næringsliv er avgjørende for norske bedrifters konkurransevne og for etableringen av en kunnskapsbasert økonomi. Den betydelige satsingen på næringsrettet forskning som regjeringen gjennomførte i statsbudsjettet for 2007 videreføres og styrkes. Til næringsrettet forskning over Nærings- og handelsdepartementets budsjett foreslås det 1,85 mrd. kroner i statsbudsjettet for 2008. Det tilsvarer en økning på 84 mill. kroner, eller 5 pst. i forhold til saldert statsbudsjett for 2007. Den største enkeltposten, tilskuddsmidler til Norges forskningsråd, foreslås økt med 6,8 pst. fra saldert budsjett 2007. Blant de sentrale initiativene er:

- Regjeringen har som mål å være verdensledende nasjon innen maritim forskning, kompetanseutvikling og nyskaping. Regjeringen styrker derfor den maritime FoU-innsatsen betydelig i årets budsjett. Miljø og krevende maritime operasjoner, bl.a. operasjoner i nordområdene vil prioriteres for å skape muligheter for en bærekraftig omstilling og videreutvikling av maritim sektors verdiskapingsevne. Det vil gjennom oppgradering av laboratorier og utstyr bli lagt vekt på at vi fremdeles skal ha nasjonale forskningsmiljøer i verdensklasse. Det foreslås å øke bevilgningen til forskningsprogrammet Maroff i Norges forskningsråd med 35 mill. kroner.
- Økt internasjonalisering av norsk forskning er en sentral prioritering i forskningspolitikken. Norge deltar i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling og har etablert et bilateralt forskningssamarbeid med utvalgte land. Dette samarbeidet er viktig, og vil bidra til å fremme kunnskapsintensiteten i norsk næringsliv.
- Videreføring og styrking av Gassmaks-programmet for forskning på industriell bruk av naturgass med samlet avsetning på 40 mill. kroner over Nærings- og handelsdepartementets

budsjett og midler fra avkastningen fra forskningsfondet.

- Det foreslås en bevilgning på 250 mill. kroner til forsknings- og utviklingskontrakter i Innovasjon Norge. Satsingen bidrar til å stimulere innovasjonsprosjekter med høyt teknologiinnhold innenfor prioriterte områder i norsk næringsliv og i offentlig sektor. Særlig prioriterte områder under ordningen omfatter maritim næringsutvikling, miljøteknologi, helseområdet og utvikling av forsvarsindustrien i forbindelse med anskaffelser til forsvaret.
- Satsingen på romvirksomhet gjennom deltakelse i European Space Agency (ESA) sine romprogrammer og gjennom Norsk Romsenter, videreføres. Denne virksomheten er spesielt viktig for nordområdene.
- Næringsrettet brukerstyrt forskning gjennom Brukerstyrt innovasjonsarena foreslås styrket med 10 mill. kroner. For å sikre forskerrekutteringen til næringslivet foreslås det innenfor rammen av tilskuddet til brukerstyrt innovasjonsarena avsatt midler til forskerrekutteringsstipend knyttet til næringsorienterte doktorgrader innenfor teknologiske fag.
- Det foreslås satt av 7 mill. kroner til Marin bioprospektering. Leting etter og karakterisering av biomolekyler i havet, vil kunne resultere i en rekke kommersielle anvendelser, bl.a. innenfor helse.

Innovasjon Norge er regjeringens fremste virkemiddel for å fremme innovasjon, internasjonalisering og profilering av Norge. Regjeringen foreslår å videreføre den kraftige satsingen på innovasjon og næringsutvikling i statsbudsjettet for 2008. En fortsatt sterk satsing er viktig for å kunne realisere flere gode idéer, skape framtidsrettede arbeidsplasser og styrke verdiskapingen i norsk næringsliv. Satsing på etablerere, kvinner, oppfinnere og små og mellomstore bedrifter med vekstpotensial vil stå sentralt og Innovasjon Norge skal ha fokus på områder hvor Norge har kompetanse og fortrinn. Innenfor Innovasjon Norges ordning for innovasjonsprosjekter foreslås det avsatt 25 mill. kroner til miljøprosjekter i de maritime næringene og utvikling av nærskipfartsflåten. Ordningen med landsdekkende risikolån videreutvikles til en ny ordning for innovasjonslån, hvor lånerammen heves fra 100 mill. kroner til 300 mill. kroner. Reiselivssatsingen foreslås styrket med ytterligere 15 mill. kroner fra 2007 til 2008, hvorav minst 5 mill. kroner av økningen foreslås satt av til oppfølging av nordområdestrategien, gjennom reiseliv i nord.

SIVA er et prioritert virkemiddel i regjeringens satsing på en bred utvikling av norsk innovasjonsevne og verdiskaping over hele landet. Gjennom sitt nettverksarbeid bidrar *SIVA* til tettere samhandling mellom næringsliv, FoU-miljøer, kapitalmiljøer og offentlige aktører. *SIVAs* inkubatorvirksomhet i sentrale strøk stimulerer til kommersialisering av forskningsresultater og vellykkede bedriftsetableringer. Satsingen på innovasjonsaktiviteter i *SIVA* foreslås styrket i 2008, gjennom et økt engasjementet i Nordvest-Russland for å fremme norsk-russisk næringslivssamarbeid.

Et viktig ledd i regjeringens offensiv for innovasjon i norsk næringsliv er deltakelse i *EUs ramme-program for konkurranseevne og innovasjon* (CIP). Deltakelsen vil gi norsk næringsliv bedre tilgang til markeder og samarbeid i Europa og økt tilførsel av investeringskapital i det norske markedet. I statsbudsjettet for 2008 foreslås det satt av 48,5 mill. kroner til Nærings- og handelsdepartementets delprogram i CIP.

GIEKs garantiordninger er med på å sikre kontrakter for norske eksportører av varer og tjenester, og fremmer norske investeringer i utlandet. Garantiene er bl.a. viktige for eksport av kompetansekrevende kapitalvarer innenfor maritim sektor og olje- og gassnæringen. Små bedrifter og bedrifter med liten eksporterfaring nyter også godt av ordningen. *GIEKs* garantiordning for investeringer i og eksport til utviklingsland (Ulandsordningen) medvirker til at norske eksportører kan delta i utviklingsfremmende prosjekter i de fattigste landene.

Norges geologiske undersøkelse (NGU) skal produsere kunnskap om Norges berggrunn, løsmasser, grunnvann og mineralressurser. I budsjettet for 2008 foreslås det å videreføre den styrkede satsingen på oversiktskartlegging der det kan være fare for skred. Det foreslås også en bevilgning på 10 mill. kroner til *Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard* til sikrings- og miljøtiltak knyttet til gruver. Dette er en vesentlig økning fra 2007.

Forenkling: Regjeringen prioriterer arbeidet med næringsrettet forenkling og tilrettelegging for næringslivet høyt, som et middel til å øke næringslivets konkurranseevne. Gjennom prosjekt Kartlegging og forenkling 2006–2009 skal regelverk som gjelder næringslivet kartlegges for å få fram de samlede kostnader næringslivet har med å oppfylle myndighetenes informasjonskrav. Både næringslivsorganisasjonene og enkeltbedrifter deltar i kartleggingsarbeidet. Gjennom dette arbeidet vil vi få et bedre grunnlag for å sette inn treffsikre forenklingstiltak. Utvikling av gode og brukervennlige offentlige elektroniske tjenester til næringslivet vil være viktige bidrag til kostnadsreduksjoner hos bedriftene. Regjeringen foreslår på denne bakgrunn at det bevilges 40 mill. kroner til arbeidet med videreutviklingen av Altinn-løsningen i statsbudsjettet for 2008. Videre foreslås det å redusere enkelte gebyrer knyttet til Brønnøysundregistrene, tilsvarende 50 mill. kroner.

Statlig eierskap er et viktig element i næringspolitikken. Verdien knyttet til det statlige eierskapet er store, nærmere 30 pst. av aksjeverdiene på Oslo Børs. Dette utgjør en vesentlig del av statens formue og er et betydelig inntektsgrunnlag for fellesskapet. Staten er eier i store selskaper for å sikre langsiktig verdiskaping og ivareta fellesskapets interesser. Det sikrer råderett over felles naturressurser og nasjonal forankring av viktige selskaper. En aktiv eierskapspolitikk innebærer at staten formulerer klare mål og forventninger til selskapene, og at dette kommuniseres åpent. Regjeringens eierskapspolitikk ble tydeliggjort gjennom eierskapsmeldingen. Regjeringen har også fulgt opp ved å utarbeide et årlig dokument som offentlig gir uttrykk for regjeringens eierpolitikk. Dette omfatter hvilke hensyn regjeringen ønsker å legge vekt på i den løpende eierskapsforvaltningen. I tråd med eierskapsmeldingen, foreslår regjeringen i statsbudsjettet for 2008 at tidligere gitte fullmakter for å redusere statens eierandeler gjennom salg av aksjer i Cermaq ASA og Telenor ASA oppheves.

2 Nærings- og handelsdepartementets politikkområder

Nærings- og handelsdepartementet har et overordnet ansvar for næringspolitikken. Dette omfatter bedrifts- og næringsrettede virkemidler som bidrar til forskning, innovasjon, omstilling og internasjonalisering. Forvaltningen av statens direkte eierandeler i selskaper innenfor en rekke sektorer i norsk næringsliv er også Nærings- og handelsdepartementets ansvar.

Dessuten er det en rekke sektorer av stor betydning for næringspolitikken som ligger utenfor departementets eget ansvarsområde. Dette dreier seg bl.a. om makroøkonomisk stabiliseringspolitikk, skattepolitikk, arbeidsmarkedspolitikk, energipolitikk og konkurransepolitikk. Dessuten har samferdsel, forskning og utdanning, fiskeri, landbruk og energi, miljø- og klimapolitikk, distrikts- og regionalpolitikk, helse- og sosialpolitikk samt kultur- og mediepolitikk større eller mindre betydning for næringspolitikken. Nærings- og handelsdepartementet arbeider for å påvirke utformingen av rammebetingelsene slik at de er i tråd med den overordnede målsettingen om å legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi.

Internasjonalt regelverk er også av betydning for verdiskapingen i Norge, og en viktig del av Nærings- og handelsdepartementets arbeid er derfor påvirkning av dette regelverket. Det skjer bl.a. ved arbeid gjennom ulike internasjonale organisasjoner.

2.1 Rammevilkår for verdiskaping

2.1.1 Generelle rammebetingelser

Gode generelle rammebetingelser er viktig for verdiskaping. Dette omfatter bl.a. finanspolitikk, skatte- og avgiftspolitikk, arbeidsmarkedspolitikk, utdanning og forskning, konkurransepolitikk og samferdsel.

Det går godt i norsk næringsliv. Vi har den laveste arbeidsledigheten på nærmere 20 år, høy arbeidsdeltakelse, høy produksjon per arbeider og relativt små sosiale forskjeller hvis vi sammenlikner oss med resten av verden. Vi har store overskudd på statsbudsjettet på grunn av betydelige petroleumsinntekter, og Norge er et av de landene i Europa som står best rustet til å møte de statsfi-

nansielle utfordringene fra framtidig demografisk endring. Statusen for Norge må derfor kunne karakteriseres som god. Men det betyr ikke at vi ikke står overfor store utfordringer i årene som kommer.

EU har utarbeidet en strategi for økt sysselsetting og vekst, kjent som Lisboa-strategien. EU-landene er våre viktigste handelspartnere og lykkes deres Lisboa-strategi, vil det også være positivt for Norge. Høyere økonomisk vekst i EU vil bidra til høyere vekst også i Norge.

EU-landene har siden 2005 utformet reformprogrammer som drøfter nasjonale utfordringer knyttet til å øke sysselsetting og vekst, med vekt på tiltak som skal gjennomføres i perioden 2005–2008. Nærings- og handelsdepartementet har de siste fem årene gitt ut en rapport om EUs Lisboa-strategi i et norsk perspektiv. Den siste rapporten ble gitt ut i januar 2007. Her redegjøres det for EUs Lisboa-strategi og norsk politikk på områder som omfattes av strategien. Rapporten inneholder også en vurdering av EUs strukturindikatorer og det presenteres tilsvarende tall for Norge. Norge har ingen formelle forpliktelser knyttet til Lisboa-strategien og inngår heller ikke i oppfølgingssystemet som EUs stats- og regjeringssjefer utformet under vårtoppmøtet i mars 2005.

Vi kommer godt ut når vi sammenlikner oss med EU. Sett i forhold til de fleste landene i EU har Norge høyt BNP og høy produktivitet samtidig som vi har lav arbeidsledighet og høy sysselsetting. Norge bruker imidlertid en noe mindre andel av BNP på forskning enn gjennomsnittet for EU-landene.

Arbeidet med Lisboa-strategien er også en del av departementets arbeid med referansetesting. Referansetesting er en metode for å sammenlikne seg med andre ved hjelp av indikatorer. Tanken er at man kan lære av andres prestasjoner på ulike områder. Vi arbeider derfor for å framskaffe indikatorer som er av betydning for bl.a. verdiskaping, innovasjon og omstilling.

Den offentlige næringsrettede finansieringen er omfattende, både når det gjelder omfang og antall ordninger. De finansielle virkemidlene omfatter lån, garantier, tilskudd, stipend og egenkapital, og er rettet både mot enkeltbedrifter og private såkorn- og venturefond.

Hoveddelen av de offentlige låne- og tilskuddsmidlene, herunder lån til private såkornfond, kanaliseres gjennom Innovasjon Norge. Egenkapitalinvesteringer i private venturefond foretas av Argentum Fondsinvesteringer AS. I statsbudsjettet for 2008 foreslår regjeringen at det opprettes et nytt statlig investeringsfond med en kapital på 2,2 mrd. kroner. Fondet skal bidra til å kommersialisere flere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer, ved å tilby langsiktig og risikovillig kapital. Å gi slike prosjekter en risikodeling mellom offentlig og privat egenkapital åpner for at prosjektene kan bli gjennomført i et omfang, i et tempo og på et tidspunkt som gir høyere verdiskaping for samfunnet enn det som finansiering gjennom det private egenkapitalmarkedet vil kunne gi alene.

2.1.2 Næringsrettet forenkling

Verdiskapingen blir størst dersom offentlige reguleringer og krav om informasjon tilrettelegges slik at de tar vare på samfunnets behov, men samtidig påfører bedriftene lavest mulige kostnader. Et moderne samfunn forutsetter omfattende offentlige reguleringer og gjensidig utveksling av informasjon mellom næringslivet og offentlig sektor. En rask utvikling i bl.a. teknologi, kompetanse og internasjonal påvirkning, gjør det nødvendig med en kontinuerlig overvåking og utvikling av offentlige reguleringer og tjenesteproduksjon, for å sikre at disse til enhver tid er oppdaterte og enkle å etterleve for næringslivet. Regjeringen legger stor vekt på dette arbeidet. Målet er å sikre at reguleringer ikke påfører norske bedrifter unødige kostnader og ulemper. Offentlig sektor skal være et konkurransefortrinn for norsk næringsliv. En god dialog med næringslivet og næringsorganisasjonene er en grunnleggende forutsetning for å lykkes i alle deler av forenklingarbeidet.

Kunnskap er en forutsetning for å identifisere hvor behovet for forenklinger er størst. Regjeringen har satt i gang et *kartleggings- og forenklingsprosjekt* for å identifisere alle krav om informasjon i lover og forskrifter som retter seg mot næringslivet, hvem som omfattes og hvilken kostnad det enkelte informasjonskrav innebærer for bedriftene. Arbeidet med kartleggingen slutføres høsten 2007. Funnene vil danne basis for en handlingsplan for forenkling med sikte på lansering våren 2008.

Effektivisering av kommunikasjon mellom næringslivet og offentlig sektor, virkeliggjøres gjennom det store arbeidet regjeringen gjennomfører med å videreutvikle *Altinn* – næringslivets dør til offentlige tjenester. Regjeringen la i januar 2007

fram en handlingsplan for elektroniske tjenester til næringslivet. Elektroniske tjenester erstatter papirbaserte løsninger i hurtig tempo. Dette er en utvikling som fremmer effektivitet både i næringslivet og i offentlig sektor. Det tas sikte på en utvikling der elektroniske tjenester over tid fullt ut erstatter papir i kommunikasjonen mellom næringslivet og offentlig sektor. Altinn skal være et effektivt verktøy for produksjon av tjenester og kommunikasjon mellom offentlig sektor og brukerne. Nærings- og handelsdepartementet samarbeider tett med de mest berørte departementer og etater om videreutviklingen av Altinn, knyttet til at det må inngås nye kontrakter for drift og utvikling av Altinn. I statsbudsjettet for 2008 foreslås det bevilget 40 mill. kroner til dette arbeidet.

2.2 Handel og internasjonalt samarbeid

Norge er en liten, åpen økonomi, og vår velferd er avhengig av lave tollmessige, legale og administrative handelsbarrierer, slik at vi kan utnytte våre konkurransemessige fortrinn og dermed øke verdiskapingen.

2.2.1 EFTAs handelsavtaler, WTO og investeringsbeskyttelsesavtaler

Handelsavtaler fremmer norsk eksport og import og internasjonalisering av norsk næringsliv. Handelsavtalenes mål er å øke norsk verdiskaping og bidra til en mer effektiv ressursbruk.

Arbeidet med Verdens handelsorganisasjon (WTO) ledes av Utenriksdepartementet. Nærings- og handelsdepartementet bistår Utenriksdepartementet i arbeidet, sammen med andre departementer. I WTO utformes de globale spillereglene for internasjonal handel. Et velfungerende globalt handelssystem er avgjørende for en liten åpen økonomi som Norge.

Arbeidet med EFTA-handelsavtaler, bilaterale handelsavtaler og investeringsavtaler med land utenfor EU ledes av Nærings- og handelsdepartementet. Regjeringen prioriterer handelsavtaler med land der en avtale kan gi det største bidraget til økt samlet handel og norsk verdiskaping. Der fiskeeksporten utgjør en betydelig del av samhandelen, tillegges dette betydelig vekt. Potensielle vanskelige motkrav, f.eks. innenfor landbruk, er også vesentlige for valget av land. Regjeringen er også forberedt på å akseptere en del forhandlinger basert på de øvrige EFTA-statenes landprioriteringer.

Regjeringen prioriterer EFTA-handelsavtaler med India, Japan og Kina samt med Russland når landet er blitt WTO-medlem. India og Kina er raskt

voksende økonomier. De er stadig viktigere markeder for norske produkter og tjenester. Norge og Kina er blitt enige om å gjennomføre en forstudie med tanke på en mulig framtidig bilateral handelsavtale. EFTA og India har påbegynt en forstudieprosess med mål om en EFTA-India handelsavtale. Det å starte forhandlinger med India og Kina i 2008 er en handelspolitisk hovedprioritering for regjeringen. Når det gjelder Japan, arbeides det fortsatt for å engasjere landet til å innlede handelsforhandlinger med EFTA.

EFTA er i forhandlinger med Gulf Cooperation Council (Saudi Arabia, De forente arabiske emirater, Kuwait, Bahrain, Qatar og Oman), Peru og Colombia. En handelsavtale mellom EU og Gulf Cooperation Council kan være nært forestående, og en EFTA-handelsavtale er derfor viktig for å sikre at norske eksportører i framtiden ikke blir diskriminert i forhold til EU-konkurrenter i dette markedet. Regjeringen prioriterer å slutføre forhandlingene med Gulf Cooperation Council i 2007. På grunn av den uavklarte politiske situasjonen i Thailand har EFTA-forhandlingene med Thailand ligget på is. EFTA vil imidlertid gjenoppta kontakten med Thailand i form av tekniske konsultasjoner. Andre raskt voksende økonomier i Asia, som f.eks. Vietnam, Indonesia og Malaysia, kan også bli aktuelle samarbeidspartnere i 2008.

EFTA-forhandlingene med Egypt ble slutført i 2006 og en handelsavtale ble signert i januar 2007. Avtalen innebærer bl.a. at norsk fiskeeksport til Egypt er sikret bedre vilkår enn fiskeeksport fra EU.

Under norsk ledelse ble EFTA-forhandlingene om en handelsavtale med Canada gjenopptatt i 2006. Disse forhandlingene hadde vært fastlåst siden 2000. Gjenopptagelsen var vellykket og handelsavtalen mellom EFTA og Canada er nå ferdigforhandlet. Det forventes at avtalen kan undertegnes i løpet av 2007. Canada er Norges tredje største handelspartner etter EU og USA og en EFTA-handelsavtale med Canada har derfor stort potensial for Norge.

2.2.2 EØS-avtalen og det indre marked

EU er Norges viktigste handelspartner. EØS-avtalen som gir Norge tilgang til EUs indre marked, er derfor av stor betydning for norsk næringsliv. Den innebærer fri bevegelse av varer, tjenester, personer og kapital i hele EØS-området, og sikrer norske arbeidstakere og studenter likebehandling og norske virksomheter bedre rammevilkår. Et samordnet regelverk for konkurranse, statsstøtte og offentlige anskaffelser sikrer norske virksomheter like konkurransevilkår med virksomheter i EU. Ett

felles marked åpner for mer effektiv utnyttelse av ressursene i EØS og bidrar dermed til å oppfylle Lisboa-strategiens mål om økt verdiskaping.

I oppfølgingen av EØS-avtalen og klarering av EØS-relevante rettsaker er det viktig å påse at EUs politikk for det indre marked samsvarer med norske interesser. Norsk statsforvaltning, og da særlig Nærings- og handelsdepartementet, har ansvaret for å ivareta disse. Departementet deltar i ekspertgrupper og komiteer både under EFTA og Europakommisjonen. Arbeidslivets parter og andre departementer deltar på nasjonalt plan, og er viktige samarbeidspartnere. Nærings- og handelsdepartementet har i 2007 gitt innspill til Europakommisjonens forslag til bedre regler for handel med varer i det indre marked.

Handelsforenkling på vareområdet

Harmonisering av regelverk er et viktig virkemiddel for at det indre markedet skal fungere effektivt. Prinsippet bak et indre marked er fri sirkulering av bl.a. varer i hele EØS-området. Dette innebærer forbud mot handelsrestriktive tiltak knyttet til import og eksport, f.eks. avgiftshindre og kvantumsbegrensninger. Et stort hinder for fri bevegelse av varer er at medlemsstater vedtar nasjonale regler som strider mot EØS-avtalen. Norge bidrar til å redusere dette problemet ved å delta i en ordning der forslag til nye og endrete regler sendes på høring innen EØS.

Felles tekniske standarder legges også mer vekt på. Reguleringsmetoden «den nye metode» innebærer at kun krav til helse, miljø- og/eller sikkerhetsaspekter ved en vare nedfelles i direktiver. Direktivene henviser så til europeiske standarder som utarbeides av standardiseringsorganisasjoner på oppdrag fra EU og EFTA. I Norge har Standard Norge, Norsk elektroteknisk komité og Post- og teletilsynet dette ansvaret. I standardene spesifiseres de tekniske kravene. Det er produsentens eller importørens ansvar å sørge for at varene oppfyller disse. For enkelte varer kreves at en tredjepart, et såkalt teknisk kontrollorgan, foretar testing og vurdering av om varen er i samsvar med regelverket. Nasjonale myndigheter utpeker de tekniske kontrollorganene.

Et ytterligere hjelpemiddel for å styrke tilliten til varer er akkreditering av tekniske kontrollorgan og testlaboratorier. Norsk Akkreditering har dette ansvaret i Norge. Varer som oppfyller kravene i de europeiske standardene, påføres til slutt CE-merket. De enkelte fagmyndighetene har ansvar for å gjennomføre markedskontroll når varen er satt på markedet.

Sammen med myndighetene i de øvrige EØS/EFTA-statene framforhandler Nærings- og handelsdepartementet avtaler om gjensidig godkjenning med land utenfor EØS, parallelt med EU. Formålet med avtalene er handelsforenkling og utvidelse av det indre marked.

Handelsforenkling på tjenesteområdet

Tjenestesektoren er svært viktig for å sikre økt økonomisk vekst og nye jobber i EU. Den utgjør om lag 70 pst. av samlet BNP i Europa og en like stor del av sysselsettingen. I tillegg skaper tjenestesektoren de fleste nye arbeidsplassene. I Norge er bildet det samme; tjenestesektoren utgjør om lag av samlet produksjon og nærmere $\frac{3}{4}$ av sysselsettingen. 8 av 10 nye norske arbeidsplasser skapes her.

Handelen med tjenester utgjør likevel så lite som 20 pst. av den samlede handelen i EU. Som for varer er utgangspunktet at en tjenesteyter som opererer lovlig i ett land, fritt skal kunne tilby sine tjenester til de øvrige landene i EØS-området. Nasjonale reguleringer som begrenser muligheten til å yte en bestemt tjeneste, må likestille innenlandske og utenlandske tjenesteytere. I tillegg må nasjonale reguleringer kunne begrunnes i en del nærmere spesifiserte hensyn.

Europaparlamentet og Rådet vedtok 12. desember 2006 et direktiv om tjenester for å legge til rette for handel med tjenester og gjøre det enklere å etablere seg i EØS-området. Prosessen har vært lang og omfattende. Norge har deltatt aktivt og gitt flere innspill til EUs institusjoner. Det vedtatte forslaget avviker vesentlig fra det opprinnelige forslaget fra Kommisjonen på en rekke viktige punkter. Etter at tjenstedirektivet ble vedtatt, sendte Nærings- og handelsdepartementet direktivet ut på en bred høring, med høringsfrist 22. februar 2007. Regjeringen er opptatt av et best mulig beslutningsgrunnlag. Vi gjennomgår høringsuttalelsene og vurderer innspillene som er kommet fra høringsinstansene. Når disse vurderingene er gjennomført vil det tas endelig stilling til innlemming av direktivet i EØS-avtalen og implementering i norsk rett.

Bedrifter eller privatpersoner kan møte barrierer i det indre marked. EØS-regelverket er omfattende og i stadig endring. For å unngå at mangelen på kunnskap om dette fører til reelle handels- og bevegelseshindringer, tilbyr Nærings- og handelsdepartementet problemløsningsnettverket SOLVIT i Norge.

2.2.3 Fremme av eksport og næringslivets internasjonalisering

Norsk næringsliv er aktive på de fleste kontinenter og har de siste årene fått tilgang til enda flere markeder. Med globaliseringen kommer nye internasjonale muligheter, men også utfordringer. Nærings- og handelsdepartementet har et særlig ansvar for å bidra til å utvikle et samordnet offentlig tjenestetilbud for eksport og internasjonalisering. Rådgivnings-, finansierings- og garantiordningene til Innovasjon Norge, Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) og Eksportfinans ASA er eksempler på konkrete virkemidler i internasjonaliseringsarbeidet.

Innovasjon Norges kontorer i utlandet yter bistand og rådgivning til norske eksportører, ofte i tett samarbeid med utenriksstasjonene. Selskapet har kontorer i mer enn 30 land over hele verden. Lokal markeds kunnskap og kunnskap om bedriftenes behov i ulike stadier i internasjonaliseringsprosessen er en viktig del av tilbudet fra utenlandskontorene. Flere av kontorene har også som oppdrag å markedsføre Norge som reisemål.

GIEK er det sentrale statlige organ for garantistillelser og kredittforsikring av eksportkreditter. Eksportfinans ASA tilbyr eksportfinansiering. I de fleste land hvor man har kapitalvareeksport av noe omfang, tilbyr det offentlige garantier som avdekker eksportørers og finansinstitusjoners risiko ved langsiktige eksportkreditter. Regjeringen legger vekt på at Norge skal ha konkurransedyktige finansieringsordninger for norsk kapitalvareeksport.

Nærings- og handelsdepartementet håndterer bilateral myndighetskontakt om rammevilkår og enkeltsaker for norske bedrifter. I viktige vekstmarkeder som Kina, Russland og India er næringslivet avhengig av myndighetskontakt og politisk drahjelp. Norske myndigheter spiller derfor en viktig rolle som døråpner og problemløser overfor myndighetene i disse landene. Faste konsultasjonsfora og kommisjoner med land som Kina, USA, Sør-Korea, Thailand og Russland og bilaterale avtaler er andre sentrale innsatsområder som bidrar til eksportfremme og internasjonalisering av norsk næringsliv. Nordområdene er et særskilt satsingsområde for regjeringen. Departementet deltar aktivt i arbeidet med oppfølgingen av regjeringens nordområdestrategi, og i Barentsrådets økonomiske arbeidsgruppe bidrar departementet til et tettere næringssamarbeid i Barentsregionen. På Nærings- og handelsdepartementets område foreslås ytterligere satsinger på nordområdene i statsbudsjettet for 2008.

En del av internasjonaliseringsarbeidet består i å profilere Norge ved enkeltanledninger. Nærings- og handelsdepartementet arbeider bl.a. med norsk deltakelse på verdensutstillinger og næringslivsfremme i forbindelse med offisielle besøk og statsbesøk til og fra utlandet. Departementet fremmer også norske interesser i de internasjonale foraene European Space Agency (ESA) og Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD).

2.3 Næringsrelevant forskning

2.3.1 Grunnleggende næringsrettet forskning

Forskning og utvikling (FoU) er en av de viktigste kildene til innovasjon, omstilling og verdiskaping. Innovasjon kan forekomme i form av radikale innovasjoner, hvor nye produkter og tjenester introduseres, eller gradvise innovasjoner som forbedrer eksisterende produkter og tjenester. For begge former for innovasjon spiller forskning, utvikling og kommersialisering en viktig rolle. Av næringslivets innovasjonsinvesteringer utgjør egenutført FoU omtrent halvparten av midlene.

Den globale økonomiske integrasjonen og det tiltakende konkurransepresset i de internasjonale markedene gjør at norsk næringsliv må styrke sitt fortrinn knyttet til å ta i bruk ny kunnskap. I den sammenheng er en satsing på næringsrelevant forskning avgjørende.

Forskning og utvikling i bedriftene bidrar til å forbedre eksisterende produkter og prosesser, og gir opphav til nye produkter, forretningsområder og bedrifter (såkalte «spin-offs»). Egen FoU-virkosomhet styrker dessuten bedriftenes kompetanse og evne til å absorbere og ta i bruk forskning og utvikling som skjer utenfor bedriften. Det er imidlertid store forskjeller mellom de ulike næringene når det gjelder den betydning forskning og utvikling har.

2.3.2 Næringslivets investeringer i forskning og utvikling

Regjeringen vil føre en aktiv næringspolitikk med satsing på forskning og utvikling som styrker det næringslivet vi har og stimulerer til at nye virksomheter vokser fram. En sentral utfordring knyttet til dette ambisjonsmålet er å stimulere og utløse næringslivets egen FoU-innsats. Regjeringen vil derfor særlig satse på tiltak som stimulerer næringslivets forskningsinnsats og tiltak for nyttiggjøring av forskningsresultater.

Generelle virkemidler gir like muligheter for bedriftene når det gjelder tilgang til offentlige forsk-

nings- og innovasjonsmidler. For å stimulere til økt FoU-innsats i små og mellomstore bedrifter er ordningen med skattefredag for FoU-prosjekter – Skattefunnordningen – et viktig virkemiddel. I tillegg til de generelle virkemidlene skal det også satses spesielt på forskning og utvikling rettet mot næringer der Norge har spesielle fortrinn og hvor det er betydelig verdiskapingspotensial. Nærings- og handelsdepartementet prioriterer derfor tiltak som bidrar til:

- økt forskning og utvikling i etablert næringsliv
- særlig satsing på forskning innenfor maritim sektor og, innenlands bruk av naturgass
- tiltak som sikrer forskerrekutteringen til næringslivet

2.3.3 Internasjonalt forskningssamarbeid

Utvikling av nasjonal kunnskap og teknologi forutsetter god tilgang på internasjonale forskningsresultater. Norske forskere må delta i internasjonale samarbeidsprosjekter og forskningsprosjekter på tvers av landegrensene. Økende internasjonalisering og raske endringer i kunnskap og teknologi representerer utfordringer og muligheter for norsk næringsliv. *Internasjonalisering* er derfor en sentral og integrert del av FoU-politikken og innovasjonspolitikken.

Norge deltar aktivt i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling, Eureka, den europeiske romorganisasjonen ESA og gjennom bilateralt forskningssamarbeid med andre land. Regjeringen har arbeidet aktivt for å sikre norsk tiltrødelse til EUs rammeprogram for konkurransevne og innovasjon («Competitiveness and Innovation Framework Programme» – CIP), og Stortinget har gitt sin tilslutning. Regjeringen mener videre det er viktig for næringsliv og forskningsmiljøer at vi i større grad enn i dag evner å tiltrekke oss internasjonale FoU-investeringer.

2.4 Innovasjon og entreprenørskap

2.4.1 Innovasjonspolitik

Innovasjon er en naturlig del av næringslivets daglige innsats for å skape verdier. Ved å ta i bruk ny kunnskap og utnytte eksisterende kunnskap på nye måter, utvikle nye produkter og ny design, omstille virksomheten og erobre nye markeder, øker bedriftene sin konkurransedyktighet. Både for samfunnet, bedrifter og enkeltpersoner er det bedre å legge til rette for ny vekst og etablering av mer lønnsomme bedrifter i forkant, enn i etterkant å håndtere arbeidsledighet og uvirksomme ressurser.

Ansvar og drivkraften i enhver innovasjonsprosess ligger hos enkeltmennesker og bedrifter. Offentlige myndigheter har imidlertid en rolle i å tilrettelegge for verdiskaping generelt og for innovasjon spesielt. Regjeringens innovasjonspolitik skal legge til rette for økt evne til fornyelse og omstilling i norsk næringsliv. I dette arbeidet står en videreutvikling av «den nordiske modellen» sentralt.

I Soria Moria-erklæringen slår regjeringen fast at «Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden, innenfor de områder hvor vi har fortrinn». Regjeringen vil arbeide for å sikre gode rammebetingelser og virkemidler for innovasjon i norsk næringsliv, med sikte på å bidra til størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi.

Mange politikkområder har betydning for innovasjon. Innovasjonspolitik inkluderer bl.a. rammebetingelser for innovasjon gitt ved lover og regler, skattepolitikk, konkurransepolitikk, arbeidsmarkedspolitik og regionalpolitikk. Videre er utdannings- og forskningspolitikken viktig fordi mennesker, kompetanse og kreativitet er avgjørende for næringslivets innovasjonsevne. I tillegg har vi virkemidler som har til hensikt å stimulere innovasjonsaktiviteten direkte. Det er dessuten avgjørende med et godt samspill mellom offentlig og privat sektor, og mellom regionalt og nasjonalt forvaltningsnivå.

Nærings- og handelsdepartementet vil i løpet av 2008 legge fram en stortingsmelding om innovasjon. Meldingen utarbeides i tett samarbeid med en rekke andre departementer, og departementet har mottatt en omfattende mengde innspill fra bl.a. bedrifter, arbeidslivets parter og det offentlige virkemiddelapparatet. I tillegg blir det høsten 2007 avholdt til sammen fire regionale konferanser for å trekke veksler på næringslivets erfaringer og synspunkter.

Departementet vil også arbeide for å innfri regjeringens mål om å forbedre norsk patentpolitikk. Sentralt i dette arbeidet er beslutningen om norsk tiltredelse til Den europeiske patentkonvensjonen (EPC) 1. januar 2008.

2.4.2 Virkemidler for innovasjon, nyskaping og design

Regjeringens mål er at Norge skal være verdensledende på viktige områder innenfor kunnskap, teknologi og verdiskaping. For å bidra til dette må vi rette de beste og mest framtidsrettede virkemidlene mot næringslivet. De direkte virkemidlene skal bidra til å utløse bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme prosjekter som ellers ikke ville

ha blitt realisert. Regjeringen vil legge til rette for mennesker med pågangsmot og skaperevne, slik at Norge blir et attraktivt land for utvikling av nye ideer og virksomheter.

I Soria Moria-erklæringen signaliserer regjeringen at den vil gjennomføre strategiske nasjonale satsinger og vil utvikle nasjonale strategier på næringsområder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn. De direkte virkemidlene skal rettes inn mot utvalgte områder hvor Norge har særlige forutsetninger for å lykkes.

Nytt investeringsfond

Regjeringen har vurdert at det er behov for et nytt statlig egenkapitalinstrument. I statsbudsjettet for 2008 foreslår regjeringen at det opprettes et nytt statlig investeringsfond med en kapital på 2,2 mrd. kroner organisert som et datterselskap under Innovasjon Norge. Mange bedrifter opplever vanskeligheter med å realisere et internasjonalt vekstpotensial på grunn av krevende og forsinket kapitaltilgang. Formålet med det nye statlige investeringsfondet er å bidra til å kommersialisere flere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer, ved å tilby langsiktig og risikovillig kapital. Investeringsselskapet skal bidra til økt verdiskaping i Norge ved å foreta direkte egenkapitalinvesteringer og utøve aktivt eierskap i prosjektene. Det nye investeringsfondet skal prioritere de fem satsingsområdene miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, i tråd med Soria Moria-erklæringen, og ha et spesielt fokus på klima- og miljøprosjekter. Av kapitalen på 2,2 mrd. kroner forbeholdes 0,5 mrd. kroner investeringer i marint næringsliv. Investeringene skal foretas på kommersielt grunnlag, sammen med og på like vilkår som andre investorer. Investeringsfokus for investeringsfondet skal primært være bedriftenes tidlige vekstfase. Det vil si når bedriftene trenger tilført kapital og finansiell styrke for å gjøre nødvendige markedsinvesteringer og for å oppnå lønnsomt omsetningsvolum.

Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd
Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd er sentrale aktører og bidragsyttere i regjeringens satsing på innovasjon i næringslivet. Virkemiddelaktørene skal sammen danne et kompetent, helhetlig, tilgjengelig og effektivt virkemiddelapparat. Innovasjon Norge bidrar med finansiering, kompetanse og nettverk til innovasjonsaktiviteter i bedriftene. SIVA bidrar som aktiv pådriver og tilrettelegger for innovasjons- og næringsmiljøer. Norges forskningsråd støtter forskningsprosjekter i

næringslivet, strategisk forskning, kommersialiseringstiltak og internasjonalt forskningssamarbeid.

Den store satsingen på innovasjon, internasjonalisering og profilering gjennom Innovasjon Norge videreføres i 2008. En videreføring er viktig for å sikre forutsigbarhet for den delen av næringslivet som benytter seg av Innovasjon Norges tjenester og for å fremme videre utvikling av norsk næringsliv.

Innovasjon Norge skal ha et gjennomgående fokus på næringsområder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn, som maritim sektor, marin sektor, energi, miljø og reiseliv. Satsing på etablerere, kvinner, oppfinnere og små- og mellomstore bedrifter med vekstpotensial vil også være sentralt i 2008. Innovasjon Norges ressurser bidrar til innovasjon og styrker dermed omstillingsevnen over hele landet, ved at nye ideer og produkter hjelpes fram. For at norsk næringsliv skal lykkes internasjonalt, er Innovasjon Norges ressurser til å synliggjøre norske bedrifters muligheter i utenlandske markeder og selskapets tilstedeværelse over hele verden viktig. Det nye statlige investeringsfondet etableres som et selskap eid av Innovasjon Norge. Et egenkapitalinstrument til Innovasjon Norges virkemiddelportefølje vil være et godt supplement til Innovasjon Norges øvrige finansielle virkemidler. For næringslivet betyr dette at Innovasjon Norge nå til fulle utgjør en dør inn til hele virkemiddelapparatet.

Til SIVAs innovasjons- og nettverksarbeid foreslås det bevilget 35 mill. kroner i statsbudsjettet for 2008. Gjennom nettverksarbeidet bidrar SIVA til tettere samhandling mellom næringsliv, FoU-miljøer, kapitalmiljøer og offentlige aktører. SIVAs inkubatorvirksomhet i sentrale strøk skal stimulere til økt kommersialisering av gründerideer og forskningsresultater og gi flere vellykkede bedriftsetableringer. Videreutvikling av SIVAs engasjement i Nordvest-Russland skal fremme norsk-russisk næringslivssamarbeid og bidra til økt innovasjon.

Norges forskningsråds generelle virkemidler for næringsrettet forskning støtter de beste forskningsbaserte innovasjonsprosjektene, uansett bransjetilhørighet. I tillegg til de generelle virkemidlene satses det på forskning og utvikling innenfor næringer der Norge har spesielle fortrinn og hvor det er betydelig verdiskapingspotensial. Dette gjelder f.eks. innenfor maritim og marin sektor og innenfor teknologiområder som IKT, nanoteknologi og bioteknologi.

Internasjonalt samarbeid

Et viktig ledd i regjeringens offensiv for innovasjon i norsk næringsliv, er deltakelse i EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon (CIP). Programmet har et samlet budsjett på 3,6 mrd. euro, i perioden 2007–2013. Samlet norsk kontingent vil utgjøre om lag 625 mill. kroner for hele perioden. Dette representerer en betydelig satsing. Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for delprogrammet om innovasjon og entreprenørskap, med en samlet kontingent på om lag 375 mill. kroner. Dette programmet skal øke små og mellomstore bedrifters tilgang til kapital, for å finansiere teknologisk utvikling og innovasjon. Samarbeidet mellom små og mellomstore bedrifter skal styrkes, særlig på tvers av landegrenser og administrative og regulatoriske hindringer for innovasjon skal fjernes. I statsbudsjettet for 2008 foreslås det satt av 48,5 mill. kroner til på Nærings- og handelsdepartementets budsjett til CIP.

Romvirksomhet

Romvirksomhet og industriutvikling i tilknytning til internasjonale romfartsprogrammer er et av innsatsområdene for regjeringen. Norge bidrar med betydelige midler til ESAs romfartsprogrammer (European Space Agency). Deltakelse i disse programmene har positive ringvirkninger for norsk industri og for innovasjon og næringsutvikling. De norske interessene i ESA forvaltes av Norsk Romsender som også forvalter de nasjonale følgeprogrammene for å nyttiggjøre seg investeringene i ESA-programmene. I 2008 deltar Norge med til sammen 381,6 mill. kroner i frivillige og obligatoriske ESA-programmer. Norge forhandler med EU om en samarbeidsavtale om satellittnavigasjonssystemet Galileo. Systemet vil bli viktig for navigasjon på norsk territorium, og norsk industri har god kompetanse innen satellittnavigasjon.

Design

Aktiv utnyttelse av design i norsk næringsliv er et annet prioritert område for regjeringen. Satsing på design er et vesentlig bidrag til å skape et mer innovativt næringsliv. Det er naturlig å se design og innovasjon i sammenheng. Design er et verktøy for å oppnå større markedsandeler, lavere produksjonskostnader, økt brukervennlighet, mer smidige logistikk-løsninger og tilfører produktene en merverdi som gjør at bedriftene kan hevde seg i en stadig tøffere internasjonal konkurranse. Undersø-

kelser viser en målbar sammenheng mellom bruk av design og bedriftens økonomiske resultater.

Regjeringens plan for satsing på næringsrettet design ble lansert i juni 2006. Gjennomføring av satsingen vil være et prioritert område også i 2008. Visjonen er at design skal bli en naturlig del av innovasjonsprosessen i norsk næringsliv og en drivkraft for å utvikle norsk næringslivs konkurransekraft. De viktigste tiltakene i planen er økt tilgang på designrådgivingstjenester i hele landet og økte muligheter for støtte til designprosjekter.

Kultur og næring

Regjeringen la fram handlingsplanen om kultur og næring sommeren 2007. Målet er å etablere gode rammebetingelser for kultur næringslivet slik at de store mulighetene som ligger i skjæringsfeltet mellom kultur og næring kan realiseres, og styrke innovasjons- og nyskapingsevnen i hele landet. Et bedre samspill mellom kultur og næring kan styrke verdiskapingen i kulturbedriftene, bidra til et mer omstillingsdyktig næringsliv og bidra til en positiv lokal og regional utvikling. I statsbudsjettet for 2008 foreslås det satt av til sammen 50,5 mill. kroner til 25 tiltak knyttet til flere ulike departementer. Gjennomføringen av tiltakene startet opp i 2007. Brukerne vil trekkes aktivt inn i oppfølgingen av flere av tiltakene.

2.4.3 Entreprenørskap

Etablering av ny virksomhet – i ny eller eksisterende bedrift – er viktig for å sikre fornyelse og vekst i økonomien, og er derfor en viktig del av regjeringens innovasjonsløft. For at en økonomi skal vokse er vi avhengig av at nye bedrifter etableres, eksisterende bedrifter vokser og ulønnsomme bedrifter avvikles. Entreprenørskap kan betraktes som den sentrale drivkraften i å opprettholde denne dynamikken. Nyetablerte virksomheter medvirker til at nye produkter og mer innovative løsninger og virksomheter vokser fram og erstatter de som nedlegges. Internasjonale studier viser at høye etablerings- og avviklingsrater fører til høy produktivitetsvekst. Samfunnets holdninger til nyetablere er med på å understøtte eller motvirke privat engasjement. Det er derfor viktig å arbeide for å skape en positiv holdning til entreprenørskap. Å starte egen bedrift kan være risikofylt i forhold til å være ansatt. Lav ledighet og gode velferdsordninger er en styrke ved norsk økonomi, men kan samtidig føre til at færre velger å ta den risiko det innebærer å starte for seg selv.

Et av de viktigste virkemidlene for å skape en kultur for entreprenørskap er å satse på entrepre-

nørskap i skole og utdanning. Ved at de unge utrustes med etablererkompetanse øker deres tro på egen skaperkraft, og terskelen senkes for å starte opp på egenhånd senere. Det er laget en strategiplan for entreprenørskap i skolen for perioden 2004–08. Denne planen er nå revidert og ble lagt fram høsten 2006. Et viktig tiltak i planen for entreprenørskap i skolen er å støtte organisasjoner og andre som samarbeider med skoler, høyskoler og universiteter om entreprenørskapsundervisning, som f.eks. Ungt Entreprenørskap. I statsbudsjettet for 2008 foreslås det en bevilgning på 10 mill. kroner i tilskudd til organisasjonen Ungt Entreprenørskap.

Etablering av ny virksomhet er krevende. Et av Innovasjon Norges viktigste satsingsområder er å gi støtte og veiledning til entreprenører. Foruten entreprenørens egen kompetanse og holdninger vil tilgang til gode råd, nettverk og kapital være avgjørende for hvorvidt den enkelte entreprenør lykkes.

Regjeringen prioriterer arbeidet med å inkludere kvinner i næringslivet. Forskning viser at entreprenørskap er et område der kvinner er særlig skjevt representert. For å utnytte verdiskapingspotensialet i økonomien er det derfor viktig å stimulere kvinner til å etablere virksomheter.

2.5 Særskilte sektorer

2.5.1 Maritime næringer og skipsfart

Norge er en av verdens fremste sjøfartsnasjoner. Omtrent 90 000 mennesker er direkte sysselsatt i maritime bedrifter. Mange av disse arbeidsplassene er i distriktene. De maritime næringene representerer rundt 6 til 9 pst. av den samlede verdiskapingen i norsk næringsliv. Mens andre nasjoner i hovedsak har sin styrke innenfor ett eller to maritime områder, er det norske miljøet blant de mest komplette hva gjelder bredden av tjenester, produkter og ekspertise innenfor de ulike maritime næringene.

De maritime næringene opererer i internasjonale og konkurranseutsatte markeder. Der som Norge skal beholde og utvikle sin posisjon som en av de fremste maritime nasjoner i verden er det nødvendig at det arbeides målrettet. Regjeringen foreslår derfor at det innføres en rederiskatteordning etter europeisk modell med virkning fra inntektsåret 2007. Det vises til nærmere omtale i St.prp. nr. 1 (2007–2008) Skatte-, avgifts- og tollvedtak.

Regjeringen legger fram en strategi for miljøvennlig vekst i de maritime næringene, og foreslår at det i statsbudsjettet for 2008 settes av 100 mill. kro-

ner til en rekke tiltak for at Norge skal utvikle sin posisjon som en verdensledende maritim nasjon. Regjeringens maritime strategi omtaler fem hovedutfordringer for de maritime næringer: globalisering og rammevilkår, miljøvennlige maritime næringer, maritim kompetanse, maritim forskning og innovasjon og nærskipfart.

Norsk maritim sektor skal være en av verdens mest konkurransedyktige, innovative og miljøvennlige. Norges fremste fortrinn er kunnskap, teknologi og en sterk maritim næring. Derfor er satsing på kompetanse, forskning og innovasjon avgjørende for fremtiden. Regjeringen vil legge forholdene til rette for at de maritime næringer fortsatt velger Norge som vertsland. Samtidig må de maritime næringer vise samfunnsansvar, ikke minst på miljøområdet, og bidra til gode løsninger som kan være internasjonalt trendsettende.

Regjeringens strategi for miljøvennlig vekst i de maritime næringer inneholder målsettinger og tiltak på de ulike hovedområdene. Strategien vil støtte opp under videre utvikling og vekst i de norske maritime næringene, slik at utvikling av miljøvennlige maritime konsepter sikres.

Regjeringen foreslår å øke bevilgningen til maritim forskning og innovasjon med 60 mill. kroner, med særlig vekt på miljøområdet. Innenfor denne satsingen foreslås bevilgningene til Maroffprogrammet i Norges forskningsråd styrket med 35 mill. kroner. Av disse midlene foreslås 5 mill. kroner til innovasjonsområdet krevende miljøvennlige maritime operasjoner i nordområdene og 5 mill. kroner til innovasjonsområdet miljø. Videre foreslås 25 mill. kroner til oppgradering av maritim forskningsinfrastruktur, som skal bidra til realisering av Maroffs nye innovasjonsområder. Under Innovasjon Norge foreslås det 25 mill. kroner til miljøprosjekter i de maritime næringer og utvikling av nærskipfartsflåten. Midlene vil kunne benyttes både til tilskudd og til å sikre at den nye innovasjonslånordningen i Innovasjon Norge vil kunne bli tatt i bruk overfor nærskipfarten og maritime miljøprosjekter. Samtidig foreslås bevilgningen på 25 mill. kroner til ordningen for maritim utvikling i Innovasjon Norge videreført. Samlet foreslås det bevilget 212 mill. kroner til maritim forskning og innovasjon over Nærings- og handelsdepartementets budsjett for 2008.

Regjeringen vil opprettholde satsingen på utvikling av NO_x-reducerende teknologier under Maritim utvikling under Innovasjon Norge og Maroff i Norges Forskningsråd.

Næringen og utdanningssystemet må samarbeide for å framskaffe den kompetanse som de maritime næringer har behov for i framtiden. I statsbudsjettet for 2008 foreslår regjeringen derfor

37 mill. kroner til ulike tiltak for å sikre økt rekruttering og kompetanse i de maritime næringer og 3 mill. kroner til markedsføring av Norsk Internasjonalt Skipsregister for å tiltrekke seg tonnasje.

Tilskuddsordningen for sysselsetting av sjøfolk skal sikre norsk maritim kompetanse og rekruttering av norsk sjøfolk, og i tillegg bidra til at norske rederier gis konkurransedyktige rammevilkår i forhold til vilkårene i andre land. I statsbudsjettet for 2008 foreslås bevilgningen økt med 380 mill. kroner i forhold til saldert budsjett 2007. Bevilgningen til refusjonsordningene har økt sterkt i de senere år. Dette skyldes særlig en økning av refusjonsberettigede av nettolønn på offshorefartøy, økning av lønnsnivået for nettolønnsinntakere, og helårsvirkningen av at Hurtigruten er kommet inn under ordningen fra 1. juli 2007.

Ny skipssikkerhetslov trådte i kraft 1. juli 2007. Endringer i sjømannsloven trådte i kraft 1. mars 2007. Den nye skipssikkerhetsloven vil styrke sikkerheten til sjøs og endringer i sjømannsloven vil styrke sjøfolks rettigheter. Den nye skipssikkerhetsloven er en modernisering av et 100 år gammelt lovverk. Krav til kvalitetssystemer for alle rederier og skip er nytt i loven. Samtidig flyttes hovedansvaret for sikkerheten fra skipsføreren til rederiet. Endringene i sjømannsloven innebærer forbud mot direkte og indirekte diskriminering av arbeidstakere på skip og vil gi sjøfolk det samme vern som arbeidstakere på land.

2.5.2 Reiseliv

Reiseliv er blant de av næringene i verden som vokser raskest. I følge United Nations World Tourism Organisation (UNWTO) vokser næringene med mellom 3 og 4 pst. hvert år målt i antall ankomster. Regjeringen ser på reiseliv som et satsingsområde, og har som mål at norske reiselivsnæringer skal ta sin del av denne veksten. Regjeringen vil derfor legge fram en nasjonal strategi for reiselivsnæringene. Strategien vil bl.a. være resultatet av et interdepartementalt arbeid ledet av Nærings- og handelsdepartementet og en utstrakt prosess mot reiselivsnæringene. I denne strategien vil det fokuseres på næringenes utfordringer og muligheter, og hvordan man i samarbeid mellom alle berørte aktører kan bidra til utvikling og bærekraftig vekst i næringene.

Reiselivsnæringene står for om lag 3 pst. av bruttonasjonalproduktet og sysselsetter rundt 7 pst. av total arbeidskraft i Norge. Næringene utgjør et område hvor Norge har særlige naturgitte forutsetninger for å lykkes. Næringene er også viktig i distriktene hvor de ofte utgjør basisnæringen i mange lokalsamfunn og også gir positive ringvirk-

ninger til annet lokalt næringsliv. Redusert aktivitet i tradisjonelle næringer som landbruk og fiske har ført til en økende interesse for reiselivsnæringene og mulighetene de representerer både som supplement til og grunnlag for opprettholdelse av aktivitet i de tradisjonelle næringene.

I 2006 var det samlede antallet ankomster fra utlandet til Norge om lag 7 mill., en økning på over 9 pst. fra 2005. Mer enn 3,9 mill. av disse var overnattingsgjester. Resten var dagsbesøk og cruisepassasjerer. Antallet gjestedøgn økte fra 26 mill. i 2005 til 27,5 mill. i 2006, en økning på om lag 6 pst.

For å tiltrekke en større andel av turistene til Norge foreslås det i statsbudsjettet for 2008 å øke den offentlige innsatsen til reiselivstiltak til 215 mill. kroner. Satsingen på profilering og markedsføring av Norge som reisemål er forsterket gjennom lanseringen av merkevarestrategi for Norge som reisemål. Formålet med strategien er å skape et fornyet og forbedret grunnlag for bygging av en sterkere merkevareposisjon for Norge som turistreisemål. Forbrukerundersøkelser viser at Norge ikke har en tydelig spissposisjon som destinasjon. Merkevarestrategien har som mål å reversere trenden med fallende markedsandeler, øke merkevarestyrken og gi Norge en ledende posisjon som tilbyder av opplevelser i vakker og ren natur.

Naturbasert opplevelsesturisme har de siste 10 årene stått for den aller største veksten globalt. Denne veksten tilfører norsk reiselivsnæring mange nye muligheter, men også mange miljømessige utfordringer. Norge er også et av svært få land i verden som har underskrevet National Geographic sitt charter for geoturisme hvor man forplikter seg til å utvikle turisme som ivaretar, forsterker og framhever et steds lokale egenart, miljø, kultur, estetikk og kulturarv som kommer lokalsamfunnet til gode.

I tillegg til profilering skal innsatsen også fortsette på tre andre viktige områder, som innovasjon, kompetanse og samarbeid.

Lønnsomheten i reiselivsnæringene er basert på evnen til å utvikle produkter som møter etterspørselen fra de reisende. Innovasjon er nødvendig for å møte denne etterspørselen. Sammenlignet med andre næringer er reiselivsnæringene preget av en lav grad av innovasjon.

De reisende stiller stadig større krav til viten og kunnskap fra tilbyderne. Kompetansebygging er nødvendig for å imøtekomme dette kravet. Næringene må derfor i større grad enn i dag investere i oppbyggingen av kompetanse.

Samarbeid mellom aktører i norske reiselivsnæringer blir stadig viktigere ettersom turister i stadig større grad etterspør produkter som består av flere aktiviteter. For å gi turistene det de krever

og en god helhetlig opplevelse av norsk natur og kultur er samarbeidet internt i næringene viktig.

2.5.3 Statlig eierskap

Regjeringen la i desember 2006 fram St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap. Stortingsmeldingen ble behandlet av Stortinget i april 2007, jf. Innst. S. nr. 163 (2006–2007). I stortingsmeldingen klargjøres statens mål for eierskapet generelt og målene med eierskapet i enkelt-selskaper spesielt. Regjeringen har inndelt selskapene i kategorier etter målene med statens eierskap. I juni 2007 la regjeringen fram et nytt dokument «Regjeringens eierpolitikk» som sammenfatter målene og rammene for statens eierskap slik de er fastlagt av regjeringen og Stortinget. Bedre kommunikasjon om statens eierskap legger til rette for utøvelse av et aktivt og verdiløpende eierskap gjennom større åpenhet, tydelighet, ryddighet og forutsigbarhet i forvaltningen av eierskapet. Regjeringen har videre utarbeidet retningslinjer for hvilke forhold staten vil vektlegge i sin stemmegivning når lederlønnfastsettelsen behandles på selskapenes generalforsamlinger. Retningslinjene, som ble fastsatt med virkning fra 8. desember 2006, innebærer bl.a. at staten vil stemme imot bruk av opsjoner og andre opsjonslignende ordninger i selskaper hvor staten har eierandel.

Statlig eierskap er et viktig element i næringspolitikken. Det sikrer råderett over våre felles naturressurser og nasjonal forankring av viktige selskaper. Regjeringen vil sikre et sterkt offentlig og nasjonalt eierskap. Staten skal være en aktiv, langsiktig og forutsigbar eier i viktige norske selskaper. Gjennom eierskapet vil regjeringen sikre at staten bidrar til god og stabil utvikling av næringslivet i Norge.

Styrene i Statoil ASA og Norsk Hydro ASA meddelte i desember 2006 at de var enige om å anbefale overfor sine aksjeeiere en sammenslåing mellom Hydro ASAs petroleumsvirksomhet og Statoil ASA. Stortinget ga i juni 2007 Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å stemme for utskillingen av petroleumsvirksomheten fra Norsk Hydro ASA og sammenslåing av denne med Statoil ASA i det nye selskapet StatoilHydro AS. Sammenslåingen ble vedtatt på parallelle generalforsamlinger i Norsk Hydro ASA og Statoil ASA i juli 2007. Sammenslåingen vil skje pr. 1. oktober 2007 med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2007.

I St.prp. nr. 88 (2006–2007) Statens eierskap i Aker Holding AS la regjeringen fram forslag om at staten erverver 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS, et selskap som har som eneste formål å eie aksjer i Aker Kværner ASA. Forslaget vil sikre et

langsiktig industrielt eierskap i et sentralt leverandørselskap i norsk energisektor og videreføring av hovedkontorfunksjoner i Norge.

Regjeringen varslet i St.meld. nr. 13 (2006–2007) at den i et senere framlegg for Stortinget ville foreslå at Stortinget trekker tilbake eksisterende fullmakter gitt i tidligere stortingsperioder til å redusere statens eierandel gjennom salg av aksjer. Det ble forutsatt at adgangen til å kunne foreta industrielle løsninger innenfor fullmaktenes rammer skulle videreføres. I tråd med dette foreslås det i statsbudsjettet for 2008 at Stortinget trekker tilbake eksisterende fullmakter til å redusere statens eierandeler i henholdsvis Cermaq ASA og Telenor ASA gjennom salg av aksjer. Adgangen til å redusere statens eierandeler gjennom utvanning som ledd i industriell løsning foreslås opprettholdt for Cermaq ASA og Telenor ASA innen rammen av nåværende fullmakter.

Selskaper med statlige eierandeler skal forvaltes i samsvar med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse. Et overordnet mål for statens forretningsmessige eierskap er at selskapene skal styres med sikte på markedsmessig avkastning og god industriell utvikling over tid. Innenfor en slik forretningsmessig ramme legger staten til grunn at selskapene har et forhold til faktorer som omstilling, forskning, miljø, likestilling, integrering, etikk og korrupsjon, som alle etter statens vurdering har betydning for en langsiktig god utvikling av selskaper.

2.5.4 Samfunnsikkerhet og beredskap

Nærings- og handelsdepartementet har et ansvar for logistikk og forsyningsberedskap. Gjennom bruk av risiko- og sårbarhetsanalyser, scenarier og på bakgrunn av aktuelle hendelser identifiseres og analyseres områder hvor det er behov for spesielle virkemidler. Samtidig er det viktig å styrke evnen til operativ krisehåndtering. Som en konsekvens av dette arbeidet har departementet etablert spesielle beredskapsopplegg innenfor dagligvaresektoren, skipsfartsberedskap, bygg- og anleggsberedskap og varekrigsforsikring. Arbeidet innen skipsfartsberedskap er sommeren 2007 styrket gjennom etablering av «Sikkerhetsutvalget for utenriks skipsfart» som en møteplass for næringen og offentlige myndigheter. Det løpende beredskapsarbeidet ivaretas i stor grad gjennom utstrakt samarbeid med de berørte næringer. Samarbeidet har kommet til anvendelse under aktuelle hendelser, eksempelvis ved evakuering av norske og andre lands statsborgere fra Libanon sommeren 2006. Gode planer for håndtering av uforutsette situasjoner både i departementet og underlagte etater er høyt prioritert.

Trusselbildet er komplekst, uforutsigbart og i stadig forandring. Globaliseringen setter store krav til velfungerende teknologi og logistikksystemer og kan innebære økt sårbarhet ved ulike typer kriser. Det er også sikkerhetsmessige utfordringer knyttet til globale næringer som skipsfart. Det kan ofte være mulig å finne løsninger forutsatt at logistikksystemene og andre viktige samfunnsfunksjoner fungerer. Bedriftene må derfor få rammebetingelser som setter dem i stand til å fortsette sin virksomhet under ulike kriseforhold og på den måten så langt mulig sikre verdiskapingen og bidra til god samfunnsikkerhet.

På beredskapsområdet gjelder følgende hovedprioriteringer:

- identifisering av sårbarhet innenfor ansvarsområdet og iverksetting av tiltak for å øke robustheten
- vedlikehold og løpende forbedring av departementets og etatenes interne kriseorganisasjon, styrking av kompetansen innenfor både strategisk og operativ krisehåndtering og gjennomføring av realistiske beredskapsøvelser
- videreutvikling og øving av det formelle samarbeidet med berørte næringer

2.5.5 Likestilling

Selv om Norge er et av landene i Europa med høyest yrkesdeltakelse blant kvinner, og mer enn halvparten av de som tar høyere utdanning er kvinner, er likevel kvinneandelen i lederposisjoner fortsatt for lav. Regjeringen har derfor et mål om å styrke kvinneandelen blant ledere, styrerepresentanter, entreprenører og eiere. I denne forbindelse har Innovasjon Norge et særskilt ansvar for å prioritere prosjekter som vil kunne styrke kvinners posisjon i næringslivet. Det er en ambisjon at minst 25 pst. av de samlede midler Innovasjon Norge fordeler skal gå til kvinnerettede prosjekter og bedrifter. I 2006 bidro Innovasjon Norge med i alt 1,1 mrd. kroner til kvinnerettede prosjekter og bedrifter gjennom sine virkemidler. I tillegg har Innovasjon Norge en rekke programmer og prosjekter som er særskilt innrettet mot kvinner. Denne satsingen vil videreføres i 2008.

Det er også andre virkemidler på Nærings- og handelsdepartementets ansvarsområde som har relevans i en likestillingssammenheng. Det gjelder bl.a. tilskudd til organisasjonen Ungt Entreprenørskap og tilskuddsmidler som forvaltes av Norges forskningsråd. Videre har departementet en aktiv oppfølging av at kjønnsrepresentasjon i styrer hvor departementet forvalter statens eierinteresser, er i samsvar med regelverket.

3 Oversiktstabeller for budsjettet

3.1 Utgifter

Utgifter fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
Administrasjon					
900	Nærings- og handelsdepartementet	201 341	214 900	240 023	11,7
	<i>Sum kategori 17.00</i>	201 341	214 900	240 023	11,7
Infrastruktur og rammebetingelser					
901	Styret for det industrielle rettsvern	192 511	184 000	185 000	0,5
902	Justervesenet	74 882	76 100	79 400	4,3
903	Norsk Akkreditering	23 179	20 100	21 200	5,5
904	Brønnøysundregistrene	308 114	260 250	296 400	13,9
905	Norges geologiske undersøkelse	171 976	153 650	162 700	5,9
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	17 119	19 200	21 600	12,5
907	Sjøfartsdirektoratet	318 052	289 900	291 500	0,6
908	Skipsregistrene	10 444	12 000	16 400	36,7
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	1 208 689	1 330 000	1 710 000	28,6
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling	15 530	19 400	16 500	-14,9
913	Standardisering	24 800	25 000	26 000	4,0
	<i>Sum kategori 17.10</i>	2 365 295	2 389 600	2 826 700	18,3
Forskning, nyskaping og internasjonalisering					
920	Norges forskningsråd	1 063 699	1 081 000	1 154 000	6,8
921	Statlig investeringsfond			2 200 000	
922	Romvirksomhet	327 622	469 400	478 900	2,0
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	30 629	27 500	68 500	149,1
928	FoU-prosjekter i næringslivets regi	23 685			
929	Norsk Designråd	25 000	25 000	25 000	0,0
931	Miljøtiltak			21 000	
934	Internasjonaliseringstiltak	43 703	39 800	57 200	43,7
937	Svalbard Reiseliv AS	2 000	2 000	2 000	0,0
938	Omstillingstiltak	45 000	1 000	1 000	0,0

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
2421	Innovasjon Norge	46 047 527	34 317 700	36 086 600	5,2
2426	SIVA SF	80 000	381 000	135 000	-64,6
2460	Garanti-instituttet for eksportkreditt				0,0
	<i>Sum kategori 17.20</i>	47 688 865	36 344 400	40 229 200	10,7
Statlig eierskap					
950	Forvaltning av statlig eierskap	85 259	11 500	10 764	-6,4
953	Kings Bay AS	18 000	15 000	25 000	66,7
960	Raufoss ASA	18 806			
	<i>Sum kategori 17.30</i>	122 065	26 500	35 764	35,0
	<i>Sum programområde 17</i>	50 377 566	38 975 400	43 331 687	11,2
	<i>Sum utgifter</i>	50 377 566	38 975 400	43 331 687	11,2

Utgifter fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
01-29	Driftsutgifter	1 310 692	1 198 450	1 279 187	6,7
30-49	Investeringer	5 840	8 000	10 000	25,0
50-59	Overføringer til andre statsregnskaper	1 232 799	1 227 000	1 332 000	8,6
70-89	Overføringer til andre	2 568 326	2 991 950	3 510 500	17,3
90-99	Låntransaksjoner	45 259 909	33 550 000	37 200 000	10,9
	Sum under departementet	50 377 566	38 975 400	43 331 687	11,2

3.2 Inntekter**Inntekter fordelt på kapitler**

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
Ordinære inntekter					
3900	Nærings- og handelsdepartementet	43 654	71 505	101	-99,9
3901	Styret for det industrielle rettsvern	210 934	181 100	186 000	2,7
3902	Justervesenet	52 559	52 100	52 200	0,2
3903	Norsk Akkreditering	16 101	16 300	17 000	4,3
3904	Brønnøysundregistrene	640 627	426 800	427 300	0,1
3905	Norges geologiske undersøkelse	57 470	38 650	40 300	4,3
3906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	1 890	1 000	2 200	120,0
3907	Sjøfartsdirektoratet	153 035	158 400	166 100	4,9

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
3908	Skipsregistrene	13 236	15 350	15 500	1,0
3934	Internsjonaliseringstiltak	52 563			
3939	Støtte til skipsbygging	90 000		14 000	
3950	Forvaltning av statlig eierskap	1 694 059	10 000	10 000	0,0
3954	Pensjonsfond for tidligere ansatte ved Sydvaranger ASA			40 000	
3961	Selskaper under NHDs forvaltning	751 833	75 795	65 095	-14,1
5325	Innovasjon Norge	46 960 674	33 449 500	35 143 300	5,1
5326	SIVA SF	7 129	307 000	105 800	-65,5
5460	Garanti-instituttet for eksportkreditt	421 240	688 800	503 900	-26,8
5574	Sektoravgifter under NHD			1 200	
	<i>Sum Ordinære inntekter</i>	51 167 003	35 492 300	36 789 996	3,7
	Renter og utbytte m.v.				
5609	Renter fra selskaper under NHDs forvaltning	100 075			
5612	Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S			22 500	
5613	Renter fra SIVA SF	43 025	39 700	33 000	-16,9
5625	Renter og utbytte fra Innovasjon Norge	315 306	419 000	571 000	36,3
5656	Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning	11 423 565	12 472 900	11 781 900	-5,5
	<i>Sum Renter og utbytte m.v.</i>	11 881 971	12 931 600	12 408 400	-4,0
	<i>Sum programråde 17</i>	63 048 974	48 423 900	49 198 396	1,6
	<i>Sum inntekter</i>	63 048 974	48 423 900	49 198 396	1,6

4 Oversikt over tilsagnsfullmakter

(i 1 000 kr)				
Kap./post	Betegnelse	Fullmakt 2007	Forslag 2008	Anslått termin for utbetaling/dekning
907/72	Sjøfartsdirektoratet, tilskudd til NO _x -tiltak	35 000	20 000	2009–10
920/50	Norges forskningsråd, tilskudd	140 000	107 500	2009–10
2421/72	Innovasjon Norge, forsknings- og utviklingskontrakter	100 000	100 000	2009–10

I statsbudsjettet for 2007 ble det fastsatt en ramme på 50 mill. kroner for bevilgninger til tilskudd til NO_x-tiltak for skipsfarten i perioden 2007–2009. For 2007 er 15 mill. kroner av rammebeløpet gitt som bevilgning og 35 mill. kroner som tilsagnsfullmakt. For 2008 foreslås en bevilgning på 15 mill. kroner og en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner jf. Forslag til vedtak VI, 1.

Fullmakten til Norges forskningsråd foreslås redusert med 32,5 mill. kroner, fra 140 til 107,5 mill. kroner. Av fullmakten for 2007 er 32,5 mill. kroner knyttet til støtte til videreføring av Haldenprosjektet i 2008. Inneværende 3-års periode for Halden-prosjektet utløper ved utgangen av 2008, og det vil derfor ikke være behov for å ta høyde for det i tilsagnsfullmakten før i 2009-budsjettet når det ev. er inngått ny avtale om videreføring av prosjektet. Den ordinære delen av fullmakten foreslås videreført med uendret beløp, dvs. med 107,5 mill. kroner jf. Forslag til vedtak VI, 1

Tilsagnsfullmakten knyttet til Forsknings- og utviklingskontrakter foreslås videreført med

samme beløp som for 2007 jf. Forslag til vedtak VI, 1.

I tillegg foreslås fullmakten til Eksportfinans ASA til å gi tilsagn om dekning av fremtidig underskudd under 108-ordningen videreført. Ordningen omfatter finansiering av kontrakter om eksport av kapitalvarer og skip. På grunnlag av Stortingets årlige vedtak gis Eksportfinans ASA tilsagn om statlig tilskudd til å dekke framtidige underskudd på en avregningskonto som er knyttet til nye lånetilsagn i vedkommende år. Underskuddet blir dekket to år i ettertid med bevilgning over kap. 934, post 73, jf. Forslag til vedtak VI, 2.

Det har gjennom flere år blitt gitt en fullmakt under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter. En tilsagnsfullmakt kan formelt bare knyttes til tilskuddsbevilgninger, dvs. i tilknytning til bevilgninger i postgruppene 50-89. For å videreføre ordningen foreslås det en særskilt fullmakt til å inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner ut over gitt bevilgning, jf. Forslag til vedtak VII.

5 Oversikt over garanti- og garantiliknende ordninger

Garantiordninger

Betegnelse	(i 1 000 kr/1 000 USD/1 000 euro)				
	Utbetalt (tap) i 2006	Samlet garanti- ansvar pr. 31.12.2006	Fullmakt for nye garanti- tilsagn for 2007	Forslag til nye garantitilsagn for 2008	Totalramme for nytt og gammelt garantiansvar i 2008
<i>Innovasjon Norge:</i>					
– Realinvesteringer og driftskreditt	3 479	144 157	40 000	40 000	ca. 220 000
– Statsgaranti for tidligere innlån til Den norske Industribank A/S	0	809	0	0	ca. 275
<i>Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK):</i>					
– Den alminnelige ordning inkl. Gammel alminnelig ordning	80 060	30 038 200	– ¹	– ¹	50 000 000 ¹
– Garantier ved eksport til og investeringer i utviklingsland	8 440	1 218 400	– ²	– ²	2 100 000 ²
– SUS/Baltikum-ordningen		87 900	0	0	87 900
– Byggelånsgarantiordning for skipsbyggingsindustrien	0	1 917 000	– ³	– ³	5 000 000 ³
<i>Øvrige garantier:</i>					
– Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD), garantikapital	0	euro 184 370	0	0	euro 184 370
– Baltisk investeringslån	0	euro 735	0	0	ca. euro 624

¹ Samlet ramme for nye og gamle garantier og tilsagn på inntil 50 mrd. kroner.

² Samlet ramme for nye og gamle garantier og tilsagn på inntil 2,1 mrd. kroner, men likevel slik at rammen ikke overstiger sju ganger det til enhver tid innstående beløp på ordningens grunnfond.

³ Samlet ramme for nye og gamle garantier og tilsagn på inntil 5 mrd. kroner.

Nærmere om de enkelte garantiene

Innovasjon Norge

Landsdekkende garantiordning for realinvesteringer og driftskreditt

Det foreslås å videreføre den ordinære rammen for nye garantier til realinvesteringer og driftskapital på 40 mill. kroner for 2008. Som følge av at noe av ansvaret pr. utgangen av 2006 vil falle bort i løpet av 2007, anslås det at en totalramme på 220 mill. kroner vil være tilstrekkelig til å dekke gammelt ansvar og nye tilsagn for inntil 40 mill. kroner under ordningen for 2008, jf. nærmere omtale under kap. 2421, post 50 og Forslag til vedtak VIII, 1.

Statsgaranti for tidligere innlån i Den norske Industribank A/S

I henhold til tidligere lov om Den norske Industribank A/S skulle staten svare for riktig betaling ved forfall av de lån som banken tok opp. Innovasjon Norge overtok oppfølgingen av låneporteføljen i 2004. Netto utestående obligasjonsgjeld (fratrasket egenbeholdning av obligasjoner) som staten har garantert for, var i overkant av kr 800 000 ved utgangen av 2006. Statens garanti-ansvar for Industribankens innlån vil bli ytterligere redusert i løpet av 2007. Ved utgangen av 2007 anslås det at gjenstående garantiansvar er redusert til om lag kr 275 000. Siste avdrag på lån under ordningen forfaller i 2008.

Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK)

For GIEKs ordninger Alminnelig ordning, Garantier ved investeringer i og eksport til utviklingsland, SUS/Baltikum-ordningen, Gammel særordning for utviklingsland og Byggelånsgarantiordning for skipsindustrien vises det til nærmere omtale under kap. 2460. jf. også Forslag til vedtak VIII, 2, 3 og 4 vedrørende de to førstnevnte og sistnevnte ordning.

Norsk Garantiinstitut for skip og borefartøyer A/S (GI)

GI ble opprettet i 1975 for å stille garantier for norske rederes lån. Bak opprettelsen lå et ønske om å beholde norsk skipstonnasje på norske hender og derigjennom norske arbeidsplasser m.m. Stortinget besluttet i 1983 at GI ikke skulle utstede nye garantier, og arbeidet med å avvikle selskapet startet. Administrasjonen av GI ble overført til GIEK i 1984. Det har ikke vært forretningsdrift i selskapet siden 1986. GI har likevel vært opprettholdt fordi

selskapet har vært part i en rekke rettstvister knyttet til Hilmar A. Reksten-komplekset. Hilmar A. Rekstens konkursbo, der GI var kreditor, ble endelig avsluttet i 2005. Departementet igangsatte deretter arbeidet med å avvikle selskapet. Avviklingen ble avsluttet høsten 2006. Til sammen ble det tilbakeført nærmere 190 mill. kroner til statskassa fra selskapet i 2005 og 2006 i forbindelse med avviklingen.

Andre garantier

Garanti til Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD)

Norge sluttførte i 2005 innbetalingen av sin eierandel av EBRDs grunnkapital. Norges øvrige ansvar er i form av garantikapital. Av Norges andel av EBRDs opprinnelige grunnkapital ble 30 pst. innbetalt, mens 70 pst. var garantikapital. Garantiansvaret utgjorde 87,5 mill. euro. I 1996 ble det vedtatt 100 pst. kapitalutvidelse i EBRD som Norge sluttet seg til. Av utvidelsen skulle 22,5 pst. innbetales, mens 77,5 pst. var garantikapital tilsvarende 96,87 mill. euro. Til sammen utgjør det norske garantiansvaret dermed 184,37 mill. euro.

Baltisk investeringslån

Ved utvidelsen av Nordisk investeringsprogram i Baltikum i 1996 ble det statlige garantiansvaret for lån via Den nordiske investeringsbanken økt fra 30 til 60 mill. ECU, jf. St.prp. nr. 1. Tillegg nr. 10 (1995–96). Garantiansvaret er fordelt mellom de nordiske land. Norges samlede garantiansvar utgjorde 11 340 000 euro. Ansvarer er gradvis trappet ned. Det gjenstår nå et prosjekt som vil bli videreført. Ansvarer vil utgjøre om lag 623 700 euro ved utgangen av 2007.

Tapsfond for garantiordninger

Ved etableringen av Statens nærings- og distriktsutviklingsfond (SND) i 1993 ble det opprettet et særskilt tapsfond for SNDs garantiordning med bevilgninger over statsbudsjettet. Denne ordningen ble videreført utover på 1990-tallet. Senere er det gitt samlebevilgninger der SND innenfor rammen av bevilgningen selv kunne prioritere hvor mye som skulle benyttes til innovasjonstilskudd, og hvor mye som skulle avsettes til tapsfond for garantier og lån. Denne praksisen er videreført i regi av Innovasjon Norge under kap. 2421, post 50 Innovasjon – prosjekter, fond.

Eventuelle tap på GIEKs garantiordning for eksport til og investeringer i utviklingsland som ikke kan dekkes av løpende inntekter, forutsettes

dekket av grunnfond som ble bevilget over Utenriksdepartementets budsjett i perioden 1989–94 med til sammen ca. 300 mill. kroner. Pr. 1. september 2007 var størrelsen på grunnfondet ca. 278 mill. kroner.

Det ble foretatt en engangsavsetning på ca. 26,3 mill. kroner til dekning av eventuelle tap under garantiansvaret knyttet til Baltisk investeringslån. 19 mill. kroner av avsetningen ble tilbakeført til statskassa i 2007 pga. redusert ansvar.

Andre garantiliknende ordninger

Betegnelse	Utbetalt i 2006	Samlet ansvar pr. 31.12.2006	(i 1 000 kr/euro/USD)	
			Forslag til ramme for 2008	Totalramme i 2008
<i>Institutt for energiteknikk og Statsbygg, skade atomanlegg</i>	0	0	euro 700 000	euro 700 000
<i>Beredskapsordning for varekrigsforsikring</i>	0	0	2 000 000	2 000 000
<i>Statlig miljøansvar på Raufoss</i>	18 806	24 511	–	90 000
<i>Norsk Romsenter, forpliktelser knyttet til legging av fiberkabel til Svalbard</i>	0	USD 10 822	–	ca. USD 1 500

Særskilte fullmakter for å dekke forsikringstilfeller

Institutt for energiteknikk og Statsbygg

Lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet begrenser innehavers ansvar for skader som skyldes virksomhet ved atomanlegg. Norge undertegnet i 2004 endringsprotokoller til Paris- og Brussel-konvensjonene om erstatningsansvar på atomenergiens område. Stortinget behandlet våren 2007 Ot.prp. nr. 27 (2006–2007) Om lov om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område. Endringsprotokollene fastsatte operatørens ansvar til 700 mill. euro. Statens selvsuransanse omfatter Institutt for energiteknikk (IFEs) atomanlegg på Kjeller og i Halden, Statsbyggs kombinerte lager/deponi for lavt og midtels radioaktivt avfall i Himdalen, midlertidig lagring av atomavfall på IFEs eiendom på Kjeller i påvente av overføring til Himdalen og all transport av radioaktivt materiale mellom IFEs og Statsbyggs anlegg. Dekning av ansvar overfor tredjeperson ved atomenergiuhell ved disse anleggene foreslås i overensstemmelse med loven satt til 700 mill. euro for 2008, som tilsvarer om lag 5 669 mill. kroner etter kurs pr. 5. september 2007 jf. Forslag til vedtak IX, 1 og omtale under kap. 920, underpost 50.4.

Beredskapsordning for varekrigsforsikring

Lov om statlig varekrigsforsikring som en beredskapsordning trådte i kraft 1. januar 2004. Ordningen er nærmere omtalt under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 72 Tilskudd til beredskapsordninger. Iverksettelse av ordningen med hjemmel i loven medfører risiko for at staten kan pådra seg erstatningsutbetalinger ut over det som blir dekket gjennom premieinnbetalinger. Ordningen med at Stortinget gir samtykke til å inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen for varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nytt og gammelt ansvar foreslås videreført for 2008, men foreslås økt fra 1 000 til 2 000 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak IX, 2. Begrunnelsen for økningen er at næringslivet i en situasjon som utløser aktivisering av ordningen, vil ha behov for forutsigbarhet og sikkerhet for å kunne få avlastet risiko knyttet til varetransport. Forslag til økt totalramme er knyttet til at transport og lagring av materiell og varer blir opprettholdt i en krisesituasjon slik at forsyningslinjer og import-/eksportinteresser sikres i så stor grad som mulig.

Statlig miljøansvar på Raufoss

Det ble i 2004 gitt en garanti på inntil 50 mill. kroner for miljø- og forurensningsansvar i Mjøsa og på Raufoss-området som følge av virksomheten til tidligere A/S Raufoss Ammunisjonsfabrikker, senere Raufoss ASA. Bakgrunn for og omtale av aktivitet knyttet til ansvaret er nærmere omtalt i programkategori 17.30 under Raufoss ASA. Utbetalinger under fullmakten skjer på grunnlag av

dokumenterte refusjonskrav for utgifter ved tiltak som omfattes av pålegg fra Statens forurensnings-tilsyn. For 2007 er det gitt samtykke til løpende utbetaling av refusjonskrav uten bevilgning i henhold til særskilt fullmakt. I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007, ble totalrammen for ordningen utvidet til 90 mill. kroner, jf. vedtak III, 1 i Innst. S. nr. 230 (2006–2007). Tilsvarende fullmakt foreslås for 2008, jf. Forslag til vedtak V. Utbetalingene i de enkelte år føres som innfrielse av refusjonsansvar og reduserer samtidig resterende fullmaktsramme for ordningen. Pr. 1. september 2007 var det utbetalt til sammen ca. 30,2 mill. kroner siden ordningen ble operativ.

Norsk Romsenter

Ved behandlingen av St.prp. nr. 63 og Innst. S. nr. 250 (2003–2004) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet medregnet folketrygden 2004, ble Norsk Romsenter gitt fullmakt til å garantere for til sammen inntil 38,1 mill. USD knyttet til betalingsforpliktelser i forbindelse med legging av fiberkabel til Svalbard. Ved inngangen til 2007 utgjorde det gjenstående ansvaret ca. 10,8 mill. USD. Formelt ventes beløpet å være det samme ved utgangen av året. Avdrag på lånet som ligger til grunn for betalingsforpliktelsene og ansvaret, forfaller 1. januar hvert år, men vil normalt bli innbetalt før utgangen av året, slik at de reelle gjenstående ansvaret ved inngangen til 2008 forventes å være 1,5 mill. USD.

6 Bruk av stikkordet «kan overføres»

På grunnlag av forslag i Gul bok for 1995 sluttet Stortinget seg til en endring av bevilgningsreglementet slik at stikkordet «kan overføres» i visse tilfeller også kan knyttes til andre poster enn bygg- og anleggs- og materiellbevilgninger når dette anses påkrevd for å oppnå best mulig resultat av vedkommende bevilgning.

Under Nærings- og handelsdepartementet foreslås stikkordet knyttet til enkelte poster

utenom postgruppen 30-49. Disse er oppført i tabellen nedenfor. Bruk av stikkordet begrunnes ut fra følgende to forhold:

- Bevilgningen gjelder bygg- og anleggs- og materiellbevilgninger.
- Utbetaling av tilsagn om tilskudd gitt i 2007 må helt eller delvis kunne foretas i 2008 eller senere budsjetterminer for å sikre at alle vilkår i tilsagnet er oppfylt før midlene utbetales.

Under Nærings- og handelsdepartementet blir stikkordet foreslått knyttet til disse postene utenom postgruppe 30-49

					(i 1 000 kr)
Kap.	Post	Betegnelse	Overført til 2007	Forslag 2008	Begrunnelse for stikkordet
900	21	Spesielle driftsutgifter	24 365	41 500	b
900	23	Forenklingstiltak	12 769	10 000	b
900	73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap	–	10 000	b
904	22	Forvaltning av Altinn-løsningen	2 974	77 200	b
907	22	Flytteutgifter	29 515	18 500	b
907	72	Tilskudd til NO _x -tiltak	–	15 000	a+b
912	21	Spesielle driftsutgifter	4 170	1 500	b
922	72	Nasjonale følgemidler	11 000	36 600	b
924	70	Tilskudd	738	68 500	b
928	71	Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats	36 315		b
931	70	Tilskudd	30 000	21 000	b
934	21	Spesielle driftsutgifter	4 267	15 000	b
938	71	Omstillingstilskudd til Sør-Varanger	3 500	1 000	a+b
950	21	Spesielle driftsutgifter	691	10 764	b
2421	71	Nettverk, profilering og reiseliv – programmer	104 467	355 000	b
2421	72	Forsknings- og utviklingskontrakter	299 202	250 000	b
2421	79	Maritim utvikling	20 000	25 000	b
2426	70	Tilskudd	–	35 000	b

Del II
Budsjettforslag

Programområde 17 Nærings- og handelsformål

Programkategori 17.00 Administrasjon

Utgifter under programkategori 17.00 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)

Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
900	Nærings- og handelsdepartementet	201 341	214 900	240 023	11,7
	Sum kategori 17.00	201 341	214 900	240 023	11,7

Utgifter under programkategori 17.00 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)

Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
01-29	Driftsutgifter	171 256	178 750	202 723	13,4
70-89	Overføringer til andre	30 085	36 150	37 300	3,2
	Sum kategori 17.00	201 341	214 900	240 023	11,7

Sentrale trekk ved utviklingen og status på området

Norge har i likhet med de andre nordiske landene klart å kombinere vekst og velferd. Dette har vi fått til samtidig som vi har relativt høye skatter, en stor offentlig sektor og omfattende velferdsordninger. Etter over tre år med sterk vekst i fastlandsøkonomien er Norge inne i en markert høykonjunktur. Det har aldri vært flere i arbeid, og arbeidsledigheten er den laveste på nærmere 20 år. I denne situasjonen er det viktig å sikre en fortsatt balansert utvikling for norsk økonomi gjennom å føre en ansvarlig økonomisk politikk.

Norge har knapphet på arbeidskraft i mange bransjer. Stor etterspørsel og lengre tids lave fødselstall er viktige årsaker. En annen er uførhet og sykdom. Om lag en av fem personer i yrkesaktiv alder er utenfor arbeidsstyrken. Arbeidskraftens kompetanse er også viktig. Den bestemmes bl.a. av kvaliteten på grunnskoleutdanningen. Petroleumsinntektene representerer betydelige muligheter for verdiskaping og velferd så lenge de forvaltes på en ansvarlig måte. Handlungsregelen for bruken av

petroleumsinntektene sier at inntektene skal fases gradvis inn i økonomien, om lag i takt med utviklingen i forventet realavkastning av statens petroleumsformue. Å følge denne regelen bidrar til at vi unngår særnorsk pris- og lønnsvekst og at kronkursen er stabil. Videre trenger vi et stort pensjonsfond for å møte de betydelige, framtidige pensjons- og trygdeforpliktelsene som følger av en aldrende befolkning.

For å møte utfordringene knyttet til utflating av petroleumsinntektene og en aldrende befolkning er evne til innovasjon og omstilling nødvendig. Det kreves derfor en politikk som legger til rette for dette, slik at ny virksomhet kan generere eksportinntekter og finansiere framtidig velferd.

Overordnede mål og strategier

Nærings- og handelsdepartementet skal legge til rette for størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi – på områder der departementet har et overordnet ansvar, der andre departementer har hovedansvar og i arbeid knyttet til internasjonalt regelverk.

Arbeidsområdene til Nærings- og handelsdepartementet omfatter utforming, forvaltning og tilrettelegging av politikk for norsk næringsvirksomhet, inkludert handels- og næringspolitiske virkemidler og skipsfartspolitikk. Rammevilkår av betydning for verdiskapingen der andre departementer har et hovedansvar omfatter bl.a. finanspolitikk og skatte- og avgiftspolitikk, arbeidsmarkeds-

politikk, utdanning og forskning, konkurransepolitikk, kapitalmarkedspolitikk, infrastruktur og miljøpolitikk.

Under programkategori 17.00 gis det bevilgninger til departementets egen virksomhet, medlemskontingenter i internasjonale organisasjoner, beredskapsarbeid og enkelte tilskudd.

Kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	145 951	147 600	151 223
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	18 073	21 150	41 500
23	Forenklingstiltak, <i>kan overføres</i>	7 231	10 000	10 000
70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	16 402	23 050	24 300
72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 683	3 100	3 000
73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap, <i>kan overføres</i>	10 000	10 000	10 000
	Sum kap. 900	201 341	214 900	240 023

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007), ble det gjort følgende endringer i bevilgningene under kap. 900:

- Post 01 økt med kr 400 000
- Post 72 redusert med kr 400 000
- Post 74 (Ny) Tilskudd til avskrivning av aksjekapital i Norsk Garantiinstitutt for skip og bore-rigger AS, bevilget med 1 mill. kroner

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Nærings- og handelsdepartementet disponerte 192,5 årsverk pr. 1. mars 2007. I tillegg til ordinær bemanning har departementet en fast stasjonert næringsråd i Brussel knyttet til ambassaden, og en nasjonal ekspert knyttet til Europaparlamentet. Nærings- og handelsdepartementet har også ansvar for enkelte råd og utvalg innenfor sitt ansvarsområde. Nærings- og handelsdepartementet forvalter en rekke virkemidler for gjennomføring av nærings- og handelspolitikken, gjennom 10 underliggende forvaltningsorganer, enkelte selskaper og en rekke tilskudds-, låne- og garantiordninger. Forvaltningen skjer på grunnlag av fastsatte styringsprinsipper, med vekt på oppfølging av Stortingets vedtak og forutsetninger.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Departementet har i 2006 prioritert arbeid knyttet til oppfølging og gjennomføring av tiltak og prosjekter som er gitt fokus i sentrale politiske dokumenter når det gjelder forskning, innovasjon, næringsutvikling og -finansiering, statlig eierskap, entreprenørskap, handelspolitikk, skipsfartspolitikk og forenkling for næringslivet. De samme satsingsområdene vil også være sentrale for departementets prioriteringer i 2008. Det vises for øvrig til de innledningsvise omtalene og de berørte kapitelen omtalene.

Rammevilkår for verdiskaping

Målsetting: Nærings- og handelsdepartementet skal arbeide for at rammevilkår utformes slik at de legger til rette for størst mulig samlet verdiskaping i norsk økonomi- på områder der Nærings- og handelsdepartementet har et overordnet ansvar, der andre departementer har hovedansvar og i arbeid knyttet til internasjonalt regelverk.

Resultatrapport 2006

EU har utarbeidet et eget program for vekst og sysselsetting, kalt for Lisboa-strategien. Nærings- og handelsdepartementet har i 2006 utarbeidet og

distribuerte den fjerde rapporten om Lisboa-strategien i et norsk perspektiv. Arbeidet med rapporten kan bidra til å avdekke hvordan ulike tiltak og metoder bringer Norge nærmere våre politiske målsetninger knyttet til vekst og sysselsetning. Arbeidet med den nordiske velferdsmodellen for oppfølging av strategien er koblet sammen med dette arbeidet. Rapporten omfatter også andre analysearbeider, herunder en analyse utarbeidet av Samfunns- og næringslivsforskning AS om effektene av globalisering og utviklingen i Kina og India.

I 2006 ble det startet opp et prosjekt kalt «Gjennomgang av faktorer av betydning for handel og arbeidet med EU». Prosjektet innebærer en gjennomgang av handelshindringer i Norge etter næring. En gjennomgang av utenlandsinvesteringer, handel med tjenester og potensielle eksportnæringer og -markeder. Dette gjøres med sikte på å lage en strategi for arbeidet med handelsavtaler og EU.

Videre har departementet bl.a. vært involvert i diverse utredningsarbeid knyttet til andre departementers politikkutforming innenfor skatte- og avgiftsområdet, gitt innspill til regulering av finansnæringen, deltatt i arbeidet med St.meld. nr. 9 (2006–2007) Arbeid, velferd og inkludering, bidratt i utarbeidelse av St.meld. nr. 6 (2006–2007) Om seniorpolitikk, vurdert overgangsordninger i forbindelse med EØS-utvidelsen, jf. St.meld. nr. 9 (2005–2006), deltatt i arbeidet med oppfølgingen av pensjonsreformen, jf. St.meld. nr. 5 (2006–2007), og bidratt i arbeidet med diverse miljøraker, bl.a. i utarbeidelsen av St.meld. nr. 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk. Nærings- og handelsdepartementet har også bidratt i Kunnskapsdepartementets arbeid knyttet til utvikling av en nasjonal strategi for styrking av realfagene. Videre har departementet behandlet en rekke næringsøkonomiske problemstillinger knyttet til næringsstrukturelle endringer generelt og i forhold til enkelt næringer og enkeltbedrifter.

Det ble i 2006 arbeidet videre med utvikling av en felles tjenesteportal for elektroniske tjenester rettet mot næringslivet, med utgangspunkt i dagens Altinn-løsning. Utviklingen skjer i et tett samarbeid med Brønnøysundregistrene/Altinn og en rekke etater. Det ble etablert et samarbeid med NAV om deres deltakelse i Altinn-samarbeidet. Høsten 2006 ble det igangsatt et arbeid med å utarbeide en prosjektplan for anskaffelse av en ny og forbedret teknisk løsning for Altinn (Altinn II). Det vises til nærmere omtale av Altinn under kap. 904 Brønnøysundregistrene. Videre ble det utarbeidet en handlingsplan for elektroniske tjenester (lagt fram i januar 2007). Arbeidet har medført omfat-

tende kontakt mot andre departementer, særlig Fornyings- og administrasjonsdepartementet og Finansdepartementet, og med brukerrepresentanter. Det er redegjort for prosjekt for å kartlegge og redusere de administrative kostnadene av offentlige regelverk for bedriftene under post 23 Forenklingstiltak.

I nært samarbeid med andre berørte departementer ble forslag til tiltak ved nedlegging av bedrifter (omstillingsloven) sendt på høring i desember 2006. Forslag til tiltak blir lagt fram for Stortinget i en egen odelstingsproposisjon. Det er videre arbeidet med ny minerallov og om endringer i serveringsloven. Ot.prp. nr. 69 (2006–2007) Om endringer i serveringsloven, ble lagt fram i juni 2007. Sist, men ikke minst, ble det i juni 2006 fremmet forslag om en ny lov om måleenheter, måling og normaltid til erstatning av den da gjeldende lov om mål og vekt. Den nye loven, Ot.prp. nr. 81 (2005–2006), ble vedtatt av Stortinget i desember 2006.

Prioriteringer 2008

En god innretning av generelle rammebetingelser er viktig for innovasjons- og omstillingsevnen og dermed for verdiskapingen. Dette innebærer at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 vil fortsette sitt arbeid innenfor følgende områder:

- økonomisk politikk og skatte- og avgiftspolitik
- effektive markeder og infrastruktur
- næringspolitiske implikasjoner for enkelt næringer
- kunnskap og kompetanse
- lov og regelverk og tilrettelegging av offentlige tjenester

Internasjonalt samarbeid

Målsetting: Fremme eksport og internasjonalisering for å øke norsk verdiskaping.

Resultatrapport 2006

Utviklingen i EU påvirker både direkte og indirekte en rekke av Nærings- og handelsdepartementets arbeidsområder. Nærings- og handelsdepartementet har et særlig ansvar for oppfølging av EØS-avtalens målsetting om et velfungerende indre marked, inkludert fjerning av ikke-tollmessige handelshindre. Videre deltar departementet i ulike forsknings- og utviklingsprogrammer. I 2006 deltok departementet i Europakommisjonens forberedende arbeid med nye vareregler, som ble lagt fram i februar 2007. Etter omfattende diskusjoner vedtok rådet et revidert tjenstedirektiv

12. desember 2006. Nærings- og handelsdepartementet har koordinert arbeidet med tjenestedirektivet i Norge og arbeidet med norske posisjoner, som er formidlet til EU-systemet. Det vedtatte direktivet ble sendt på bred høring i desember 2006, og det foretas en grundig vurdering før en tar stilling til direktivet. Departementet har gitt innspill i forbindelse med Europakommisjonens rapport av det indre marked, som skal legges fram høsten 2007. Departementet har et overordnet ansvar for problemløsningsmekanismen SOLVIT og er nasjonal koordinator for det indre markeds informasjonssystem, som skal tas i bruk høsten 2007. Departementet har videre arbeidet med frihandelsavtaler i regi av EFTA med flere land.

Departementet har i arbeidet med å profilere Norge og norsk næringsliv i utlandet og i samråd med næringslivet, fokusert på nye og spesielt utfordrende markeder. Bilaterale politiske samtaler og konsultasjoner har vært gjennomført med en rekke land og det har vært gjennomført flere næringsfremmende arrangementer i forbindelse med Kongehusets og regjeringens besøksvirksomhet i 2006.

Prioritering 2008

Nærings- og handelsdepartementets internasjonale samarbeid omfatter en rekke aktiviteter og skjer på en rekke arenaer. Departementets mål er å ivareta norske næringsinteresser i de internasjonale organisasjonene og dermed bidra til at norske rammevilkår blir så gode som mulig. Arbeidet med EØS-avtalen, WTO og EFTAs frihandelsavtaler er særlig sentralt for å sikre norsk næringsliv god markedsadgang på viktige eksportmarkeder. Programmsamarbeid og OECD-arbeid er sentralt for å sikre kunnskapsutveksling. Arbeidet med å profilere Norge og norsk næringsliv i utlandet, med fokus på nye og spesielt utfordrende markeder, vil bli videreført i 2008. Departementet har det overordnede ansvaret for Norges deltakelse på verdensutstillinger. Det skal i 2010 arrangeres verdensutstilling (EXPO) i Shanghai, Kina. Nærings- og handelsdepartementet forvalter også sentrale virkemidler som skal styrke norsk næringslivs internasjonale konkurransevne.

Næringsrettet forskning

Målsetting: Nærings- og handelsdepartementet skal arbeide for at det over tid utvikles et næringsliv som er mer forskningsbasert, for derigjennom å legge til rette for økt omstillingsevne, innovasjon og verdiskaping i norsk økonomi.

Resultatrapport 2006

Nærings- og handelsdepartementets forskningsinnsats er i hovedsak kanalisert gjennom bevilgninger til programmer og ordninger i regi av Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og den europeiske romfartsorganisasjonen. Videre er Skattefunn-ordningen viktig for å utløse økt forskningsinnsats fra næringslivet. Forskningsprogrammet Gassmaks, som ble vedtatt startet opp i 2006, skal stimulere til innenlands næringsutvikling, verdiskaping og arbeidsplasser. Forslaget ble fremmet av LO, NHO og Norsk Gassforum. Som oppfølging av forskningsmeldingen ble det tatt initiativ til å utrede et styrket indikatorbasert basisfinansieringssystem for instituttsektoren som støttes gjennom bevilgningen til Norges forskningsråd. Nærings- og handelsdepartementet har videre, sammen med Kunnskapsdepartementet, fulgt opp anbefalingen i forskningsmeldingen om å foreta en bred gjennomgang av de offentlige virkemidlene rettet mot kommersialisering av forskningsresultater. Nærings- og handelsdepartementet deltok sammen med Kunnskapsdepartementet og Norges forskningsråd i forberedelsesarbeidet for norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling, gjeldende fra 2007 til 2013. Videre har departementet arbeidet med å følge opp det næringsrettede forskningssamarbeidet innenfor rammen av bilateralt forskningssamarbeid med prioriterte land, bl.a. Japan. Den økte satsingen innenfor romvirksomhet, gjennom deltakelse i den europeiske romfartsorganisasjonens programmer, er fulgt opp, jf. St.prp. nr. 46 (2005–2006).

Prioritering 2008

Forskning er viktig for innovasjon, omstilling, framtidig verdiskaping og konkurransevne. I den sammenheng er en satsing på næringsrettet forskning avgjørende, både gjennom offentlige bevilgninger og ved å sikre at den offentlige forskningsinnsatsen innrettes slik at den utløser økt forskningsinnsats fra næringslivet. Dette vil være et viktig utgangspunkt for Nærings- og handelsdepartementets oppfølging av sine virkemidler i 2008. I samarbeid med Norges forskningsråd arbeides det med å utvikle gode resultatmål og indikatorer som viser resultatene og virkningene den offentlige forskningsinnsatsen har i næringslivet og i samfunnet for øvrig. Departementet vil videre arbeide med den norske deltakelsen i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling, bl.a. ved å følge opp norske deltakere, rekruttere nye deltakere og mobilisering av de norske miljøene til

neste runde med store prosjektsøknader som vil finne sted i 2009. Når det gjelder bilateralt forskningssamarbeid vil prioriterte land bli fulgt opp.

Innovasjon og entreprenørskap

Målsetting: Utforme en innovasjons- og entreprenørskapspolitikk som fremmer verdiskaping gjennom å stimulere innovasjonsevne og entreprenørskap i norsk næringsliv.

Resultatrapport 2006

Nærings- og handelsdepartementet igangsatte høsten 2006 arbeidet med en egen stortingsmelding om innovasjonspolitikken, i samarbeid med andre departementer. Meldingen skal beskrive politikken for økt framtidig verdiskaping, bærekraft, sysselsetting og velferd. Opprettelsen av Innovasjon Norge i 2004 gir i økende grad resultater, bl.a. i form av at næringslivet nå har en helhetlig institusjon med tilstedeværelse lokalt, nasjonalt og internasjonalt. Innovasjon Norge har støttet etablere i hele landet og har bidratt til å sikre at norsk næringsliv har kunnskap og kompetanse til å internasjonalisere sine ideer, produkter og virksomheter. Innsatsen for å profilere norsk næringsliv, Norge som reisemål, Norges omdømme og Norge som investeringsland ble økt. Tiltakene i Handlingsplan for reiselivsnæringene ble fulgt opp i 2006, de fleste av Innovasjon Norge. Konferansen «Morgendagens Reiseliv» ble avholdt med stor deltakelse fra næringene. GRIP avholdt sammen med Innovasjon Norge og WWF seminar om økoturisme og et konsept er under utarbeiding. Arbeidet med utforming av en nasjonal strategi for reiselivsnæringene ble igangsatt. En arbeidsgruppe har avgitt en rapport om en sertifiseringsordning med anbefaling om at en norsk ordning bygges på ordningene i Danmark, New Zealand og Skottland.

SIVAs nasjonale aktiviteter og innsats i Nordvest-Russland ble gitt økt prioritet i 2006. Internasjonalt samarbeid er en viktig del av innovasjonspolitikken. Nærings- og handelsdepartementet har vurdert og forberedt norsk deltakelse i EUs nye rammeprogram for konkurransevne og innovasjon for perioden 2007–2013. Det vises til redegjørelse under kap. 924. I 2006 ble seks prosjekter gitt status som Norwegian Center for Expertise (NCE).

I samarbeid med Kommunal- og regionaldepartementet og Kultur- og kirke departementet startet Nærings- og handelsdepartementet opp et arbeid med å utforme en handlingsplan for kultur og næring. Planen ble lagt fram våren 2007 og inneholder 25 tiltak. Nærings- og handelsdepartemen-

tet deltok sammen med Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet i arbeidet med å revidere strategiplanen for entreprenørskap i utdanningen. Den reviderte planen ble lagt fram våren 2006. I samarbeid med Europakommisjonen arrangerte Nærings- og handelsdepartementet en konferanse om temaet entreprenørskap i utdanningen.

Prioritering 2008

Innovasjon foregår gjerne i samspill mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer og offentlige myndigheter. Kunnskap om hvordan innovasjon foregår og om sammenhenger mellom innovasjon og verdiskaping er nødvendig for å få til en faglig forankret innovasjonspolitik. Stortingsmeldingen om innovasjon skal legges fram for Stortinget i 2008. Temaer vil bl.a. være forskning og næringsutvikling, patentpolitikk, utdanning og kompetanse, tjenestenæringenes betydning i norsk økonomi, innovasjon i offentlig sektor, nasjonale strategier på utvalgte områder, og et mangfoldig og innovativt næringsliv. Meldingen skal ha fokus på innovasjoner som fremmer miljøet. Etter framleggelsen vil departementet arbeide med å følge opp stortingsmeldingen. Nærings- og handelsdepartementet vil arbeide med å etablere et nytt statlig investeringsfond på 2,2 mrd. kroner i 2008, jf. egen omtale og forslag under kap. 921.

Nærings- og handelsdepartementet vil fortsette oppfølgingen av norsk deltakelse i EUs rammeprogram for konkurransevne og innovasjon, bl.a. gjennom opprettelsen av nasjonalt kontaktpunkt og etableringen av referansegruppe for nasjonal oppfølging av deltakelsen, jf. omtale og forslag under kap. 924. Videre vil departementet følge opp tiltakene i handlingsplanen om kultur og næring og prioritere arbeidet med strategiplanen for entreprenørskap i utdanningen og samarbeidet med Ungt Entreprenørskap.

Maritime næringer og skipsfart

Målsetting: Bidra til høy verdiskaping i de maritime næringer og til sikker og miljøvennlig skipsfart.

Rapportering 2006

På skipsfartsområdet gjennomføres det et betydelig arbeid med å utforme internasjonale regler for sjøsikkerhet og miljø. Arbeidet er i hovedsak knyttet opp mot FNs maritime organisasjon (IMO), EUs maritime sjøsikkerhetsorgan (EMSA) og i ILO. Nasjonalt har det blitt arbeidet videre med følge opp ny skipssikkerhetslov [Ot.prp. nr. 87

(2005–2006)], implementering av enkelte EU-direktiver i sjømannsloven [Ot.prp. nr 85 (2005–2006)], og med å sikre at Sjøfartsdirektoratet i flytteperioden har kunnet prioritere lovpålagte oppgaver for å opprettholde sikker og miljøvennlig skipsfart. Sjøfartsdirektoratet flyttet til Haugesund 1. november 2006. Departementet har fulgt opp Stortingets vedtak om å utvide nettolønnsordningen for sjøfolk fra 1. juli 2006.

Prioritering 2008

Dersom Norge skal beholde og utvikle sin posisjon som en av de fremste maritime nasjoner i verden, er det helt nødvendig å arbeide målrettet og langsiktig med å styrke forsknings- og innovasjonsinnsatsen. På samme måte som ellers i Europa, vil Nærings- og handelsdepartementet legge til rette for at en slik satsing skjer i samarbeid mellom næringene og myndighetene, bl.a. gjennom Marut-samarbeidet. Departementet vil derfor arbeide for å bedre koordineringen av den maritime forskningen og innovasjonen nasjonalt og internasjonalt. De maritime næringene opererer i sterkt internasjonaliserte og konkurranseutsatte markeder. Departementet vil arbeide for å sikre gode konkurransevilkår for skipsfartsnæringen og i skipsbyggingindustrien. Et annet prioritert område er sikkerhet og miljø til sjøs.

Som ledd i sin maritime strategi vil regjeringen gjennomføre en økt satsing på maritim forskning og innovasjon, teknologisk utvikling, kompetansebygging og utdanning. Regjeringen vil øke bevilgningene til forskning og innovasjon gjennom programmer i Norges forskningsråd og Innovasjon Norge med 60 mill. kroner. Videre foreslås bevilgninger på til sammen 37 mill. kroner til ulike tiltak for å sikre og videreutvikle norsk maritim kompetanse, og 3 mill. kroner til markedsføring av Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS). Det vises til nærmere redegjørelse om den maritime strategien i kap 2.

Statlig eierskap

Målsetting: Statens eierskap skal bidra til å sikre et sterkt offentlig og nasjonalt eierskap til nøkkelvirkosomheter og sikre avkastning og inntekter til fellesskapet. Innenfor denne rammen er det overordnede målet for Nærings- og handelsdepartementets eierskapspolitikk å sikre statens aksjeverdier og bidra til en god industriell utvikling i selskapene hvor departementet forvalter statens eierskap.

Resultatrapport 2006

Nærings- og handelsdepartementet rapporterer om sin eierskapsutøvelse på flere måter. En viktig del av rapporteringen skjer gjennom statens årlige eierberetning. Beretningen oversendes Stortinget til orientering. Departementet publiserer også en halvårsberetning på internett. Regjeringen la i desember 2006 fram St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap. I stortingsmeldingen er statens mål for eierskapet klargjort, både generelt og i forhold til enkeltelskaper. I dette dokumentet redegjorde også regjeringen for sine forventninger til hvordan selskapene ivaretar viktige tverrfaglige hensyn på områder som bl.a. etikk, miljø, likestilling og forskning. Parallelt med framleggelsen av St. meld. nr. 13 (2006–2007) la også regjeringen fram sine holdninger til lederlønninger og redegjorde for hvordan staten ville forholde seg til forhold som opsjoner, bonusordninger, pensjoner m.m. på framtidige generalforsamlinger i selskapene. Stortinget ga i oktober 2006 sitt samtykke til at Nærings- og handelsdepartementet kunne inngå avtaler med Bredbåndalliansen AS og dets aksjeeiere om å gjennomføre et industrielt samarbeid mellom disse og BaneTele AS. Det vises for øvrig til omtale under programkategori 17.30.

Prioriteringer 2008

Innen den statlige eierskapsforvaltningen vil Nærings- og handelsdepartementet i 2008 legge vekt på å være en aktiv og langsiktig eier med mål om best mulig utvikling for den enkelte virksomhet og av porteføljens avkastning og verdi. I tillegg til å stille alminnelige bedriftsøkonomiske krav til selskapene vil departementet også styrke oppfølgingen av hvordan selskapene ivaretar tverrgående hensyn som forskning og utvikling, samfunnsansvar, etikk og miljø i sin virksomhet.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Målsetting: Krisehåndteringsberedskap som gjør departementet og næringslivet i stand til å håndtere og minimalisere virkningen av kriser.

Resultatrapport 2006

Nærings- og handelsdepartementets arbeid innenfor samfunnssikkerhet og beredskap omfatter næringsrettet beredskap og utvikling og øving av departementets og etatenes krisehåndteringsevne. God næringsberedskap er avhengig av at næringslivet og andre samfunnsviktige virksomheter sikres muligheter til å fortsette sin virksomhet under

kriser og konflikter. Dette søkes oppnådd gjennom robuste tiltak, planer og samarbeidsordninger med aktuelle næringer.

Nærings- og handelsdepartementet forvalter forsyningsloven av 1956, skipsrekvisisjonsloven av 1952 og varekrigsforsikringsloven av 2003, med tilhørende regelverk. Det er også satt i verk en planmessig oppfølging av underlagte etater når det gjelder risikovurderinger og utarbeidelse av kriseplaner innen samfunnssikkerhet og beredskap. Det er videre arbeidet med informasjons- og sikkerhetstiltak internt og eksternt særlig i forhold til skipsfarten. Departementet har videreutviklet samarbeidet med dagligvarebransjen, bygg- og anleggsnæringen, skipsfartsnæringen og forsikringsbransjen (varekrigsforsikring). I samarbeid med dagligvarebransjen er det utarbeidet planer for lageroppbygging av dagligvarer i Nord-Norge i en krisesituasjon. Når det gjelder bygg- og anleggsnæringen er det fokusert på deres mulighet for å yte operativ bistand ved større naturkatastrofer m.m. I samarbeid med NORTRASHIP-ledelsen, Norges Rederiforbund og andre er det utviklet rutiner som skal bidra til rask tilgang til skipstransport for å dekke akutte transportbehov i krisesituasjoner. Arbeidet baserte seg på erfaringene fra evakueringen fra personer av Libanon sommeren 2006. Det er også anskaffet en IT-basert løsning for å sikre rask iverksettelse og effektiv administrasjon av varekrigsforsikringsordningen. Det er i 2006 gjennomført krisehåndteringsøvelser i samarbeid med aktuelle næringer relatert til sjøulykker, bruk av sivile skip i risiko-områder og innsats av bygg- og anleggsressurser. I tillegg har departementet deltatt i Sivil Nasjonal Øvelse og NATO Crisis Management Exercise.

Prioritering 2008

Innenfor samfunnssikkerhet og beredskap vil samarbeid med aktuelle bransjer, underlagte etater, videreutvikling og øving av krisehåndteringssystemer og risiko- og sårbarhetsanalyser være prioriterte oppgaver. Det vil også arbeides videre med justering av hjemmelsgrunnlaget (forsyningsloven), implementering av en informasjonsstrategi ved vareknapphet og leveringsproblemer, og vedlikehold og videreutvikling av lagerporteføljen og lageroppbyggingsplaner. Innenfor skipsfartsberedskap vil det bli ytterligere fokus på sikkerhets-spørsmål for skipsfarten, herunder piratvirksomhet, gjennom NORTRASHIP-ledelsen og Sikkerhetsutvalget for skipsfarten, som er et uformelt forum etablert under departementet våren 2007. Arbeidet med oppfølging av sikkerhet, beredskap

og kriseplaner i underlagte etater, vil bli videreført i 2008.

Andre saker

Bortfall av hjemfalte gruveeiendommer

Ved vedtak 15. juni 2007 samtykket Stortinget i at Nærings- og handelsdepartementet i 2007 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt, jf. St.prp. nr 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007). Begrunnelse for dette var at det er viktig at statens som eier av gruveeiendommer legger til rette for at gruvene kan benyttes til besøksgruvevirksomhet/museale formål. Nærings- og handelsdepartementet ber om Stortingets samtykke til at fullmakten fornyes for 2008, jf. Forslag til vedtak XII.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Bevilgningen skal dekke lønnsutgifter inklusiv arbeidsgiveravgift, husleie, reiseutgifter, administrative fellesutgifter og mindre investeringer. Av bevilgningen dekkes også nødvendige utgifter knyttet til forsyningsberedskap. Beredskapsmidlene dekker utgifter ved tiltak for å opprettholde og styrke forsyningsberedskapen, bl.a. nødvendig rulering av lagrene av nødproviant. Utgifter til råd og utvalg dekkes som hovedregel også av denne bevilgningen.

Samlet foreslås en bevilgning på 151,2 mill. kroner under posten for 2008. I tillegg foreslås en fullmakt til å overskride bevilgningen mot tilsvarende merinntekter under kap. 3900, post 02, jf. Forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 41,5 mill. kroner til spesielle driftsutgifter.

Midlene nyttes til å dekke utgifter knyttet til tjenester, oppdrag, støtte og prosjekter som er nødvendige i Nærings- og handelsdepartementets arbeid med nærings- og handelspolitikken. Bevilgningen kan også brukes til å finansiere større utredningsutvalg. Som ledd i gjennomføringen av regjeringens maritime strategi er det i den foreslåtte bevilgningen for 2008 avsatt om lag 20 mill. kroner til tiltak og prosjekter som bidrar til å sikre videreutvikling og styrking av kompetansen i maritime næringer. Disponeringen av bevilgningen på dette området vil skje i nær dialog med Kunnskapsdepartementet. Nærmere redegjørelse for den maritime strategien er gitt i kap. 2 i del I.

Ut over bevilgningen foreslås en fullmakt til å inngå forpliktelser ut over gitt bevilgning under posten på 7,5 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak VII. Videre foreslås en fullmakt til å overskride bevilgningen mot tilsvarende merinntekter under kap. 3900, post 02, jf. Forslag til vedtak II.

Post 23 Forenklingstiltak, kan overføres

Både nasjonalt og internasjonalt er det økt fokus på næringsrettet forenkling og tilrettelegging av regelverk og offentlige tjenester som et middel til å øke næringslivets konkurransevne. Et godt utformet regelverk og gode offentlige tjenester gjør rammebetingelsene for næringsvirksomhet mer forutsigbare og gir bedriftene anledning til å bruke mer ressurser på entreprenørskap, innovasjon og nyskaping. For å få varig og langsiktig virkning er det behov for systematisk og kontinuerlig satsing på forenklingsarbeidet på dette området.

Regjeringen har satt i gang et stort prosjekt for å redusere bedriftenes tidsbruk og kostnader ved regelverket. I perioden juli 2006 til september 2007 har to konsulentmiljøer kartlagt hvor mye tid og penger bedriftene bruker på å oppfylle myndighetenes ulike informasjonskrav. Kartleggingen skal avdekke hvilke tiltak bedriftene må gjennomføre for å oppfylle kravene i regelverket, og vil dermed gi regjeringen et godt grunnlag for å sette inn treffsikre forenklingstiltak. Etter at kartleggingen er fullført skal det utarbeides en forenklingsplan med sikte på lansering våren 2008, og gjennomføres forenklingstiltak.

Regjeringens ambisjon er at arbeidet skal gi norsk næringsliv en betydelig kostnadsreduksjon. Utvikling av gode og brukervennlige offentlige elektroniske tjenester til næringslivet er viktige bidrag til kostnadsreduksjonen. Videre må det arbeides systematisk med å forebygge mot nye regler og u hensiktsmessige ordninger som koster bedriftene uforholdsmessig mye. Gode beslutningsgrunnlag som også viser konsekvenser for næringslivet ved regelverksendringer og nye offentlige tjenester, er det viktigste verktøyet i denne delen av arbeidet med næringsrettet forenkling.

Det foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner til forenklingsarbeidet. Bevilgningen skal bl.a. dekke prosjektstillinger, utgifter til kjøp av tjenester og utviklingsoppgaver knyttet til regelverkskartlegging, utredning og gjennomføring av forenklingstiltak.

Post 70 Tilskudd til internasjonale organisasjoner

Det foreslås en bevilgning på til sammen 24,3 mill. kroner til å dekke norske medlemsbidrag i følgende internasjonale organisasjoner:

- Sekretariat for International Union of Geological Sciences, inntil 2,4 mill. kroner (betales i kroner)
- Den internasjonale sjøfartsorganisasjon (IMO), inntil 8,5 mill. kroner (betales i GBP)
- Den internasjonale ispatroljetjenesten i det nordlige Atlanterhav (betales i USD)
- Det europeiske sjøsikkerhetsorgan (EMSA), inntil 7 mill. kroner (betales i euro)
- EUs internettdatabase om maritim sikkerhet (EQUASIS), inntil 0,8 mill. kroner (betales i euro)
- Port State Control (Europeisk havnestatskontroll av skip), inntil 0,7 mill. kroner (betales i euro)
- Det internasjonale handelskammer (betales i kroner)
- Det norske Handelskammerforbund (betales i kroner)
- Det internasjonale utstillingsbyrå (betales i kroner)
- Internasjonale studiegrupper (råvaregrupper) for bly/sink og for nikkel (betales i euro)
- Deltakelse i OECD-komiteer og arbeidsgrupper (betales i euro eller kroner)
- Deltakelse i arbeidsgruppe i Nordisk ministerråd (betales i kroner)
- Norsk senter for nærskipfart (Short Sea Promotion Centre Norway, betales i kroner)

Budsjettanslaget er basert på betalte medlemsbidrag i 2007 og tilgjengelig informasjon. Størrelsen på flere av bidragene vil også avhenge av kursutviklingen for de aktuelle betalingsvalutaene.

Generelt er formålet med det statlige tilskuddet til organisasjonene å:

- bidra til at de berørte næringer, bedrifter og organisasjoner i Norge får opplysninger om og kan dra nytte av gjeldende internasjonale ramme- og konkurransevilkår på de respektive områdene
- medvirke til at norske myndigheter, organisasjoner og næringer/virksomheter får anledning til å påvirke utformingen av internasjonale lover og regelverk, konvensjoner og retningslinjer for virksomheter på deres områder for å sikre at norske interesser blir ivaretatt

International Union of Geological Sciences (IUGS) er en vitenskapelig organisasjon med vel

100 medlemsland. Organisasjonen ledes av nasjonalkomiteer fra de enkelte medlemsland og administreres av en generalsekretær. Sekretariatet for organisasjonen er lagt til Norge og gjennomføres ved at IUGS kjøper sekretariatstjenester fra Norges geologiske undersøkelse (NGU) i Trondheim. Fra norsk side vektlegges betydningen av det internasjonale kontaktnettet IUGS-sekretariatet fører med seg og fordelen ved å ha informasjon om internasjonale prosjekter i Norge. Det gis årlige tilskudd til dekning av sekretariatsutgiftene over statsbudsjettet. Tilskuddet for 2007 utgjør 1,9 mill. kroner medregnet bidrag til dekning av ekstra utgifter til forberedelse av en geologisk verdenskongress som skal avholdes i Norge i 2008. Tilskuddet foreslås økt til inntil 2,4 mill. kroner i 2008 fordi IUGS-sekretariatet får tilleggsutgifter knyttet til gjennomføring av den internasjonale kongressen.

Den internasjonale sjøfartsorganisasjon (IMO) i London er FNs maritime organisasjon. IMOs hovedformål er å forbedre sjøsikkerheten, forhindre forurensning til sjøs og forhindre terrorvirksomhet til sjøs og i havn. Norge vil gjennom medlemskapet påvirke utforming av internasjonale regelverk for skipsfarten. Det enkelte medlemslands bidrag (andel av totalbudsjettet) fastsettes hovedsakelig på grunnlag av medlemslandenes flåte (andel av verdens bruttotonnasje). Norges bidrag for 2008 anslås til 8,5 mill. kroner. Regjeringen legger til grunn at et tilgodebeløp på om lag 1,07 mill. kroner i opptjente renter som IMO har godskrevet Norge for rask innbetaling av kontingent i perioden 1998–2005, ikke heves, men tilføres IMOs utviklingsfond for skipsfarten i utviklingsland.

Norge har vært tilsluttet avtalen om Ispatroljetjenesten i det nordlige Atlanterhav siden opprettelsen i 1956. Formålet med tjenesten, som utføres av den amerikanske kystvakten, er å observere, overvåke og rapportere om isforhold i dette havområdet. Tjenesten har stor betydning for sikkerheten til skip i disse områdene. Medlemslandenes bidrag (andel av kostnadene i regnskapsåret) fastsettes på grunnlag av bruttotonnasjen for passerende skip. Det føres opp 4–5 mill. kroner til dekning av kontingentkrav i 2008.

Det europeiske maritime sikkerhetsorgan EMSA (European Maritime Safety Agency) ble opprettet i 2003. Formålet med EMSA er å sikre at Europakommisjonen og medlemslandene har tilgjengelig nødvendig ekspertise og teknisk og vitenskapelig støtte for å gjennomføre et høyt maritimt sikkerhets- og miljønivå gjennom et harmonisert regelverk i EU. Norge deltar i dette arbeidet på grunnlag av EØS-avtalen. For 2008 er den nor-

ske EMSA-kontingenten ført opp med om lag 7 mill. kroner.

EUs internettportal for sikkerhetsrelatert informasjon om skip i handelsvirksomhet (EQUASIS) ble etablert på basis av en samarbeidsavtale mellom sentrale maritime administrasjoner. Formålet med arbeidet i EQUASIS er å medvirke til bedret sikkerhet og kvalitet på verdensflåten og bidra til redusert lavstandard skipsfart. EQUASIS er et viktig verktøy for EUs skipsfartspolitik og administreres av EMSA. Norge har deltatt fra 2007. Det anslås at den norske deltakelsen i EQUASIS vil koste inntil kr 800 000 for 2008

En regional overenskomst om havnestatskontroll (Memorandum of Understanding on Port State Control, basert på viktige IMO- og ILO-konvensjoner) ble inngått i 1982. Overenskomsten har tilslutning fra 20 europeiske stater i tillegg til Canada og Russland. Formålet med havnestatskontrollen er å fjerne skip med uakseptabel standard fra fart på europeiske havner. Kontrollen i norske havner utføres av Sjøfartsdirektoratet. Kontingenten for 2007 utgjør kr 265 000. Det ventes utvidet aktivitet og økning av kontingenten i 2008.

Medlemskapet i Det internasjonale handelskammer (ICC) og Det internasjonale utstillingsbyrå (BIE) sikrer norsk deltakelse i og påvirkning av henholdsvis det internasjonale arbeidet for frihandel og det internasjonale samarbeidet i forbindelse med verdensutstillinger. Det norske tilskuddet til disse organisasjonene foreslås opprettholdt på om lag samme nivå som i de senere år, dvs. om lag kr 130 000 for ICC og om lag kr 50 000 for BIE. I tillegg foreslås tilskuddet til Det norske Handelskammerforbund (DnH) opprettholdt (om lag kr 60 000).

Norge ble medlem av FN-forankrede studiegrupper (råvaregrupper) for bly og sink og for nikkel ved opprettelsen. Sekretariatene for studiegruppene er samlet i Lisboa. Studiegruppene utarbeider rapporter om produksjon, priser, omsetning m.m. som har betydning for produsenter og industriselskaper innen de aktuelle bransjene. Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard er fagansvarlig for norsk deltakelse i oppfølging av studiegruppene. Det anslås en samlet norsk deltakerkontingent på inntil kr 350 000 i 2008.

De senere år har Nærings- og handelsdepartementet dekket kostnadene ved deltakelse i enkelte komiteer og arbeidsgrupper under OECD. Det legges til grunn at det blir aktuelt for Nærings- og handelsdepartementet å dekke deltakerutgifter til slike OECD-komiteer, arbeidsgrupper og prosjekter med til sammen inntil 1 mill. kroner i 2008.

Norsk bidrag og andre utgifter ved deltakelse i arbeidsgrupper under Nordisk Ministerråd knyttet

til prosjektarbeid om innovasjon i Norden, Østersjøområdet og Polen/Baltikum blir dekket av denne bevilgningen. Prosjektarbeidet vil bli videreført. Utgiftene anslås til om lag kr 200 000 for 2008.

Etter anmodning fra Europakommisjonen etablerte Nærings- og handelsdepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet og Samferdselsdepartementet et norsk senter for nærskipfart (Short Sea Promotion Centre Norway) på prosjektbasis i 2003. Hovedformålet for senteret er å arbeide for og stimulere til overføring av transport fra veg til sjø. Prosjektkostnadene for 2003–2005 har vært dekket med bidrag fra de tre departementene. På grunnlag av en evaluering gjennomført av Transportøkonomisk institutt i 2005 ble det lagt opp til å videreføre prosjektet i tre nye år (2006–08), med et justert og mer målrettet opplegg med trinnvis økt privat finansieringsbidrag. For 2008 budsjetteres det foreløpig med et samlet statlig tilskudd på inntil 1 mill. kroner.

Post 72 Tilskudd til beredskapsordninger

Skipsfartsberedskap

Beredskapsarbeidet på skipsfartsområdet bygger i stor grad på samarbeid mellom myndighetene og skipsfartsnæringen. Skipstransport er mest effektiv når skipene opereres av rederiene etter normale prosedyrer basert på kontrakter, med statlige lovhjemlede inngrep avgrenset til de mest alvorlige situasjoner. Beredskapsarbeidet er derfor først og fremst basert på at næringen frivillig stiller sin normale transportkapasitet til rådighet til beredskapsoppdrag i krisesituasjoner. I tillegg er det etablert samarbeid om tiltak ved eventuelle trusler mot skip og piratvirksomhet. Tilskuddet skal bidra til å sikre:

- drift, videreutvikling og øving av beredskapsystemer for skipsfarten for å sikre mest mulig trygg skipstransport i krise- eller krigssituasjon
- kontakt og samarbeid mellom myndighetene og rederinæringen for å sikre informasjon og forståelse for beredskapsarbeid i næringen
- at kompetanse og kapasitet hos næringen er tilgjengelig for myndighetene i krisesituasjoner

Arbeid med vedlikehold, videreutvikling og øving av beredskapssystemer for skipsfarten og deltakelse i planlegging og utførende virksomhet innen skipsfartsberedskap nasjonalt og internasjonalt, skal legges til grunn ved vurdering av måloppnåelse.

Nærings- og handelsdepartementet har et løpende samarbeid med basis i avtale med Norges Rederiforbund om planlegging og gjennomføring av tiltak for skipsfartsberedskap innenfor rammen

av tilskuddet. Effektivisering og omlegging av beredskapsopplegget gjennom flere år har gitt innsparing i utgiftene til de planlagte tiltakene innenfor skipfartsberedskap. På dette grunnlag foreslås satt av inntil 2,4 mill. kroner som tilskudd til skipfartsberedskap i 2008.

Beredskapssystem for varekrigsforsikring

Det er viktig for samfunnet at forsyning og transport av varer opprettholdes i en krisesituasjon. I de tilfeller der forsyningssikkerheten trues av at det private marked for transportforsikring ikke vil være tilstrekkelig eller faller helt bort, har staten gjennom lov etablert varekrigsforsikring som et beredskapssystem som kan iverksettes raskt. Beredskapssystemet forvaltes av Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) med grunnlag i fastsatte retningslinjer. Formålet med tilskuddet er å sikre at myndighetene har et sekretariat for å vedlikeholde og eventuelt aktivisere en beredskapsordning for statlig forsikring av varer under transport i en krise- eller krigssituasjon. Sekretariatet skal også kunne bistå departementet med faglige utredninger, råd og utførende arbeid. Det foreslås inntil kr 600 000 som tilskudd til ordningen med statlig varekrigsforsikring i 2008. For øvrig foreslås fullmakten til å inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordningen videreført med økt ramme på 2 mrd. kroner, jf. redegjørelse under kapittel 5 Oversikt over garanti- og garantiliknende ordninger og Forslag til vedtak IX, 2.

Budsjettforslag 2008

På dette grunnlag foreslås en samlet bevilgning på 3 mill. kroner under posten.

Post 73 Tilskudd til Ungt Entreprenørskap, kan overføres

Ungt Entreprenørskap er en selvstendig institusjon med en sentral administrasjon og lokalavdelinger med egne styrer og prosjektledere i alle landets fylkeskommuner. Organisasjonen arbeider aktivt sammen med skoler og utdanningsinstitusjoner for å bidra til at alle elever og studenter på samtlige utdanningstrinn får et tilbud om entreprenørskapsutdanning. Ungt Entreprenørskap har utarbeidet og utviklet opplæringsmaterieil for alle skoletrinn, holder kurs for lærere, lager veiledningsmaterieil for lærere, tilrettelegger møteplasser og nettverk og arrangerer nasjonale messer for elev-, ungdoms- og studentbedrifter.

Strategiplanen for entreprenørskap i utdanningen fra 2004: «Se mulighetene og gjør noe med

dem!», ble revidert høsten 2006. Den reviderte planen legger opp til at Nærings- og handelsdepartementet gir støtte til organisasjoner som fremmer entreprenørskap i utdanningen.

Det er gitt særskilt tilskuddsbevilgning til Ungt Entreprenørskap på 10 mill. kroner pr. år på Nærings- og handelsdepartementets budsjett for 2006 og 2007.

Resultatrapport 2006

I 2006 har Ungt Entreprenørskap lagt vekt på å utvide organisasjonen i fylkesleddene. Ungt Entreprenørskap hadde 74 ansatte pr. 31. desember 2006, hvorav åtte var tilsatt ved hovedkontoret. Ungt Entreprenørskap har hatt en sterk vekst i sine aktiviteter i de senere år. Totalt var over 94 000 personer omfattet av Ungt Entreprenørskaps aktiviteter i 2006. Deriblant deltok over 22 000 elever i Ungt Entreprenørskaps aktiviteter i grunnskolen og mer enn 56 000 i videregående skole. Dette innebærer en sterk økning fra 2005 da det deltok henholdsvis 15 000 i grunnskolen og 38 000 i videregående skole. Ungt Entreprenørskap tilbyr nå Studentbedrift ved 31 ulike læresteder (universitet og høyskoler) i Norge. I 2006 deltok 633 studenter i Studentbedrift. Dette er en sterk økning fra 2005 hvor 446 deltok.

Ungt Entreprenørskap arbeider for å styrke entreprenørskapskompetansen blant lærere og kvaliteten på entreprenørskapsopplæringen som tilbys. I forbindelse med innføringen av Kunnskapsløftet har Ungt Entreprenørskap oppdatert og tilpasset alt læremateriell til de nye læreplanene. I 2006 deltok 14 669 lærere i Ungt Entreprenørskaps aktiviteter. Det er en økning på over 20 pst. fra 2005.

Entreprenørskap i opplæringen er spesielt viktig med tanke på likestilling i samfunns- og

næringsliv. Ungt Entreprenørskap arbeider bevisst for å inkludere jenter i sine opplæringsbedrifter. Undersøkeleser viser at i Ungt Entreprenørskaps Ungdomsbedrift (videregående skole) er det en andel på 50 pst. kvinner i ledelse og styrer.

Tre nye forskningsrapporter ble presentert i 2006. En av forskningsrapportene målte kvaliteten på Ungt Entreprenørskaps tjenester, den andre fokuserte på Studentbedrift og den tredje rapporten summerte opp forskning gjort på entreprenørskap i utdanningen og ga retning for framtidig forskning.

Evalueringen av bedriftskonseptet Studentbedrift ble utført av Østlandsforskning på oppdrag av Ungt Entreprenørskap. Denne evalueringen viser at blant alle som har deltatt i Studentbedrift, er det 13 pst. som har etablert egen bedrift og 4 pst. som arbeider med å etablere bedrift. Blant de som deltok i de to første kullene (2002/03 og 2003/04) er det 22 pst. som har etablert egen bedrift, mens det tilsvarende tallet er 11 pst. for de som deltok i 2004/05 og 2005/06.

Budsjettforslag 2008

Formålet med det statlige tilskuddet er å bidra til at flere skoler og unge benytter utdanningstilbudene innen entreprenørskap, og at dette fører til at et økt antall unge starter bedrifter. Det legges vekt på at Ungt Entreprenørskap har hatt en tilfredsstillende utvikling i sine aktiviteter i 2006 og tidligere år, i tråd med de overordnede målsettinger i strategiplanen og føringene som er blitt lagt for disponering av tilskuddsbevilgningene over Nærings- og handelsdepartementets budsjett.

Det foreslås på denne bakgrunn en tilskuddsbevilgning på 10 mill. kroner på statsbudsjettet for 2008.

Kap. 3900 Nærings- og handelsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
02	Ymse inntekter	1 327	105	101
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	2 121		
18	Refusjon av sykepenger	1 191		
70	Tilbakeføring av stiftelseskapital fra Norsk Romsenter	216		
71	Tilbakeføring fra tapsfond		41 400	
73	Avvikling av Norsk Garantiinstitutt for skip og borerigger	38 798	30 000	
	Sum kap. 3900	43 654	71 505	101

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007), ble det gjort følgende endringer i bevilgningene under kap. 3 900:

- Post 73 redusert med 30 mill. kroner til kr 0
- Post 96 (Ny) Norsk Garantiinstitutt for skip og borerigger AS, bevilget med 1 mill. kroner

Post 02 Ymse inntekter

Det budsjetteres med kr 101 000 i inntekter fra eksterne refusjoner og prosjektbidrag under post 02 for 2008. Videre foreslås en merinntektsfullmakt knyttet til post 02, jf. Forslag til vedtak II og omtale under kap. 900, postene 01 og 21.

Programkategori 17.10 Infrastruktur og rammebetingelser

Utgifter under programkategori 17.10 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
901	Styret for det industrielle rettsvern	192 511	184 000	185 000	0,5
902	Justervesenet	74 882	76 100	79 400	4,3
903	Norsk Akkreditering	23 179	20 100	21 200	5,5
904	Brønnøysundregistrene	308 114	260 250	296 400	13,9
905	Norges geologiske undersøkelse	171 976	153 650	162 700	5,9
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	17 119	19 200	21 600	12,5
907	Sjøfartsdirektoratet	318 052	289 900	291 500	0,6
908	Skipsregistrene	10 444	12 000	16 400	36,7
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk	1 208 689	1 330 000	1 710 000	28,6
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling	15 530	19 400	16 500	-14,9
913	Standardisering	24 800	25 000	26 000	4,0
Sum kategori 17.10		2 365 295	2 389 600	2 826 700	18,3

Utgifter under programkategori 17.10 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
01-29	Driftsutgifter	1 107 296	997 200	1 050 700	5,4
30-49	Investeringer	5 840	8 000	10 000	25,0
70-89	Overføringer til andre	1 252 159	1 384 400	1 766 000	27,6
Sum kategori 17.10		2 365 295	2 389 600	2 826 700	18,3

Sentrale trekk ved utviklingen og status på området

Nærings- og handelsdepartementet har det overordnede statlige ansvar for at den offentlige tjenesteproduksjon som virksomhetene under programkategori 17.10 tilbyr næringslivet og det offentlige, er av høy kvalitet og at norske interesser ivaretas gjennom internasjonal deltakelse på aktuelle områder. En stadig mer åpen verdensøkonomi og skjerpet konkurranse både på hjemme- og

utemarkedene setter krav, gjennom bl.a. EU og EØS-avtalen, om en effektiv og funksjonell nasjonal infrastruktur og god innretning av rammebetingelsene.

Under kategorien ligger en rekke forvaltningsoppgaver som er omtales nærmere i budsjettkapitlene.

Regjeringen legger i Soria Moria-erklæringen vekt på å sikre stabile, forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser, en effektiv infrastruktur og informasjonsformidling for næringsli-

vet. Virksomhetene og virkemidlene under programkategorien representerer nødvendig infrastruktur for norsk næringsliv og er viktige kompetansesentra innenfor diverse fagområder hvor regjeringen legger vekt på å sikre fortsatt kompetanse i Norge.

Mål og strategier

Overordnet mål for programkategorien er å bidra til et godt tilrettelagt og tilgjengelig lov- og regelverk m.m. for næringslivet, som sikrer en effektiv infrastruktur og god innretning av rammebetingelser for de berørte sektorer og områder. For en nærmere konkretisering vises det til omtalene under de enkelte budsjettkapitler.

Kap. 901 Styret for det industrielle rettsvern

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	192 511	184 000	185 000
	Sum kap. 901	192 511	184 000	185 000

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Styret for det industrielle rettsvern, heretter kalt Patentstyret, forvalter regelverkene for patent, varemerke og design og er det nasjonale kompetansesenteret for industrielle rettigheter. Overordnet mål for Patentstyret er å bidra til å styrke konkurranse- og innovasjonsevnen i norsk næringsliv, ved å bidra til å sikre at norsk næringsliv tjener på egen nyskaping, strategisk markedsføring og design. Patentstyret skal ha fokus på små og mellomstore bedrifter.

Patentstyrets hovedoppgave er å behandle søknader om patent-, varemerke- og designbeskyttelse i Norge. Patentstyret skal også tilby ulike informasjonstjenester som kurs for å bidra til å heve kompetansen om industrielle rettigheter, og forundersøkelser for bl.a. å avdekke allerede kjent og beskyttet teknologi i bedriftenes innovasjonsarbeid. Patentstyret har videre en sentral rolle som pådriver for at norsk næringsliv, forsknings- og utdanningsinstitusjoner og virkemiddelapparatet for øvrig får økt kunnskap og kompetanse om industrielle rettigheter.

Patentstyret er lokalisert i Oslo, og disponerte 250 årsverk pr. 1. mars 2007.

Det er for 2008 fastsatt to hovedmål for etaten. Patentstyret skal:

- behandle søknader om industrielle rettigheter med riktig kvalitet og behandlingstid
- bidra til å øke kunnskapen om industrielle rettigheter i Norge

Sentrale utfordringer

I dagens samfunn er immaterielle verdier viktige resultater av bedriftenes investeringer i forskning og utvikling, og utgjør en stadig større del av bedriftenes kapital. Gjennom etablering av industrielle rettigheter i land med interessante markeder kan bedriften oppnå enerett av ulik varighet til egenutviklet teknologi, varemerker og design. Bedriften kan på denne måten sikre seg mot illojal kopiering, samtidig som bedriftene kan bruke den dokumenterte eneretten til å posisjonere seg strategisk i markedet, tiltrekke seg investorer og øke sin forhandlingsstyrke både overfor konkurrenter og partnere.

Regjeringen har som mål å forbedre norsk patentpolitikk slik at vi kan sikre rettigheter på høyde med våre konkurrentland. Et viktig ledd i dette arbeidet er gjennomført ved at Stortinget i 2007 vedtok tilslutning til den europeiske patentkonvensjonen, som medfører medlemskap i Den europeiske patentorganisasjonen (EPO) fra 1. januar 2008, jf. St.prp. nr. 53 og Innst.S. nr. 253 (2006–2007). Medlemskapet i EPO medfører at det blir enklere og billigere for norske bedrifter å søke patent i Europa. For Patentstyret vil EPO-medlemskapet føre til at vesentlig færre utenlandske patentsøknader sendes til Patentstyret. Dette vil fra og med andre halvår av 2009 føre til et betydelig bortfall av arbeidsoppgaver og inntekter for Patentstyret. I en overgangsperiode vil Patentstyret imidlertid fortsatt ha høy arbeidsbelastning knyttet til behandlingen av restanser på patentområdet. Nærings- og handelsdepartementet har iverksatt en gjennomgang av hvordan Patentstyrets øko-

nomi best kan tilpasses virkningene av EPO-medlemskapet, bl.a. gjennom hensiktsmessige utgiftsbeparelser og eventuelle endringer i avgiftsnivået. Det tas sikte på å slutføre dette arbeidet i løpet av 2008.

For å bidra til å opprettholde og videreutvikle Patentstyrets kompetanse på de områder som er viktige for norsk næringsliv, ga Stortinget i 2007 sitt samtykke til inngåelse av avtale mellom Danmark, Island og Norge om Nordisk Patentinstitutt (NPI), jf. St.prp. nr. 54 og Innst. S. nr. 237 (2006–2007). Dette innebærer en tilførsel av nye oppgaver til Patentstyret. Gjennom NPI vil Patentstyret kunne utføre nyhetsgranskning og foreløpig patentbarhetsvurdering av internasjonale patentsøknader til søkere i disse landene. Organisatorisk og bemanningsmessig vil NPI etter planen bli holdt på et minimum. Det er i utgangspunktet forventet at aktiviteten innenfor NPI vil være selvfinansierende.

Med bakgrunn i at NPI skal være operativt fra 1. januar 2008, vil det bli en viktig oppgave å innføre en riktig balanse mellom behandlingen av patentsøknader og innfasing av NPI-oppgaver. Det vil videre bli viktig for Patentstyret å tilpasse innretning og omfang av kurs til de nye rammebetingelsene.

Resultatrapport 2006, mål og prioriteringer 2008

Nedenfor følger en vurdering av Patentstyrets driftsresultater i 2006 i forhold til hovedmål som ble lagt fram i St.prp. nr. 1 (2005–2006). Videre følger hovedmål og prioriteringer for 2008.

Søknadsbehandling

Målsetting 2006: Patentstyret skal tilby en kostnadseffektiv behandling av søknader om industrielle rettigheter i Norge som tilfredsstillt brukernes behov med hensyn til behandlingstid og kvalitet.

Resultatrapport 2006: Patentstyret mottok om lag 6 100 patentsøknader i 2006, hvorav 21 pst. var fra norske søkere. Antall innkomne søknader og andel norske søkere pr. år har vært stabilt de siste årene. Patentstyret avgjorde rundt 6 000 saker hvorav om lag 2 700 saker var innvilgelse av nye patentrettigheter. Rundt 530 av de nye patentene hadde minst én norsk søker.

Hovedtyngden av førstesøknader er innlevert av norske søkere. Førstesøknader er søknader som ikke er behandlet hos andre patentmyndigheter tidligere. I 82 pst. av disse sakene ga Patentstyret første uttalelse om patenterbarhet innen 7 måneder, mens

tilsvarende resultat for 2005 var 58 pst. Dette er et meget godt resultat, også sammenlignet med andre nordiske land. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for førstesøknader var noe over 2 år. Dette er på nivå med tidligere år.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for alle patentsøknader sett under ett, var 4,3 år. Dette er en økning fra 4,2 år i 2005, og er ikke i samsvar med langsiktig mål om saksbehandlingstid på om lag tre år. Patentstyret har videre ikke nådd målet om å redusere restansene. Resultatene har sammenheng med at etaten har hatt redusert saksbehandlingsskapasitet på patentområdet. Patentstyret har hatt en omfattende gjennomgang av mulige tiltak for å bedre måloppnåelsen på patentområdet. Etaten har i løpet av høsten 2006 og i 2007 ansatt en rekke patentsaksbehandlere for å øke kapasiteten. Som følge av at opplæring av patentsaksbehandlere er meget omfattende, vil det imidlertid ta noe tid før tilsettingene får virkning på måloppnåelsen på patentområdet. Departementet tar dette til etterretning, men vil fortsatt ha en tett oppfølging av patentområdet.

Patentstyret mottok om lag 15 400 varemerkesaker og det ble behandlet rundt 18 700 saker. Det kom inn om lag 700 designøknader mens det ble behandlet rundt 1 100. Den vesentlig høyere behandlingen av saker skyldes en rekke effektiviseringstiltak, som nye rutiner, oppfølging av medarbeidere, nye verktøy og effekter av saksbehandlingssystemet SANT. Både på varemerke- og designområdet var det en betydelig reduksjon i gjennomsnittlig saksbehandlingstid fra 2005 til 2006. Departementet er meget godt fornøyd med utviklingen.

Patentstyrets kundeundersøkelser i 2006 viser at etatens kunder er godt fornøyd med søknadsbehandlingen. Undersøkelsene viser videre at patentsøkere opplever Patentstyret som godt harmonisert med praksis i Det europeiske patentverket.

Målsetting 2008: Patentstyret skal tilby behandling av søknader om industrielle rettigheter med riktig kvalitet og behandlingstid.

Prioriteringer 2008: Patentstyret skal i 2008 opprettholde høy avvirkning av søknader innenfor varemerke- og designområdene. Etaten skal videre ha et særlig fokus på patentområdet, hvor rekruttering og opplæring av saksbehandlere må få spesiell prioritet. Det vil framover være en viktig oppgave for Patentstyret å innføre en riktig balanse mellom behandlingen av patentsøknader og innfasingen av NPI-oppgaver. Patentstyret skal videre fortsette å ivareta nasjonale og internasjonale forpliktelser som følger av norsk medlemskap i EPO.

Kunnskap om industrielle rettigheter

Målsetting 2006: Patentstyret skal

- tilby moderne og kostnadseffektive informasjonstjenester av høy kvalitet
- være en pådriver for å øke kjennskapen og interessen for industrielle rettigheter hos brukerne
 - dvs. bedrifter, forskningsinstitusjoner, universiteter og høyskoler, departementer og andre deler av det offentlige virkemiddelapparatet

Resultatrapport 2006: Antall forundersøkelser har gått noe tilbake fra 2005 til 2006. Omsetningen for kurs og forundersøkelser økte likevel med 6 pst. Den økte omsetningen skyldes større kompleksitet i forundersøkelsene. Kundetilfredsheten på både kurs og forundersøkelser er jevnt god.

Patentstyret arbeider systematisk med å knytte til seg samarbeidspartnere som betjener de samme målgruppene som etaten, slik som bransjeorganisasjoner og det offentlige virkemiddelapparatet. Patentstyret driver også oppsøkende virksomhet mot sine kunder.

Patentstyret gjennomførte 20 møter i 17 forskjellige byer med totalt 646 deltakere i 2006. Det var god deltakelse fra små og mellomstore bedrifter. Patentstyret har i tillegg holdt en rekke foredrag, hatt flere innslag i media og har hatt flere samarbeidsprosjekter med ulike utdanningsinstitusjoner.

Målsetting 2008: Patentstyret skal bidra til å øke kunnskapen om industrielle rettigheter i Norge.

Prioriteringer 2008: Patentstyret skal ha fokus på å dekke den forventede økningen i etterspørsel etter kurs blant både patentfullmektiger og næringslivet for øvrig, som følge av EPO-medlemskapet fra 1. januar 2008. Videre blir det framover en viktig oppgave å utvikle og levere informasjonstjenester, herunder forundersøkelser, som markedet og NPI etterspør.

Patentstyret skal også fortsette å være en pådriver for å øke kunnskapen om industrielle rettigheter i Norge, ved bl.a. å gjennomføre oppsøkende informasjonstiltak særlig rettet mot småbedrifter. Etaten skal videre fortsette å bygge nettverk sammen med strategiske samarbeidspartnere.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en driftsbevilgning på 185 mill. kroner til å dekke lønns- og driftsutgifter og mindre investeringer. Da det er vanskelig å forutsi hvor mange søknader etaten vil motta og dermed hvor stort ressursbehovet vil bli, foreslås det å gi Patentstyret fullmakt til å overskride driftsbevilgningen mot tilsvarende merinntekter under kap. 3901, postene 01, 02 og 06, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 3901 Styret for det industrielle rettsvern

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Patentavgifter	130 957	120 000	120 000
02	Varemerkeavgifter	57 839	45 600	50 000
03	Mønsteravgifter	3 301	3 600	3 700
04	Forskjellige avgifter	3 625	3 500	3 500
05	Inntekt av informasjonstjenester	7 471	8 300	8 700
06	Diverse inntekter	299	100	100
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	3 644		
18	Refusjon av sykepenger	3 797		
	Sum kap. 3901	210 934	181 100	186 000

I St.prp. nr. 1(2006–2007) ble det tatt opp at det ville bli vurdert å endre betegnelse under kap. 3901 Patentstyret, postene 01-04 fra avgift til gebyr i budsjettforslaget for 2008. Som nevnt ovenfor, vil avgiftsnivået vurderes i arbeidet med å til-

passe virkningene av EPO – medlemskapet. I den forbindelse vil det også tas stilling til om postbetegnelse skal endres.

Det foreslås en merinntektsfullmakt knyttet til postene 01, 02 og 06, jf. omtale under kap. 901,

post 01. Budsjettforslaget for 2008 er basert på at avgiftssatsene videreføres på samme nivå som i

2007. Det er et mål at Patentstyrets utgifter og inn-tekter skal gå i balanse over tid.

Kap. 902 Justervesenet

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	72 838	74 300	77 600
21	Spesielle driftsutgifter	2 044	1 800	1 800
	Sum kap. 902	74 882	76 100	79 400

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Justervesenet har det nasjonale ansvaret for metrologi (måleteknikk). Overordnet mål for virksomheten er å sikre nasjonal og internasjonal tillit til norske målinger og måleresultater. Pålitelige og sporbare målinger har stor betydning for å sikre like konkurransevilkår i næringslivet og sikre forbrukerrettigheter. Pålitelige måleresultater har også betydning på områder som ressursforvaltning, rettssikkerhet, helse, miljø og sikkerhet. Internasjonal tillit er særlig viktig for norsk eksportindustri.

Justervesenet forvalter og håndhever regelverket for måleteknikk. Ny lov om målenheter, måling og normaltid trer i kraft 1. januar 2008. Lovens formål er å sikre tillit til den nasjonale måletekniske infrastrukturen og sørge for effektiv bruk av samfunnets ressurser innenfor måleteknikkområdet. Justervesenet sikrer formålet bl.a. gjennom å føre tilsyn med at de måleredskaper som er underlagt lovpålagt kontroll, er tilstrekkelig nøyaktige, og ved at etaten er et kompetansesenter for måleteknikk som bl.a. leverer kalibreringstjenester til næringsliv, forskningsinstitusjoner og offentlige myndigheter.

Justervesenet disponerte 78 årsverk pr. 1. mars 2007. Etaten har hovedkontor på Kjeller i Akershus og fem justerkamre i henholdsvis Tromsø, Trondheim, Bergen, Stavanger og Kjeller.

Det er fastsatt et hovedmål for hvert av Justervesenets tre virksomhetsområder. Justervesenet skal:

- sørge for forsvarlig forvaltning og målrettet utvikling av regelverk på måleteknikkområdet (regelverksforvaltning)
- sikre at næringslivet, forbrukerne og offentlige myndigheter kan være trygge på at måleresultater som brukes i kjøp og salg er tilstrekkelig nøyaktige (tilsynsvirksomhet)

- bidra til at målinger som utføres i næringslivet, forskningsinstitusjonene og forvaltningen er i samsvar med internasjonale avtaler om målenheter, og at målingene er sporbare og tilstrekkelig nøyaktige (laboratorievirksomhet)

Resultatrapport 2006 og prioriteringer i 2008

Justervesenet har i 2006 utført aktiviteter i tråd med hovedmålene for virksomheten. Nedenfor følger resultatrapportering for 2006 og prioritering for 2008.

Regelverksforvaltning

Målsetting: Justervesenet skal sørge for forsvarlig forvaltning og målrettet utvikling av regelverket på måleteknikkområdet.

Resultatrapport 2006: Justervesenet sikret tilfredsstillende implementering av måleinstrumentdirektivet innen ikrafttredelse 30. oktober 2006. Det ble videre igangsatt et betydelig arbeid med å omstrukturere og forenkle forskriftsverket i forbindelse med oppfølgingen av den nye loven om måling. Etaten startet også arbeidet med å utrede om det bør innføres krav til bl.a. taksametre.

Prioriteringer 2008: Justervesenet skal i 2008 fortsette oppfølgingen av den nye loven ved å gjennomføre flere utredninger bl.a. om behov for krav knyttet til målinger av ferdigpakninger og til måleredskaper innenfor fiskeriindustrien. Utredningene skal gjennomføres i samsvar med lovens formål, og det forutsettes at Justervesenet involverer aktuelle interesseparter i utredningsprosessene.

Tilsynsvirksomhet

Målsetting: Justervesenet skal sikre at næringslivet, forbrukerne og offentlige myndigheter kan

være trygge på at måleresultater som brukes i kjøp og salg er tilstrekkelig nøyaktige.

Resultatrapport 2006: Justervesenets tilsynsaktivitet er gjennomført i tråd med gjeldene regelverk. Etaten arbeider for at andelen feil skal være mindre enn 5 pst. Feilprosenten for de enkelte kategorier måleredskaper ble vurdert som tilfredsstillende, med unntak av automatiske vekter. Feilprosenten i denne kategorien endte på 16 pst., noe som tilsier fortsatt forbedringsbehov. Resultatet er tross alt betydelig bedre enn årene før 2003, da feilprosenten var nærmere 40.

Automatiske vekter som i hovedsak brukes i fiskeriindustrien, er et av de områdene som prioriteres utredet i 2008. Et viktig vurderingsmoment i utredningene vil bl.a. være mer fleksible og bedre tilpassede tilsynsmetoder.

Prioriteringer 2008: Justervesenet skal føre tilsyn med måleredskaper underlagt lovpålagt kontroll. Etaten skal samtidig starte arbeidet med å tilpasse tilsynsaktiviteten innenfor de rammene den nye loven gir. Det foreslås derfor en liten økning i driftsbevilgningen for å muliggjøre endringer.

Laboratorievirksomhet

Målsetting: Justervesenet skal bidra til at målinger som utføres i næringslivet, forskningsinstitusjonene og forvaltningen er i samsvar med internasjonale avtaler om målenheter, og at målingene er sporbare og tilstrekkelig nøyaktige.

Resultatrapport 2006: Justervesenet hadde en jevn etterspørsel etter kalibreringsoppdrag, dvs. om lag tilsvarende aktivitet som i 2005. Det er imidlertid en tendens til at oppdragene blir mer omfattende. Den nye loven om måling stiller krav om at etaten skal sikre at det nasjonale behovet for referanser for målenheter er dekket. Etterspørselen etter oppdrag gir en god indikasjon på at det er behov i markedet for de tjenestene som har blitt levert.

Etaten har deltatt i fem internasjonale sammenligningsmålinger for å sikre tillit til kvaliteten på etatens tjenester. Justervesenet hadde noe mindre

forskningsaktivitet enn planlagt, men mer aktivitet innenfor kurs og kompetanseoverføring. Aktivitetene bidrar til måloppnåelse for laboratorievirksomheten. Laboratoriets selvfinansieringsgrad lå på om lag 17 pst., som er på samme nivå som i 2005.

Prioriteringer 2008: Justervesenet skal sikre den nye lovens krav om at det nasjonale behovet for referanser for målenheter skal være dekket. Etaten skal gjennomføre dette ved å opprettholde og videreutvikle målenormaler, og formidle kalibreringstjenester som gir sporbarhet. Justervesenet skal også ha fokus på kompetanseoverføring gjennom kursvirksomhet, FoU-virksomhet, rådgivning og øvrig kontakt med næringsliv, offentlige myndigheter og internasjonale fagmiljøer.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 77,6 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke lønnsutgifter, løpende driftsutgifter, mindre investeringer og vedlikehold. Lovpålagt tilsynsvirksomhet og laboratoriets kalibreringsvirksomhet belastes kundene gjennom gebyrer. Etaten har også inntekter fra informasjons- og forskningsvirksomhet. Det foreslås derfor at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3902, postene 01 og 03, jf. Forslag til vedtak II.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 1,8 mill. kroner. Tilsvarende beløp er ført til inntekt under kap. 3902, post 04. Bevilgningen er i hovedsak knyttet til kjøp av administrative tjenester og leieinntekter fra Norsk Akkreditering.

Det foreslås en fullmakt til å utgiftsføre midler for bl.a. å dekke lønn og driftsutgifter til eksterne oppdrag mot tilsvarende merinntekter under kap. 3902, post 04 Oppdragsinntekter, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 3902 Justervesenet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Justergebyrer	42 053	42 500	42 500
03	Kontroll- og godkjenningsgebyr	7 880	7 800	7 900
04	Oppdragsinntekter	2 069	1 800	1 800
17	Refusjon lærlinger	194		
18	Refusjon av sykepenges	363		
	Sum kap. 3902	52 559	52 100	52 200

**Post 01 Justergebyrer og
Post 03 Kontroll og godkjenningsgebyr**

Virksomheten knyttet til godkjenning og kontroll av måleinstrumenter dekkes gjennom gebyrer under post 01 og det foreslås en bevilgning på 42,5 mill. kroner. Post 03 dekker i hovedsak oppgaver knyttet til laboratorievirksomheten og det foreslås en bevilgning på 7,9 mill. kroner. I tillegg foreslås en fullmakt til å øke utgiftene under kap. 902

post 01 mot tilsvarende merinntekter under post 01 og 03, jf. Forslag til vedtak II.

Post 04 Oppdragsinntekter

Det foreslås en bevilgning på 1,8 mill. kroner, jf. omtale under kap. 902, post 21 Spesielle driftsutgifter. Det foreslås en fullmakt til å øke utgifter under kap. 902, post 21 mot tilsvarende merinntekter under post 04, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 903 Norsk Akkreditering

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	23 179	20 100	21 200
	Sum kap. 903	23 179	20 100	21 200

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Norsk Akkreditering forvalter den norske akkrediteringsordningen. Akkreditering er en godkjenning av virksomheters kvalitetssystemer og kompetanse i henhold til internasjonale standarder. Akkrediterte virksomheter er som regel laboratorier, inspeksjons- og sertifiseringsorganer. Norsk Akkrediterings arbeid består i hovedsak av å behandle søknader om akkreditering, følge opp allerede utstedte akkrediteringer og fremme akkreditering som et virkemiddel på nye områder. Etaten har også myndighet til å utføre inspeksjoner i samsvar med OECDs retningslinjer for God Laboratoriepraksis (GLP) som er forankret i et EU-direktiv (direktiv 1999/11/EC). Norsk Akkreditering ivaretar også forvaltningen av EUs EMAS-forordning (Environmental Management and Audit Schemes) i Norge.

Hovedmål for Norsk Akkreditering er å:

- dekke offentlige og private virksomheters behov for å dokumentere kvalitet og dermed sikre tillit til deres varer og tjenester
- sikre nasjonal og internasjonal tillit til den norske akkrediteringsordningen

Etaten disponerte 18 årsverk pr. 1. mars 2007 og er lokalisert på Kjeller i Akershus.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Målsetting: Norsk akkreditering skal dekke offentlige og private virksomheters behov for å dokumentere kvalitet og dermed sikre tillit til deres varer og tjenester. Videre skal etaten sikre nasjonal og internasjonal tillit til den norske akkrediteringsordningen.

Resultatrapport 2006: Norsk Akkreditering har i løpet av året akkreditert åtte nye organisasjoner og innvilget 15 søknader om utvidelse av eksisterende akkrediteringer. Etterspørselen etter inspeksjon og sertifisering er jevn. Dette gjelder også etterspørselen etter akkreditering av kalibrerings- og prøvingslaboratorier, med unntak av næringsmiddellaboratorier hvor trenden de siste årene har vært færre og større laboratorier. Norsk Akkreditering har drevet utstrakt informasjonsvirksomhet om akkreditering gjennom bl.a. kurs, seminarer, foredrag og møter. Etaten har i den forbindelse hatt et særlig fokus på helsesektoren, noe som kan forklare den økte interessen for akkreditering av medisinske laboratorier.

Norsk Akkreditering har deltatt aktivt i de internasjonale samarbeidsorganene på akkrediteringsområdet og har siden 2005 hatt ledervervet i MAC-komiteen (Multilateral Agreement Committee) i den europeiske samarbeidsorganisasjonen for akkreditering, European Cooperation for Accreditation. Som en del av forpliktelsene i de internasjonale avtalene om akkreditering, deltok Norsk Akkreditering i fem evalueringer av andre akkrediteringsorganisasjoner. Videre har etaten deltatt i flere bistandsprosjekter knyttet til etablering og utvikling av akkrediteringsorganer.

Prioriteringer 2008: Norsk Akkreditering skal ha fokus på å dekke offentlige og private virksomheters behov for akkreditering. Etaten skal også

videreføre arbeidet med å skape økt forståelse for nytten av akkreditering for relevante aktører ved å drive målrettet informasjonsarbeid overfor næringsliv og offentlige myndigheter.

Norsk Akkreditering skal i tillegg følge opp Norges internasjonale forpliktelser på akkrediteringsområdet, bl.a. ved å delta i arbeidet med Europakommisjonens forslag til nye regler for handel med varer i EØS. Norsk Akkreditering skal også delta aktivt i relevante internasjonale fora for å sikre norske interesser og viderefremme internasjonale krav til norsk næringsliv og offentlige myndigheter. Videre skal etaten sikre anerkjennelse av akkrediterte produkter og tjenester fra Norge, bl.a. ved å delta i peer-evalueringer og utføre GLP-inspeksjoner.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 21,2 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke utgifter til lønn, løpende drift og kjøp av tjenester. I tillegg skal bevilgningen dekke informasjons- og utviklingsarbeid og internasjonale forpliktelser. Oppdragsgiver faktureres for alle utgifter knyttet til et oppdrag.

Det foreslås at driftsbevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3903, post 01, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 3903 Norsk Akkreditering

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Gebyrinntekter og andre inntekter	16 083	16 300	17 000
18	Refusjon av sykepenger	18		
	Sum kap. 3903	16 101	16 300	17 000

Post 01 Gebyrinntekter og andre inntekter

Det foreslås en bevilgning på 17 mill. kroner. Virksomhet knyttet til utføring av akkrediteringer, andre godkjenningssystemer og relaterte aktivite-

ter, dekkes gjennom gebyrer. Det foreslås en merinntektsfullmakt under posten mot tilsvarende økte utgifter under kap. 903, post 01, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 904 Brønnøysundregistrene

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	248 862	194 600	219 200
22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	59 252	65 650	77 200
	Sum kap. 904	308 114	260 250	296 400

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt.15. juni 2007 ble post 01 økt med 6,0 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Brønnøysundregistrene er tillagt en rekke nasjonale forvaltningsoppgaver knyttet til etableringskontroll, registrering og å jourhold av data om bl.a. foretak og juridiske enheter. Samordning og forenkling av datautveksling innen offentlig forvaltning og mellom forvaltning og næringsliv er viktige oppgaver, i tillegg til tinglysning av heftelser knyttet til personer, foretak og motorvogner.

Registrene yter service både overfor næringslivet, privatpersoner og en rekke offentlige myndigheter. Etaten har spisskompetanse på utvikling og bruk av IKT som verktøy for brukervennlige og effektive løsninger for elektronisk kommunikasjon innen offentlig forvaltning, og mellom forvaltning og næringsliv. Brønnøysundregistrene har derfor også en sentral rolle i regjeringens satsing på forenkling og fornying av offentlig sektor.

Brønnøysundregistrene disponerte 434 årsverk pr. 1. mars 2007.

Generell presentasjon av hovedarbeidsområdene

- *Løsøreregisteret (Justisdepartementet)* er i hovedsak et rettsvernsregister for tinglysning av heftelser m.m.
- *Regnskapsregisteret (Kredittilsynet/Finansdepartementet)* mottar årsregnskapene fra de innsendingspliktige. Informasjonen fra registeret benyttes av kredittopplysningsinstitusjoner, banker og næringsdrivende.
- *Foretaksregisteret (Nærings- og handelsdepartementet)* har ansvar for registrering av de aller fleste norske og utenlandske foretak som driver næringsvirksomhet i Norge. Det skal sikre rettsvern og økonomisk oversikt og er en viktig

informasjonskilde om aktørene i norsk næringsliv.

- *Konkursregisteret (Justisdepartementet)* inneholder sentrale opplysninger om konkursbo og tvangsavviklingsbo, i tillegg til konkursskarantenerregisteret.
- *Enhetsregisteret (Nærings- og handelsdepartementet)* inneholder grunndata om alle enheter/juridiske personer som har registreringsplikt i arbeidsgiverregisteret, merverdiavgiftsmantallet, Foretaksregisteret, skattemantallet for etterskuddspliktige skatteyttere, Stiftelsesregisteret eller i Statistisk Sentralbyrås bedrifts- og foretaksregister, i tillegg til de som registrerer seg frivillig for å få organisasjonsnummer.
- *Oppgaveregistret (Nærings- og handelsdepartementet)* har som hovedoppgave å holde løpende oversikt over næringslivets oppgaveplikter til det offentlige og finne muligheter til samordning og forenkling.
- *Altinn forvaltningsorganisasjon (Nærings- og handelsdepartementet)* skal legge til rette for Altinn som en samordnet elektronisk tjenesteportal for næringslivet, og et effektivt verktøy for produksjon av elektroniske tjenester fra det offentlige. Dette skal sikre en enkel og effektiv dialog mellom offentlig forvaltning og brukerne.
- *Gebyrcentralen (Justisdepartementet)* har til oppgave å registrere og fakturere bilag som grunnlag for regnskapsføring hos namsmyndighetene.
- *European Business Register* er et europeisk nettverk for utveksling av foretaksopplysninger.
- *Aquakulturregisteret (Fiskeri- og kystdepartementet)* har oversikt over akvakulturtilatelser, vesentlige forvaltningsvedtak knyttet til disse og overføringer, pantsettelse og andre rettigheter som er tinglyst på tillatelsene. Brønnøysundregistrene er ansvarlig for tinglysningsdelen.
- Brønnøysundregistrene har også ansvaret for en rekke mindre registre knyttet til konkrete forvaltningsområder.

- Brønnøysundregistrene har et økende *internasjonalt engasjement*, bl.a. gjennom European Business Register og European Commerce Registers Forum deltar de aktivt i erfaringsutveksling og konkret utvikling av registerløsninger sammen med europeiske samarbeidsparter. Registrene deltar også i det EU-finansierte utviklingsprosjektet Business Register Interoperability Throughout Europa.

Brønnøysundregistrenes visjon er å være verdensledende innenfor sine forvaltningsområder for å gi norsk næringsliv konkurransefortrinn, og ved å forenkle for norsk næringsliv og forvaltning ved utvikling og bruk av teknisk infrastruktur. Virksomhetsideen er: *Registersenteret for økt økonomisk trygghet og effektivitet for alle.*

Ut fra dette er det definert følgende tre hovedmål. Brønnøysundregistrene skal:

- være en tillitskapende myndighetsutøver og datakilde med høy kvalitet, tilgjengelighet, brukervennlighet og service
- forenkle næringslivets og borgernes dialog med offentlig forvaltning
- gjøre norsk forvaltning enklere gjennom samordning og gjenbruk av data

Brønnøysundregistrenes utfordringer framover

Et viktig styringsverktøy for Brønnøysundregistrene er en rullerende strategisk plan for virksomheten for den kommende 4 års-periode. Planen inneholder bl.a. konkrete mål for gjennomføring av elektronisk forvaltning for alle rapporteringsløsninger og tjenester inn til registrene, for alle leveranser ut og for alle interne arbeidsprosesser, innen 2010. Registrene har vært gjennom større endringer på flere områder og fått flere større nye arbeidsoppgaver.

Brønnøysundregistrene må kontinuerlig videreutvikles og oppgraderes for å holde tritt med den teknologiske utviklingen og brukernes behov. En hovedutfordring blir å oppgradere og fornye IKT-verktøyene både for registerdriften og for å gi bru-

kerne gode elektroniske tjenester. Tiltaket vil kreve store investeringer i årene fremover.

Departementet har vurdert etatens gjennomføring av de fastsatte mål og strategier for 2006 som tilfredsstillende.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Brønnøysundregistrene skal være en tillitskapende myndighetsutøver og datakilde med høy kvalitet, tilgjengelighet, brukervennlighet og service

Målsetting: Brønnøysundregistrene har en svært viktig rolle som myndighetsutøver og registerforvalter, spesielt ved etablering av foretak og autorisasjon av rollehavere i næringslivet. Registrene skal yte god service overfor publikum og offentlige myndigheter, ha kort saksbehandlingstid og høy kvalitet på arbeidet. Elektronisk kommunikasjon med brukerne stiller krav til høy hastighet og god brukerservice. Registrene skal ha et kvalitetssikringssystem som sikrer informasjonskvaliteten i alle registre. Kvalitet er særlig viktig for å skape tillit blant brukerne. Brukerne skal ha lett tilgang til registerdata tilpasset sine behov.

Resultatrapport 2006: Antall registreringer ligger omtrent på samme nivå som i 2005. Målet for gjennomsnittlig saksbehandlingstid for registreringer i Foretaksregisteret og Enhetsregisteret ble ikke nådd. Foretaksregisteret hadde gjennomsnittlig saksbehandlingstid for manuelle meldinger på 9,6 dager, mens målet var 5. Enhetsregisteret hadde mål om 3 dager, faktisk saksbehandlingstid ble på 5. Årsaken til dette var meget høy innkomst av meldinger om nyregistreringer av aksjeselskaper i perioden november 2005 til februar 2006 pga. endringer i skatte- og avgiftslovgivningen.

Det var en stor nedgang i antall konkurser i perioden. Gebyrsentralens oppgaver er sterkt redusert fordi oppgaven med innkreving av gebyrer på vegne av namsmyndighetene er under overføring fra Brønnøysundregistrene til Statens innkrevingsentral.

Utvikling i saksomfang:

	2003	2004	2005	2006	Endringer 2005/06
Løsøreregisteret	364 270	371 164	369 163	373 787	1,3 pst.
Foretaksregisteret	232 403	266 855	247 771	245 748	-0,8 pst.
Regnskapsregisteret	222 851	226 611	369 136	400 723	8,7 pst.
Enhetsregisteret	573 381	859 666	687 295	740 476	7,2 pst.
Konkursregisteret	36 993	36 110	31 133	24 899	-20,0 pst.
Gebysentralen	263 818	257 053	224 264	85 587	-61,8 pst.
Jegerregisteret	12 048	13 257	12 663	10 839	-14,4 pst.
Sum registreringer	1 705 904	2 030 716	1 868 533	1 882 059	0,7 pst.
Reservasjonsregisteret	246 085	437 725	239 552	164 457	-31,3 pst.
Manuell avgivelse	776 431	782 483	728 854	620 433	-14,9 pst.
Automatisk avgivelse	20 324 484	27 360 498	41 072 341	50 499 702	25,6 pst.

Den store økningen i automatisk avgivelse, særlig via Internett, fortsetter. Utvikling av elektroniske tjenester generelt og Altinn spesielt har gitt stor økning i brukerstøtte.

Prioriteringer 2008: Den overordnede målsettingen for den løpende driften er å være å jour med innregistrering av dokumenter og sørge for kontinuerlig kontroll og oppfølging av gitte resultatindikatorer for hvert enkelt register. Det er fastsatt mål for saksbehandlingstid, avgivelse av registerinformasjon, svarrespons på publikums telefonanrop, og kvalitetsmål for saksbehandlingen.

Brønnøysundregistrene skal forenkle næringslivets og borgernes dialog med offentlig forvaltning

Målsetting: Brønnøysundregistrene har en sentral rolle som forvalter av infrastruktur og tekniske løsninger for elektronisk kommunikasjon. Altinn har to hovedroller i dette arbeidet. For det første skal Altinn-portalen gi næringslivet tilgang til alle relevante elektroniske tjenester fra offentlig sektor (kommune og stat), uavhengig av hvor tjenestene produseres. For det andre er Altinn et produksjonsmiljø for offentlige etater, et effektivt verktøy for tjenesteproduksjon og elektronisk kommunikasjon mellom det offentlige og brukerne og mellom offentlige virksomheter, uavhengig av hvor tjenestene gjøres tilgjengelige og hvem som er brukerne. Enhetsregisteret og Oppgaverregisteret legger grunnlaget for samordning og gjenbruk av data slik at næringslivets oppgavebyrder blir mindre.

Resultatrapport 2006: Etableringen av Altinn som verktøy for tilgang til og utvikling av elektro-

niske tjenester spiller en avgjørende og sentral rolle for arbeidet med forenkling for brukerne. Altinn-løsningen var i sitt tredje driftsår i 2006. Bruken av Altinn økte sterkt, og vel 370 000 foretak leverte oppgaver via Altinn. Tidligere kapasitetsproblemer er løst. 74 pst. av selvangivelsene for næringsdrivende, 91 pst. av aksjonærregisteroppgavene, 70 pst. av merverdiavgiftoppgavene, 45 pst. av årsregnskapene og 48 pst. av selvangivelsene for privatpersoner ble levert via Altinn i 2006. 20 etater har samarbeidsavtale om bruk av Altinn.

Tiltaksplan for sikkerhet og beredskapsarbeidet knyttet til Altinn er i hovedsak gjennomført, og gjenstående punkter vil bli løst i ny kontrakt for drift og utvikling av Altinn.

Prioriteringer 2008: Altinn skal videreutvikles som et verktøy for å nå målsettingene om elektronisk kommunikasjon mellom det offentlige og brukerne. Dette området har et potensial for store effektiviserings- og samordningsgevinster for offentlig og privat sektor. Arbeidet med ny kontrakt for drift og utvikling av Altinn (Altinn II-prosjektet) ble igangsatt i 2007 og videreføres i 2008. Arbeidet med å inngå nye kontrakter er ikke sluttført. Arbeidet utføres i et nært samarbeid mellom de mest berørte departementene og etatene. Brønnøysundregistrene skal være pådrivere for å utvikle nye, gode elektroniske tjenester fra det offentlige til næringslivet, særlig på tvers av sektorer

Brønnøysundregistrene skal gjøre norsk forvaltning enklere

Målsetting: Samarbeid innen forvaltningen kan spare etatene for egen kostbar datainnsamling.

Offentlige organer plikter å gjenbruke informasjon fra Enhetsregisteret. Dagens teknologi har gjort det lettere for andre etater å hente informasjon fra Enhetsregisteret og andre registre inn i egne saksbehandlingssystemer. Det er viktig å tilrettelegge for enkel elektronisk kommunikasjon mellom ulike IT-systemer og programmer.

Oppgaveregisteret er en pådriver i arbeidet med å samordne og forenkle oppgaveplikter (innrapporteringsplikter) som statlige organer pålegger næringslivet. På grunnlag av etatenes estimater over tidsforbruket ved forarbeid og utfylling av skjemaene og opplysninger om totalt antall innsen-

dinge pr. år, kan Oppgaveregisteret vurdere belastningsnivået for næringslivet totalt. Tallene er estimater og kan derfor bare brukes som en indikasjon på hvordan det totale belastningsnivået endres over tid.

Resultatrapport 2006: Det er særlig to forhold som direkte påvirker belastningsnivået. Det gjelder hvilke nye oppgaveplikter som innføres og hvilke samordnings- og forenklingstiltak som iverksettes (enklere skjemaer, redusert innsamlingshyppighet og mer samarbeid etatene i mellom). Utviklingen over tid kan sammenfattes slik:

Næringslivets belastning (årsverk)

	1998–2002	2003	2004	2005	2006
Nye registrerte oppgaveplikter pr. år	92,5	8,8	30,6	4,1	2,3
Samordning og forenklinger pr. år	-216,0	-52,0	-78,3	-585,0	-100,6
Netto årsverkreduksjon pr. år.	-123,5	-43,2	-47,7	-580,9	-98,3

Arbeidet med forenkling- og samordningstiltak for å minske næringslivets oppgavebelastning har i 2006 gitt en netto nedgang på vel 98 årsverk. Av dette kommer ca. 88 årsverk av overgang til elektronisk rapportering og da i hovedsak Skattedirektoratets bruk av Altinn. Ved utgangen av 2006 var det registrert 732 forskjellige skjema varianter med en estimert total arbeidsbelastning på om lag 4 833 årsverk.

Som et ledd i satsingen på elektroniske rapporteringsløsninger er det utviklet et såkalt semantikkregister for elektronisk samhandling (SERES). Registeret skal sikre at meningsinnholdet i ulike begreper er det samme uavhengig av hvem og hvor det brukes. Dette er nødvendig for å tilrettelegge for direkte kommunikasjon mellom maskiner, noe som vil effektivisere gjenbruk av informasjon vesentlig. Felles begrep er bl.a. en forutsetning for at Altinn kunne kommuniserer med ulike etaters systemer. Dette registeret skal, når det er ferdig utviklet, overta for dagens Oppgaveregister-system for slike datadefinisjoner. Utviklingen av registeret er et krevende utviklingsarbeid, og er også internasjonalt nybrottsarbeid. Arbeidet er noe forsinket i forhold til planene.

I arbeidet med gjenbruk av grunndata fra Enhetsregisteret ble det gjennomført ulike tiltak for å orientere om etatenes plikt til å gjenbruke grunndata fra Enhetsregisteret, og å markedsføre hvilke løsninger Brønnøysundregistrene tilbyr. Antall tilknyttede etater, fylker og kommuner som henter data direkte fra Brønnøysundregistrene økte fra 32 til 60. Totalt er det ved årsskifte 311 eta-

ter, fylker og kommuner som gjenbraker grunndata fra Enhetsregisteret direkte eller via distributører eller Statistisk sentralbyrå. Antall oppslag er stadig økende.

Prioriteringer 2008: Oppgaveregisterets arbeid har vist at de store samordnings- og forenklingspotensialene ligger i områdene grunndata, regnskapsdata og lønns- og personaldata. Innenfor grunndata videreføres arbeidet med å tilby gjenbruk av informasjon fra Enhetsregisteret. På lønns- og personaldataområdet skal Brønnøysundregistrene bidra i arbeidet med samordning av næringslivets (arbeidsgivers) rapporteringsplikter, i samarbeid med brukerne og med ulike sentrale etater. Videre vil det bli startet et prosjekt sammen med involverte parter for å få enklere innrapportering av regnskapsdata til det offentlige. Oppgaveregisteret har også en viktig funksjon med å tilrettelegge nye skjemaer som skal inn i Altinn. Arbeidet med utvikling av SERES-registeret videreføres.

Regjeringen arbeider med en ny samlet strategi for eID og eSignatur, herunder avklaring av hvilke oppgaver offentlig sektor og Brønnøysundregistrene skal ha på dette området.

Andre oppgaver – Resultatrapport 2006

Sikkerhets- og beredskapsområdet – delt driftssted

En del av funksjonene i Brønnøysundregistrene er av samfunnskritisk art, og det er viktig å ha et høyt beredskapsnivå for *tilgjengelighet*. For å oppnå målsettingen om å sikre at Brønnøysundregistrene, gitt en situasjon der IT-driftsrommet i hovedloka-

lene blir ødelagt, kan være operativ med 20 pst. drift innen én dag, ble delt driftssted ble satt i drift 1. januar 2007. Dette er en reserveløsning som også vil bli brukt i daglig drift.

Det er etablert en beredskapsorganisasjon og et planverk for krisehåndtering. Planverket er innarbeidet i den øvrige virksomhetsstyringen for å sikre mål og resultatoppfølging. Det er videre lagt vekt på opplæring av ansatte og på beredskapsøvelser.

Registrering av utleggstrekk m.m. i Løsøreregisteret

Som følge av lovendringer i lov 26. juni 1992 nr. 86 om tvangsfullbyrdelse og midlertidig sikring og andre lover, skal utleggstrekk, utleggspant og intet til utlegg, registreres i Løsøreregisteret. Prosjektet er i rute i henhold til revidert plan og iverksettelse vil skje i løpet 2007.

Rasjonalisering av konkursbobehandlingen

I Ot.prp. nr. 108 (2004–2005) om endring av lov om gjeldsforhandlinger og konkurs m.m. ble det foreslått en del tiltak for å rasjonalisere konkursbehandlingen, bl.a. å gjøre Konkursregisteret til et tilknyttet register til Enhetsregisteret. Arbeidet ble igangsatt i 2006 og skal slutføres i 2007.

Gebysentralen

Høsten 2005 ble det vedtatt at Gebysentralens oppgaver knyttet til innkreving av gebyrer på vegne av namsmennene (lensmenn og byfogder) skulle flyttes til Statens Innkrevingsentral (SI). Overføringen av oppgaver til SI har tatt noe tid, men vil være fullført i løpet av 2007. Det er rammeoverført 1,5 mill. kroner til SI f.o.m. 2008.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 219,2 mill. kroner. Bevilgningen skal dekke lønnsutgifter, driftsutgifter, investeringer og utgifter forbundet med oppdrag og løpende utviklingstiltak.

Videre foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3904, post 02, jf. Forslag til vedtak II.

Øvrige utgifter

Utgifter til kunngjøringer belastes Justis- og politidepartementets budsjett (kap. 410 og 440). Bevilgningene på disse kapitlene gis som overslagsbevilgninger, hvor kunngjøringsutgiftene knyttet til Brønnøysundregistrene ikke er skilt ut.

Post 22 Forvaltning av Altinn-løsningen, kan overføres

Forvaltningsorganisasjonen ved Brønnøysundregistrene har ansvaret for videreutvikling og utvidelse av tjenestetilbudet i Altinn. Arbeidet med ny drifts- og utviklingskontakt for Altinn-løsningen videreføres. Arbeidet ledes av Brønnøysundregistrene, i nært samarbeid med involverte etater.

Det foreslås en bevilgning på 77,2 mill. kroner til forvaltning av Altinn-løsningen i 2008. Inkludert i dette er bevilgning på 40 mill. kroner knyttet til arbeidet med ny Altinn-løsning.

Det foreslås at bevilgningen kan overskrides mot tilsvarende merinntekter under kap. 3904, post 03, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 3904 Brønnøysundregistrene

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Gebyrinntekter	570 516	410 200	410 200
02	Oppdragsinntekter og andre inntekter	44 257	16 500	17 000
03	Inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	20 136	100	100
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 303		
18	Refusjon av sykepenger	4 416		
	Sum kap. 3904	640 627	426 800	427 300

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble post 01 økt med 70 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Post 01 Gebyrinntekter

Gebyrinntektene kommer fra en rekke ulike registertjenester og informasjonsavgivelse, hjemlet i en rekke lover og forskrifter, jf. omtale i Ot.prp. nr. 61 (2002–2003). De største inntektene kommer fra tinglysing i salgspant i bil, som er en konjunkturfølsom tjeneste.

I de senere årene har gebyrinntektene knyttet til Foretaksregistret økt betydelig, uten at gebyrsatsene har blitt endret. Regjeringen foreslår nå at det fortas en nedjustering av gebyrene i Foretaksregistret for å tilpasse dem regjeringens retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering. Videre foreslås det å redusere gebyrsatsene på informasjonsområdet og en mindre nedjustering av gebyrene i Løsøreregistret. Forslagene innebærer en samlet gebyrreduksjon på 50 mill. kroner.

Det foreslås en bevilgning på 410,2 mill. kroner under kap. 3904, post 01.

Post 02 Oppdragsinntekter og andre inntekter

Bevilgningen benyttes til inntektsføring av refunderte midler hvor Brønnøysundregistrene påtar

seg oppdrag for andre, og inntektsføring av bl.a. royalty fra forlegger for Brønnøysundkatalogen. Inntektene fra bl.a. Reservasjonsregisteret, Jegerregisteret og Lotteriregisteret og salg av kurs- og konsulenttjenester blir også ført under posten.

Det foreslås en bevilgning på 17 mill. kroner. Videre foreslås en merinntektsfullmakt knyttet til posten mot økte utgifter under kap. 904, post 01, jf. Forslag til vedtak II.

Post 03 Inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen

Det foreslås en inntektsbevilgning på 0,1 mill. kroner for refusjoner i forbindelse med samarbeidsprosjekter eller spesielle oppdrag knyttet til forvaltningen av Altinn-løsningen. Videre foreslås en merinntektsfullmakt knyttet til posten mot økte utgifter under kap. 904, post 22, jf. Forslag til vedtak II.

Øvrige inntekter

Brønnøysundregistrene posterer i tillegg inntekter fra Gebyrsentralen under kap. 344 Gebyr sivile gjøremål, på Justis- og politidepartementets budsjettområde. På grunn av overføringen av denne oppgaven fra Brønnøysundregistrene til Statens innkrevingssentral vil Brønnøysundregistrene bare postere inntekter fra saker som ble påbegynt i 2006.

Kap. 905 Norges geologiske undersøkelse

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	114 811	115 000	122 400
21	Spesielle driftsutgifter	57 165	38 650	40 300
	Sum kap. 905	171 976	153 650	162 700

Vedrørende 2007:

Ved St. vedt. 15. juni 2007 ble bevilgningen under post 01 økt med 5 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007)

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Norges geologiske undersøkelse (NGU) er et forvaltningsorgan som skal framskaffe kunnskap om Norges berggrunn, løsmasser, grunnvann og

mineralressurser. NGU skal bidra til å dekke samfunnets behov for geologisk basiskunnskap gjennom å etablere og drifte nasjonale databaser. Dette oppnås ved at NGU bygger ut og vedlikeholder nasjonale databaser som gir informasjon om bl.a. Norges mineralressurser. Databasen over landets mineralforekomster er et viktig hjelpemiddel for den langsiktige forvaltning av mineralressursene på nasjonalt, fylkeskommunalt og kommunalt nivå. For å oppnå økt verdiskaping i mineralindustrien framover kreves det at nye forekomster klargjøres

for produksjon. Det ble i 2006 tatt ut til sammen 75 mill. tonn mineralske råstoffer i Norge til en verdi av 9,1 mrd. kroner. Av dette utgjorde eksportverdien 5,6 mrd. kroner. Antallet årsverk i norske mineralbedrifter er om lag 4 700.

NGU har hovedsete i Trondheim og disponerte 209 årsverk pr. 1. mars 2007. NGU har et internasjonalt fagmiljø med medarbeidere fra over 20 nasjoner. Ca. 70 pst. av virksomheten finansieres med bevilgninger over statsbudsjettet. Resten av midlene tilføres gjennom bidrag fra samfinansieringsprosjekter og oppdrag. Oppdrag finansieres i sin helhet av oppdragsgiver. For samfinansieringsprosjekter deles utgiftene på NGU og samarbeidspartnerne. NGU skal ikke engasjere seg i oppdragsvirksomhet i konkurranse med private firmaer. Dette prinsippet gjelder for hele NGUs virksomhet.

NGUs virksomhetsidé er sammenfattet i begrepet «Geologi for samfunnet». Virksomheten er rettet inn mot hovedmålene:

- bedre kunnskap om natur og miljø
- økt verdiskaping basert på mineralske ressurser
- bedre planlegging og arealforvaltning

Kjernevirksomheten til NGU kan deles inn i data-innsamling, bearbeiding i databaser og formidling av nasjonale geodata fra land og de øvre lag på den norske kontinentalsokkelen. For aktiviteter knyttet til kontinentalsokkelen er det en avklart arbeidsdeling med Oljedirektoratet. Innsamling av data skjer både ved egen kartlegging, ved kartlegging samfinansiert med kommuner, bedrifter og andre etater og ved at data blir overført til NGU fra universiteter, industri og konsulentfirmaer. Gjennom nettportaler distribueres data til næringsliv, offentlig forvaltning, grunneiere og allmennhet. NGUs nettportal hadde 586 000 besøk i 2006. Informasjonen bidrar til å gi et bedre beslutningsgrunnlag for arealplanlegging og ressursforvaltning. Denne informasjonen har flere brukere, slik at det gir samfunnsmessig gevinst å samle dataene i en portal.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Det er utarbeidet styringsparametere for departementets oppfølging av NGUs virksomhet. Dette er måltall som viser NGUs årlige produksjon og indikatorer som viser bruken av NGUs data. Innhentning og vurdering av samfunnsmessige effekter av NGUs virksomhet forutsettes i stor grad ivaretatt gjennom evalueringer. Med unntak av bistandsvirksomheten har NGU i all hovedsak nådd de faglige og økonomiske resultatmålene i 2006.

Departementet vil i løpet av 2007 gjennomføre en ekstern evaluering av NGU. Som oppfølging av evalueringen vil det bli utarbeidet en ny strategisk plan for NGUs virksomhet. Formålet med evalueringen er å få fram hvor godt NGUs kompetanse, produkter og tjenester er tilpasset samfunnets og brukernes behov. Evalueringen skal sette departementet og NGU bedre i stand til å foreta riktige prioriteringer i årene framover.

Bedre kunnskap om natur og miljø

Målsetting: NGU skal bidra til bedre kunnskap om jordas oppbygging og sammensetning for å vurdere miljøtilstanden og utvikle nye georessurser. Kartlegging av norske kyst- og havområder er viktig for å sikre en god forvaltning av ressursene.

Resultatrapport 2006

Sammen med Havforskningsinstituttet og Statens kartverk Sjø har NGU framstilt havbunnskart og marine grunnkart i området Hammerfest–Tromsøflaket. 2 000 km² er geologisk kartlagt og tolket og de ferdige kartene er tilgjengelige på www.mareano.no. I tillegg er det foretatt sammenstilling av tidligere innsamlede miljøkjemiske data for den sørvestlige delen av Barentshavet, og det er utarbeidet kart og modeller for utviklingen av kontinentalsokkelen de siste 3 mill. år. Den landsdekkende innsamlingen av referanseprøver av bergarter er videreført slik at 50 pst. av landarealet var dekket ved utgangen av 2006. Databasen for berggrunnsgeologi i målestokk 1:50 000 er oppgradert for deler av Oslo-regionen. Et prosjekt som beregner platebevegelsene i de siste 300 mill. år, er videreført med delfinansiering fra oljeindustrien. Arbeidet med å utvikle kunnskap om istidas påvirkning på petroleumsreservoarene i Barentshavet er videreført med delfinansiering fra Norges forskningsråd og industrien. Fase to i et prosjekt om klimavariasjoner (NORPAST) er slutført. Resultatene vil bidra til bedre kunnskap om klimaendringene.

Prioriteringer 2008

NGU skal i samarbeid med Havforskningsinstituttet og Statens kartverk Sjø videreføre MAREANO-programmet i områdene Nordland VII og Troms II. Framstilling av havbunnskart, marine grunnkart og kart over forurensing som gjøres tilgjengelige på www.mareano.no, vil øke kunnskapen om de norske kyst- og havområdene i nord. Dette vil bidra til å sikre en helhetlig forvaltning av ressursene i disse områdene. NGU skal fortsette å samle inn og analysere bergartsprøver fra hele landet.

Målet er at 65 pst. av alle prøvene som skal tas, er samlet inn ved utgangen av 2008. Kartleggingen og sammenstillingen av berggrunnsdata i målestokk 1:50 000 i Oslo-regionen videreføres. NGU skal utvikle kunnskap om jordskorpebevegelser og jordas utvikling. Modellering av jordskorpebevegelser utføres med delfinansiering fra oljeindustrien og bidrar til kunnskap som brukes av industrien i leiting etter ressurser. Et prosjekt om istidas påvirkning på petroleumspotensialet i Barentshavsområdet skal videreføres med delfinansiering fra Norges forskningsråd og industrien. NGU skal lede Norges forskningsråds polarprosjekt Science-Pub som omfatter undersøkelser av naturlige klimaendringer i Arktis de siste 130 000 år og menneskenes tilpasning til klimaendringene.

Økt verdiskaping basert på mineralske ressurser

Målsetting: NGU skal bidra til økt kunnskap om mineralressurser som grunnlag for fortsatt utvikling i industrien, og for å sikre at mineralressursene ivaretas bedre i arealplanleggingen.

Resultatrapport 2006

Den felles nettportalen til Bergvesenet og NGU om mineralressurser www.prospecting.no ble videreutviklet med data knyttet til leitingen etter metaller, naturstein og industrimineraler. Portalen gir oversikt over geologien, registrerte forekomster, vernede områder, bergrettigheter og regelverket knyttet til mineralleiting. Det er publisert oversikter over natursteinforekomster i forbindelse med slutføringen av det internordiske prosjektet «Promotion of natural stone industry in the northern areas». Informasjonen om grus- og pukkkforekomster i Møre og Romsdal, Aust-Agder og Akershus er oppdatert. Et 3-årig samarbeidsprosjekt med Statoil innenfor varmemestrøm og varmeproduksjon ble sluttført. Olje- og gassforekomster finnes i en temperatursone på 60 til 120 grader celsius. Før man borer er det derfor viktig å vite hvilket dyp denne temperatursonen befinner seg på. Resultatene viser bl.a. at grunnfjellet har lav varmeproduksjon i Møre- og Vøringbassengene, men høy varmeproduksjon i deler av Ribban-bassenget utenfor Lofoten og på Trøndelag-plattformen.

Prioriteringer 2008

Informasjon om alle viktige grus- og pukkkforekomster i Sogn og Fjordane og Hedmark skal oppdateres. NGU vil fortsette kystsonkartleggingen av nye pukkkforekomster i Sør-Norge med vekt på Sogn og Fjordane og Rogaland. NGU skal bidra til

å synliggjøre ressursmuligheter som i framtida kan gi grunnlag for ny virksomhet og økt verdiskaping innen naturstein, industrimineraler og malmer. NGU skal videreutvikle www.prospecting.no bl.a. med informasjon om norske karbonat-, nikkel-, uran- og thoriumforekomster. Viktige arbeidsoppgaver som bidrar til kunnskap om norsk kontinentalsokkel, vil bl.a. være å videreføre den regionale land-sokkelstudien i Barentshavet i samarbeid med den russiske geologiske undersøkelsen og oljeindustrien.

Bedre planlegging og arealforvaltning

Målsetting: NGU skal bidra til bedre oversikt over grunnvarme- og grunnvannsressursene, skredfare og forurenset jord, og bidra med geologisk kunnskap som kan redusere risiko for overskridelser i utbyggingsprosjekter.

Resultatrapport 2006

NGU har i prosjektet «Geologi i Oslo-regionen» utarbeidet kartoversikter til bruk ved uttak og lagring av energi i fjell. Arbeidet med aktsomhetskart knyttet til jordforurensning ble videreført i Oslo. Statens forurensningstilsyn har bedt NGU utarbeide en mal for hvordan tilsvarende prosjekter bør gjennomføres i andre byer. Det er i samarbeid med Statens strålevern utviklet et aktsomhetskart for radonfare, og resultatene fra arbeidet med kartet for Oslo-regionen er formidlet til berørte kommuner og publisert på NGUs nettsider. Prosjektet med Vegvesenet Region Vest om kartlegging av berggrunnen for planlegging av tunneltrasé mellom Randaberg og Bokn er gjennomført. Det er utarbeidet et aktsomhetskart som viser mulige problemsoner langs den planlagte tunneltraséen. Nettportalen www.grunnvann.no ble etablert i 2006. Portalen formidler kunnskap og data om grunnvann og bruk av grunnvannsressursene. Skreddatabasen www.skrednett.no ble vedlikeholdt og videreutviklet. Arbeidet med oversiktskartleggingen knyttet til leirskred, store fjellskred og snøskred ble videreført. På oppdrag fra NGU har Norges Geotekniske Institutt (NGI) utarbeidet kart over områder med fare for snø- og leirskred. NGU har under ledelse av NGI videreført sitt arbeid i International Centre of Geohazard. Arbeidet skal gi bedre faglig grunnlag for å vurdere risiko som følge av georelaterte naturfarer.

Prioriteringer 2008

NGU skal bidra til at aktsomhetskart for jordforurensning blir tatt i bruk i de store bykommunene,

og til at Statens forurensningstilsyns kartlegging av forurenset jord i barnehagene i de største byene blir gjennomført systematisk. Den nasjonale grunnvannsdatabasen skal videreutvikles, og i samarbeid med Norges vassdrags- og energidirektorat skal NGU vedlikeholde det landsomfattende nettet for overvåking av grunnvannet. NGU skal vedlikeholde og videreutvikle skreddatabasen www.skrednett.no og fortsette arbeidet med oversiktskartlegging knyttet til store fjellskred, kvikkleireskred og snøskred. NGUs ansvar er begrenset til oversiktskartlegging. Når et mulig rasfarlig område er identifisert, er det den enkelte kommune sitt ansvar å følge opp arbeidet med detaljerte undersøkelser, risikovurderinger og eventuelle sikrings- og overvåkingstiltak ved kjøp av tjenester fra fagmiljøer med spesialistkompetanse. NGU som forvaltningsorgan skal ikke engasjere seg i oppdragsvirksomhet i konkurranse med private firmaer. Dersom det er fagområder hvor kun NGU innehar spesialkompetanse, kan etaten påta seg oppdrag.

De senere årene har NGU ordinært avsatt om lag 9 mill. kroner årlig til oversiktskartlegging av områder der det kan være fare for skred. I revidert statsbudsjett 2007 ble det bevilget ytterligere 5 mill. kroner for å styrke dette arbeidet, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007). I budsjettframlegget for 2008 legger regjeringen til grunn at NGU viderefører oversiktskartleggingen på om lag samme nivå som i 2007.

Bistandsvirksomhet

Målsetting: NGU skal bidra med geofaglig kompetanse for å sikre en tilfredsstillende vannforsyning og god mineralressursforvaltning i mottakerlandene. De prosjektene NGU engasjerer seg i, skal være 100 pst. oppdragsfinansierte.

Resultatrapport 2006

NGU slutførte i 2006 berggrunnskartleggingen av 210 000 km² i det nordlige Mosambik og tolket de geofysiske målingene for 60 pst. av dette arealet. Prosjektene gir Mosambik oversiktskart som vil være et godt grunnlag for den videre utviklingen

av landets mineralindustri. Prosjektene har også bidratt til kunnskapsoverføring til ansatte ved landets geologiske undersøkelse. Totalregnskapet for Mosambik-prosjektene i perioden 2003–2006 viser at bare 68 pst. av kostnadene ble finansiert av oppdragsgiverne. Årsaken til underdekningen i forhold til målsettingen om full oppdragsfinansiering er at NGU undervurderte arbeidsomfanget i Mosambik-prosjektene, og at antall arbeidstimer derfor ble budsjettert for lavt.

NGU hadde ikke bistandsprosjekter på området vannforsyning i 2006.

Prioriteringer 2008

Det vil ikke bli gjennomført noen bistandsprosjekter i NGUs regi i 2008, men det kan bli aktuelt for NGU å være underleverandør på timebasis i enkelte andre lands geologiske undersøkelser bistandsprosjekter. Det legges til grunn at NGU ikke inngår avtaler om eventuelle nye bistandsprosjekter, før saken er avklart med Nærings- og handelsdepartementet.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 122,4 mill. kroner til driftsutgifter for 2008. Av dette er om lag 8 mill. kroner avsatt til MAREANO-programmet og 5 mill. kroner til videreføring av styrket satsing på oversiktskartlegging av risikoområder for skred. Bevilgningen under post 01 skal ellers dekke lønnsutgifter, husleie, reiseutgifter, administrative fellesutgifter og investeringer.

Post 21 Spesielle driftsutgifter

Under denne posten føres utgifter til eksternfinansierte prosjekter. Det skilles mellom oppdrag og samfinansieringsprosjekter. Det foreslås bevilget 40,3 mill. kroner for 2008. Tilsvarende beløp er ført opp som inntekter fra oppdrag og tilskudd til samfinansieringsprosjekter under kap. 3905, postene 01 og 02. Fullmakten til å overskride postene mot tilsvarende merinntekter foreslås videreført, jf. Forslag til vedtak II.

Kap. 3905 Norges geologiske undersøkelse

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Oppdragsinntekter	24 195	10 000	10 400
02	Tilskudd til samfinansieringsprosjekter	31 132	28 650	29 900
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	297		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	560		
18	Refusjon av sykepenger	1 284		
	Sum kap. 3905	57 470	38 650	40 300

Post 01 Oppdragsinntekter

Her føres eksterne inntekter fra oppdrag, og det budsjetteres med 10,4 mill. kroner for 2008. De største inntektene ventes å komme fra oljeselskapene. Det foreslås en merinntektsfullmakt knyttet til kap. 3905, postene 01 og 02, jf. omtale under kap. 905, post 21.

Post 02 Tilskudd til samfinansieringsprosjekter

Her føres eksterne inntekter som skal delfinansiere samfinansieringsprosjekter. Det budsjetteres med 29,9 mill. kroner for 2008. De viktigste finansieringskildene er Norges forskningsråd, oljeselskaper, mineralindustri, kommuner, fylkeskommuner og andre departementer og statsetater.

Kap. 906 Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	11 280	11 200	11 600
30	Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	5 840	8 000	10 000
	Sum kap. 906	17 119	19 200	21 600

Virksomhetsbeskrivelse

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard (BV) er statens sentrale fagetat for forvaltning og utnyttelse av mineralressursene i Norge og på Svalbard. Etaten spiller en sentral rolle for å oppfylle Nærings- og handelsdepartementets overordnede mål innen geologi og mineralressursforvaltning om å opprettholde og sikre grunnlaget for verdiskaping basert på samfunnsmessig forsvarlig utvinning og foredling av mineraler.

Det sentrale lovgrunnlaget for virksomheten ligger i bergverksloven, lov om erverv av kalksteinsforekomster, lov om erverv av kvartsforkomster, lov om avståing av grunn til ikke-mutbare mineralske forekomster og industrikonsesjonsloven. Etaten tildeler rettigheter til muting (undersøkelser) og utmål (utvinning) av mineralske ressurser som staten eier etter bergverksloven. Eta-

ten er fast høringsinstans i saker om mineralske ressurser etter konsesjonsloven og plan- og bygningsloven. Dette sikrer at det blir satt vilkår om driftsplaner ved mineraluttak. Etter konsekvensutredningsregler i plan- og bygningsloven skal ansvarlig myndighet (kommunen) forelegge planprogrammer om massetak for Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard. Etaten har også innsigelseskompetanse i plansaker om uttak av mineralske ressurser. Videre administrerer etaten en rekke miljøtiltak og sikringsarbeider ved gamle gruver der staten har ansvar.

På Svalbard er det sentrale regelverket for mineralaktivitet Bergverksordningen for Svalbard med utfyllende regler for petroleumsvirksomhet. Etaten utsteder mineraltillatelser og utgir oversikter over geologiske funn på Svalbard. Etter forskrift til lov om miljøvern på Svalbard er etaten til-

delt en viktig rolle i saker om konsekvensutredninger av bergverksdrift.

Bevilgning til virksomheten på Svalbard gis over eget budsjettkapittel i Svalbardbudsjettet. Det vises til bevilgningsforslag og nærmere omtale i Svalbardbudsjettets kap. 11 Bergmesteren. Etaten disponerte 18 årsverk pr. 1. mars 2007 og er samlokalisert med Norges geologiske undersøkelse (NGU) i Trondheim. Etaten har også kontor på Svalbard.

Det er fastsatt følgende virksomhetsidé for etaten: *Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard skal arbeide for at Norges mineralske ressurser forvaltes og utnyttes til beste for samfunnet.*

Ut fra virksomhetsidéen er det fastsatt følgende hovedmål for etatens utadrettede virksomhet:

- effektivt forvalte gitte fullmakter, og være sakkyndig organ i saker som angår mineralnæringen
- arbeide for å redusere de miljømessige konsekvenser av mineraluttak, og bidra til en balansert miljøforvaltning
- arbeide for økt verdiskaping innen mineralnæringen
- arbeide for økt forståelse av mineralnæringens betydning i samfunnet

I forbindelse med Finnmarksloven ble det 1. juli 2006 innført nye saksbehandlingsregler for etatens utstedelse av mutinger og utmål i Finnmark med bl.a. krav om vektlegging av samiske interesser ved mineralaktivitet. Endringene skal sikre samisk innflytelse i saker etter bergverksloven, som regulerer aktivitet på mutbare mineraler.

Regjeringen tar sikte på å fremme forslag til en ny minerallov for Stortinget i perioden 2007–2008. Stortinget har de siste årene etterlyst en ny minerallov. Departementet ser arbeidet med en ny minerallov i sammenheng med de politiske målsettingene om satsing på utvikling av distriktenes egne ressurser, lokal verdiskaping og arbeidsplasser i nærområdene. Ved å tilrettelegge for en samfunnsmessig forsvarlig forvaltning av landets mineralressurser og å sikre alle berørte interesser, ønsker regjeringen å skape en positiv næringsutvikling innen samfunnsmessig forsvarlige rammer.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Det gis en samlet omtale av resultatrapportering, mål og strategier for virksomheten på fastlandet og på Svalbard. Departementet har vurdert etatens gjennomføring av de fastsatte mål og strategier for 2006 som tilfredsstillende.

Effektivt forvalte gitte fullmakter og være et sakkyndig organ i saker som angår mineralnæringen

Målsetting

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard skal på en effektiv og god måte forvalte oppgaver tillagt virksomheten i diverse lovverk og gjennom andre fullmakter og være fagorgan og høringsinstans i saker som berører mineralske ressurser.

Resultatrapport 2006

Saksbehandling

Antall mutingssøknader økte sterkt fra fjorårets 535 søknader til 1 743 søknader i 2006. Økningen antas å ha sammenheng med de høye metallprisene på verdensmarkedet. Det ble tildelt 30 utmål i 2006, mot ingen året før. Etaten har utstedt 23 gullasketillatelser og gitt fire konsesjoner, tre knyttet til kalkstein og en til kvarts. I Finnmark ble det behandlet 674 mutingssøknader, og 308 av disse ble behandlet etter de nye saksbehandlingsreglene i bergverksloven. I forbindelse med innføringen av de nye saksbehandlingsreglene har Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard hatt møter både med Sametinget og Norske Reindriftsamers Landsforbund. Søknadene er behandlet innefor fastsatt frist med unntak for Finnmark. I Finnmark vil det bli satt egne frister fordi saksbehandlingen som følge av at de nye reglene er mer omfattende enn i landet for øvrig.

Det er behandlet fire konsekvensutredninger. I henhold til overgangsregler da de nye konsekvensutredningsreglene kom i 2005 får Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard fortsatt enkelte konsekvensutredninger til behandling etter det gamle regelverket. Kommunene har overtatt rollen som ansvarlig myndighet for konsekvensutredninger, og etaten ble forelagt sju planprogrammer i 2006 i samsvar med det nye regelverket. I tillegg har etaten behandlet en rekke høringssaker.

På Svalbard ble det tildelt tre utmål og behandlet fem arealplaner i 2006. Med mindre avvik har Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard overholdt fastsatte frister for saksbehandlingen.

Oppfølging av forvaltningsansvaret for NHDs hjemfalte eiendommer

Med virkning fra 1. januar 2006 fikk Bergvesenet fullmakt til å utføre oppgaver på vegne av departementet knyttet til forvaltning av de gruveeiendommer som er hjemfalt til staten. Fullmakten gjelder 6 angitte gruveområder. I tillegg kommer gruverom i 10 områder. Dette er gruverom som departemen-

tet har beholdt etter hjemfall hvor grunnen er overdratt til andre. I 2006 ble det utarbeidet tilstandsrapporter for gruvetårnet på Vigsnes i Karmøy kommune og på Knaben i Kvinesdal kommune. I løpet av første halvår 2007 har Bergvesenet gjennomført anbudsrunde for rehabilitering av gruvetårnet på Knaben.

Prioriteringer 2008

Etaten skal gi god service og rask saksbehandling, og interne saksbehandlingsfrister skal overholdes. Fristene varierer fra to uker til seks måneder. Indikator for måloppnåelse knyttes til prosentvis oppfyllelse av saksbehandlingsfristene.

Med utgangspunkt i endringer i bergverkslovgivningen for Finnmark fylke skal etaten arbeide med å videreutvikle dialogen og samarbeidet med berørte samiske organer/organisasjoner og utvikle sin kompetanse på samiske forhold knyttet til mineralaktivitet.

Etaten har utarbeidet oversikt og plan for vedlikeholdsbehovet på hjemfalte eiendommer. Kartleggingen av bygningsmassen skal følges opp med gjennomføring av vedlikehold på eiendommene m.m.

Arbeide for å redusere de miljømessige konsekvenser av mineraluttak og bidra til en balansert miljøforvaltning

Målsetting

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard skal kartlegge avrenning av tungmetaller og utføre tiltak for å forhindre avrenningen fra nedlagte gruver i samsvar med krav fra forurensningsmyndighetene, og sikre farlige gruveåpninger der staten står som eier eller har forvalteransvaret. Videre skal Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard arbeide for at miljøhensyn ivaretas under planlegging og drift av mineraluttak.

Resultatrapport 2006

Forurensningstiltak

Statens forurensningstilsyn (SFT) har fastsatt en handlingsplan for forurensningstiltak i de gruveområdene med antatt størst forurensningspotensial. Bergvesenet har gjennomført tiltak i ni gruveområder. Kontrollmålinger viser at den betydelige reduksjonen av tungmetallavrenning av kobber og sink fra disse områdene i hovedsak er opprettholdt. Etaten vurderer i samarbeid med SFT ytterligere tiltak i disse områdene og i andre områder hvor det har vært mineralutvinning, og arbeider

kontinuerlig med oppfølging av allerede gjennomførte tiltak.

Etter gjennomføringen av nye tiltak i Sulitjelma foretas det månedlige målinger fordi utslippene varierer betydelig. For året sett under ett er utslippene av tungmetaller i 2006 noe for høye i forhold til kravene fra SFT. Utslippene beveger seg imidlertid mot et lavere nivå. Det kan ta flere år før utslippssituasjonen stabiliserer seg.

Med bakgrunn i den ustabile utslippssituasjonen på Løkken ble Nærings- og handelsdepartementet pålagt av SFT å utarbeide en konsekvensutredning med forslag til tiltaksplaner. Rapporten er utarbeidet av Bergvesenet og oversendt SFT. I 2006 har det ikke vært merkbare endringer i utslippene til Orkla. Situasjonen følges fortløpende med målinger, og det er utarbeidet et eget beredskapsprogram for området.

I arbeidet med å redusere avrenningen av tungmetaller på Røros har etaten i 2006 gjennomført oppstart av fullskaladrift på våtmarksanlegget for rensing/utfelling av tungmetaller. Dette er basert på et vellykket forsøksprosjekt med svært god utfelling av tungmetaller. Etaten har fortsatt kartleggingen av forurensningen fra gruveområdet i Fолldal. I 2006 ble det igangsatt arbeider for å kontrollere og optimalisere vannmengden i området. Resten av dette arbeidet gjennomføres i 2007. Utslippene av tungmetaller er uforandret i forhold til tidligere år. Ved Søve har etaten tatt vannprøver for å vurdere tungmetallinnholdet. Videre er det gjennomført undersøkelser i regi av Institutt for energiteknikk for å kartlegge radioaktivt materiale i området.

Sikringstiltak

Det er gjennomført sikringsarbeider i Killingdal, Lindøy og Knaben gruver.

Videre har Bergvesenet ansvar for vassdragsanlegg knyttet til gruver, dvs. dammer og betongpluggen i gruver. Dette gjelder to demninger og to betongpluggen. Tre er kontrollert i 2006, og kontrollen foretas av en vassdragsteknisk ansvarlig i henhold til eget regelverk.

Prioriteringer 2008

Regjeringen foreslår en bevilgning på 10 mill kroner til sikrings- og miljøtiltak, som er en betydelig økning i forhold til 2007. Etaten settes med dette i stand til å gjennomføre påkrevde sikringsarbeider og å oppfylle SFTs krav om nye tiltak for å redusere tungmetallutslipp. Løkken og Fолldal gruver er to av områdene som vil bli fulgt opp. Regjeringens mål på sikt er at alle gruvemiljøer skal sikres

tilstrekkelig og at de negative miljøkonsekvensene av tidligere gruvedrift skal begrenses.

Arbeide for økt verdiskaping innen mineralnæringen

Målsetting

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard skal bidra til å gi mineralnæringen i Norge hensiktsmessige rammevilkår. I den forbindelse er det en viktig målsetting å sikre at uttak skjer på en bergmessig forsvarlig måte gjennom godkjenning av driftsplaner og ved å føre tilsyn med driften.

Resultatrapport 2006

I 2006 ble 412 tilsynsobjekter, dvs. områder hvor det foregår undersøkelser, uttak, sikrings- eller forurensningstiltak, befart. Dette er på nivå med året før. Hensikten med befaringsene er å påse at virksomheten skjer innenfor rammen av fastlagte reguleringsplaner, og i henhold til godkjente driftsplaner. På Svalbard ble 22 tilsynsobjekter befart, mot 10 året før.

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard deltar på vegne av Nærings- og handelsdepartementet i de internasjonale studiegruppene for nikkell og bly/sink. Gruppene arbeider med alle aspekter ved utvinning, foredling og bruk av metaller og gjenvinningsproblematikk med særlig vekt på resirkulering av metaller. Dette er områder som norsk industri vil kunne dra nytte av. Etaten har fremdeles ledervervet i nikkellgruppa og sentrale verv i bly/sinkgruppa. Nettportalen, www.prospecting.no, ble åpnet i 2005. Ved at data fra Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard om bergrettigheter integreres med geologiske data, kartgrunnlag og arealdisponeringer i et område, blir sentral informasjon enkelt tilgjengelig. Portalen vil både bli viktig for kommunene i deres arealplanarbeid og for næringens prospekteringsarbeid. I 2006 har Bergvesenet og NGU bl.a. arbeidet med videreutvikling for å få bedre oppdateringer av portalen. Etaten rapporterer om økt bruk av nettportalen.

Prioriteringer 2008

Etaten skal opprettholde innsatsen innenfor befarings- og tilsynsvirksomheten. I arbeidet med å bedre rammebetingelsene for mineralnæringen skal samarbeidet med andre etater med tilgrensende ansvarsområder, Direktoratet for samfunnsikkerhet og beredskap og Direktoratet for Arbeidstilsynet, styrkes.

Arbeide for økt forståelse av mineralnæringens betydning i samfunnet

Målsetting

Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard skal være et kompetansesenter innenfor mineralområdet. Etaten skal utvikle kontaktnettet mellom næringen og offentlige etater, arbeide for at mineralressursene blir ivaretatt i plansammenheng og delta i utvalg, komitéer, undervisning m.v. Målsettingen er å få fram betydningen av og bruken av mineraler i et moderne samfunn, sysselsettings- og verdiskapingspotensiale i næringen og behovet for samfunnsmessig styring for å sikre en forsvarlig ressursutnyttelse av ikke-fornybare ressurser.

Resultatrapport 2006

I 2006 har etaten utgitt statistikkheftet Norges Bergverksdrift for 2004 med viktige nøkkeltall om næringen. NGU lager også statistikk over mineralnæringen. Arbeidet med en forenklet bergverksstatistikk har fortsatt i 2006. Bergvesenet, NGU og bransjeorganisasjonene, representert ved Bergindustriens fellesekretariat, har redusert antall skjemaer fra tre til ett og tilrettelagt for elektronisk innrapportering. Skjemaet er tatt i bruk for 2007. Forenklingenarbeidet vil redusere tidsbruken i bedriftene og frigjøre ressurser til verdiskapende virksomhet.

Etaten har hatt utstrakt kontakt med offentlige etater, særlig kommunale, i forbindelse med uttak av mineraler og spørsmål knyttet til arealforvaltning. Ansatte i Bergvesenet deltar som foredragsholdere i ulike sammenhenger og som forelesere og sensorer ved Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet i Trondheim. Etaten har et bredt kontaktnett i mineralnæringen. Videre har etaten holdt diverse foredrag om bergverksvirksomhet og geologi på Svalbard.

Prioriteringer 2008

Den nye bergverksstatistikken skal vurderes fortløpende med hensyn til forenklinger.

Etaten skal fortsatt arbeide for at landets mineralressurser blir synliggjort og tatt i betraktning i forbindelse med nærings- og arealplanlegging, bl.a. i kommunenes og fylkeskommunenes planarbeid etter plan- og bygningsloven.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 11,6 mill. kroner i driftsutgifter for Bergvesenet. På Svalbardbud-

sjettet for 2008 foreslås det i tillegg bevilget 1,31 mill. kroner under kap. 11 Bergmesteren, til drift av virksomheten på Svalbard.

Post 30 Sikrings- og miljøtiltak, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner som er en vesentlig økning fra 2007. Bakgrunnen er økte tiltakskrav fra SFT, etterslep i arbeidet med sikringer og oppfølging av eieransvaret for depar-

tementets hjemfalte gruveeiendommer. Midlene vil bli brukt både til sikring av farlige gruveåpninger, til tiltak for å redusere forurensningen fra gamle gruveområder og vedlikehold og kontroll med tidligere gjennomførte forurensningstiltak. I tillegg vil deler av bevilgningen bli benyttet til arbeidet med nødvendige vedlikeholds- og sikringstiltak på gamle gruvebygninger som eies av Nærings- og handelsdepartementet.

Kap. 3906 Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Leie av bergrettigheter og eiendommer	1 401	1 000	200
02	Behandlingsgebyr, bergrettigheter og konsesjoner			2 000
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	176		
18	Refusjon av sykepenger	313		
	Sum kap. 3906	1 890	1 000	2 200

Post 01 Leie av bergrettigheter og eiendommer

Inntektene kommer fra leie av bergrettigheter og utleie av gruveeiendommer. For 2008 budsjetteres det med kr 200 000. Det gjøres oppmerksom på at bortfeste av gruver til museale formål skjer veder-

lagsfritt. Det vises til nærmere omtale under kap. 900 og Forslag til vedtak XII.

Post 02 Behandlingsgebyr, bergrettigheter og konsesjoner

Inntektene kommer i all hovedsak fra behandlingsgebyr for mutings- og utmålsøknader.

Kap. 5574 Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard			1 200
	Sum kap. 5574			1 200

Post 70 Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard

Inntektene kommer fra produksjonsavgifter. For 2008 budsjetteres det med 1,2 mill. kroner i avgif-

ter, som kommer fra Norcems uttak av kalkstein i Telemark og Hammerfall Dolomitt i Nordland.

Kap. 907 Sjøfartsdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	242 261	249 900	258 000
21	Spesielle driftsutgifter	7 485		
22	Flytteutgifter, <i>kan overføres</i>	64 336	25 000	18 500
72	Tilskudd til NO _x -tiltak, <i>kan overføres</i>	3 971	15 000	15 000
	Sum kap. 907	318 052	289 900	291 500

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Sjøfartsdirektoratet er et forvaltningsorgan under Nærings- og handelsdepartementet. Sjøfartsdirektoratet skal bidra til å oppnå høy sikkerhet til sjøs for liv, helse, fartøy og miljø.

Sjøfartsdirektoratets visjon er å være den ledende sjøfartsadministrasjon innen sikkerhet og kvalitet.

Sjøfartsdirektoratet er organisert med et hovedkontor i Haugesund og en ytre etat med 19 stasjoner fordelt på fire distrikter i Norge. Direktoratet disponerer om lag 200 årsverk ved hovedkontoret og om lag 95 årsverk ved stasjonene.

Sjøfartsdirektoratet er underlagt Miljøverndepartementet i saker som gjelder forurensing fra skip og vern av det marine miljøet. Sjøfartsdirektoratet samarbeider med og er maritim rådgiver for Kystverket, og bistår med skipsteknisk kompetanse under oljevernaksjoner. Direktoratet bistår Oljedirektoratet med å håndheve lov om petroleumsvirksomhet på norsk sokkel og har prosjektsamarbeid med NORAD i bistanndssaker.

Hovedoppgaver

Sjøfartsdirektoratets hovedoppgave er å være en bidragsyter til at skip kan seile, og at alle forhold knyttet til sikkerhet og miljø til sjøs ivaretas på en betryggende måte. Sentrale oppgaver i den forbindelse er utarbeiding av forskrifter, utsteding av sertifikater, flaggstats- og havnestatskontroll og utredningsarbeid. Det er viktig at direktoratet prioriterer internasjonale forpliktelser på sjøfartsområdet. På det internasjonale området medvirker direktoratet aktivt gjennom engasjement i FNs maritime organisasjon IMO, den internasjonale arbeidsorganisasjonen ILO, EU/EØS relatert arbeid og Paris MoU (Paris Memorandum of Understanding) for havnestatskontroll.

Innenfor hovedoppgaven vil Sjøfartsdirektoratet prioritere arbeid som bidrar til å bedre sikkerheten til sjøs for mennesker, fartøy og miljø.

Resultatrapport 2006

Sjøfartsdirektoratet skal bidra til at skip kan seile, samtidig med at hensynet til sikkerhet og miljø ivaretas på en betryggende måte.

For å oppfylle hovedoppgaven har Sjøfartsdirektoratet hatt særlig fokus på fornying av personell- og skipssertifikater, implementering av regelverksendringer og uanmeldt tilsyn av norske skip. Sjøfartsdirektoratet har i tillegg deltatt i det internasjonale arbeidet i IMO, ILO, EU/EØS og Paris MoU.

Direktoratets aktivitetsnivå har vært høyt i 2006. Dette skyldes primært stor aktivitet i næringen med mange nybygg og ombygninger av skip, og økning i antall søknader om personellsertifikater. Videre har arbeidet med ny skipssikkerhetslov og implementering av denne vært ressurskrevende.

Sjøfartsdirektoratet har anvendt mye ressurser til planlegging, tilrettelegging og gjennomføring av flyttingen av hovedkontoret til Haugesund pr. 1. november 2006. Det har særlig vært viktig å sikre nødvendig kompetanse og bemanning under og etter den kritiske flytteperioden. Videre prioriterte direktoratet arbeidet med ny organisasjon. Organisasjonsendringen var klar 1. oktober 2006 og bidrar til et mer moderne og effektivt direktorat, hvor operativ virksomhet i større grad er basert på overordnet kontroll.

Sjøfolks kompetanse og velferd

Målsetting: Sikre at sjøfolk på norske skip er godt kvalifisert til det arbeidet de utfører.

Det var i 2006 registrert om lag 30 900 sjøfolk på norske skip, hvorav 17 160 nordmenn og 13 740 utlendinger. På skip registrert i Norsk Ordinært

Skipsregister (NOR) var det ansatt 17 760 nordmenn. På skip registrert i Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS) var det ansatt 2 110 nordmenn.

Direktoratet behandlet i 2006 om lag 26 300 sertifikat-, påtegnings- og dispensasjonssøknader mot om lag 16 900 i 2005. Økning i antallet sertifikatfornyelser ble vesentlig høyere enn direktoratet forventet. Sertifikatene har en gyldighet på fem år, og gyldighetsperioden utløper i 2007. Den økte pågangen i 2006 skyldes at direktoratet oppfordret sjøfolk om å søke om sertifikatfornyelse i forkant av femårsperioden på grunn av flyttingen.

Ny rammekonvensjon for sjøfolks arbeids- og levevilkår ble vedtatt av ILO i februar 2006. Sjøfartsdirektoratet deltok aktivt i det forberedende arbeidet med konvensjonen.

Sjøfartsdirektoratet overholdt forpliktelsene som følger av ILO konvensjon 163 om sjøfolks velferd. Det ble etablert en tilpasset avistjeneste ved stasjonene i Norge og utlandet fra 2. halvår 2006.

Det ble gjennomført sju revisjoner av utdanningsinstitusjoner i Norge. Det ble videre gjennomført tre kontroller i Filippinene.

Liv, helse og fartøy

Målsetting: Medvirke til at tekniske og operasjonelle standarder og forhold i norsk maritim virksomhet sikrer liv, og hindrer og begrenser skader på person og fartøy.

Sjøfartsdirektoratet har i 2006 videreført en holdningsskapende kampanje mot rederier og sjøfolk. Kampanjen har til formål å øke sikkerheten til sjøs. Videre har direktoratet forbedret rapporteringen om arbeids- og levevilkår, styrket oppfølgingen av personskademeldinger og oppfølgingen av årsrapporteringen til Sjøfartsdirektoratet fra verne- og miljøutvalget.

I 2006 inngikk direktoratet et samarbeid om et prosjekt med ICSW (International Committee on Seafarers' Welfare) for å sikre at sjøfolk får tilsendt informasjon om forebyggende helse.

Sjøfartsdirektoratet har utarbeidet et arbeidshefte for skolen for å lære opp ungdom til å ta ansvar for egen og andres sikkerhet på og ved sjøen. Over 8 000 barn deltok på sjøvettdagene i regi av lokale sjøvetutvalg. Direktoratet har deltatt i forskjellige kampanjer, konferanser, messer og sikkerhetsfora, og var med i «Klar for sjøen» i regi av Alkokutt. Videre har direktoratet samarbeidet med Kystvakten, Statens naturoppsyn, Skjærgårdstjenesten og politi og brannvesen om distribusjon av informasjonsmateriell til publikum sommeren 2006.

Sjøfartsdirektoratet har prioritert internasjonalt sjøsikkerhetsarbeid knyttet til EU, EMSA (European Maritime Safety Agency) og IMO.

Kontroll og tilsyn

Målsetting: Økt bruk av et tilsynsystem som i større grad er basert på egenkontroll i rederiene og delegering til classeselskapene.

Ved utgangen av 2006 var det 3 351 kontrollpliktige norskregistrerte skip. Samlet utstedte direktoratet 1 908 sertifikater for den norskregistrerte flåten i 2006, mot 2 100 i 2005. Aktivitetsnivået innenfor nybygg og ombygging av skip har vært økende. Ved utløpet av 2006 hadde direktoratet behandlet 230 nybygg, mot 187 ved utgangen av 2005.

Departementet krevde at Sjøfartsdirektoratet skulle kontrollere minst 25 pst. av skipsanløpene til utenlandske skip i 2006. Sjøfartsdirektoratet utførte kontroll av 21,1 pst. i 2006. Årsaken til at det nasjonale målet om å kontrollere 25 pst. ikke ble nådd, var manglende kapasitet. For treårsperioden 2004–2006 er gjennomsnittet for utført kontroll 27,2 pst. Det tilfredsstillende det internasjonale kravet i Paris MoU om at det skal kontrolleres minst 25 pst. over en treårsperiode.

Direktoratet fører tilsyn med de fem godkjente classeselskapene. Det ble utført en vertikalrevisjon av Bureau Veritas. Åtte godkjente foretak har fått delegert myndighet til å kontrollere fiskefartøy. Sjøfartsdirektoratet utførte revisjon hos tre av disse i 2006.

Det ble utført til sammen 611 uanmeldte tilsyn på norskregistrerte skip i 2006. På bakgrunn av rapporteringer fra norske eller utenlandske myndigheter utførte direktoratet utvidet tilsyn på skip med alvorlige mangler.

Fiskefartøy under 10,67 meter utgjør en betydelig andel på ulykkesstatistikken. Sjøfartsdirektoratet har inspisert 380 mindre fiskefartøy med lengde mellom 6 og 10,67 meter. Det ble avdekket mangler, som næringen har vist vilje til å rette opp. Sjøfartsdirektoratet deltok på relevante ILO-møter. Direktoratet utarbeidet egne handlingsplaner for implementering av ILO konvensjon 178 om tilsyn med sjøfolks arbeids- og levevilkår, og videreført arbeidet med å legge til rette for hvordan tilsynet kan gjennomføres mest mulig effektivt.

Miljøsikker transport

Målsetting: Medvirke til at skipsfarten holder en høy miljømessig standard.

For å oppfylle målsettingen om å være pådriver i det internasjonale arbeidet om forbedret standard

på miljøområdet, har Sjøfartsdirektoratet i 2006 deltatt aktivt i regelverksutforming i IMOs miljøkomité og i EU-sammenheng. Direktoratet har særlig hatt fokus på revisjon av luftannekset til MARPOL (International Convention for the Prevention of Pollution of Ships 73/78). Sjøfartsdirektoratet administrerte ordningen med tilskudd til NO_x-tiltak (program for reduksjon av nitrogenoksidutslipp fra norske skip) innenfor en ramme på 10 mill. kroner. Av dette ble om lag 4 mill. kroner disponert i 2006. Ordningen ble avsluttet i 2006, og til sammen 12 skip fikk utbetalt tilskudd til gjennomføring av NO_x-reducerende tiltak.

Flytting av Sjøfartsdirektoratet

Målsetting: Flytteprosessen til Haugesund skulle gjennomføres innen utgangen av 2006.

Direktoratet gjennomførte flyttingen av hovedkontoret til Haugesund pr. 1. november 2006. Samtidig med flyttingen ble det gjennomført en omorganisering av direktoratet. I flytteåret ble det bl.a. lagt vekt på tilsetninger, kompetansebygging, utforming og iverksetting av avtale om inkluderende arbeidsliv og informasjon til direktoratets brukere om virkningene av flytteprosessen.

Direktoratet har prioritert oppfølging av lovpålagte oppgaver for å opprettholde sikker og miljøvennlig skipsfart også under flytteprosessen. Direktoratets opplæringsenhet i Haugesund har vært et viktig redskap for å opprettholde et forsvarlig nivå på sjøsikkerhetsarbeidet, og for å få en effektiv kompetanseoverføring. Opplæringsenheten avsluttet sitt arbeid 1. mai 2006, og alle medarbeiderne ble overført til avdelinger i direktoratet.

Det har vært tett dialog mellom Sjøfartsdirektoratet og departementet gjennom flytteprosessen. I 2006 ble det foretatt fem revisjoner av kostnads- og risikovurderinger tilknyttet flyttingen. Revisjonene bidro til god styring og kontroll med flytteprosjektet.

Prioriteringer 2008

Overordnet målsetting: Sjøfartsdirektoratets overordnede mål er å bidra aktivt for å oppnå sikkerhet til sjøs for mennesker, fartøy og miljø.

Regjeringen har utpekt maritim sektor som et av fem områder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn. Sjøfartsdirektoratet skal spille en sentral rolle i videreutviklingen av det maritime Norge, og være med på å legge forholdene til rette for næringen, slik at rederiene velger å seile under norsk flagg.

Hovedmålet skal nås gjennom følgende delmål:

Sjøfartsdirektoratet skal påse og medvirke til at sjøfolk på norske skip har gode kvalifikasjoner, arbeids- og levevilkår ved å:

- følge opp det maritime undervisningsopplegget i offentlige og private utdannings- og opplæringsinstitusjoner
- revidere maritime utdannelsesinstitusjoner
- følge opp arbeids- og levevilkårene til sjøs

Sjøfartsdirektoratet skal medvirke til trygge skip ved å:

- være en aktiv deltaker i det internasjonale regelverksarbeidet
- gjennomføre tilsyn, havnestatskontroll og periodiske kontroller
- foreta regelverksendringer basert på erfaring fra ulykkesgransking

Sjøfartsdirektoratet skal medvirke til et rent miljø ved å:

- være en aktiv deltaker i det internasjonale regelverksarbeidet
- føre tilsyn med at norske skip overholder internasjonale bestemmelser
- forvalte tilskuddsordningen om NO_x-reduksjon

I tillegg skal Sjøfartsdirektoratet medvirke til kvalitet i alle ledd og være tilgjengelig for brukerne.

Sjøfartsdirektoratet skal påse og medvirke til at sjøfolk på norske skip har gode kvalifikasjoner, arbeids- og levevilkår

Direktoratet skal forsikre seg om at undervisning som fører fram til en maritim kompetanse tilfredsstiller de krav til innhold Norge har forpliktet seg til i henhold til STCW (The Convention on Standards of Training, Certification and Watchkeeping for seafarers) og relevant EU-regelverk. Gjennom bilaterale avtaler skal direktoratet sørge for at utenlandske sjøfolk, som gjør tjeneste på norske skip, tilfredsstiller kravene som følger av norsk maritimt lov- og regelverk. Dette gjelder både offentlige og private utdannings- og opplæringsinstitusjoner.

Kontroll med maritime utdannings- og opplæringsinstitusjoner skal gjennomføres i henhold til STCW-konvensjonen. Utenlandske utdanningsinstitusjoner som utdanner sjøfolk til norske skip skal kontrolleres ved besøk i samarbeid med det enkelte lands administrasjon i henhold til STCW-konvensjonen.

Direktoratet skal utvikle og vedlikeholde et hensiktsmessig regelverk for sjøfolks arbeids- og levevilkår basert på ILO-konvensjon 178 om sjøfolks arbeids- og levevilkår. Direktoratet skal fortsette sitt informasjons- og motivasjonsarbeid, og

oppfølging av rederienes gjennomføring av vedtatte konvensjoner om arbeidsmiljø, sikkerhet og helse for sjøfolk.

Sjøfartsdirektoratet skal medvirke til trygge skip

Sjøfartsdirektoratet skal være en aktiv deltaker og en pådriver i det internasjonale regelverksarbeidet. Dette innebærer deltakelse i relevante IMO komiteer og i relevante ekspert- og arbeidsgrupper i EU. I tillegg skal direktoratet delta i Paris MoU og EMSA.

Det skal gjennomføres tilsyn, havnestatskontroll og periodisk kontroll. Kontrollene skal være risikobasert og basert på ulykkesanalyser og ulykkesstatistikker. Sjøfartsdirektoratet skal over en treårsperiode kontrollere minst 25 pst. av utenlandske skip i henhold til forpliktelsene om havnestatskontroll i Paris MoU. Det skal foretas uanmeldt tilsyn og tilsynet skal dreies mot fartøy som ikke følger opp sine forpliktelser.

Sjøfartsdirektoratet skal foreta revisjon av klaseselskapene og godkjente kontrollforetak. Det skal fortrinnsvis utføres vertikalrevisjoner av klaseselskapene, da disse revisjonene har vist seg å være til størst nytte i det forebyggende arbeid.

Sjøfartsdirektoratet skal gjennomføre havnestatskontroller på Svalbard i den utstrekning det blir nødvendig.

Sjøfartsdirektoratets regelverksendringer skal bl.a. være basert på erfaring fra ulykkesgransking.

Ny skipssikkerhetslov trådte i kraft 1. juli 2007 og innebærer bl.a. at Sjøfartsdirektoratet kan utstede overtredelsesgebyr og tvangsmulkt. Videre skal direktoratet arbeide med innføring av sikkerhetsstyringssystem for skip som tidligere ikke hadde krav til det.

Sjøfartsdirektoratet skal medvirke til et rent miljø

Sjøfartsdirektoratet skal føre tilsyn med at norske skip overholder internasjonale miljøbestemmelser. Direktoratet skal delta aktivt i det internasjonale regelverksarbeidet på miljøområdet.

Sjøfartsdirektoratet skal administrere ordningen med tilskudd til NO_x-tiltak for skipsfarten og fiskeflåten. Ordningen skal bidra til at Norge innfrir sine forpliktelser i henhold til Gøteborg-protokollen.

Sjøfartsdirektoratet skal medvirke til kvalitet i alle ledd og være tilgjengelig

Sjøfartsdirektoratet skal forvalte og utvikle et hensiktsmessig regelverk. For å utarbeide et godt regelverk skal Sjøfartsdirektoratet få innspill fra

sentrale aktører i næringen på et tidlig tidspunkt i saksbehandlingen. I 2007 ble det foretatt en teknisk omlegging av direktoratets gebyrtariff for årsgebyret. I 2008 vil arbeidet mot en bedre kostnadsorientering av gebyrene fortsette, og det skal utarbeides et forslag til omlegging av første gangsgebyret med sikte på justering fra 2009.

Sjøfartsdirektoratet skal ha en døgnkontinuerlig vakttelefon. En ny IT-arkitektur skal legge til rette for elektronisk innberetning gjennom næringslivsportalen Altinn og direktoratets egen hjemmeside.

Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk

Sjøfartsdirektoratet skal administrere tilskuddsordningen under kap. 909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk. Ordningen forvaltes av direktoratet på grunnlag av forskrift og veiledninger fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet. En nærmere beskrivelse av ordningen er gitt under kap. 909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås bevilget 258 mill kroner. Bevilgningen skal dekke lønnsutgifter og andre ordinære driftsutgifter, i tillegg til utgifter med å utstede maritime personellsertifikater. Direktoratets utgifter i forbindelse med oppfølging av nasjonale og internasjonale forpliktelser, hvor flere nye direktiver skal implementeres i norsk lov og inngå i den ordinære tilsyns- og kontrollvirksomheten, vil øke i 2008. Posten dekker også utgifter knyttet til kultur- og fritidsarbeid for sjøfolk ved stasjonene i Norge og utlandet. Inntektene for velferdstiltak er budsjettert under kap. 3907, post 03 Diverse inntekter.

I bevilgningsforslaget for 2008 er det satt av midler (om lag 4 mill. kroner) til dekning av utgifter til målebrev for fritidsfartøy mellom 15 og 24 meter og identifikasjonsbevis for fartøy under 15 meter. Utgiftene til dette forutsettes dekket av gebyr under kap. 3907, post 01.

Bevilgningen under post 01 dekker utgifter til administrasjon av NO_x-RED-ordning under post 72, basert på at Sjøfartsdirektoratet skal ha administrasjon både av NO_x-RED-ordningen for skip i NOR (under Nærings- og handelsdepartementet/Sjøfartsdirektoratet) og NO_x-RED-ordningen for fiskefartøy (under Fiskeri- og kystdepartementet/Fiskeridirektoratet). Videre er det budsjettert med midler til dekning av direktoratets utgifter knyttet til gjennomgang av utslippsfaktorer og grunnlag for beregning av NO_x-avgift for skip i norsk innenriksfart.

Det foreslås en fullmakt til å overskride bevilgningen under kap. 907, post 01 mot tilsvarende merinntekt under kap. 3907, postene 01 og 03, jf. Forslag til vedtak II.

Post 22 Flytteutgifter, kan overføres

I forbindelse med statsbudsjettet for 2004 ble det satt en ramme på 126,5 mill. kroner (i 2004-prisnivå) for særskilte bevilgninger til dekning av utgifter ved flytting av Sjøfartsdirektoratet til Hauge-sund. Det ble forutsatt at den særskilte flyttebevilgningen skulle dekke alle ekstraordinære utgifter knyttet til flytteprosessen, bl.a. fysiske flytteutgifter og investeringer i kontor- og IT-utstyr. I tillegg kommer personellrelaterte utgifter knyttet til rekruttering, lønn og opplæring av nyansatte og ekstrapersonell, engasjement av spesialkompetanse, lønnstillegg til nøkkelpersonell, pendling, studiestønad, bistand til å finne ny jobb m.m.

Flyttingen ble gjennomført høsten 2006, innenfor rammen av den gitte særskilte flyttebevilgningen og direktoratets ordinære driftsbevilgning under post 01. Flytteprosessen påfører imidlertid direktoratet ekstraordinære utgifter som må dekkes over budsjettene i etterfølgende år. Det er gitt flyttebevilgninger på til sammen 156,1 mill. kroner på statsbudsjettet for 2004, 2005, 2006 og 2007. Direktoratet må tilføres ytterligere 18,5 mill. kroner til dekning av gjenstående flytteutgifter i 2008. Hovedgrunnen til at flytteutgiftene klart overstiger det fastsatte rammebeløpet fra statsbudsjettet 2004, er at det ble vesentlig høyere utgifter til opp-

læring/rekruttering av nye medarbeidere, kompensasjon til nøkkelpersonell, pendling og vikarer/dublering av personell i sentrale funksjoner.

På dette grunnlag foreslås en flyttebevilgning på 18,5 mill. kroner for 2008. Videre foreslås en fullmakt til å overskride bevilgningen under post 22 mot tilsvarende merinntekter under kap. 3907, post 03, jf. Forslag til vedtak II.

Post 72 Tilskudd til NO_x-tiltak, kan overføres

NO_x-utslipp er et stort forurensingsproblem i enkelte områder. Norge ratifiserte Göteborg-protokollen i januar 2002 og forpliktet seg til å redusere de årlige utslippene av bl.a. nitrogenoksider (NO_x) til 156 000 tonn i 2010. For å nå protokollens mål må bl.a. skipsfarten og fiskeflåten redusere sine utslipp betydelig. Regjeringen har innført et NO_x-RED-program som bidrar med investeringsstøtte til NO_x-reduserende tiltak for skipsfarten. Det er fastsatt nye forskrifter for ordningen. Tilskuddsordningen er notifisert og godkjent av EFTAs overvåkingsorgan (ESA).

På statsbudsjettet for 2007 ble det fastsatt en ramme på 50 mill. kroner for statlig tilskudd til et nytt NO_x-RED-program for skip i NOR for perioden 2007–2009. Av dette ble 15 mill. kroner gitt som bevilgning og 35 mill. kroner som tilsagnsfullmakt. For 2008 foreslås en ny tilskuddbevilgning på 15 mill. kroner og i tillegg en tilsagnsfullmakt på 20 mill. kroner for tilskudd som kommer til utbetaling i 2009, jf. Forslag til vedtak VI, 1.

Kap. 3907 Sjøfartsdirektoratet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Gebyrer for skip og offshoreinstallasjoner i NOR	94 849	110 600	116 800
02	Maritime personellsertifikater	12 115	8 700	9 700
03	Diverse inntekter	2 210	4 100	4 100
04	Gebyrer for skip i NIS	33 809	35 000	35 500
05	Inntekter av velferdstiltak	4 506		
15	Refusjon arbeidsmarkedstiltak	190		
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	1 318		
18	Refusjon av sykepenger	4 038		
	Sum kap. 3907	153 035	158 400	166 100

Post 01 Gebyrer for skip og offshoreinstallasjoner i NOR, og post 04 Gebyrer for skip i NIS

Skip i NOR (Norsk Ordinært Skipsregister) kontrolleres i hovedsak av Sjøfartsdirektoratet. Gebyrene gir ikke full dekning for kontrollutgiftene. Gebyrene for skip i NIS (Norsk Internasjonalt Skipsregister) skal minst dekke direktoratets kontrollutgifter fullt ut og i tillegg norsk bidrag til IMO og andre utgifter knyttet til IMO-arbeidet.

Et forslag om teknisk omlegging av Sjøfartsdirektoratets gebyrtariff for årsgebyret trådte i kraft i 2007. Det skal arbeides videre mot en bedre kostnadsorientering av årsgebyret, og med en ny gebyrmodell for førstegangsgebyret.

Det foreslås bevilgninger på 116,8 mill. kroner under post 01 og 35,5 mill. kroner under post 04.

Post 02 Maritime personellsertifikater

På grunnlag av forventet utstedelse av sertifikater og prisjusteringer foreslås en bevilgning på 9,7 mill. kroner for 2008.

Post 03 Diverse inntekter

Posten omfatter innbetalinger for oppdrag for NORAD, Petroleumstilsynet og Kystverket, og i tillegg diverse andre refusjoner. Fra 2007 budsjetteres det også inntekter av velferdstiltak under denne posten. For 2008 budsjetteres det med 4,1 mill. kroner, derav 4 mill. kroner til inntekter knyttet til velferdstiltak. Videre foreslås en merinntektsfullmakt knyttet til posten, jf. omtale under kap. 907, post 01 og Forslag til vedtak II.

Post 05 Inntekter av velferdstiltak

Disse inntektene inngår i forslaget under post 03.

Kap. 908 Skipsregistrene

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Driftsutgifter	10 444	12 000	16 400
	Sum kap. 908	10 444	12 000	16 400

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Skipsregistrene er et eget forvaltningsorgan underlagt Nærings- og handelsdepartementet. Skipsregistrene skal medvirke til å oppfylle regjeringens målsetting om at Norge skal være en ledende maritim nasjon. Skipsregistrenes overordnede mål er å være et konkurransedyktig og attraktivt register for norske og utenlandske redere og øvrig maritim næring. Skipsregistrene består av Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS) og Norsk Ordinært Register (NOR), som også omfatter Skipsbyggingsregisteret. Skipsregistrenes hovedmål er å sikre et korrekte og oppdaterte register for NIS og NOR med Skipsbyggingsregisteret.

Skipsregistrene utførte 15,8 årsverk pr. 1. mars 2007. Virksomheten er lokalisert i Bergen.

På det privatrettslige området skal Skipsregistrene sikre rettsvern til registrerte rettigheter i norske skip. På det offentligrettslige området er virksomheten ved Skipsregistrene et viktig ledd i den offentlige kontrollen med skip og skips eierforhold.

Registrene yter service både overfor næringsdrivende, privatpersoner og offentlige myndigheter. Registrenes virksomhet påvirkes av markeds- og konjunkturmessige svingninger i skipsfartsnæringen og myndighetsbestemte rammevilkår. Skipsregistrene har fått ansvaret for å tilrettelegge og etablere et register i forbindelse med en ny ordning med frivillig registrering av fartøyer mellom 7 og 10 meter. Ordningen trådte i kraft 1. juli 2007. Virksomheten er rettet inn mot hovedmålet og for å oppnå dette skal Skipsregistrene oppfylle følgende målsettinger:

- sikre korrekt registrering av skip og rettigheter av skip
- sikre et oppdatert register
- ha god service
- drive aktiv markedsføring av NIS

Resultatrapport 2006 og prioriteringer for 2008

Overordnet resultatvurdering

Skipsregistrene nådde sine hovedmål for 2006. Hovedoppgavene som registrering av nye skip, eierforhold og pant ble prioritert. Videre hadde

Skipsregistrene merarbeid i forbindelse med forvaltningsoppgaver som ble overført fra Sjøfartsdirektoratet med virkning fra 1. juli 2006. De overførte oppgavene gjaldt utstedelse av navneattester, tildeling av IMO-nummer og kjenningssignal.

Norsk Internasjonalt Skipsregister (NIS): NIS-registeret hadde en liten økning fra 629 skip i 2005 til 637 skip i 2006. Av disse var 245 skip registrert med utenlandske eiere. Det ble slettet 73 skip i registeret i 2006 mot 128 i 2005.

Norsk Ordinært Skipsregister (NOR): Antall registrerte skip i NOR økte fra 12 801 skip i 2005 til 13 204 skip i 2006. Den største økningen av nyregistreringer har funnet sted i fiskefartøy under 15 meter. Det ble slettet 304 fartøy i registeret i 2006, mot 314 fartøy i 2005.

Skipsbyggingsregisteret: Pr. 31. desember 2006 var det registrert 141 skip under bygging, mot 104 i 2005. I perioden 31. desember 2005 til 31. desember 2006 ble det registrert 159 bygg og slettet 117 (mot 88 i 2005).

Målsetting: Sikre et korrekt og oppdatert register

Resultatrapport 2006

I forbindelse med nye WEB-løsninger ble det etablert et bedre system for kontroll av opplysninger mot Brønnøysundregistrene (Enhetsregisteret), og mot Det sentrale personregisteret. Løpende ajourføring og oppdatering av selskaps- og personopplysninger ble gjennomført daglig.

Løpende kvalitetssikring av registrenes innhold og av innsendte dokumenter ble prioritert for å nå målsettingen om et korrekt register.

Prioriteringer 2008

Arbeidet med løpende samkjøring av data fra andre offentlige registre mot Skipsregistrenes videreføres. Videre skal Skipsregistrene kvalitets sikre at dokumenter er i samsvar med kravene i regelverket. Andre sentrale virkemiddel for å nå målsettingen er god og brukervennlig informasjon på nettsidene, og informasjon overfor brukerne om informasjonsplikt.

Målsetting: Høy grad av service

Resultatrapport 2006

Skipsregistrene startet i 2006 en gjennomgang av sine saksbehandlingsrutiner for å finne et mer nøyaktig parameter for saksbehandlingstid, og for å vurdere om det er grunnlag for å korte ned saksbehandlingstida for enkelte saker. Skipsregistrene har arbeidet med å utvikle gode og brukervennlige

tjenester, bl.a. gjennom ny hjemmeside med bedre søkemuligheter og flere tilgjengelige internettjenester. Systemet er tilrettelagt for framtidige løsninger av elektroniske skjema og registrering.

Skipsregistrene gjennomførte i 2006 målsettingen om integrasjon mot Folkeregisteret.

Prioriteringer 2008

Målsettingen om god service innebærer kort saksbehandlingstid og bedre tilgjengelighet for brukere av registeret. Et effektivt register er en viktig konkurransefaktor. Sentralt i denne sammenheng er gode og brukervennlige kommunikasjonsløsninger med økt bruk av Internett og elektronisk formidling av tjenester og data. Skipsregistrene skal fortsatt prioritere arbeidet med å tilpasse sin virksomhet til ny teknologi og relevante informasjonskrav fra offentlige myndigheter og eksterne brukere. Skipsregistrene skal ha definerte frister for saksbehandling og oppfølging for alle sakstyper.

Målsetting: Markedsføring av Norsk Internasjonalt Skipsregister

Resultatrapport 2006

Skipsregistrene satset aktivt på markedsføring av NIS-registeret i 2006, gjennom deltakelse på messer og annonsering i internasjonale aviser og tidsskrifter. Dette ble gjort for å oppfylle den overordnede målsettingen om at NIS-registeret skal framstå som et konkurransedyktig og attraktivt register for norske og utenlandske rederier, slik at flere skip registreres under norsk flagg.

Prioriteringer 2008

Det er regjeringens målsetting at Norge skal være en ledende maritim nasjon. I den forbindelse er det viktig at NIS framstår som konkurransedyktig og attraktivt for norske og utenlandske redere og øvrig maritim næring. Det skal derfor satses aktivt på en utvidet markedsføring av NIS i 2008, som ledd i gjennomføring av regjeringens maritime strategi, jf. redegjørelse for strategien under kap. 2. Styrket markedsføring av NIS er et viktig virkemiddel for å nå regjeringens målsetting om at Norge skal beholde og utvikle sin posisjon som en av de fremste maritime nasjoner i verden. Deltakelse på messer, annonsering i relevante aviser og tidsskrifter, og aktiv dialog med aktuelle brukerorganisasjoner er viktige virkemidler for å tiltrekke seg tonasje.

Andre prioriteringer i 2008

Skipsregistrene skal videreføre prosjektet for elektronisk lagring av registrets dokumentarkiv. Skipsregistrene skal prioritere forberedelser til innføringen av et eget internasjonalt identifikasjonsnummer (IMO-nummer) og ansvarlig selskap i henhold til sikkerhetssertifikatet (ISM-sertifikat) fra 1. januar 2009. I den forbindelse skal Skipsregistrene innføre internettbaserte søkermuligheter.

Budsjettforslag 2008

Post 01 Driftsutgifter

Det foreslås en bevilgning på 16,4 mill. kroner til Skipsregistrene i 2008. 3 mill. kroner av økningen i

forhold til bevilgningen for 2007 er knyttet til utvidet satsing på markedsføring av NIS. Skipsregistrene får økte lønns- og driftsutgifter til to nye medarbeidere (1,5 årsverk) som ble tilsatt 1. mai 2007 i forbindelse med innføringen av en ordning med frivillig registrering av fritidsfartøy mellom 7 og 10 meter fra 1. juli 2007. I tillegg får Skipsregistrene økte utgifter knyttet til en ny medarbeider som må tilsettes i 2008 for å dekke økt arbeid med innføring av et eget IMO-nummer for eier og ISM-ansvarlig, og registrering av ISM-ansvarlig for skip som ikke har krav til sikkerhetsstyringssystemer. Videre vil registrene i 2008 få utgifter bl.a. i forbindelse med prosjekt for elektronisk lagring av dokumentarkiv.

Kap. 3908 Skipsregistrene

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
01	Gebyrer NOR	8 103	10 250	10 400
02	Gebyrer NIS	4 942	5 100	5 100
16	Refusjon av fødselspenger/adopsjonspenger	94		
18	Refusjon av sykepenger	97		
	Sum kap. 3908	13 236	15 350	15 500

Post 01 Gebyrer NOR og Gebyrer NIS

Det er foretatt en gjennomgang av gebyrene og avgiftene i Skipsregistrene for å vurdere nærmere tilpasning til regjeringens nye retningslinjer for gebyr- og avgiftsfinansiering. Retningslinjene legger til grunn at gebyrene så langt det er mulig skal gi dekning for etatens utgifter knyttet til gitte tjenester som gebyrene skal dekke. På dette grunn-

lag er det lagt opp til mer kostnadsbaserte gebyr i Skipsregistrene i 2008. Omleggingen fører ikke til endring i det samlede gebyrnivået. Årsavgiften for skip registret i NIS opprettholdes på kr 5 800. For 2008 er det regnet med høyere gebyrinntekter for NOR som følge av den nye ordningen med frivillig registrering av fartøy mellom 7 og 10 meter. For NIS-gebyr budsjetteres det med 5,1 mill. kroner hvorav årsgebyr utgjør om lag 4,1 mill. kroner.

Kap. 909 Tiltak for sysselsetting av sjøfolk

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
73	Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	1 208 689	1 330 000	1 710 000
	Sum kap. 909	1 208 689	1 330 000	1 710 000

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble bevilgningen økt med 150 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Tilstandsbeskrivelse og målsettinger

Regjeringen ønsker å legge til rette for å sikre vekst i de maritime næringer. Norge er en av verdens ledende maritime nasjoner. I dag er ca. 90 000 mennesker direkte sysselsatt i maritime bedrifter, en stor andel av disse i distriktene. De maritime næringene representerer 6–9 pst. av verdiskapingen i norsk næringsliv. Mens andre nasjoner i hovedsak har sin styrke innenfor ett eller to maritime områder, er det norske miljøet blant de mest komplette i bredden av tjenester, produkter og ekspertise. Tiltak for sysselsetting av sjøfolk er et viktig virkemiddel for å sikre arbeidsplasser og vekst i de maritime næringer.

Tilskuddsordningen skal sikre maritim kompetanse og rekruttering av norske sjøfolk, og i tillegg bidra til at norske rederier gis konkurransedyktige rammevilkår i forhold til vilkårene i andre land.

Regjeringen vil satse spesielt på næringsområder der Norge har kompetanse og særlige fortrinn. Maritime næringer er et av de viktigste satsingsområdene for regjeringens aktive næringspolitikk. Dette legges til grunn i regjeringens maritime strategi, som omhandler maritim næring i en globalisert verden og prioriterer økt satsing på maritim kompetanse, miljøvennlig skipsfart, nærskipsfart og maritim forskning og innovasjon.

Tilskuddsordningen omfatter:

- en refusjonsordning for skip i NOR (Norsk Ordinært Skipsregister) og NIS (Norsk Internasjonalt Skipsregister) hvor en prosentvis andel av rederienes lønnsutgifter refunderes (9,3 eller 12 pst.), og det gis en tilleggsrefusjon for fartøy som har opplæringsstillinger om bord
- en nettolønnsordning for bemanningen som omfattes av skipenes alarminstruks på passasjerskip i utenriksfart i NOR
- en nettolønnsordning for skip i petroleumsvirksomhet i NOR
- en nettolønnsordning for øvrige fartøy innenfor NOR (lasteskip, brønnbåter, passasjerskip og slepebåter)
- en nettolønnsordning for sikkerhetsbemanningen på hurtigruteskipene som betjener strekningen Bergen – Kirkenes

Ordningene forvaltes av Sjøfartsdirektoratet på grunnlag av forskrift og veiledninger fastsatt av Nærings- og handelsdepartementet.

Tilskuddsordningen bidrar til å sikre kompetanse og arbeidsplasser, og bidrar til mer konkurransedyktige rammevilkår. Nettolønnsordningen innebærer at rederiene mottar refusjon tilsvarende summen av innbetalt inntektsskatt, trygdeavgift og arbeidsgiveravgift for mannskap innenfor ordningen. Grunnlaget for refusjon er skatteplikt og pliktig trygdeordning.

Resultatrapport 2006

På bakgrunn av Stortingets vedtak om endringer i nettolønnsordningen for sjøfolk pr. 1. juli 2006 ble regelverket for ordningen justert med virkning fra samme dato.

I samsvar med Stortingets behandling av statsbudsjettet for 2006 ble tilskuddsordningen fra 1. januar 2006 utvidet til også å gjelde for sjøfolk bosatt i et annet EØS-land når disse er skattepliktige til Norge for inntekt opptjent om bord.

Fra 2. halvår 2006 har tilskuddsutbetalingene vært høyere enn beregnet i budsjettet. Hovedårsaken til dette er økning i antallet refusjonsberettigede sjøfolk under ordningen. Ved utgangen av 2006 var det registrert om lag 10 100 refusjonsberettigede sjøfolk, mot om lag 9 300 sjøfolk i gjennomsnitt i 2005. Økningen i 2006 har kommet på de fartøygruppene som mottar nettolønn, og særlig på offshorefartøy. På den annen side har det vært reduksjon i utbetalingen av prosentvis tilskudd til skip i NOR, og av nettolønn til passasjerskip i utenriksfart i NOR etter utflaggingen av Fjordlines ferge til Danmark i november 2006. På grunn av sen ESA-godkjenning av endringer i ordningen pr. 1. juli 2006 ble det nødvendig å utsette utbetaling av om lag 50 mill. kroner i opptjente tilskudd fra 2006 til 2007.

En sentral forutsetning for å komme inn under nettolønnsordningen er at rederiet deltar i tiltak for opplæring av sjøfolk og bidrar til en positiv næringsutvikling. Dette skjer gjennom innbetalinger til Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse, som gir tilskudd til opplæringsstillinger og helse-, miljø- og sikkerhetstiltak. Hovedfunksjonen for stiftelsen er å foreta innkreving og forvaltning av midler rederier omfattes av nettolønnsordningen, er forpliktet å betale til et fond. Midlene skal anvendes til kompetanseheving- og rekrutteringstiltak i de maritime næringene, spesielt rettet mot opplæring til sjøs. Stiftelsen har i 2006 innkrevd om lag 47,2 mill. kroner, hvorav 37,6 mill. kroner ble disponert til tilskudd til rederier som har opplæringsstillinger (økning på ca. 3 mill. kroner i forhold til 2005) og 8,3 mill. kroner til ulike rekrutterings- og opplæringsprosjekter, HMS-tiltak m.m. Formålet med opplæringstilskuddet er å motivere rederiene

til å etablere opplæringsstillinger. Det har vært en positiv utvikling når det gjelder antall opplæringsplasser i den perioden stiftelsen har gitt tilskudd, fra 1 650 opplæringsplasser i 2. halvår 2005 til 2 000 ved utgangen av 2006.

Budsjettforslag 2008

Post 73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, overslagsbevilgning

Regjeringen vil gjennom gode og stabile rammevilkår bidra til å sikre arbeidsplasser og vekst i de maritime næringer. Regjeringen ønsker derfor å videreføre tilskuddsordningen i tråd med opplegget i Soria Moria-erklæringen.

På denne bakgrunn foreslås det at ordningen videreføres, i tråd med den innretning som er omtalt innledningsvis.

Det forutsettes at ordningens øvrige vilkår er oppfylt, bl.a. at rederier som omfattes av nettolønnsordningen innbetaler et beløp pr. ansatt pr. måned til kompetansefondet under Stiftelsen Norsk Maritim Kompetanse. Regjeringen vil invitere stiftelsens styre og næringen til en drøfting av nivå, videre innretning og prioritering av midlene i Kompetansefondet.

Opplegget innebærer at sjøfolk innenfor ordningen om bord på NOR-skip gis rammevilkår på linje med de som gjelder i andre skipsfartsland i EU/EØS.

Det legges til grunn at om lag 10 000 sjøfolk vil være omfattet av ordningen i 2008. Basert på utviklingen med økte utbetalinger i 2007 på grunn av flere refusjonsberettigede av nettolønn på skip i petrolemsvirksomhet i NOR, sterkere økning i lønnsnivået for nettolønnsinntakere enn det som ble lagt til grunn St.prp. nr. 1 (2006–2007) og prognoser om forventet utvikling innenfor de fartøygrupper som omfattes av tilskuddsordningen, anslås bevilgningsbehovet til 1 710 mill. kroner for 2008. Bevilgningsforslaget skal dekke utbetalinger for 6. termin 2007 (november/desember) og for 1.–5. termin 2008 (januar–oktober) for sjøfolk omfattet av ordningen. Det blir forskyvning av utbetalingen av nettolønn til sikkerhetsbemanningen på hurtigruteskipene som betjener strekningen Bergen – Kirkenes for perioden juli–oktober 2007 (30 mill. kroner) til 2008, dersom notifiseringen av EFTAs overvåkingsorgan (ESA) ikke blir godkjent i 2007.

Kap. 912 Bedriftsrettet informasjonsformidling

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	830	5 000	1 500
70	Tilskudd	14 700	14 400	15 000
	Sum kap. 912	15 530	19 400	16 500

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres Virtuell brukerfront

I St.prp. nr. 51 (2002–2003) Virkemidler for et innovativt og nyskapende næringsliv, ble virkemiddel-institusjonene og deres oppgaver og organisering gjennomgått. Ett av de sentrale prinsippene var at brukerne skal stå i fokus og at virkemiddelapparatet skal ha en felles brukerfront. Det ble presisert at en felles internettjeneste (virtuell brukerfront) burde inngå som en del av brukerfronten.

Nærings- og handelsdepartementet er nå i ferd med å utvikle en slik virtuell brukerfront. Formålet med virtuell brukerfront er at den skal være en nettbasert portal som skal lede til svar på spørsmål om virkemidler innen næringsrettet forskning, næringsliv og internasjonalisering, i tillegg til vir-

kemidler innen EU/EØS. Ut fra formålet skal den virtuelle brukerfronten dekke følgende behov:

- være en informasjonskanal for alle offentlige støtteordninger til næringslivet
- gi informasjon om hva som tilbys av assistanse, tjenester og ordninger, uten at brukeren behøver å kjenne de ulike institusjonene eller deres fokusområde
- lede brukeren til annen offentlig informasjon for næringslivet

Forprosjekt ble gjennomført i 2006, og arbeid med utviklingen av den tekniske løsningen er iverksatt. Løsningen skal etter planen ferdigstilles våren 2008, og deretter vil det igangsettes prøvedrift av portalen. Departementet legger til grunn Stortingets føringer om lokalisering i Narvik.

Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd har utviklet en felles internettjeneste for sine virkemidler, www.innovasjonstjenester.no. Gjennom denne tjenesten kan brukere søke seg fram til ulike virkemidler, uavhengig av hvilken av de tre institusjonene som forvalter dem. Denne tjenesten betraktes som et pilotprosjekt for virtuell brukerfront. Departementet er opptatt av å se arbeidet med virtuell brukerfront i sammenheng med føringer

gitt i handlingsplan for elektroniske tjenester til næringslivet. Handlingsplanen ble lagt fram av Nærings- og handelsdepartementet i januar 2007.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås en bevilgning i 2008 på 1,5 mill. kroner til ferdigstilling og prøvedrift av portalen.

Post 70 Tilskudd

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70.1	Euro Info Centre		2 450	2 450
70.2	Narviktelefonene/Bedin	14 700	11 950	12 550
	Sum post 70	14 700	14 400	15 000

Underpost 70.1 Euro Info Centre

Tilstandsbeskrivelse

Euro Info Centre (EIC) er et samordnet informasjonsnettverk opprettet av Europakommisjonen med kontorer i de fleste europeiske land. Euro Info Centre-nettverket i Norge består av fem regionale kontorer. EIC Øst fungerer som nasjonal koordinator.

EIC avløses 1. januar 2008 av et informasjonsnettverk innenfor rammen av EUs handlingsprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP). Det er lagt opp til at Innovasjon Norge blir nasjonal koordinator.

Formålet med nettverket er å informere og gi råd om markedsmuligheter og regelverk i EU/EØS, særlig til små- og mellomstore bedrifter. Mange av informasjonsaktivitetene retter seg også mot organisasjoner og offentlige aktører som arbeider for eller med norsk næringsliv. Nettverket følger den næringsrelevante utviklingen i EU/EØS og bistår bedrifter som vil posisjonere seg i det europeiske markedet. Nettverket skal også samle inn og gi innspill til norske og europeiske myndigheter på saker som har betydning for små og mellomstore bedrifter.

Det statlige tilskuddet skal dekke tjenester som å svare på henvendelser fra små- og mellomstore bedrifter, nettsatsing, nyhets- og kompetanseformidling og informasjonskampanjer i Norge og i EU/EØS-landene.

Nettverket fungerer ofte som første kontakt for bedrifter som møter problemer knyttet til tolknin-

ger av EØS-avtalen. Saker som ikke lar seg løse uformelt gjennom nettverket kan behandles gjennom Europakommisjonens problemløsningsmekanisme, SOLVIT, som i Norge håndteres av Nærings- og handelsdepartementet.

Resultatrapport 2006

Tilskuddet som ble bevilget i 2006, ble fordelt på EIC Øst (ved Innovasjon Norge i Oslo), EIC Nord (ved VINN i Narvik) og EIC Sør (ved Agderforskning i Kristiansand). De samlede inntektene til disse kontorene var på om lag 11,5 mill. kroner i 2006. Kontorene besvarte til sammen 9 650 henvendelser og hadde siste halvår 10 600 treff på hjemmesiden www.eic.no. Rundt 70 pst. av henvendelsene kom fra bedrifter og etablerere. Om lag halvparten av henvendelsene gjaldt toll- og momsregler, deltakelse i EU-programmer og etableringsregler i EU.

Prioriteringer 2008

Det nye nettverket under CIP-programmet skal etablere seg og gjøre seg kjent blant brukerne. Informasjonsnettverket skal prioritere arbeid med å:

- bistå bedrifter med informasjon og råd om EØS og EU
- bistå næringslivet på EØS- og EF-rett
- informere om og videreformidle SOLVIT-saker
- videreutvikle informasjonstjenester som nettsider, faktahefter og nyhetsbrev

- tilby kurs og seminarer som bidrar til å heve norsk næringslivs kompetanse om EU/EØS
- informere om EØS via Innovasjon Norges utekontorer og CIP-nettverket internasjonalt
- gi tilbakemeldinger til norske og europeiske myndigheter om bedriftenes erfaringer i og med det indre marked

Budsjettforslag 2008

Det foreslås et statlig tilskudd på til sammen 2,45 mill. kroner til videreføring av informasjons- og veiledningsaktivitetene om EØS. Tilskuddet disponeres og fordeles av Innovasjon Norge, som nasjonal koordinator i CIP-programmet, i samråd med departementet.

Post 70.2 Narviktelefonene/Bedin

Tilstandsbeskrivelse

Bedre og lettere tilgjengelig informasjon til næringslivet er et prioritert mål for regjeringen. Målet for tilskuddet til Narviktelefonene og Bedin er å samordne og bedre tilgjengeligheten til bedriftsrettet informasjonsformidling.

- Narviktelefonene gir gratis informasjon til næringslivet og publikum om etablerer-, bedrifts- og Europaspørsmål. Tjenesten skal forenkle tilgangen på informasjon om offentlige virkemidler og rammevilkår for å etablere og drive næringsvirksomhet.
- Bedin (Bedriftsinformasjon på Internett) er et elektronisk tilbud av bedriftsrelaterte emner med linker til andre aktuelle nettsider og en svartjeneste på e-post. Bedin tilbyr også lett tilgjengelige veiledninger og maler til forretningsdokumenter.

Stiftelsen VINN er ansvarlig for utvikling og drift av Narviktelefonene og Bedin.

Resultatrapport 2006

Narviktelefonene og Bedin får henvendelser fra etablerere og bedrifter fra hele landet. Narviktele-

fonene mottok i 2006 over 26 000 telefonhenvendelser. Det er en nedgang på 7,5 pst. fra 2005. Samtidig var det en økning i antall elektroniske henvendelser. I 2006 behandlet e-dialogtjenesten 520 henvendelser, noe som er en økning på 36 pst. fra 2005. 42 pst. av henvendelsene til Narviktelefonene kom fra bedrifter og 58 pst. fra etablerere. Samlet sett økte andelen bedrifter som tar kontakt med 12 pst.

Fordelt på bedriftsstørrelse var 90 pst. av henvendelsene fra bedrifter med mindre enn 10 ansatte. Dette er på nivå med 2005. Statistikk utarbeidet for 2006 viser at brukerne var opptatt av stort sett de samme problemstillinger som tidligere år. Spørsmål om valg av selskapsform, tilskudd, lån, skatter og avgifter var de vanligste. Over 50 pst. av henvendelsene kom fra Østlandet. Bedin hadde 6,4 mill. sidehenvisninger i 2006. Dette er på samme nivå som i 2005.

Det ble gjennomført brukerundersøkelser i 2006 for både Narviktelefonene og Bedin. Spørsmålene omhandlet kvalitet på tjenesten, service og resultat av henvendelsen. På en skala fra 1 til 5, hvor 1 er beste resultat, lå gjennomsnittet for Narviktelefonene på 1,4 og gjennomsnittet for Bedin lå på 1,8. Resultatene tyder på at brukerne er godt fornøyde med tilbudet til både Narviktelefonene og Bedin.

Prioriteringer 2008

Narviktelefonene og Bedin vil i 2008 videreføre arbeidet med å informere om etablerer-, bedrifts- og Europaspørsmål. Det er et mål at antall henvendelser til Bedin i 2008 skal øke i forhold til oppnådd resultat for 2007. For Narviktelefonene er målet å opprettholde antall henvendelser som i 2007.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås et tilskudd på 12,55 mill. kroner til Narviktelefonene og Bedin i 2008.

Kap. 913 Standardisering

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilskudd	24 800	25 000	26 000
	Sum kap. 913	24 800	25 000	26 000

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Hensikten med standardisering er å utarbeide krav og spesifikasjoner til varer, tjenester og prosesser for å oppnå praktiske og økonomiske fordeler. I tillegg bidrar standardisering til å fjerne tekniske handelshindringer, bl.a. ved at ulike lands myndigheter harmoniserer kravene som stilles til varer og tjenester. Standard Norge er sentralorganet for standardisering i Norge, og er en nøytral og uavhengig organisasjon rettet mot næringsliv, forvaltning, arbeidsliv og forbrukere. Det er Standard Norge som fastsetter Norsk Standard, uansett om standarden er utarbeidet i Norge eller internasjonalt. Standard Norge er det norske medlemmet i den verdensomspennende standardiseringsorganisasjonen ISO og i den europeiske standardiseringsorganisasjonen CEN.

Nærings- og handelsdepartementets tilskudd under kap. 913 går til Standard Norge. Hovedformålet med tilskuddet er å ivareta norske næringslivsinteresser i standardiseringsarbeidet. Dette gjøres ved at man søker å ivareta norske bedrifters tekniske løsninger ved utarbeidelsen av europeiske og globale standarder, slik at norske produkter lettere får adgang til internasjonale markeder.

Bruk av europeisk utarbeidede standarder bidrar positivt til den økonomiske utviklingen i det europeiske fellesskap. Samtidig skal europeiske standarder bidra til at hensyn til helse, miljø og sikkerhet blir ivaretatt. Det er derfor et nært og forpliktende samarbeid mellom Europakommisjonen og EFTA-sekretariatet på den ene siden og de europeiske standardiseringsorganisasjonene på den andre. Tilskuddet gis derfor også for at Standard Norge skal følge opp norske forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

Standard Norges arbeid blir hovedsakelig finansiert ved bidrag fra offentlige og private interessenter, royalty fra salg av standarder, medlemsavgifter, kursvirksomhet og tilskudd over Nærings- og handelsdepartementets budsjett.

I mars 2007 ga Nærings- og handelsdepartementet i oppdrag til Standard Norge å utarbeide en nasjonal standardiseringsstrategi. Oppdraget ble gitt på bakgrunn av den økende betydning standarder og standardisering har fått. Hensikten er å foreslå strategiske mål for standardisering som vir-

kemiddel for næringsutvikling, innovasjon og økt verdiskaping. Sluttrapport skal foreligge innen utgangen av 2007.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Målsetting: Standard Norge skal ivareta norske næringslivsinteresser i standardiseringsarbeidet, og følge opp norske forpliktelser i henhold til EØS-avtalen.

Resultatrapport 2006: Det ble fastsatt 1 390 nye standarder i 2006, hvorav 98 pst. hadde internasjonal opprinnelse. Videre ble det fastsatt 261 harmoniserte standarder, dvs. standarder som er utarbeidet for å tilfredsstille krav i EU-direktiver. 20 nasjonale standarder ble notifisert til EU gjennom CEN.

Departementet registrerer at Norge har fått en sterk posisjon når det gjelder standardisering på lettmetallsiden. Dette er oppnådd som følge av at Standard Norge leder internasjonale og europeiske sekretariater innenfor aluminium og magnesium. Andre viktige konkrete resultater er kommet innen bygg, akvakultur/fiskeri, samfunnssikkerhet og på industriområdet. Her har det lyktes å få ivaretatt norske bedrifters løsninger i europeiske og internasjonale standarder, slik at deres varer lettere kan selges internasjonalt. Departementet er videre tilfreds med at Norge har vært godt profilert i arbeidet med å få til felles europeiske merkeordninger, ved at Standard Norge har ledet den europeiske standardiseringsorganisasjonen CENs sertifiseringskomité og vært representert i EFTAs styringskomité for undersøkelse av nasjonale produktmerkeordninger. Det ble ikke registrert noen internasjonale standardiseringsprosjekter som ble ansett å ha negative virkninger for norsk næringsliv i 2006.

Prioriteringer 2008: Standard Norge skal ha fokus på å dekke det offentliges og næringslivets behov for standarder på en effektiv måte for å bidra til økt verdiskaping. Standard Norge skal videre følge opp Norges internasjonale forpliktelser på standardiseringsområdet, og overvåke internasjonalt standardiseringsarbeid.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 26 mill. kroner til standardiseringsarbeidet i 2008.

Programkategori 17.20 Forskning, nyskaping og internasjonalisering

Utgifter under programkategori 17.20 fordelt på kapitler

					(i 1 000 kr)
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
920	Norges forskningsråd	1 063 699	1 081 000	1 154 000	6,8
921	Statlig investeringsfond			2 200 000	
922	Romvirksomhet	327 622	469 400	478 900	2,0
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer	30 629	27 500	68 500	149,1
928	FoU-prosjekter i næringslivets regi	23 685			
929	Norsk Designråd	25 000	25 000	25 000	0,0
931	Miljøtiltak			21 000	
934	Internasjonaliseringstiltak	43 703	39 800	57 200	43,7
937	Svalbard Reiseliv AS	2 000	2 000	2 000	0,0
938	Omstillingstiltak	45 000	1 000	1 000	0,0
2421	Innovasjon Norge	46 047 527	34 317 700	36 086 600	5,2
2426	SIVA SF	80 000	381 000	135 000	-64,6
2460	Garanti-instituttet for eksportkreditt				0,0
	Sum kategori 17.20	47 688 865	36 344 400	40 229 200	10,7

Utgifter under programkategori 17.20 fordelt på postgrupper

					(i 1 000 kr)
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
01-29	Driftsutgifter	8 791	11 000	15 000	36,4
50-59	Overføringer til andre statsregnskaper	1 232 799	1 227 000	1 332 000	8,6
70-89	Overføringer til andre	1 252 275	1 556 400	1 682 200	8,1
90-99	Lånetransaksjoner	45 195 000	33 550 000	37 200 000	10,9
	Sum kategori 17.20	47 688 865	36 344 400	40 229 200	10,7

Sentrale trekk ved utviklingen og status på området

Andelen av verdens befolkning som deltar i verdensøkonomien øker over tid, og vi opplever en

stadig mer åpen verdensøkonomi med skjerpet internasjonal konkurranse. Mange land øker sine investeringer i forskning og utvikling, og det aller meste av den samlede kunnskapsproduksjonen finner sted utenfor Norges grenser. Det blir stadig

mer kunnskap og flere forskningsresultater som er relevante å kanalisere inn i den norske økonomien. Skal Norge lykkes med å opprettholde og øke verdiskapingen stilles det høye krav til vår evne til omstilling og innovasjon og til vår evne til å utnytte våre fortrinn. Denne utviklingen representerer utfordringer for hvordan det næringsrettede virkemiddelapparatet innrettes. Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for å utforme et helhetlig virkemiddeltilbud overfor næringslivet. Et helhetlig tilbud omfatter virkemidler rettet mot hele innovasjonskjeden fra idéfasen, via utviklingsfasen og markedsintroduksjonsfasen til vekstfasen i bedriftene, og det omfatter både rådgivning og kompetanse, finansiering, garantier og nettverkstilbud overfor næringslivet.

En av oppgavene for det næringsrettede virkemiddelapparatet er å stimulere de positive ringvirkningene av forskning og utviklingsinnsats i næringslivet. Den teknologien som utvikles i enkeltbedrifter muliggjør ofte økt verdiskaping i andre deler av næringslivet og har samfunnsmessige gevinster utover verdiskapingen i den enkelte bedrift. Hoveddelen av de næringsrettede forskningsbevilgningene til Norges forskningsråd bevilges over Nærings- og handelsdepartementets område. Innenfor området romvirksomhet, bevilges det betydelige midler over Nærings- og handelsdepartementets budsjett til forsknings- og utviklingsaktiviteter både nasjonalt og gjennom den europeiske romfartsorganisasjonen ESA.

Bevilgningene over Nærings- og handelsdepartementets område til Innovasjon Norge går til et bredt spekter av innovasjonsrettede virkemidler. Innovasjon Norge skal fremme lønnsom innovasjon og næringsutvikling i hele landet og ha et fokus på områder hvor Norge har særlige fortrinn. Innovasjon Norge bidrar gjennom sitt uteapparat til å gjøre norske bedrifter konkurransedyktige på de internasjonale markedene og legger til rette for overføring av teknologi og kunnskap mellom utlandet og norsk næringsliv. Sammen med SIVA er Innovasjon Norge en sentral nettverksaktør med en rekke aktiviteter som stimulerer til samhandling mellom næringsliv, FoU-miljøer, kapitalmiljøer og offentlig sektor. For å sikre at potensialet som ligger i god design utnyttes, og at design blir en naturlig del av innovasjonsprosessen, satses det på design både i Innovasjon Norge og gjennom bevilgning til Norsk Designråd.

Regjeringen har besluttet at det skal opprettes et nytt statlig investeringsfond med egenkapital på 2,2 mrd. kroner til egenkapitalinvesteringer. Det nye investeringsfondet legges til, og organiseres som et datterselskap under, Innovasjon Norge. Innovasjon Norge forvalter også statens interesser i

landsdekkende og distriktsrettede såkornfond med delt privat og offentlig finansiering.

For å lykkes i den internasjonale konkurransen er det behov for konkurransedyktige finansierings-, garanti- og forsikringsordninger ved eksport. Spesielt ved eksport til nyindustrialiserte land og utviklingsland og for små bedrifter med liten eksportfinansiering er statlig medvirkning på dette området av betydning. Garantiordningene i Garanti-instituttet for eksportkreditt og fastrentelåneordningen i Eksportfinans ASA gir norsk næringsliv tilsvarende vilkår som utenlandske konkurrenter.

Sammen bidrar virkemidlene under programkategori 17.20 til nyskaping, innovasjon og internasjonalisering ved å tilby kompetanse, læringsarenaer, finansiering, garantier, tilskudd og egenkapital for næringslivet. For en nærmere konkretisering av virkemidler, mål og prioriteringer vises det til omtalene under de enkelte budsjettpostene.

Overordnede mål og strategier

Regjeringen legger til grunn at staten skal engasjere seg på et bredt felt i næringspolitikken for å bidra til nyskaping og et konkurransedyktig næringsliv. Overordnet mål er å utvikle et virkemiddelapparat som bidrar til størst mulig samlet verdiskaping. Virkemidlene skal utvikles i tråd med de utfordringer brukerne står overfor og bidra til at Norge har et framtidrettet næringsliv med høy verdiskaping. Selv om norsk økonomi går godt nå, må vi legge til rette for en god utvikling også i fremtiden. Regjeringen vil derfor i 2008 legge fram Norges første stortingsmelding om innovasjon. Meldingen skal vise hva regjeringen gjør for å legge til rette for økt framtidig verdiskaping, bærekraft, sysselsetting og velferd. Meldingen vil omhandle rammebetingelser og virkemidler for innovasjon i næringslivet, og politikk og virkemidler rettet mot aktuelle enkeltsektorer. Meldingen skal trekke opp politiske mål og beskrive konkrete tiltak.

Regjeringens mål er at Norge skal bli en av de ledende, innovative, dynamiske og kunnskapsbaserte økonomier i verden innenfor de områder der vi har fortrinn. Regjeringen lanserer en nasjonal strategi for maritime næringer og vil legge fram en nasjonal strategi for reiselivsnæringene. En offensiv satsing på forskning, utvikling og innovasjon vil være en viktig del av den maritime strategien. Regjeringen styrker derfor den maritime forsknings- og innovasjonsinnsatsen gjennom virkemidler i Innovasjon Norge og Forskningsrådet med 60 mill. kroner. Miljø og krevende maritime operasjoner, herunder operasjoner i nordområdene vil prioriteres for å skape muligheter for en

bærekraftig omstilling og videreutvikling av maritim sektors verdiskapingsevne.

Reiseliv er et hovedsatsingsområde for regjeringen. Norge har spesielle fortrinn som må utnyttes i en forsterket profilering og produktutvikling. Regjeringen ønsker med satsingen på reiseliv å bidra til økt verdiskaping og sysselsetting i distriktene. Parallelt med dette vil regjeringen ivareta miljøet og ressursgrunnlaget som er basis for reiselivsnæringene. Regjeringen øker i 2008 satsingen på reiselivsnæringene gjennom Innovasjon Norge. Det legges også opp til en oppfølging av nordområdestrategien med en særskilt satsing på Nord-Norge og Svalbard.

Regjeringen fører en aktiv nordområdepolitikk og vil fortsette å satse betydelige midler på

næringsutvikling og innovasjon i nord i tråd med nordområdestrategien. Den grenseoverskridende næringsvirksomheten mellom Norge og Russland er sentral i regjeringens nordområdestrategi. De økonomiske forbindelsene mellom landene øker og omfatter stadig nye områder. Gjennom en forsterket satsing i Innovasjon Norge, SIVA og Norges forskningsråd legges det opp til økt aktivitet i nordområdene bl.a. gjennom satsing på bioprospektering, reiseliv, innovasjonssenter i Nordvest-Russland og miljøvennlige maritime operasjoner. Regjeringen styrker også sin satsing på industriell anvendelse av naturgass. Regjeringen har videre besluttet at Norge skal delta i EUs program for konkurransevne og innovasjon (CIP) som ledd i en aktiv Europa-politikk.

Kap. 920 Norges forskningsråd

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
50	Tilskudd	1 063 699	1 081 000	1 154 000
	Sum kap. 920	1 063 699	1 081 000	1 154 000

Vedrørende 2006:

Ved St.vedt. 18. desember 2006 ble bevilgningen redusert med 2,3 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 23 og Innst. S. nr. 92 (2006–2007).

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble bevilgningen redusert med 10 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Post 50 Tilskudd

Virksomhetsbeskrivelse

Norges forskningsråd (Forskningsrådet) er regjeringens sentrale forskningspolitiske organ. Forskningsrådet har i hovedsak tre roller: Det er myndighetenes sentrale forskningspolitiske rådgiver. Forskningsrådet har videre en operatørrolle i form av å finansiere forskning, drive forskningsprogrammer, utvikle virkemidler, evaluere og formidle

forskningsresultater og fremme internasjonalt forskningssamarbeid. Dessuten representerer det en viktig møteplass for aktørene i forskningssystemet, forvaltningen, næringsliv og allmennheten. Norges forskningsråd er organisert som et nettobudsjettert forvaltningsorgan, som er administrativt underlagt Kunnskapsdepartementet.

Forskning er langsiktig virksomhet i den forstand at det tar tid før resultatene viser seg, og effektene kan vise seg på ulike måter over tid. Det er derfor knyttet utfordringer til å utvikle gode resultatmål og tilhørende indikatorer som viser resultatene og virkningene den offentlige FoU-satsingen har i næringslivet og for samfunnet for øvrig. Nærings- og handelsdepartementet har, i samarbeid med Forskningsrådet, arbeidet for å finne fram til en bedre struktur for målsettinger og tilhørende indikatorer for måloppnåelse. Dette arbeidet vil bli videreført i 2008 i forbindelse med rapporteringen for 2007. Rapporteringen for 2006 vil imidlertid følge etablert struktur fra tidligere år.

Resultatrapport 2006

Bevilgning fordelt på underposter

		(i 1 000 kr)
Underpost	Betegnelse	Bevilgning 2006
50.1	Næringsrettet brukerstyrt forskning	469 700
50.2	Næringsrettet strategisk forskning	327 300
50.3	Innovasjon	120 000
50.4	Infrastrukturtiltak	146 700
	Sum post 50	1 063 700

Underpost 50.1 Næringsrettet brukerstyrt forskning

Næringsrettet brukerstyrt forskning skal stimulere næringslivet til å øke sin forskningsinnsats. Brukerstyrt forskning innebærer at det offentlige støtter forskningsprosjekter styrt av næringslivet selv. Det er to typer brukerstyrt forskning: *Generelle virkemidler* (brukerstyrt innovasjonsarena) som skal sikre midler til de beste prosjektene uansett bransjetilhørighet og *spesifikke virkemidler* i form av egne programmer rettet mot prioriterte tematiske eller teknologiske områder.

Forskningsrådets brukerstyrte programmer er siden midten av 1990-årene blitt jevnlig evaluert av Møreforskning. Den seneste rapporten fra Møreforskning ble publisert i desember 2006. Rapporten indikerer at offentlig støtte til forskning i næringslivet gir gode resultater. Rapporten omfatter 430 prosjekter gjennomført i årene 1995–2002 med støtte fra Forskningsrådet. Prosjektene er undersøkt i ulike faser fra start og fram til tre–fire år etter avslutning. Evalueringen tilsier at halvparten av prosjektene ikke ville blitt realisert uten offentlig støtte, og for vel 140 av prosjektene som startet i perioden 1995–2002, rapporterer bedrif-

tene i 2006, at de forventer en fortjeneste på ca. 2,4 mrd. kroner. Prosjektene bidrar dessuten til positive eksterne virkninger som også kommer samfunnet til gode i form av langsiktig kompetansebygging i bedriftene, vitenskapelige publiseringer, doktorgradsutdanning og samarbeid med universiteter og forskningsinstitutter.

I 2006 ble det over Nærings- og handelsdepartementets budsjett tildelt 469,7 mill. kroner til brukerstyrt forskning gjennom Forskningsrådet. De samlede kostnadene ved disse prosjektene var i overkant av 2 mrd. kroner. Av den offentlige innsatsen bidro departementene med 778 mill. kroner, mens andre offentlige og internasjonale midler utgjorde ca. 80 mill. kroner. Næringslivet bidro med 1,2 mrd. kroner. Det er en økning på vel 300 mill. kroner fra 2005.

I 2006 var det 2 376 deltakere i Forskningsrådets brukerstyrte programmer, en betydelig økning fra 2005. Av deltakerne var 26 pst. utenlandske. Det var en sterk vekst i forhold til 2005 når det gjelder vitenskapelig artikler og rapporter, nye og forbedrede produkter, prosesser og tjenester og nyetablerte bedrifter.

Fordeling av midler på de ulike sektorene innenfor næringsrettet brukerstyrt forskning i 2006

(i 1 000 kr)

Sektor	Bevilgning NHD	Samlet finansiering	NFRs andel av total FoU-innsats (i pst.)
<i>Generelle direkte virkemidler</i>			
Brukerstyrt innovasjonsarena	165 000	307 000	32,0
Videreføring av eksisterende programmer	155 500	502 000	38,0
<i>Spesifikke direkte virkemidler</i>			
Maritim og offshore	70 000	144 200	38,0
Marine og biologiske ressurser	29 000	174 500	40,0
Store programmer ¹	50 200	920 600	40,0
Sum næringsrettet brukerstyrt forskning	469 700	2 048 300	38,0

¹ Fra 2006 er store programmer skilt ut som egen budsjettlinje.

Midlene til *brukerstyrt innovasjonsarena* (BIA) skal få fram og støtte de beste forskningsbaserte innovasjonsprosjektene i alle deler av norsk næringsliv. Virkemiddelet er rettet mot bedrifter med høye FoU-ambisjoner og prosjekter hvor det synes å være et stort potensial for innovasjon og verdiskaping. 2006 var BIAs første virksomhetsår. I alt startet det opp i overkant av 70 prosjekter. Alle prosjektene gjennomføres i samarbeid mellom bedrifter og forskningsmiljøer. Kvaliteten på søknadsmassen til BIA vurderes av Forskningsrådet som svært god, og prosjektene er gjennomgående større enn prosjekter finansiert under de tidligere bransjerettede programmene. Totalt deltok 500 bedrifter aktivt i FoU-prosjektene, og omtrent halvparten av disse var små og mellomstore bedrifter. Det ble finansiert 128 doktorgradsstipendiater. Det er internasjonalt samarbeid i 90 pst. av prosjektene. I forhold til de tidligere programmene er det Forskningsrådets vurdering at det internasjonale samarbeidet har økt. I lys av dette vurderer Forskningsrådet at porteføljen med prosjekter i BIA har potensial for innovasjon og verdiskaping både på kort og lang sikt.

De bransjerettede programmer som nå omfattes av BIA er prosess- og materialindustri, vareproduksjon, tjenesteyting, IKT-sektoren, bioteknologi og bygg- og anlegg. Disse prosjektene er nå i sin avslutningsfase.

Midlene til *maritim og offshore* gikk i hovedsak til Maroff-programmet, Maritim virksomhet og offshore operasjoner. Maroffs programplan er utarbeidet gjennom samarbeidsarenaen Marut, hvor næringslivet, virkemiddelapparatet og departementet i fellesskap har utpekt syv nyskapsområder. Basert på disse ble 29 prosjekter startet med støtte fra Maroff i 2006. Totalt hadde Maroff 70 FoU-prosjekter i 2006, der til sammen 171 norske bedrifter

deltok. Det er 13 doktorgradsstudenter tilknyttet Maroff, og to doktorgrader ble avlagt i 2006.

Midlene til *marine og biologiske ressurser* gikk i hovedsak til Matprogrammet som ble startet opp i 2006. Programmet er blitt mer rettet mot næringsrettet forskning innenfor matsektoren i forhold til tidligere programmer på området. Nærings- og handelsdepartementet delfinansierer dette programmet. Det er en økende andel av prosjektene som har relevans for både fiske- og landbrukssektoren. I 2006 ble det avlagt 18 doktorgrader. Det er 88 bedrifter og 18 nærings-/interesseorganisasjoner som deltar i programmet. På områdene mattrygghet, økologisk produksjon og mat og helse er det internasjonale samarbeidsprosjekter.

Det er etablert sju *store programmer* i Norges forskningsråd som skal koble grunnforskning, anvendt forskning og innovasjonstiltak på områder av nasjonal betydning. De store programmene finansieres gjennom avkastning fra forsknings- og nyskappingsfondet og gjennom midler over departementenes budsjetter. Midlene til store programmer fra Nærings- og handelsdepartementet ble kanalisert til Verdikt (Kjernekompetanse og verdiskaping i IKT), Nanomat (Nanoteknologi og nye materialer), Renergi (Fremtidens rene energisystemer), Fuge (Funksjonell genomforskning) og Petromaks (Program for maksimal utnyttelse av petroleumsressurser). De store programmene er et viktig virkemiddel for å realisere satsingene på tematiske områder og teknologiområder i St.meld. nr. 20 (2004–2005) Vilje til forskning. Midlene fra Nærings- og handelsdepartementet bidrar til utnytte den grunnleggende kunnskapsbasen som er bygd opp og å styrke den næringsrettede virksomheten i de store programmene. Det har resultert i et økende antall innovasjonsrelevante pro-

sjekter og et økende samarbeid mellom næringsliv og forskningsmiljøer på disse områdene.

Underpost 50.2 Næringsrettet strategisk forskning

Næringsrettet strategisk forskning dreier seg om forskningsinnsats av mer langsiktig og grunnleggende karakter. Tiltakene skal bygge opp under kunnskapsmiljøer som kan ivareta behovene til eksisterende og framtidig næringsliv, og sikre at norske fagmiljøer holder en så høy kvalitet at de kan hevde seg med andre internasjonale fagmiljøer. Strategisk forskning skal stimulere til langsiktig FoU-samarbeid mellom bedrifter, mellom bedrifter og FoU-miljøer og mellom norske og utenlandske forskningsmiljøer.

De sentrale virkemidlene innenfor strategisk forskning er grunnbevilgninger til de teknisk-

industrielle- og regionale instituttene og til tre samfunnsvitenskapelige institutter. Det er videre strategiske instituttprogrammer (SIP), strategiske universitetsprogrammer (SUP) og spesielle satsinger (som mikroteknologi og Simulasenteret). Grunnbevilgningene og de strategiske instituttprogrammene inngår i basisbevilgningene til forskningsinstituttene. Grunnbevilgningene skal sette instituttene i stand til å opprettholde og utvikle sin kompetanse på fagområder som er strategisk viktige for næringslivet, forvaltningen og samfunnet for øvrig. Strategiske instituttprogrammer skal bidra til at instituttsektoren kan bygge opp et godt tilbud på viktige områder for norsk næringsliv. Strategiske universitetsprogrammer skal bidra til å støtte forskergrupper ved universitetene til å utvikle fagområder som vil være sentrale for næringslivet. Miljøene skal delta aktivt i internasjonalt forskningssamarbeid.

Fordeling av midler på de ulike sektorene innenfor næringsrettet strategisk forskning i 2006

Sektor	(i 1 000 kr) Bevilgning
Teknisk industrielle institutter og samfunnsvitenskapelige institutter	115 000
Regionale institutter	34 300
Strategiske satsinger	
Informasjons- og kommunikasjonsteknologi (IKT)	78 000
Bioteknologi	24 000
Materialforskning	22 500
Andre nasjonalt viktige kompetansefelt	53 500
Sum næringsrettet strategisk forskning	327 300

Midler til de teknisk-industrielle instituttene går til Christian Michelsen Research (CMR), Institutt for energiteknikk (IFE), Norsk Marinteknisk forskningsinstitutt (MARINTEK), Norsk Byggforskning sinstitutt (NBI), Norges Geotekniske Institutt (NGI), The Norwegian Seismic Array (NORSAR), NORUT-gruppen, Norsk Regnesentral (NR), Rogalandforskning, SINTEF, SINTEF Energy, SINTEF Petro og Telemark teknisk-industrielle utviklings senter (TEL-TEK).

De teknisk-industrielle instituttene fikk 106,8 mill. kroner i grunnbevilgninger i 2006. De økte grunnbevilgningene har i særlig grad gått til nettverksbygging mot partnere innenfor EUs rammeprogram og utvalgte instituttmiljøer i USA og Japan. De 14 teknisk-industrielle instituttene hadde i 2006 inntekter på 3 315 mill. kroner, en økning på 10 pst. i forhold til året før. Næringslivet økte sine kjøp av FoU-tjenester fra instituttene med

158 mill. kroner til 1 335 mill. kroner. Oppdragsinntektene fra utlandet ble noe redusert i perioden, fra 565 mill. kroner til 518 mill. kroner. Instituttene samlede driftsresultat i 2006 utgjorde til sammen 75,6 mill. kroner. Dette er en vesentlig forbedring fra 2005, og det beste resultatet instituttene har levert i den siste 5-årsperioden.

De tre *samfunnsvitenskapelige forskningsinstituttene* – Samfunns- og næringslivsforskning AS (SNF), Transportøkonomisk Institutt (TØI) og NIFU-STEP, mottok 10,3 mill. kroner i grunnbevilgning i 2006. Ett av de tre samfunnsvitenskapelige instituttene hadde negativt driftsresultat også i 2006. Samlet sett har de tre samfunnsvitenskapelige instituttene likevel hatt en viss forbedring fra 2005.

Det er 12 *regionale institutter* som mottar basisbevilgning gjennom Norges forskningsråd: Agderforskning, Møreforskning, Nordlandforskning,

Trøndelag forskning og utvikling, NORUT NIBR Finmark, NORUT Samfunnsforskning, IRIS Samfunns og Næringsutvikling, Telemarksforskning Bø, Telemarksforskning Notodden, Vestlandsforskning, Østfoldforskning og Østlandsforskning. De regionale institutter hadde driftsinntekter på til sammen 246 mill. kroner i 2006. Den samlede basisbevilgningen til de regionale instituttene var på 35,1 mill. kroner. Herav ble det tildelt ca. 20 mill. kroner som grunnbevilgning og ca. 15 mill. kroner til strategiske instituttprogrammer. Det ble utført til sammen 822 forskerårsverk i 2006. Dette var en reduksjon på 11 fra året før. Oppdragsmengden fra næringslivet er en indikator på instituttens næringsrelevans. Andelen næringslivsfinansiering utgjorde i 2006 ca. 20 pst. I 2005 var andelen 22,2 pst. Tilsvarende kan instituttens internasjonale finansiering si noe om internasjonal konkurransedyktighet og forskningens kvalitet. 11 regionale institutter deltok i EU-prosjekter. Utenlandsk finansiering (i det vesentlige EU-prosjekter) minket marginalt fra 2005 til 2006, og utgjør fremdeles en beskjeden del av omsetningen. De regionale instituttene hadde i 2006 et samlet 0-resultat.

Innenfor næringsrettet strategisk forskning ble, i tråd med forskningsmeldingen, IKT, bioteknologi og materialteknologi prioritert i 2006. I tillegg ble det avsatt midler til andre områder som ble vurdert å ha nasjonal betydning. De strategiske programmene finansierte 90 doktorgradsstipendiat og 25 postdoktorstipendiat. Det ble til sammen avlagt 14 doktorgrader. Innenfor programmene ble det publisert 148 artikler i vitenskapelige tidsskrifter. Det ble tatt ut fire nye patenter som resultat av forskningsvirksomheten. På bakgrunn av overgang til elektronisk innrapportering er det vanskelig å sammenligne tall og resultater direkte med tidligere år. På bakgrunn av resultatene fra avsluttede programmer i 2006 er det Forskningsrådets vurdering at alle miljøer har styrket sin faglige kompetanse, og flere miljøer har en økning i sin oppdragsvirksomhet.

Hovedformålet innenfor *informasjons- og kommunikasjonsteknologi* har vært å framskaffe grunnleggende innsikt i IKT som basis for næringsutvikling. De tre kjerneområdene er (i) mikroteknologi og annen teknologi som danner det fysiske grunnlaget for IKT-systemer, (ii) teknologi for programvareutvikling og (iii) kommunikasjonsteknologi og -infrastruktur. Bevilgningen har bl.a. gått til drift av Simula Research Laboratory, programmene IKT 2010, Elektronisk vitenskap (eVITA) og Sikkerhets- og sårbarhetsforskning.

Aktivitetene innenfor bioteknologi har vært rettet mot oppbygging av gode grunnforskingsmiljøer for utvikling av bioteknologibasert næringsvirksomhet. Sluttrapportene fra de avsluttede prosjektene i 2006 viser at det er produsert vitenskapelige resultater med høy kvalitet. I minst seks av prosjektene er det søkt patenter, og det er initiert produkter og tjenester til både nyetableringer og til allerede etablerte bedrifter. Under dette programmet ble det i 2006 finansiert 13 doktorgradsstillinger.

Innenfor *materialteknologi* har innsatsen vært rettet mot langsiktig grunnleggende forskning innenfor utvalgte deler av materialteknologien. I tillegg til 18,8 mill. kroner fordelt til institutt- og universitetsprogrammer ble det avsatt 3,7 mill. kroner til nanoteknologiprogrammet Nanomat over Nærings- og handelsdepartementet s budsjett. Økt satsing på innovasjonsdrevne prosjekter og tiltak rettet mot næringslivet har økt antall bedrifter som deltar i Nanomat-programmet.

På området *andre nasjonalt viktige kompetansefelt* ble det bevilget i alt 53,5 mill. kroner til teknologiprogrammer som er av stor nasjonal betydning og drives fram av tunge kunnskaps- eller teknologimiljøer. Dette dreier seg om prosessteknologi, marin teknologi, bygg og miljøteknikk, produktivitet, markedsføring og ledelse.

Underpost 50.3 Innovasjon

Innovasjon foregår i mange sammenhenger i et samspill mellom næringsliv, kunnskapsmiljøer og offentlige myndigheter. Virkemidlene på dette området skal bidra til å knytte aktørene tettere sammen for å stimulere FoU- og innovasjonsprosesser i et næringsliv kjennetegnet av mange små- og mellomstore bedrifter med liten kapasitet til å drive egen forskning. FoU-basert innovasjon kan ha betydelig verdiskapingspotensial, men kommersialiseringsprosessen er ofte krevende og innebærer høy grad av risiko.

Underposten Innovasjon var i 2006 delt inn i tre sektorer: Tiltak for å fremme kontakt mellom næringsliv og kunnskapsinstitusjoner – såkalte brobyggingstiltak, tiltak for å fremme kommersialisering av FoU-resultater og andre tiltak for å fremme forskning og innovasjon. Når det gjelder resultater fra innovasjonstiltakene i 2006 er det en klar økning i både vitenskapelige og industrielle resultater, men en liten nedgang i antall doktorgradsstipendiat. Det har vært en markant økning i antall deltakere i innovasjonstiltakene fra 2005 til 2006.

Fordeling av midler til de ulike sektorene innenfor innovasjon i 2006

Sektor	(i 1 000 kr)		
	Bevilgning fra NHD	Samlet NFR-finansiering	NFRs andel av total FoU-innsats (i pst.)
Brobyggingstiltak mellom næringsliv og kunnskaps institusjoner	25 000	201 000	28,0
Kommersialisering av FoU	72 500	198 400	55,0
Andre forsknings- og innovasjonstiltak	22 500	27 500	100,0
Sum Innovasjon	120 000	426 900	

Brobyggingstiltak mellom næringsliv og kunnskapsinstitusjoner omfatter programmene Mobilisering for FoU-relatert innovasjon (Mobi) og Verdiskaping 2010 (VS-2010). Brobyggingstiltakene vektlegger utvikling av regionale innovasjonssystemer, styrking av småbedrifters FoU-kompetanse og å stimulere kunnskapsinstitusjonene til å orientere seg mot denne typen bedrifter. Både Mobi og VS-2010 har et nært samarbeid med relevante programmer i Innovasjon Norge. Hovedaktivitetene i Mobi er knyttet til programmene; næringsrettet Høgskolesatsing (nHS) og Forskningsbasert kompetansemegling. I 2005 ble det igangsatt en pilotsatsing rettet mot universiteter og vitenskapelige høyskoler – Universitetspilotene. Denne ble videreført i 2006 og prosjektene fra 2005 er vurdert av NIFU STEP som svært nyttige. Forskningsbasert kompetansemegling igangsatte 224 bedriftsprosjekter i 2006, en økning på 45 prosjekter fra 2005. Innenfor næringsrettet Høgskolesatsing har 171 bedrifter hatt ulike typer samarbeid med høyskolene. Både Mobi og VS-2010 inngår i det nye programmet Vri (Virkemidler for regional FoU og innovasjon) fra 2007. Programmet er utviklet av Forskningsrådet i samarbeid med andre berørte aktører.

For *Kommersialisering av FoU* har den sentrale aktiviteten vært knyttet til Forny-programmet. Programmet er et samarbeid mellom Norges forskningsråd og Innovasjon Norge og retter seg mot kommersialiserbare forretningsidéer fra alle fag- og næringsområder. Forny gir støtte i form av infrastrukturmidler, verifiseringsmidler, kommersialiseringsstipend og prosjektmidler. Infrastrukturmidler skal legge grunnlaget for kommersialisering av forskningsresultater gjennom holdningskapende og idéstimulerende tiltak og nettverksarbeid. Verifiseringsmidler brukes til å finansiere hele eller deler av det FoU-arbeidet som er nødvendig for å utvikle og verifisere vitenskapelige og tek-

niske konsepter, evaluere patentgrunnlaget, støtte patentbeskyttelse og kartlegge markedspotensial. Kommersialiseringsstipendet tilfører prosjektene ressurser gjennom frikjøp av forskere som kan delta i kartlegging og utvikling av det kommersielle potensialet i prosjekter. Prosjektmidlene brukes til generell utvikling av forskningsbaserte forretningsidéer. Midlene benyttes til bl.a. utvikling av forretningsplan, markedsundersøkelser og patentsøknader. Programmet har hatt en økning i aktiviteten i 2006 sammenlignet med 2005 (bedriftsetableringer og lisenser).

Bevilgningen til *Andre forsknings- og innovasjonstiltak* omfattet i 2006 bl.a. midler til forskningsdokumentasjon, arbeidslivsforskning, Norges forskningsråds regionale representanter, støtte til Innovation Relay Centre Norway og Næringslivets Idéfond ved NTNU. Forskningsrådet har egne medarbeidere i regionene som dekker 14 fylker. Disse formidler informasjon til bedrifter og andre brukere og deltar også i viktige planleggingsprosesser i sine regioner. Næringslivets Idéfond mottok 4 mill. kroner til 11 idéutviklingsprosjekter og 9 forprosjekter i 2006. I forståelse med Forskningsrådet er støtten til Idéfondet ikke videreført i 2007. I 2006 ble det bevilget 4 mill. kroner til en ny satsing for å styrke kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken.

50.4 Infrastruktur

Underposten omfatter bevilgninger til nukleær infrastruktur (Haldenprosjektet, øvrige nukleære aktiviteter på Kjeller, lager for radioaktivt avfall i Himdalen), Teknologirådet, administrasjon av Skattefunn-ordningen og internasjonalt forsknings-samarbeid i EU, Eureka og annet bilateralt forskningssamarbeid.

Fordeling av midler på de ulike aktiviteter innenfor infrastrukturtiltak i 2006

Sektor	Bevilgning (i 1 000 kr)
Haldenprosjektet og annen nukleær virksomhet	71 000
KLDRA Himdalen	4 000
Teknologirådet	6 000
Administrasjon av Skattefunnordningen	15 000
Andre infrastrukturtiltak	50 700
Sum infrastrukturtiltak	146 700

Haldenprosjektet (The OECD Halden Reactor Project) ved Institutt for energiteknikk (IFE) er det største og eldste internasjonale forskningsprosjekt med sete i Norge. Det har pågått kontinuerlig siden 1958, og formålet er å gjøre drift av kjernekraft sikrere. Fellesprogrammet utfører eksperimenter innen brenselteknologi, materialteknologi, prosesskontroll og menneskelig pålitelighet (MTO-laboratoriet). Prosjektet, som går over 3-års perioder, administreres av Institutt for energiteknikk (IFE). Aktivitetene ved Haldenprosjektet har et årlig omfang på rundt 215 mill. kroner. Ca. 75 pst. av inntektene kommer fra de utenlandske deltakerne. Reaktoren har konsesjon til 31. desember 2008. IFE har søkt om ny konsesjon for atomanleggene for en 10-årsperiode fra 2009 til 2019. Ny konsesjon forutsetter at anleggenes sikkerhet vurderes som tilfredsstillende.

Bevilgningen til *annen nukleær virksomhet* ved IFE Kjeller utgjorde 37,5 mill. kroner i 2006. I tillegg ble det bevilget 1 mill. kroner til deltakelse i Euratoms forskningsprogrammer. Virksomheten på Kjeller er knyttet til forskningsreaktoren JEEP II og ivaretar viktige nasjonale oppgaver som grunnforskning i fysikk (materialforskning), virksomheten ved isotoplaboratoriet og bestrålingsteknologi. Grunnforskningen i fysikk drives i samarbeid med Universitetet i Oslo.

Kombinert lager og deponi for lavt og middels radioaktivt avfall, *KLDRA Himdalen*, eies av Statsbygg, men drives av IFE på oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet. Alt gammelt, klargjort lavt og middels radioaktivt avfall som var lagret eller nedgravd ved IFE, er overført til Himdalen. IFE har søkt om ny konsesjon for å drive KILDRA Himdalen i 20 år fra 1. mai 2008 til 1. mai 2028.

Teknologirådet er et uavhengig rådgivende organ som skal identifisere viktige teknologiutfordringer og fremme en bred offentlig debatt om muligheter og konsekvenser ved ny teknologi. Teknologirådet arbeidet i 2006 med offentlige tjenester på nett, IKT og personvern, samfunnssik-

kerhet, sporingsteknologi (RFID), nanoteknologi, biodrivstoff, miljøvennlig bilpark, pengespill på Internett og stamceller. Rådet legger vekt på formidling og utgir bl.a. nyhetsbrevet «Fra rådet til tinget». I 2006 har rådet hatt formannskapet i EPTA (European Parliamentary Technology Assessment Network).

Skattefunnordningen ble etablert i 2002, og ordningen fikk umiddelbar respons i næringslivet. Skattefunnordningen er en rettighetsbasert skattefradragordning for utgifter til forskning og utvikling i bedriftene. Ordningen er godt kjent i næringslivet, og det er god spredning i bruken av ordningen over hele landet. I perioden 2002 til og med 2006 ble det godkjent 13 046 søknader fra totalt 6 440 foretak. Søknadene var knyttet til prosjekter med budsjetterte FoU-investeringer på samlet ca. 42 mrd. kroner. I 2003 og 2004 økte bruken av Skattefunn (målt i både antall prosjektsøknader og i samlede prosjektinvesteringer), men siden toppåret 2004 har det vært en årlig nedgang. Til tross for nedgang i antall prosjekter, har den gjennomsnittlige prosjektstørrelsen økt fra 1,7 mill. kroner i 2005 til 2,0 mill. kroner i 2006.

I 2006 var det totalt 4 055 aktive prosjekter, hvorav 1 796 var godkjente nye prosjekter dette året. Prosjektporteføljen for 2006 fordeler seg på 3 362 foretak. De budsjetterte FoU-investeringer tilknyttet søknadene i 2006 var på til sammen ca. 8,4 mrd. kroner med et samlet budsjettert skattefradrag på ca. 1,4 mrd. kroner. Sektorene med flest prosjekter er IKT, marin/sjømat, helse og olje/gass. Som i 2005 er det fortsatt fylkene Oslo, Rogaland, Sør-Trøndelag, Hordaland, Akershus og Møre og Romsdal som har hatt flest aktive prosjekter samlet sett i 2006. Fylkene Finnmark, Aust Agder og Hedmark hadde færrest antall prosjekter. I alle fylker unntatt Finnmark ble antall søknader redusert fra 2005 til 2006.

Andre infrastrukturtiltak omfatter prosjektetableringsstøtten (midler til dekning av utgifter forbundet med søknader til EUs rammeprogram for

forskning og teknologi og Eureka), samfinansieringsordningen (delfinansiering av norske institutters deltakelse i prosjekter i EUs rammeprogram), Fransk-Norsk Stiftelse som støtter bilateralt forsknings- og teknologisamarbeid mellom Frankrike og Norge, Cost som er et vitenskapelig og teknologisk samarbeid innenfor grunnforskning med EU og en rekke andre land og oppfølging av andre bilaterale forskningsavtaler.

Prosjektetableringsstøtten for deltakelse i EUs rammeprogram, andre EU-programmer og Eureka ble i 2005 utvidet fra å være en bedriftsrettet ordning til å være et tilbud til alle bedrifter og forskningsmiljøer. Samlet støtte var på 19,5 mill. kroner. Nedgangen fra året før skyldes at 2006 var et overgangså mellom to rammeprogrammer i regi av EU. Det ble gitt støtte til forprosjekter på til sammen 17,6 mill. kroner rettet mot økt forskningssamarbeid med USA, Canada, Kina, Japan, Tyskland og Frankrike.

Samfinansieringsordningen innebærer at norske institutter i EUs rammeprogram tilnærmet automatisk innvilges støtte begrenset oppad til 25 pst. av det norske instituttets kontraktsfestede FoU-kostnader i prosjektene. Ordningen vurderes som et meget effektivt bidrag til å sikre nødvendig finansiering for instituttene, og den bidrar til kvalitetsheving av de aktuelle instituttene. I 2006 ble det benyttet totalt 49,8 mill. kroner til samfinansieringsordningen, hvorav 26 mill. kroner ble til delt fra Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Samlet støtte til de teknisk-industrielle instituttene var på 21,8 mill. kroner.

Prioriteringer 2008

Målet med de midler som bevilges over Nærings- og handelsdepartementets budsjett til Norges forskningsråd er å utvikle et mer FoU intensivt næringsliv gjennom effektiv bruk av offentlige midler. For å nå dette målet satses det på følgende tiltak:

- Tiltak som er rettet direkte mot bedriftene for å stimulere til økt FoU-innsats. En rekke virkemidler for næringsrettet forskning til være rettet mot foretakene og skal gjøre FoU mindre kostnadskrevende eller mindre risikabelt for det enkelte foretak. Dette gjelder både generelle og bransjespesifikke virkemidler.
- Strukturelle tiltak som er nødvendige for å få utført mer FoU. Det dreier seg om tiltak for å sikre at kunnskapsleverandører som f.eks. instituttene leverer tjenester som er relevant for utvikling av eksisterende næringsliv samtidig som kvaliteten på forskningen skal heves.

- Finansiering av grunnleggende næringsrettet FoU og teknologiutvikling. Et bærekraftig og konkurransedyktig næringsliv må være i stand til å takle nye teknologiske og kompetansemessige krav og endrede markedsmessige og økonomiske rammebetingelser. Relevante tiltak er støtte til kommersialisering av forskningsresultater og styrking av FoU-innsatsen på tematiske og teknologiske områder.
- Tiltak for kunnskapsspredning og internasjonal næringsrettet forskning. Tiltak som sikrer norske miljøer tilgang til internasjonal forskning er viktig. Mer enn 99 pst. av den forskningen som utføres i verden foregår utenfor Norges grenser. Norske forskningsmiljøer må derfor møte og utfordres av de beste FoU-miljøene i verden gjennom internasjonalt forskningssamarbeid.

Bevilgningen til Norges forskningsråd foreslås økt med 6,8 pst i forhold til saldert budsjett for 2007. Regjeringen følger opp Soria Moria-erklæringen og satser sterkt på næringsrettet forskning. Regjeringen foreslår å øke bevilgningene til maritim forskning og innovasjon med 60 mill. kroner med særlig vekt på miljøområdet, slik at det totalt bevilges om lag 212 mill. kroner til dette i 2008. Innenfor denne satsingen foreslås støtten til Maroff-programmet i Norges forskningsråd styrket med 35 mill. kroner. Av dette foreslås 5 mill. kroner til innovasjonsområdet krevende miljøvennlige maritime operasjoner i nordområdene og 5 mill. kroner til innovasjonsområdet miljø. Videre foreslås 25 mill. kroner til oppgradering av maritim forskningsinfrastruktur, som skal bidra til realisering av Maroffs nye innovasjonsområder. Gassmaks-programmet for forskning på industriell bruk av naturgass styrkes, og det foreslås avsatt ytterligere 14 mill. kroner til dette programmet i 2008. Dette innebærer en bevisst satsing på forskning innenfor næringer der Norge har fortrinn og stort verdiskapingspotensial. Gjennom denne økningen vil det være mulig å realisere flere prosjekter som vurderes som lønnsomme av Norges forskningsråd og som i dag ikke har finansiering. Nærings- og handelsdepartementet foreslår at det innenfor rammen av tilskuddet til brukerstyrt innovasjonsarena avsettes midler til forskerrekutteringsstipend knyttet til næringsorienterte doktorgrader innenfor teknologiske fag. Dette skal bidra til å sikre forskerrekutteringen til næringslivet. Regjeringen ønsker videre som ledd i sin Nordområdestrategi å styrke innsatsen innen marin forskning, med vekt på bioprospektering med 7 mill. kroner. Det foreslås også en vekst i bevilgningene til Forny-programmet for kommersialisering av forskningsresultater.

Budsjettforslag 2008

For 2008 foreslås det en bevilgning til Norges forskningsråd på 1 154 mill. kroner. Bevilgningen foreslås fordelt som følger:

Post 50 Tilskudd

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
50.1	Næringsrettet brukerstyrt forskning	469 700	491 500	
50.1	Programmer			551 450
50.2	Næringsrettet strategisk forskning	327 300	326 100	
50.2	Institutter og annen infrastruktur			382 000
50.3	Innovasjon	120 000	116 700	
50.3	Kommersialisering og nettverkstiltak			105 350
50.4	Infrastruktur	146 700	146 700	
50.4	Internasjonalt samarbeid			75 700
50.5	Andre tiltak			39 500
	Sum post 50	1 063 700	1 081 000	1 154 000

Det foreslås en tilsagnsfullmakt på 107,5 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak VI, 1. Inntil 140 mill. kroner av bevilgningen for 2008 forutsettes å dekke tilsagnsfullmakten for 2007. 32,5 mill. kroner av tilsagnsfullmakten er knyttet til Haldenprosjektet, jf. omtale under underpost 50.2.

Budsjettinndelingen er fra 2008 lagt noe om i forhold til tidligere år. Budsjettposter har fått nye navn, og enkeltposter er flyttet for å samle bevilgninger som naturlig hører sammen. Dette gjelder for eksempel bevilgninger til nukleær virksomhet og bevilgninger til instituttene som nå er i samme underpost. I tillegg er det skilt ut en egen underpost for å få fram betydningen av internasjonalt arbeid. Den nye inndelingen avviker ikke betydelig fra tidligere år, men den nye budsjettstrukturen vil være mer robust for endringer i virkemidlene og innebærer en mer logisk inndeling. I de etterføl-

gende tabellene er den nye inndelingen tatt inn, og summene på de enkelte underpostene vil derfor ikke kunne sammenliknes direkte med foregående år.

Underpost 50.1 Programmer

Hensikten med programmer er å stimulere til økt FoU-innsats i næringslivet gjennom generelle og tematiske virkemidler. De generelle virkemidlene skal sikre offentlig støtte til de beste forsknings- og innovasjonsprosjektene. På strategisk viktige områder, som tematiske eller teknologiske prioriterte områder, er det enkeltprogrammer rettet inn mot særskilte sektorer.

Midler til programmer foreslås fordelt som følger:

(i 1 000 kr)

Kategori	Fordeling 2006	Fordeling 2007	Forslag 2008
Generelle virkemidler:			
Brukerstyrt innovasjonsarena	320 500	304 300	277 900
Tematiske virkemidler:			
Maritim og offshore	70 000	90 000	119 100
Gassmaks ¹		1 000	15 000
Marine og biologiske ressurser	29 000	26 000	31 750
Store programmer	50 200	70 200	107 700
Sum programmer	469 700	491 500	551 450

¹ Gassmaks fikk i tillegg 25 mill. kroner fra avkastningen fra Fondet for forskning og nyskaping i 2007. I 2008 er samlet avsetning til Gassmaks 40 mill. kroner over Nærings- og handelsdepartementets budsjett og midler fra avkastninger fra Fondet for forskning og nyskaping.

Generelle virkemidler

Brukerstyrt innovasjonsarena

Regjeringen satser på forskning innenfor næringer der Norge har fortrinn. Brukerstyrt innovasjonsarena skal nettopp støtte de beste forskningsbaserte innovasjonsprosjektene med størst antatt verdiskapingspotensial. Forskningsrådets system for seleksjon og evaluering sikrer at prosjektene med størst potensial, uansett bransjetilknytning, får støtte. I utvelgelsen av prosjekter legges det vekt på i hvilken grad prosjektet representerer innovasjon, forskningskvalitet, antatt bedriftsøkonomisk verdi, antatt samfunnsøkonomisk nytteverdi, internasjonal orientering og utløsende virkning på næringslivets egen FoU-innsats. Det er stort tilfang av gode næringsrettede prosjekter vurdert etter søknadsmengde og kvaliteten på prosjektene. Programets portefølje viser at det er mange prosjekter innenfor områder som er prioritert fra regjeringens side, som for eksempel miljøteknologi, bioteknologi og helse.

Det er en utfordring å sikre forskerrekutteringen til næringslivet. Nærings- og handelsdepartementet foreslår derfor at det innenfor rammen av tilskuddet til brukerstyrt innovasjonsarena avsettes midler til forskerrekutteringsstipend knyttet til næringsorienterte doktorgrader innenfor teknologiske fag.

Samlet foreslår departementet avsatt 277,9 mill. kroner til brukerstyrt innovasjonsarena i 2008.

Tematiske virkemidler

Maritim og offshore

Regjeringens maritime strategi slår fast at Norge skal utvikle sin posisjon som ledende maritim nasjon. Den norske maritime klyngen skal være konkurransedyktig, innovativ og utvikle framtidens miljøvennlige løsninger. Norges forskningsråd bidrar gjennom sine virkemidler, primært Maroff (Maritim virksomhet og Offshore operasjoner), til at de offentlige og private ressursene koordineres med sikte på innovasjon og utvikling innenfor dette området. Slik koordinering skjer også gjennom Marut-initiativet (Maritim utvikling). Målet med Marut er å øke verdiskapingen i de maritime næringene gjennom å styrke samarbeidet om forskning og nyskaping mellom bedrifter, fagmiljøer og myndigheter. Norges forskningsråd og Innovasjon Norge er gitt sentrale oppgaver i gjennomføringen av satsingen. For nærmere omtale av Marut vises det til kap. 2421 Innovasjon Norge.

Den maritime strategien identifiserer følgende innovasjonsområder som skal prioriteres for å oppnå strategiens målsetninger: Miljø, krevende miljøvennlige maritime operasjoner, herunder operasjoner i nordområdene, og avansert logistikk og transport. Det stilles et generelt krav til næringen om medfinansiering, men det offentlige vil bære en større andel av kostnadene knyttet til prosjekter innenfor områdene miljø og krevende miljøvennlige maritime operasjoner. Støtten til prosjekter innen hvert av disse områdene foreslås styrket med 5 mill. kroner. Maroff skal videre bidra til utvikling av teknologier som reduserer utslipp av NO_x, og den øremerkede bevilgningen på 20 mill. kroner til dette formålet videreføres i 2008. For å

sikre at vi fortsatt skal ha internasjonalt ledende maritime forskningsmiljøer som kan bidra til å realisere de nye innovasjonsområdene, foreslås det også at det gjennom Maroff-programmet avsettes 25 mill. kroner til oppgradering av utstyr og laboratorier i maritim forskningsinfrastruktur.

Det foreslås avsatt 119,1 mill. kroner til maritim og offshore i 2008.

Gassmaks

Gassmaks har økt verdiskaping gjennom industriell bruk av naturgass som overordnet mål. Forskningsresultatene skal danne grunnlaget for industriell virksomhet i Norge. Programmet startet i 2007 og omfatter både grunnleggende kompetansebyggende forskning og mer industrielt rettet FoU. Prioriterte temaer er konvertering og bruk av naturgass til plastråstoff, plast, syntesegass, syntetisk drivstoff, energiprosesser, karbonmaterialer, metallurgiske prosesser og næringsstoff som proteiner og fett.

Forskerstyrte prosjekter vil dominere i oppstartsfasen av programmet for å bygge grunnleggende kompetanse. Regjeringen prioriterer en økning av bevilgningene til dette programmet i 2008. Gassmaks får i hovedsak midler fra avkastningen fra fondet for forskning og nyskaping.

Det foreslås avsatt 15 mill. kroner til Gassmaks i 2008 over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Samlet avsetning fra forskningsfondet og Nærings- og handelsdepartementets budsjett til Gassmaks er 40 mill. kroner.

Marine og biologiske ressurser

Gjennom Matprogrammet arbeides det for å få konkurransedyktige og innovative næringer innenfor matområdet. Det offentlige vil i samarbeid med næringen bidra til økt konkurransedyktighet, verdiskaping og markedsorientering for norsk matproduksjon.

Marin bioprospektering er et område med stort potensial for verdiskaping. Regjeringen ønsker som ledd i sin Nordområdestrategi å styrke innsatsen innen marin forskning, med vekt på bioprospektering. Det er bl.a. i Tromsø i ferd med å bygges opp sterke kompetansemiljøer, bl.a. gjennom et eget senter for fremragende innovasjon, MabCent. Forskningsrådet er nå sammen med Innova-

sjon Norge og SIVA SF i ferd med å utarbeide en nasjonal strategi for biosprospektering som skal spenne fra grunnleggende forskning til kommersialisering. Det foreslås avsatt 7 mill. kroner til marin biosprospektering knyttet til kompetansemiljøet i Tromsø. Nærings- og handelsdepartementet vil legge vekt på at satsingen samtidig legger til rette for et nært samarbeid med kompetansemiljøene i Trondheim og Bergen innenfor rammen av en nasjonal strategi for å tilrettelegge for kommersiell utnyttelse av bioprospektering.

Det foreslås avsatt 31,75 mill. kroner til Marine og biologiske ressurser i 2008.

Store programmer

Store programmer er et sentralt virkemiddel for å realisere satsingene på tematiske områder og teknologiområder i forskningsmeldingen, og deler av noen av programmene finansieres over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Det gjelder forskningsprogrammene for nanoteknologi og nye materialer (Nanomat), funksjonell genomforskning (Fuge), utvikling av framtidens rene energisystemer (Renergi), utnyttelse av petroleumsressursene (Petromaks) og kjernekompetanse og verdiskaping i IKT (Verdikt). Departementets delfinansiering av store programmer skal sikre disse programmene næringsrelevans og gode kobling mot industrielle miljøer.

Det foreslås avsatt 107,7 mill. kroner til Store programmer i 2008.

Underpost 50.2 Institutter og annen infrastruktur

Grunnbevilgninger til de teknisk-industrielle, tre samfunnsvitenskapelige og de regionale forskningsinstituttene og strategiske programsatsinger på teknologiområder rettet mot kunnskapsleverandørene (institutter, universiteter og høyskoler) er nødvendig for å sikre at disse leverer tjenester som er av relevans og av høy kvalitet for utviklingen av eksisterende og framtidig næringsliv. Avsetningen på underposten skal i tillegg støtte drift av nukleær virksomhet, Teknologirådet, Norges Tekniske Vitenskapsakademi og de forskningsetiske komiteene.

Bevilgningene til institutter og annen infrastruktur foreslås fordelt som følger:

(i 1 000 kr)

Sektor	Fordeling 2006	Fordeling 2007	Forslag 2008
De teknisk industrielle og samfunnsvitenskapelige instituttene	115 000	115 000	115 000
Regionale institutter	34 300	33 100	33 100
Strategiske kompetansebygging på teknologiområder ved institutter og universiteter	178 000	178 000	145 400
Nukleær virksomhet og andre infrastrukturtiltak	75 000	77 000	88 500
Sum institutter og annen infrastruktur	402 300	403 100	382 000

De teknisk-industrielle og samfunnsvitenskapelige instituttene

Forskningsmeldingen understreker målet om å sikre en sterk og levedyktig instituttstruktur som kan tjene næringsliv og offentlig sektor med forskning basert på kvalitet, relevans og produktivitet på høyt internasjonalt nivå. Meldingen framhever særlig behovet for å styrke basisbevilgningene til de teknisk-industrielle instituttene og miljøinstituttene. De teknisk-industrielle instituttene har en sentral rolle som kunnskapsleverandører for næringslivet. For at de skal kunne løse denne oppgaven er det viktig å sikre deres evne til langsiktig kompetansebygging og deres internasjonale konkurransekraft.

Med bakgrunn i et forslag fra Forskningsrådet arbeides det nå med en ny, resultatbasert modell for basisfinansieringen for den del av instituttsektoren som faller inn under ordningen med statlig basisfinansiering (grunnbevilgninger og strategiske instituttprogrammer). Det legges så langt til grunn at en slik modell først vil kunne implementeres fra og med 2009. For 2008 legges det opp til en videreføring av det gjeldende finansieringssystem.

Det foreslås avsatt 115 mill. kroner til grunnbevilgninger til de teknisk-industrielle og samfunnsvitenskapelige instituttene i 2008.

Regionale institutter

Hensikten med bevilgningen er å styrke de regionale instituttene langsiktige kunnskaps- og kompetanseutvikling. Instituttene skal videreutvikle sin rolle som attraktive samarbeidspartnere for næringslivet. Instituttene skal gjennom forskningsaktivitet og samarbeid bidra til regional innovasjon og næringsutvikling, og instituttene må derfor styrke sitt samarbeid med de regionale høyskolene. Departementet vektlegger at basisbevilgningene til de regionale forskningsinstituttene bidrar

til å styrke instituttmiljøenes bidrag til regional næringsutvikling. Det er videre ønskelig at instituttene engasjerer seg i EUs rammeprogram. De regionale forskningsinstituttene er omfattet av arbeidet med et nytt finansieringssystem, og departementet vil arbeide for at systemet vil ivareta hensyn og utfordringer knyttet til de regionale instituttene nevnt over.

Det foreslås avsatt 33,1 mill. kroner til regionale forskningsinstitutter i 2008.

Strategisk kompetansebygging på teknologiområder ved institutter og universiteter

Denne posten omfatter Forskningsrådets støtte til strategiske institutt- og universitetsprogrammer (SIP og SUP). Programmene som skal stimulere til økt FoU-innsats i næringslivet må ses i sammenheng med den strategiske kompetansebyggingen på utvalgte teknologiområder. Norsk næringsliv trenger kompetente vitenskapelig miljøer av høy internasjonal kvalitet innenfor utvalgte naturvitenskapelige og teknologiske fagområder. Det er tilsvarende sentralt å inneha en bredde i kompetansen som gir oss god evne til å utnytte FoU-resultater utviklet i andre land. I tillegg er det nødvendig med en godt utbygd forskningsinfrastruktur. Forskningsrådet skal gjennom SIP og SUP bidra til å sikre så vel nasjonal kompetanse innenfor prioriterte teknologiområder som nøkkelkompetanse for den enkelte institusjon. Områdene IKT, materialteknologi og bioteknologi skal ha særlig prioritet i 2008. Disse teknologiområdene har bred anvendelse og stor langsiktig betydning for framtidig næringsutvikling. Bevilgningen til Simula Research Laboratory vil bli videreført på samme nivå som i 2007.

Det foreslås avsatt til sammen 145,4 mill. kroner til strategisk kompetansebygging på teknologiområder ved institutter og universiteter i 2008.

Nukleær virksomhet og andre infrastrukturtiltak

Den norske deltakelsen i Haldenprosjektet (The OECD Halden Reactor Project) skal sikre landet grunnleggende kompetanse i reaktorteknologi, bidra til å bevare en tilfredsstillende nasjonal beredskap mot ulykker, overvåke reaktoranlegg i norske nærområder og sikre norsk innflytelse i det internasjonale atomsikkerhetsarbeidet. I tillegg skal prosjektet komme norsk forskning og norsk industri til gode. I tråd med Stortingets forutsetninger kan forskning på MOX (Mixed Oxide Fuel) bare skje i den hensikt å bedre sikkerheten ved bruk av denne type brensel, jf. Innst. S. nr. 126 (1998–99). Gjennom Stortingets behandling av St.prp. nr. 1 (2005–2006) ble det avsatt 97,5 mill. kroner til Haldenprosjektet for perioden 2006–2008. I statsbudsjettet for 2008 foreslås det avsatt 32,5 mill. kroner av bevilgningen til Norges forskningsråd til videreføring av Haldenprosjektet.

Regjeringen har vedtatt at det skal gjennomføres en internasjonal evaluering av virksomheten i Halden og på Kjeller knyttet til reaktorene, med en kartlegging av samfunnsmessige kostnader og gevinster. Norges forskningsråd har startet arbeidet med å gjennomføre evalueringen. Det er nedsatt et ekspertutvalg som vil levere en sluttrapport innen 1. mars 2008.

Regjeringen gir Institutt for energiteknikk fullmakt til å starte forhandlinger med sine partnere i Haldenprosjektet om et nytt treårig fellesprogram. Videreføring av Haldenprosjektet forutsetter at Institutt for energiteknikk får konsesjon for videre drift av Haldenreaktoren i perioden 2009–2019. Regjeringen tar stilling til videreføring av Haldenprosjektet i framlegg for Stortinget høsten 2008 på bakgrunn av forhandlingsresultatet, den internasjonale evalueringen av det nukleære forskningsmiljøet i Halden og på Kjeller og konsesjonsbehandlingen.

Annen nukleær virksomhet omfatter forskningsreaktoren Jeep II på Kjeller som benyttes til grunnforskning i fysikk og materialforskning og til bestrålingsteknologi. I tillegg kommer produksjon og distribusjon av radioaktive legemidler til norske sykehus og radioaktive kjemikalier og strålingskilder til industri og forskning. Viktige nasjonale oppgaver innen strålevern, miljøtjenester og radioaktivt avfall blir også ivaretatt av IFE Kjeller.

Kombinert lager og deponi for lavt og middels lavt radioaktivt avfall i Himdalen (KLDRA Himdalen) inneholder avfall fra IFEs egen forskningsvirksomhet og avfall fra eksterne brukere som forsvar, industri og helsevesen. Kostnader til normaldrift for avfallsbehandlingen og vedlikehold blir dekket i henhold til avtalen mellom Nærings- og handels-

departementet og IFE fra 1999. I tillegg kommer ekstraordinære kostnader for opprydding og klargjøring av gammelt avfall fra uranrenseanlegget som var i drift på 1960-tallet. Norge har i dag 16 tonn bestrålt brensel generert over 50 år fra IFEs forskningsreaktorer på Kjeller og i Halden. Statens strålevern har uttalt at et lager bør stå ferdig i 2015. Det er behov for et slikt lager uavhengig av om virksomheten ved landets to forskningsreaktorer fortsetter eller ikke, i og med at en avvikling av atomanleggene også vil generere mer avfall. Det er utarbeidet mandater for et fase 2-utvalg og et teknisk utvalg. Fase 2-utvalget skal utrede valg av teknisk løsning og lokaliseringsalternativer, og mulighetene for modifisering av eksisterende lagre og/eller bygging av nye lagerfasiliteter ved eksisterende nukleære installasjoner. Teknisk utvalg skal utrede spesialbehandling av ustabil bruktbrensel. Resultatene fra teknisk utvalg skal være innspill og underlag for fase 2-utvalget. Fase 2-utvalget vil arbeide i to år fra det blir nedsatt.

Det foreslås avsatt til sammen 81 mill. kroner til Haldenprosjektet, Annen nukleær virksomhet, deltakelse Euratoms forskningsprogrammer og KLDRA Himdalen, i 2008. Økningen i forhold til 2007 skal dekke innkjøp av brenselstaver på IFE, økte krav til fysisk sikring, utgifter i forbindelse med myndighetenes konsesjonsbehandling og opprydding av avfall fra uranrenseanlegget.

Videre omfatter posten støtte til Teknologirådet og Norges Tekniske Vitenskapsakademi og i form av en årlig grunnfinansiering av begge disse institusjonenes virksomhet. Begge institusjonene har viktige roller når det gjelder bl.a. å stimulere til teknologidebatt og formidle forskningsresultater. Nærings- og handelsdepartementet oppnevnte nye medlemmer til teknologirådet i september 2007. I tillegg ytes tilskudd til de forskningsetiske komiteene.

Det foreslås avsatt 88,5 mill. kroner til nukleær virksomhet og andre infrastrukturtiltak i 2008.

Fullmakt om dekning av forsikringsansvar ved atomuhell

Statens selvassurans, jf. St.prp. nr. 9 (1998–99), omfatter IFEs atomanlegg i Halden og på Kjeller, KLDRA Himdalen, all transport av radioaktivt materiale mellom IFEs og Statsbyggs atomanlegg og midlertidig lagring av atomavfall på IFEs eiendom på Kjeller i påvente av overføring til Himdalen. Atomenergilovent begrenser innehaverens ansvar for skader som skyldes virksomhet ved atomanlegg. Norge undertegnet 12. februar 2004 endringsprotokoller til Paris- og Brusselkonvensjonene om erstatningsansvar på atomenergiens

område. Stortinget behandlet våren 2007 Ot.prp. nr. 27 (2006–2007) om lov om endringer i lov 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet og om samtykke til ratifikasjon av endringsprotokoller 12. februar 2004 til Pariskonvensjonen 29. juli 1960 og Brusselkonvensjonen 31. januar 1963 om erstatningsansvar på atomenergiens område. Endringsprotokollene fastsatte operatørens ansvar til 700 mill. euro. Etter all sannsynlighet vil endringsprotokollene tre i kraft for Norge på det tidspunktet EU -statene foretar sin ratifikasjon, jf. Forslag til vedtak IX, 1.

Underpost 50.3 Kommersialisering og nettverkstiltak

Hensikten med tiltakene i denne underposten er å legge til rette for kommersialisering av forskningsresultater og styrket kontakt og samspill mellom næringsliv, utdanningsinstitusjoner og forskningsinstitutter.

Midler til kommersialisering og nettverkstiltak foreslås fordelt som følger:

Sektor	(i 1 000 kr)		
	Fordeling 2006	Fordeling 2007	Forslag 2008
Kommersialisering av forskningsresultater	72 500	70 500	72 750
Virkemidler for regional FoU og innovasjon	25 000	25 000	32 600
Sum kommersialisering og nettverkstiltak	97 500	95 500	105 350

Kommersialisering av forskningsresultater

Forny-programmet skal bidra til økt verdiskaping gjennom kommersialisering av forskningsbaserte forretningsideer. Programmet retter seg i hovedsak mot forskning og utvikling som utføres ved universiteter, høyskoler og institutter. Nærings- og handelsdepartementet har sammen med Kunnskapsdepartementet foretatt en gjennomgang av de offentlige virkemidlene rettet mot kommersialisering av forskningsresultater. Gjennomgangen konkluderer med at virkemidlene i hovedsak er fornuftig innrettet, men det pekes også på noen utfordringer. Oppfølgingen av rapporten og andre innspill vil inngå i arbeidet med den kommende stortingsmeldingen om innovasjon.

Sammen med Innovasjon Norge, InnoMed (Nasjonalt nettverk for behovsdrevet innovasjon i helsesektoren) og de regionale helseforetakene medvirker Norges forskningsråd i en satsing på innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren i regi av Helse- og omsorgsdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. Dette gjennomføres i perioden 2007–2011 og omfatter både finansiering av utviklingsprosjekter og innsats for å stimulere til arenaer og møteplasser mellom leverandørindustrien, helsesektoren og virkemiddelapparatet.

Det foreslås avsatt 72,75 mill. kroner til kommersialisering av FoU i 2008.

Virkemidler for regional FoU og innovasjon

Programmet Virkemidler for regional FoU og innovasjon (Vri) er Forskningsrådets nye satsing på forskning og innovasjon med fokus på regionalt samarbeid for økt verdiskaping. Vri skal mobilisere enkeltbedrifter og nettverk av bedrifter og FoU-institusjoner til økt satsing på kompetanseutvikling og målrettet FoU-samarbeid. Det skal være tett koordinering med andre beslektede virkemidler som Arena, Norwegian Centres of Expertice (NCE) og Regions of Knowledge. Virkemidlene i Vri er klassifisert i tre hovedtyper: Samarbeidsaktiviteter mellom bedrifter og FoU-miljøer, bedriftsstyrte innovasjonsprosjekter og strategiske forskningsprosjekter. I tillegg finansieres Norges forskningsråds regionale representanter av disse midlene.

Det foreslås avsatt 32,6 mill. kroner til virkemidler for regional FoU og innovasjon i 2008.

Underpost 50.4 Internasjonalt samarbeid

For å styrke norske bedrifters konkurransevne er det nødvendig at Norge deltar i det internasjonale samarbeidet for å hente hjem kunnskap og teknologi, for å sikre kvalitet og fornyelse og for å dele risiko og kostnader ved investeringer. Internasjonale stimulerings tiltak er særskilte tiltak som skal øke norsk deltakelse i, og utbytte av, internasjonalt næringsrettet forskningssamarbeid, og øke det internasjonale forskningssamarbeidet i nasjonale næringsrettede FoU-programmer.

(i 1 000 kr)			
Sektor	Fordeling 2006	Fordeling 2007	Fordeling 2008
Internasjonale stimulerings tiltak			75 700
Sum internasjonalt samarbeid			75 700

Tiltakene omfatter midler til prosjektetableringsstøtte til bedrifter og andre forskningsmiljøer som forbereder deltakelse i europeiske forskningsprosjekter. Midlene skal i hovedsak gå til å understøtte nasjonale aktiviteter med sikte på å koordinere og posisjonere norske bedrifters forskningsmiljøer til aktiv deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologi, relevante europeiske teknologiplattformen og Eureka-prosjekter. Videre skal midlene dekke Cost-samarbeidet.

Det arbeides også for å sikre en bred og god deltakelse fra alle relevante forskningsmiljøer i EUs 7. rammeprogram. Tiltakene omfatter en ordning med delfinansiering av forskningsinstitutters egenandel ved deltakelse i EU-prosjekter i rammeprogrammet (samfinansieringsordningen). Midlene blir bevilget over budsjettene til Nærings- og handelsdepartementet, Olje- og energidepartementet, Fiskeri- og kystdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Miljøverndepartementet og Samferdselsdepartementet. Forskningsrådet forvalter disse midlene som en felles ordning.

Ved siden av det multilaterale europeiske forskningssamarbeidet, er bilateralt forsknings- og teknologisamarbeid viktig for internasjonaliseringen og kunnskapsutviklingen i norsk næringsliv. Store forskningsnasjoner som USA, Japan, Canada, Kina, Frankrike og India er vesentlige aktører som Norge skal fortsette å utvikle et tettere forsknings- og teknologisamarbeid med. Bevilgningen omfat-

ter derfor midler til stimulering av næringsrettet forsknings- og teknologisamarbeid under bilaterale forskningsavtaler og strategier.

Norge har vedtatt å delta i Eurostars, som er et samarbeidstiltak mellom EU og Eureka basert på Romatraktatens artikkel 169. Initiativet er rettet mot spesielt lovende forsknings- og teknologiprosjekter i små eller mellomstore bedrifter. Norge vil øremerke 2 mill. euro pr. år over Forskningsrådets budsjett for en periode på sju år. Den første utlysningen forventes høsten 2007. Norge har videre vedtatt deltakelse i artikkel 169-tiltaket om allestedsnærværende IKT-assistanse (Ambient Assisted Living), som gjelder forskning knyttet til anvendelse av IKT for funksjonshemmede og eldre mennesker. Deltakelse vil medføre et årlig norsk bidrag på 1 mill. kroner fram til 2013.

Det foreslås avsatt 75,7 mill. kroner til internasjonale stimulerings tiltak i 2008.

Underpost 50.5 Andre tiltak

Denne underposten omfatter tiltak for å bygge kompetanse på områder som er sentrale i Nærings- og handelsdepartementets politikktutforming. I tillegg omfatter den administrativ støtte til ordninger av betydning for forsknings- og innovasjonssystemet.

Midler til andre tiltak foreslås fordelt som følger i 2008:

(i 1 000 kr)			
Sektor	Fordeling 2006	Fordeling 2007	Forslag 2008
Kompetansebygging			9 500
Administrative støttetiltak			30 000
Sum andre tiltak			39 500

Kompetansebygging

For å utforme politikken på en god måte kreves særskilt kompetanse på områder som er viktige for politikktutforming. Det gjelder områder som kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken, kunnskapsgrunnlaget for reise- og arbeidslivspolitikken og forskning på arbeidslivsområdet.

Det foreslås avsatt 9,5 mill. kroner til kompetansebygging i 2008.

Administrative støttetiltak

Posten omfatter administrativt tilskudd til Skattefunnordningen og støtte til informasjonstiltak og forskningsdokumentasjon.

Forvaltningen av Skattefunnordningen er fordelt mellom Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og skattemyndighetene. Forskningsrådet har ansvaret for godkjenning av prosjektsøknadenes FoU-innhold, Innovasjon Norge bistår foretakene i søknadsprosessen og skattemyndighetene beregner til slutt støttebeløpet ved skatteavregningen året etter.

Senter for statlig økonomistyring (SSØ) gjennomførte i 2006 en evaluering av forvaltningen av Skattefunnordningen. Forslagene fra SSØ er gjengitt i St.prp. nr. 1 (2006–2007) Skatte-, avgifts- og tollvedtak. For å forbedre økonomistyringen og administrasjonen av Skattefunnordningen er det nå etablert rutiner for bedre informasjonsflyt mellom Forskningsrådet og skatteetaten. For inntektsåret 2008 vil Forskningsrådet foreta en rimelighetsvurdering av antall timer i Skattefunnsøknadene. Hensikten er gjennom dialog med søkeren å bidra til en mer realistisk budsjettering, men innebærer ingen forhåndsgodkjenning av timeforbruket. Når det gjelder prosjektreknskapene som på oppfor-

dring skal framlegges for ligningsmyndighetene, har det vist seg at kvaliteten på disse har variert mye. Skattedirektoratet utarbeider derfor en nettbasert mal for prosjektreknskap som blir tilgjengelig for inntektsåret 2007. Det har vært godkjent opptil femårige prosjekter i Skattefunn. I prosjekter som løper over flere år kan det etter hvert oppstå et betydelig avvik mellom det opprinnelige budsjettet og de faktiske kostnadene. Norges forskningsråd har gradvis lagt om til en praksis med å godkjenne maksimalt tre år for de aller fleste prosjekter. Både Forskningsrådet og Skattedirektoratet arbeider ellers med presiseringer og klargjøringer i sine skjemaer og veiledningsmaterieill.

En omfattende evaluering av Skattefunnordningen har nå pågått over flere år og ventes framlagt mot slutten av 2007.

Det foreslås avsatt 30 mill. kroner i 2008 til Norges forskningsråds administrasjon av den ordinære Skattefunnordningen og øvrige administrative tiltak.

Kap. 921 Statlig investeringsfond

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
95	Egenkapital			2 200 000
	Sum kap. 921			2 200 000

Regjeringen foreslår å opprette et nytt statlig investeringsfond med egenkapital på 2,2 mrd. kroner til egenkapitalinvesteringer. Det nye investeringsfondet skal organiseres som et datterselskap under Innovasjon Norge. Innovasjon Norges styre vil stå for oppnevningen av investeringsfondets styre, der flertallet kommer utenfra. Administrasjonen i Innovasjon Norge vil ikke være direkte representert i styret. Et egenkapitalinstrument til Innovasjon Norges virkemiddelportefølje vil være et godt supplement til Innovasjon Norges øvrige finansielle virkemidler. En organisering under Innovasjon Norge samsvarer med tanken om at virkemidlene og forvaltningen av dem i større grad skal samles og tilpasses brukerne. For næringslivet betyr dette en god tilgang til fondet gjennom Innovasjon Norges brede kontornett.

Formålet med det nye investeringsfondet er å bidra til å kommersialisere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer, ved å tilby langsiktig og risikovillig kapital. Investeringselskapet skal

bidra til økt verdiskaping ved å foreta direkte egenkapitalinvesteringer og utøve aktivt eierskap i investeringsprosjektene. Investeringene skal foretas på kommersielt grunnlag, og på like vilkår som private investorer. Investeringsfondets eierandeler i prosjektene forutsettes å utgjøre mellom 5 og 49 pst. Fondets andel av kapitalutvidelser skal utgjøre maksimalt 49 pst.

Det nye investeringsfondet skal prioritere de fem satsingsområdene miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, i tråd med Soria Moria-erklæringen, og ha et spesielt fokus på klima- og miljøprosjekter. Av egenkapitalen på 2,2 mrd. kroner forbeholdes 0,5 mrd. kroner investeringer i marint næringsliv. Investeringsfondet skal benyttes til investeringer med langsiktig perspektiv, og gjerne foretas innenfor teknologiutvikling. Investeringsfokus for fondet skal primært være tidlig vekstfase, med noe fleksibilitet mot ekspansjonsfasen. Dette er faser i bedriftenes syklus hvor de private aktørene alene ikke i tilstrekkelig grad tilfører innovative bedrifter med internasjonalt vekstpotensial

risikovillig, langsiktig kapital. Tidlig fase kjenntegnes ved bedriftenes behov for kapital og finansiell styrke for å gjøre nødvendige markedsinvesteringer, og for å oppnå lønnsomt omsetningsvolum. Finansieringsbehov i ekspansjonsfasen oppstår fordi selskapet er i kraftig vekst og trenger kapital til å finansiere etablering av nye distribusjonskanaler, økt produksjonskapasitet, markedsføring, arbeidskapital eller produktforbedringer.

Avkastningskravet for investeringsfondet skal fastsettes ved bruk av kapitalverdimodellen, og gi en markedsmessig avkastning basert på den risiko fondet skal ta. Staten kan ta utbytte når fondet har

et virksomhetsomfang som gjør dette naturlig. Det bør da fastsettes et utbytte til 75 pst. av det regnskapsmessige årsresultat, begrenset oppad til kapitalen selskapet er tilført multiplisert med statens innlånsrente. Utbyttet tilbakeføres staten ved Nærings- og handelsdepartementet.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 2,2 mrd. kroner til et nytt statlig investeringsfond på statsbudsjettet 2008. Av dette forbeholdes 0,5 mrd. kroner marint næringsliv.

Kap. 922 Romvirksomhet

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
50	Norsk Romsenter	29 600	33 000	37 000
70	Kontingent i European Space Agency (ESA)	107 873	105 400	109 700
71	Internasjonal romvirksomhet	145 233	294 000	295 600
72	Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	44 916	37 000	36 600
	Sum kap. 922	327 622	469 400	478 900

Regjeringen satser kraftig på romvirksomhet gjennom deltakelse i romfartsprogrammer i European Space Agency (ESA). Det sikrer Norge tilgang til teknologi og gode vilkår på romfartsmarkedet. Satsingen utløser en rekke kontrakter og oppdrag for norske høyteknologiske bedrifter, både gjennom ESA-programmene og på det kommersielle markedet. Midlene gir samfunnsgevinster i form av arbeidsplasser, teknologiutvikling, forskning, miljø- og suverenitetsovervåking, fiskeriforvaltning, værvarsling, navigasjon, rednings-tjeneste og sjøsikkerhet.

Regjeringens satsing på romvirksomheten er spesielt viktig for nordområdene. En relativt stor del av romforskningen og romvirksomheten foregår i de tre nordligste fylkene.

Hovedmål og delmål

I 2007 ble et nytt mål- og resultatstyringssystem for norsk romvirksomhet introdusert. Mål og krav skal ligge til grunn for virksomhetens aktiviteter og ressursbruk, som igjen skal ligge til grunn for måling og rapportering av virksomhetens resultater.

Hovedmålet for norsk romvirksomhet er å gi vesentlige og vedvarende bidrag til økt verdiskaping, innovasjon, kunnskapsutvikling, miljø og samfunnssikkerhet.

Under hovedmålet er det definert følgende delmål:

- sikre at romvirksomheten gir betydelige industrielle ringvirkninger
- sikre at Norges geografiske fortrinn i romvirksomhet blir utnyttet
- bidra til å utvikle kostnadseffektive systemer som dekker nasjonale og internasjonale behov
- gjennom internasjonalt samarbeid bidra til å styrke norske forskningsmiljøer
- gjennom informasjonsarbeid om romvirksomhet bidra til å øke kunnskapen om teknologi og realfag

Resultatrapport 2006

Betydelige industrielle ringvirkninger er et viktig mål for de statlige bevilgningene til romvirksomheten. Oppfyllelsen av dette målet kan måles gjennom indikatorer som gir et bilde av romvirksomhetens resultater i form av industrikontrakter og ringvirkninger.

Hovedtall for norsk romindustri

	Resultat 2005	Mål 2006	Resultat 2006
Verdien av norskproduserte romrelaterte varer og tjenester	5,2 mrd.	6,4 mrd.	5,5 mrd.
Verdien av norske ESA-kontrakter, akkumulert	2,5 mrd	2,7 mrd.	2,7
Akkumulert returkoeffisient i ESA	0,86	>1,0	0,88
Ringvirkningsfaktor	4,4	>4,0	4,6

I 2006 var den totale omsetningen av romrelaterte varer og tjenester i Norge på 6,1 mrd. kroner. Det er en økning på 7 pst. fra 2005. Av dette utgjorde verdien av norskproduserte varer og tjenester 5,5 mrd. kroner. Eksportandelen er høy og ligger på ca. 82 pst.

Det er et viktig mål for norske ESA-kontrakter og kontrakter gjennom nasjonale følgeprogrammer at de skal legge grunnlag for ytterligere salg av produkter og tjenester. For hver krone i ESA-kontrakter og kontrakter gjennom nasjonale følgeprogrammer har de norske leverandørene i tillegg oppnådd kontrakter til en akkumulert verdi av 4,60 kroner, dvs. en ringvirkningsfaktor på 4,6. Målet for 2006 var en faktor på minst 4.

Til sammen 43 prosjekter, som omfattet 34 bedrifter og organisasjoner, mottok nasjonale følgemidler fra Norsk Romsenter i 2006. Av de frie følgemidlene på 31,9 mill. kroner gikk 19,6 mill. kroner til industrielle aktører, 6,4 mill. kroner til institutter, 4,1 mill. kroner til diverse etater, 0,5 mill. kroner til universiteter og 1,3 mill. kroner til undervisningsutvikling inkl. studentsatellittprosjektet.

Romsenteret har i 2006 oppnådd resultater som er i samsvar med de målene som er satt. Verdien av norskproduserte varer er imidlertid noe mindre enn forventet, men det er også her en økning fra 2005.

Tilskuddet til norsk romvirksomhet er delt inn i fire poster:

Post 50 Norsk Romsenter

Norsk Romsenter (NRS) er et forvaltningsorgan med utvidede fullmakter og disponerte 20,1 årsverk pr. 1. mars 2007. Romsenteret er det strategiske, samordnende og utøvende organ for norsk romvirksomhet, og skal fremme Norges interesser i den europeiske romfartsorganisasjonen ESA og annet internasjonalt samarbeid. I tillegg skal Romsenteret forvalte nasjonale følgeprogrammer og statens eierinteresser innen romvirksomheten.

Romsenteret arbeider for å sikre norsk industri kontrakter i internasjonale programmer, styrke kompetansen i norske brukermiljøer og bidra til økt anvendelse av romrelaterte tjenester i samfunnet. Ressursene konsentreres om bestemte områder som er sentrale for norske brukerinteresser og norske bedrifters kompetanse. Disse områdene er telekommunikasjon, navigasjon, jordobservasjon og utvikling av bæreraketter.

Statens eierinteresser i nasjonal infrastruktur for romvirksomhet forvaltes av Norsk Romsenter, og de er organisert som egne aksjeselskaper. Det gis ikke driftsstøtte til noen av selskapene.

Det foreslås at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi Romsenteret fullmakt til å:

- selge andeler i selskaper hvor Romsenteret har eierandeler og kjøpe andeler i nye selskaper
- benytte utbytte fra selskaper hvor Romsenteret forvalter eierandeler og inntekter fra salg av andeler i slike selskaper til romrelatert virksomhet, jf. Forslag til vedtak XI.

De aktuelle virksomhetene er som følger:

Andøya Rakettskytefelt AS (ARS)

Staten eier 90 pst. av selskapet, som gjennom avtaler med andre land utfører rakettoppskytninger og ballongslipp. ARS er verdens nordligste permanente oppskytningsfasilitet og er ansvarlig for alle vitenskapsrelaterte ballong- og rakettopperasjoner på norsk territorium. ARS tilbyr komplett bistand for oppskyting, nedlesing av data, berging og bakkestøtte. Totalt har det blitt skutt opp mer enn 800 raketter fra ARS, og forskere og ingeniører fra 100 ulike institutter og universiteter har besøkt anlegget.

Norsk Romsenter Eiendom AS (NRSE)

Staten eier 100 pst. av selskapet. Selskapet er eier av fiberkablene til Svalbard. NRSE og Kongsberg Defence & Aerospace AS eier 50 pst. hver av Kongsberg Satellite Services AS (KSAT). KSAT

eier infrastrukturen og har driftsansvaret for Svalbard Satellittstasjon (SvalSat), Tromsø Satellittstasjon og Grimstad Satellittstasjon.

Ved den norske forskningsstasjonen Troll i Antarktis har NRSE installert en kommunikasjonsantenne. KSAT har etablert en satellittstasjon ved Troll, som vil ta ned høyoppløselige satellittdata fra 2007.

Nordområdene

Nordområdene utgjør et svært viktig territorium for romfartsindustrien. Norge har en ideell geografisk plassering for utforskning av atmosfæren og det nære verdensrom. Plasseringen er utnyttet til å oppnå internasjonale investeringer til infrastruktur som rakettskytefeltene på Andøya og Svalbard, radaranlegget EISCAT, laseranlegget ALOMAR på Andøya og Nordlysstasjonen i Longyearbyen.

SvalSat har blitt verdens ledende bakkestasjon for nedlesing av data fra polarbanesatellitter og har fire store antenner i drift. Disse antennene betjener en rekke satellitter for NASA, ESA og den amerikanske værvarslingen NOAA. I tillegg har den europeiske værvarslingsorganisasjonen Eumetsat bygget to antenner for sine satellitter for den europeiske værvarslingsstjenesten. Dette gir driftsoppgaver i minst 14 år etter at tjenesten ble startet i 2006. Fiberkabelen mellom fastlandet og Svalbard har vært i drift i over tre år og er svært viktig for å sikre SvalSat konkurransefortrinn. Pr. 1. januar 2007 har Norge et gjenværende garantiansvar for fiberkabelen på 10,8 mill. USD.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 37,0 mill. kroner til dekning av administrasjonsutgifter for Norsk Romsenter i 2008.

Post 70 Kontingent i European Space Agency (ESA)

Medlemskapet i ESA gir stor nytte for norsk industri, brukerinteresser og forskning. Deltakerkontingenten i ESA er obligatorisk, og utbetalingene til ESA følger det årlige kravet fra ESA. Kontingenten dekker ESAs administrasjon og vitenskapsprogram. Nivået på ESAs budsjett bestemmes på ESAs ministerrådsmøter, og hvert land betaler sin andel av budsjettet etter en fordelingsnøkkel, basert på størrelsen på nettonasjonalinntekten. Den norske andelen er p.t. på 2,06 pst. av ESAs budsjett.

ESAs vitenskapsprogram

Vitenskapsprogrammet i ESA har nå mer enn 16 operative satellitter i rommet, som har gitt en rekke tekniske og vitenskapelige suksesser. Satellittene samler inn informasjon om de fysiske, kjemiske og biologiske forholdene i jordsystemet. Viktige forskningsområder er ozonhullet over Antarktis, global oppvarming, utvikling av hav-, vær- og klimamodeller og de geofysiske prosesser som styrer klima- og miljøutviklingen.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 109,7 mill. kroner til kontingent i ESA for 2008.

Post 71 Internasjonal romvirksomhet

Norges deltakelse i ESAs programmer og Norges øvrige internasjonale avtaler om romvirksomhet bidrar til teknologisk utvikling av industrien, til å dekke norske brukerinteresser og til å etablere en nasjonal infrastruktur for romvirksomhet. Norge har enkelte spesielle behov innen romvirksomhet som ikke kan dekkes gjennom medlemskapet i ESA. For å sikre disse behovene er det inngått internasjonale avtaler med tilhørende garantiansvar eller andre former for forpliktelser.

Norges gjenstående forpliktelser i de frivillige programmene i ESA, EASP-avtalen og Radarsat er ved utgangen av 2007 forventet å utgjøre totalt ca. 988 mill. kroner.

Det siste ministerrådsmøte ble avholdt i Berlin 5. og 6. desember 2005. Alle programmer som Norge har interesser i, ble vedtatt startet opp, jf. St.prp. nr. 46 (2005–2006). Norge har i den forbindelse inngått forpliktelser med en ramme på totalt 122,5 mill. euro.

Etter ministerrådsmøtet i Berlin var det åpning for ytterligere deklarasjoner innen området satellittnavigasjon på 13,3 mill. euro. Av dette beløpet har en senere forpliktet seg for 4,93 mill. euro. Nærings- og handelsdepartementet deklarerer i august 2007 norsk deltakelse i videreføringen av jordobservasjonsprogrammet GMES med 4,6 mill. euro, og ny aktivitet innen telekommunikasjonsprogrammet Artes med 0,6 mill. euro. Disse forpliktelsene dekkes innefor rammen for ESA-programmer slik de framgår av St.prp. nr. 46 (2005–2006). Etter dette gjenstår det 3,17 mill. euro som eventuelt kan nyttes til navigasjonsprogrammer.

Forventede gjenstående forpliktelser pr. 31. desember 2007

Betegnelse	(i 1 000 kr)	
<i>Underpost 71.1:</i>		
Jordobservasjon	300 200	
Telekommunikasjon	229 200	
Teknologi	221 900	
Navigasjon	70 900	
Romtransport	54 400	
Romstasjon, mikrogravitasjon og utforskning	25 600	902 200
<i>Underpost 71.2:</i>		
EASP-avtalen	53 400	53 400
<i>Underpost 71.3:</i>		
Radarsat	32 800	32 800
Sum gjenstående forpliktelser		988 400

Underpost 71.1 ESAs programmer

ESA har programmer innen jordobservasjon, telekommunikasjon, teknologi, navigasjon, romtransport, romstasjonen, mikrogravitasjon og utforskning. Ved utgangen av 2007 forventes det at Norges gjenstående forpliktelser i ESAs programmer vil utgjøre ca. 902 mill. kroner.

Jordobservasjon

Norges store geografiske territorium og spredte bosetting gjør at satellittbasert jordobservasjon er spesielt godt egnet for å dekke norske overvåkings- og forvaltningsbehov. Global Monitoring for Environment and Security (GMES) er det europeiske bidraget til Global Earth Observation System of Systems (GEOSS), som er et internasjonalt samarbeid om jordobservasjon. Det er etablert en norsk referansegruppe som skal følge opp dette arbeidet. Norge deltar i ESAs program for GMES. Det forventes en utvidelse av GMES ved det kommende ministerrådsmøtet i 2008.

Telekommunikasjon

Satellittkommunikasjon står for den største delen av omsetningen innen norsk romrelatert virksomhet. Feltet har vært gjennom en stagnasjonsperiode, men er nå igjen i vekst som følge av økt behov for båndbredde til bredbåndskommunikasjon og HD-TV. Nyttan av deltakelsen i ESA-programmene på dette feltet, sett fra norsk side, ligger primært i å bruke disse som verktøy for teknologiutvikling for å bidra til å sikre fortsatt vekst i norsk verdiska-

ping innen digital satellittkringkasting, bredbåndskommunikasjon og mobil satellittkommunikasjon.

Teknologi

General Support Technology Programme (GSTP) er det mest sentrale teknologiprogrammet i ESA. Norske bedrifter med spisskompetanse på sine områder kan ha synergieffekter med romvirksomhet for eksempel innen offshoreteknologi, medisinsk teknologi og forsvar. GSTP gir disse bedriftene mulighet til å kvalifisere teknologi for levering til ESAs programmer og det kommersielle markedet. PRODEX er et frivillig program ESA har opprettet for å utvikle og utnytte eksperimenter på satellitter. I Norge har PRODEX hovedsakelig vært brukt i forbindelse med validering av instrumentmålinger på nye jordobservasjonssatellitter.

Navigasjon

Satellittnavigasjon blir en stadig viktigere del av samfunnets informasjonsstruktur. EU og ESA har en totrinns strategi for å sikre strategiske, samfunnsmessige og industrielle interesser på dette feltet. Første trinn er EGNOS (European Geostationary Navigation Overlay Service), som gir et mer nøyaktig GPS-signal i Europa. Etter planen skal systemet være operativt i 2008. Andre trinn er et eget europeisk satellittnavigasjonssystem Galileo.

I mai 2006 startet Norge forhandlinger med EU om en samarbeidsavtale om Galileo. Det er fortsatt usikkert når en avtale med EU er på plass. Når forhandlingene er ferdige, vil Norges deltakelse i prosjektet bli lagt fram for Stortinget i en egen propo-

sisjon. Norges geografiske beliggenhet er slik at vi ligger i ytterkanten av dekningsområdet for EGNOS. Antall satellitter og beliggenhet til bakk-infrastruktur i Galileo-systemet påvirker ytelsen i større grad i Norge enn i resten av Europa. Norsk deltakelse i Galileo er derfor viktig for å sikre norske brukere fullverdig ytelse og dekning fra EGNOS og Galileo.

Romtransport

ESAs romtransportprogram sikrer Europa uavhengig adgang til verdensrommet. For Norge er deltakelse i programmet også viktig for å kunne gi norsk næringsliv andeler i utvikling og produksjon av de europeiske bærerakettene (Ariane) og markedet for kommersielle oppskytinger.

Ariane har siden 1980-tallet hatt en andel på rundt 60 pst. av det åpne kommersielle markedet for oppskytinger. Arianespace, som er ansvarlig for kommersialiseringen av Arianerakettene, har besluttet å øke oppskytingstakten fra fem til inntil åtte oppskytinger pr. år fra 2009.

Romstasjon, mikrogravitasjon og utforskning

Norge deltar i ESAs programmer for den internasjonale romstasjonen (ISS), og norske forskere er sikret tilgang til eksperimentfasiliteter ved romstasjonen. Norge fokuserer på forskning innen biologiske prosesser og materialteknologi. Dette er områder som dekker norske behov bl.a. innen havbruk, planteforedling og materialutvikling, og hvor Norge kan bidra internasjonalt. Et kontrollsenter for det sentrale botaniske laboratoriet på romstasjonen ble utarbeidet av NTNU og skutt opp sommeren 2006. Kontroll- og brukersenteret for ESAs minidrivhus er lagt til Plantebiosenteret ved NTNU. Senteret åpnet i 2006 og er nå operativt.

Samarbeid mellom ESA og EU

EUs økende engasjement i romfartsspørsmål har ført til et tettere samarbeid og inngåelse av en rammeavtale mellom ESA og EU. På et felles minister-rådsmøte for EU og ESA (Space Council) i mai 2007 ga ministrene sin støtte til et felles europeisk romprogram (European Space Policy) som nå har blitt utarbeidet av EU og ESA. I tilknytning til dette er det også utarbeidet et europeisk romfartsprogram der ESA vil stå for utforskning og utvikling av nye prosjekter og teknologier, mens EU vil ha driftsansvar for romtjenester som dekker EUs behov, i første omgang Galileo og GMES.

Underpost 71.2 Esrangle Andøya Special Project (EASP)-avtalen

EASP-avtalen er et samarbeid mellom Tyskland, Frankrike, Sveits, Sverige og Norge om å bruke rakettskytefeltene i Kiruna og på Andøya. Norge tiltrådte avtalen i 1990, og den fornyes for fem år av gangen. Den nåværende avtalen gjelder for 2006 til 2010, og det forventes at avtalen videreføres etter 2010. De totale gjenstående forpliktelser for perioden 2008–2010 er på 53,4 mill. kroner.

Underpost 71.3 Radarsat

Avtalen med det kanadiske selskapet Radarsat sikrer overvåking av det norske territoriet også ved overskyet vær, i mørketid og om natten. Bildene benyttes til suverenitetshevdelse i økonomisk sone og ved forvaltning av miljøet og marine og polare ressurser. Radarsat 1 ble skutt opp i 1995 med en spesifisert levetid på 5 år, men er fortsatt operativ. Radarsat 2, som er etterfølgeren til Radarsat 1, skulle vært skutt opp i desember 2006, men oppskyting er nå planlagt i 2007. Radarsat 2 vil sikre Norge overvåkningsbilder ut 2013. Kongsberg Satellite Services (KSAT) har en avtale med NRS om datarettigheter fra Radarsat. I følge denne avtalen skal KSAT betale kr 100 000 pr. måned for datarettighetene i sju år, til sammen 8,4 mill. kroner. Fordringene hos KSAT er overført til forvaltningsorganet NRS. Innbetalingene fra KSAT anvendes til å redusere de statlige utbetalingene til Radarsat. For perioden 2004–2007 utgjør innbetalingene fra KSAT seg til 4,4 mill. kroner. Totale gjenstående forpliktelser for Radarsat 1 og 2 er på 32,8 mill. kroner i perioden 2008–2013.

Det kanadiske romsenteret (CSA) har allerede begynt å planlegge neste generasjon radarsatellitter. De foreløpige planene innebærer en konstellasjon med tre forholdsvis små radarsatellitter, primært utviklet for hav- og isovervåking. Et særlig fokus er satt på samspillet mellom satellittradar og skipsovervåkingssystemet Automatic Identification System (AIS). I mars 2007 inviterte CSA formelt Norge til samarbeid med om den nye Radarsatkonstellasjonen.

Budsjettforslag 2008

Internasjonal romvirksomhet omfatter ESAs programmer, EASP-avtalen om virksomhet på rakettskytefeltene på Andøya og i Kiruna og Radarsat-avtalen med Canada.

Norge deltar i ca. 40 frivillige programmer i ESA. Programmene har flere års varighet. I hovedsak blir nye programmer startet ved ESAs minis-

terrådsmøter som avholdes ca. hvert fjerde år. ESA planlegger nytt ministerrådsmøte høsten 2008. På dette møtet vil det fremmes forslag om videreføring og oppstart av nye romfartsprogrammer. Norge vil på ministerrådsmøtet deklare deltaelse i de nye programmene. De nye forpliktelsene for de kommende årene vil bli lagt fram for Stortinget.

De årlige utbetalingene til internasjonal romvirksomhet følger framdriften i programmene Norge deltar i. Det forventes et utbetalingskrav på 271,9 mill. kroner i ESAs programmer for 2008. For EASP-avtalen og Radarsat forventes det utbetalinger på henholdsvis 18,3 og 5,4 mill. kroner. Det foreslås en samlet bevilgning på 295,6 mill. kroner for 2008.

Utbetalinger til internasjonale romfartsprogrammer i 2008

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2006	Budsjett 2007	Forslag 2008
<i>71.1</i>	<i>ESA forpliktet</i>			
	Jordobservasjon	44 936	46 700	63 100
	Telekommunikasjon	39 020	82 600	62 100
	Teknologi	23	41 400	74 400
	Navigasjon	10 049	68 800	38 800
	Romtransport	16 929	14 900	18 800
	Romstasjon, mikrogravitasjon og utforskning	11 379	17 500	14 700
	Sum ESA-programmer	122 336	271 900	271 900
<i>71.2</i>	<i>EASP-avtalen</i>	13 243	16 600	18 300
<i>71.3</i>	<i>Radarsat</i>	9 654	5 500	5 400
	Sum post 71	145 233	294 000	295 600

Beløpene for 2008 er anslag for planleggingsformål. Det kan bli aktuelt å foreta endringer dersom forutsetninger eller framdriften skulle tilsi det. De økonomiske forpliktelsene overfor ESA og EASP-avtalen betales i euro, og forpliktelsene i Radarsat betales i amerikanske dollar (USD). Valutarisikoen bæres av Norge. Det er budsjettert ut fra forventede valutakurser. Dersom kursen på utbetalingstidspunktene blir annerledes enn forutsatt i budsjettforslaget, er det lagt opp til at bevilgningen kan justeres i endringsproposisjon i 2008.

Post 72 Nasjonale følgeprogrammer

De nasjonale følgeprogrammene bidrar til at norske bedrifter oppnår et teknologisk nivå slik at Norge kan høste fra og nyttiggjøre seg den investering som ESA-medlemskapet representerer. I hovedsak kreves det minst 50 pst. egenfinansiering. Programmene er derfor et middel for å bistå norske aktører i deres inntreden på det kommersielle rommarkedet. Programmene bidrar også til å utvikle rombaserte tjenester for å dekke nasjonale, offentlige behov på en effektiv og kostnadsbespa-

rende måte. Norges forskningsråd disponerer også midler til romforskning som bl.a. skal finansiere norske instrumenter og eksperimenter på ESAs forskningssatellitter. ESAs programmer koordineres med nasjonale aktiviteter for å oppnå en mest mulig kostnadseffektiv utnyttelse av de tilgjengelige ressursene.

Industriutviklingsprogram

Programmet skal bidra til at bedriftene videreutvikler kompetanse og teknologi og tilpasser produkter som er utviklet eller er under utvikling gjennom ESA-samarbeidet, for derved å utvikle konkurransedyktige produkter for det internasjonale rommarkedet. Utviklingen skjer i form av utviklings-samarbeid direkte med utenlandsk industri eller gjennom allianser med ledende internasjonale hovedkontraktører.

Norsk Romsenter vil satse på bedrifter som påviselig er eller vil kunne bli konkurransedyktige i et internasjonalt marked og kan sikre og styrke sine markedsposisjoner.

Tjenesteutviklingsprogram

Programmet omfatter aktiviteter knyttet til utvikling av anvendelser og tjenester innen jordobservasjon, telekommunikasjon og navigasjon. Viktige offentlige forvaltningsoppgaver, som eksempelvis kystforvaltning, miljøovervåking og samfunnsikkerhet, kan ofte dekkes på en kostnadseffektiv måte ved hjelp av rombaserte tjenester.

Infrastrukturutvikling

Følgemidler benyttes til å utvikle de fortrinn som Norge har ved sin nordlige beliggenhet eller for å utnytte spesiell kompetanse knyttet opp mot infrastruktur. Galileostasjonen på Svalbard og utviklingen av bakkestasjonen ved Trollbasen er eksempler på dette.

Undervisningsutviklingsprogram

Målsettingen med programmet er å skape kunnskap om og forståelse for samfunnsnytt av romvirksomhet hos ungdom og å styrke interessen for realfag for å sikre rekruttering til romvirksomhet. Høsten 2006 startet Andøya Rakettskytefelt, Norsk Romsenter og Nasjonalt senter for romrelatert opplæring (NAROM) et nytt studentsatellittprogram. Programmet bygger på erfaringene fra det vellykkede satellittprogrammet NCUBE der nær 100 studenter fra fem norske undervisningsinstitusjoner bygget to småsatellitter. Det nye programmet innebærer planlegging, bygging, testing, oppskyting og kommunikasjon med tre eller fire småsatellitter, og skal løpe fram til 2009/2010.

Nye initiativ

Det har vært stor vekst i bruken av satellittbaserte tjenester i Norge. I mange tilfeller vil offentlige myndigheter ha en avgjørende rolle i å få fram og utvikle slike tjenester. Innenfor bevilgningen til Norsk Romsenter vil det i 2008 settes av midler til å starte opp arbeidet med en norsk satellitt for mot-

tak av AIS-signaler (Automatic Identification System). Systemet gjør det bl.a. mulig å holde løpende oversikt over skip i norsk farvann som er utstyrt med AIS-sender. Det vil også bli vurdert initiativ innen satellittkommunikasjon for å opprettholde nasjonal kompetanse på dette området.

Budsjettforslag 2008

De nasjonale følgeprogrammene gjør det mulig for Norge å nyttiggjøre seg den investering som ESA-medlemskapet representerer. Midlene til følgeprogrammer forutsettes også å dekke utvikling av nasjonale miljøer. Midler kan ved spesielle behov benyttes til nasjonal rominfrastruktur. Det foreslås bevilget 36,6 mill. kroner til nasjonale følgeprogrammer for 2008.

Galileo

I perioden 2005–2007 har det vært satt av til sammen 76 mill. kroner til deltakelse på EU-siden i utviklingsfasen av satellittnavigasjonssystemet Galileo. Det er satt av 60 mill. kroner fra kap. 2421 Innovasjon Norge, post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter og 16 mill. kroner fra kap. 922 Romvirksomhet, post 72 Nasjonale følgeprogrammer. Det vises til Innst. S. nr. 240 (2004–2005) og vedtak i Stortinget 17. juni 2005, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2005–2006) og vedtak i Stortinget 8. desember 2005, jf. Budsjett-innst. S. nr. 8 (2006–2007) og Stortingets budsjettvedtak av 12. desember 2007. I påvente av at forhandlingene om en samarbeidsavtale om Galileo mellom EU og Norge blir fullført, er ikke midlene utbetalt. Norsk industri er gitt oppdrag i Galileos utviklingsfase tilsvarende de avsatte midlene.

Galileos kommende utbyggings- og driftsfaser vil trolig for en stor del finansieres av EU. Norge har overfor EU erklært en intensjon om å delta også i disse fasene. Regjeringen vil komme tilbake med en vurdering av videre norsk deltakelse når det er naturlig og det foreligger tilstrekkelig informasjon.

Kap. 924 Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	30 629	27 500	68 500
	Sum kap. 924	30 629	27 500	68 500

Post 70 Tilskudd, kan overføres

(i 1 000 kr)

Underpost	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70.1	eContent/eContent plus		7 000	3 000
70.2	EUs program for næringsliv og entreprenørskap		18 400	14 800
70.3	CIP			48 500
70.4	Gjennomføring og utvikling i det indre marked			1 000
70.6	DG Indre marked		800	
70.7	Handlingsplan for sikrere bruk av Internett		300	
70.8	Marco Polo I-programmet			200
70.9	Marco Polo II-programmet		1 000	1 000
	Sum post 70	30 629	27 500	68 500

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble bevilgningen under kap. 924, post 70 økt med 25 mill. kroner for å dekke utgifter ved deltakelse i delprogrammet for innovasjon og entreprenørskap under EUs ramme-program for konkurranseevne og innovasjon, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Generelt om tilskuddsordningen

Regjeringen går inn for å videreutvikle et tett samarbeid mellom Norge og de andre landene i Europa. Regjeringen vil samarbeide med EU, bl.a. gjennom deltakelse i EU-programmer. Samtlige programmer som dekkes av denne bevilgningen, er programmer i regi av EU som Norge kan delta i som ledd i EØS-avtalen. Årlig medlemskontingent for norsk deltakelse i EU-programmer fastsettes i euro av Europakommisjonen på grunnlag av gjennomførte prosjekter under det enkelte program. Kontingenter betales samlet av Utenriksdepartementet og refunderes av de departementene som er ansvarlige for de enkelte programmene. Andre utgifter knyttet til deltakelse i programmene (lønn og øvrige utgifter til nasjonale eksperter ved Europakommisjonen, nasjonale sekretariater, utredninger m.m.) betales direkte av de programansvarlige departementene.

Underpost 70.1 eContent plus**Tilstandsbeskrivelse**

eContent plus er et 4-årig EU-program for perioden 2005–2008. Målet for programmet er å utvikle det europeiske digitale innholdsmarkedet, spesielt innen følgende områder:

- geografisk informasjon
- utdanningssektoren
- digitale bibliotek

eContent plus er et sentralt virkemiddel i realiseringen av Lisboa-strategien, ved at det tar sikte på å gjøre digitalt innhold i Europa mer tilgjengelig og enklere å utnytte for borgere og næringsliv. Programmet vil innlemmes i delprogrammet for IKT i EUs ramme-program for konkurranseevne og innovasjon (Competitiveness and Innovation Programme, CIP) fra 2009, jf. Fornyings- og administrasjonsdepartementets budsjettproposisjon.

Stortinget samtykket til norsk deltakelse i eContent plus-programmet i juni 2005, jf. St.prp. nr. 61 og Innst. S. nr. 235 (2004–2005). eContent plus har en økonomisk ramme på 149 mill. euro over fire år. Norge vil ha budsjettmessige forpliktelser under hele programperioden. Norges kontingentforpliktelser omfatter dekning av om lag 2 pst. av den samlede utgiftsrammen, dvs. om lag 3 mill. euro, eller om lag 24 mill. kroner. I tillegg kommer Norges andel av administrative utgifter, anslått til om lag 840 000 euro, og utgifter til nasjonal oppfølging (sekretariat), anslagsvis 2–2,5 mill. kroner. Det vil også påløpe utgifter knyttet til evalu-

ering av programdeltakelsen. De samlede norske utgiftene knyttet til programmet anslås dermed til om lag 34 mill. kroner for hele programperioden.

Utlysningene i 2006 var kjennetegnet av at Europakommisjonen la vekt på få prosjekter av svært høy kvalitet som gir et varig bidrag til europeisk infrastruktur på innholdsfeltet som grunnlag for videre tjenesteutvikling. Norske ekspertmiljøer deltar i flere prosjekter og deltakelsen i programmet har bidratt til å posisjonere norske private og offentlige virksomheter i en europeisk sammenheng, selv om den norske deltakelsen var noe lavere enn i 2005.

Budsjettforslag 2008

På grunn av forskyvninger i gjennomføringen av enkelte prosjekter vil det være etterslep i utbetalinger av kontingent til eContent plus utover programperioden. Innenfor rammen av det foreslåtte bevilgningsbeløpet under posten for 2008 avsettes 3 mill. kroner til eContent plus.

Underpost 70.2 EUs program for næringsliv og entreprenørskap (MAP)

Tilstandsbeskrivelse

EU vedtok i 2000 en næringspolitisk målsetting om å bli den mest konkurransedyktige kunnskapsbaserte økonomien innen 2010 (Lisboa-strategien). Sentralt i dette arbeidet står EUs flerårige program for næringsliv og entreprenørskap (MAP-programmet). Programmet er rettet mot hele næringslivet, med særlig fokus på små og mellomstore bedrifter (SMB). Hovedmålsettingene for programmet er å bidra til å fremme konkurranseevne, vekst og entreprenørskap for deltakerlandenes bedrifter, å forenkle regel- og rammeverk for næringsvirksomhet og å forbedre de økonomiske vilkårene for SMB, bl.a. gjennom økt tilgang til såkorn- og venturekapital.

Programmet har tre virkeområder:

- identifisering, utveksling og utvikling av gode bedriftsfremmende tiltak gjennom konkrete prosjekter
- tiltak som skal bidra til å bedre informasjon om EU og det indre marked
- finansielle virkemidler som skal sikre tilgang på kapital for entreprenører og små og mellomstore bedrifter

EU vedtok en økonomisk ramme på 450 mill. euro for programperioden 2001–2005. Midlene dekker i hovedsak utgifter knyttet til de finansielle virke-

midlene gjennom European Investment Fund (EIF). Videre dekkes utgifter til informasjonstjenestene som leveres av European Info Centre-nettverket, og utgiftene til prosjekter som skal bidra til å styrke næringspolitikken i deltakerlandene. Norges andel av programutgiftene utgjør om lag 75 mill. kroner, dvs. en gjennomsnittlig årlig utgift på om lag 15 mill. kroner. I tillegg påløper utgifter til administrasjon av programmet på nasjonalt nivå. Programmet åpner for at Norge kan delta i flere av aktivitetene Europakommisjonen gjennomfører for å gjøre det indre marked mer velfungerende.

Programmet skulle i utgangspunktet være fram til 2005, men ble forlenget til 2006, jf. St.prp. nr. 1 (2005–2006).

Fra 2007 viderefører Europakommisjonen MAP innenfor et nytt rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon (Competitiveness and Innovation Framework Programme, CIP) for perioden 2007–2013. CIP-programmet er åpent for EFTA/EØS-landene og Stortinget har vedtatt at Norge skal delta, jf. omtalen av CIP nedenfor. Konkrete prosjekter som er igangsatt i regi av MAP vil bli fullført og avsluttet i regi av CIP-programmet.

Resultatrapport 2006

Flere norske aktører i venturekapital- og inkubatormiljøer har vært i direkte kontakt med European Investment Fund (EIF). Så langt har Norge fått i stand to avtaler med EIF: en garantiavtale mellom Innovasjon Norge og EIF om avlastning for tap på risikolån (inngått i 2004) og en avtale mellom Cultura Sparebank og EIF om garantier for tap på lån (inngått i 2005). Under programmet gjennomføres prosjekter for å referansetestere landenes politikkpraksis på ulike områder. Norge hadde pr. mars 2006 hittil utnevnt eksperter til om lag 50 prosjekter som er igangsatt under programmet. Foreløpige nasjonale evalueringer viser at programmet har gitt nyttig innsikt i nasjonal politikkutforming. I tillegg til arbeidet med de konkrete prosjektene, ble det i 2006 brukt ressurser på å utforme opplegget for CIP-programmet som viderefører mange av de aktivitetene og arbeidsmetodene som har vært brukt i MAP.

Budsjettforslag 2008

Betalingsopplegget til Europakommisjonen innebærer at det vil bli krevd inn kontingent til MAP knyttet til gjennomføring av igangsatte prosjekter i 2007, 2008 og 2009. På dette grunnlag er det budsjettert med 14,8 mill. kroner til MAP i 2008.

Underpost 70.3 EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon (CIP)

Tilstandsbeskrivelse

EUs rammeprogram for konkurranseevne og innovasjon (CIP) ble formelt vedtatt i EU 24. oktober 2006. CIP har som mål å styrke innovasjon og konkurransekraft i europeisk næringsliv, skape et innovativt og inkluderende informasjonssamfunn og fremme effektiv energibruk og økt bruk av fornybar energi i Europa. Programmet har særlig fokus på små og mellomstore bedrifter, etter europeisk målestokk. Dette kan også omfatte bedrifter som er relativt store etter norske forhold. CIP er dermed relevant for en stor del av norsk næringsliv.

CIP er åpent for deltakelse fra EØS/EFTA-statene gjennom EØS-avtalen. Stortinget behandlet og besluttet norsk deltakelse i CIP 8. mai 2007, jf. St.prp. nr. 50 og Innst. S. nr. 181 (2006–2007). EØS-komiteen besluttet 29. juni 2007 å utvide EØS-avtalen til å omfatte EØS/EFTA-statenes deltakelse i CIP. Med dette ble Norge formelt med i CIP fra 30. juni 2007.

CIP skal fremme innovasjon både av teknologisk og ikke-teknologisk art. Dette kan være utvikling av varer og tjenester og tilknyttede markeder, innføring av nye metoder for utforming, produksjon, forsyning og distribusjon, innføring av endringer i ledelse, arbeidsorganisering, arbeidsforhold og arbeidstakernes ferdigheter. Sammen med strukturfondene, EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling og programmet for livslang læring, framheves CIP som Europakommisjonens viktigste verktøy for å oppnå økt sysselsetting og økonomisk vekst i Europa. CIP har således en sentral rolle i å nå målsettingene i Lisboa-strategien.

Målsettingene i CIP skal nås gjennom tre delprogrammer:

- Innovasjons- og entreprenørskapsprogrammet
- IKT-programmet
- Energiprogrammet

Nærings- og handelsdepartementet har ansvaret for delprogrammet om innovasjon og entreprenørskap. Dette programmet skal øke små og mellomstore bedrifters tilgang til kapital for å finansiere teknologisk utvikling og innovasjon. Samarbeidet mellom små og mellomstore bedrifter skal styrkes, særlig på tvers av landegrenser, og administrative og regulatoriske hindringer for innovasjon skal fjernes. Programmet har særlig fokus på miljøvennlig innovasjon, gjennom bl.a. støtte til utvikling av nye produksjonsprosesser eller forretningsmodeller som er positive for miljøet.

Utvikling av finansielle virkemidler, støttefunksjoner for bedrifter, og etablering av prosjekter som fremmer nettverksbygging, klynger, kunnskaps- og teknologioverføring og regional innovasjon står også sentralt. Omfanget av finansielle virkemidler rettet mot små og mellomstore bedrifter økes betydelig i forhold til virkemidlene i EUs flerårige program for næringsliv og entreprenørskap (MAP). Gjennom CIP vil norske bedrifter få bedre tilgang til markeder og samarbeidsprosjekter i Europa, og muligheter for økt tilførsel av kapital.

CIP samler og viderefører en rekke tidligere programmer og aktiviteter med økt konkurranseevne og innovasjon i Europa som formål. Norge har deltatt i flere av disse. Dette gjelder bl.a. EUs program for næringsliv og entreprenørskap (MAP, 2001–2006), herunder Euro Info Center nettverket (EIC) og nettverket Innovation Relay Centre (IRC). EIC-nettverket er etablert av Europakommisjonen for å veilede europeiske små og mellomstore bedrifter om markedsmuligheter i Europa, EUs indre marked og muligheter for deltakelse i EUs programmer. I tillegg blir aktiviteter fra det tematiske området «Research and Innovation» i EUs 6. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling, eContent plus, Modinis, e-TEN og Intelligent Energy Europe videreført under CIP, jf. omtale i budsjettproposisjonene til Olje- og energidepartementet og Fornyings- og administrasjonsdepartementet.

Nærings- og handelsdepartementet skal finansiere tre nasjonale eksperter under delprogrammet for innovasjon og entreprenørskap. Et nasjonalt kontaktpunkt for delprogrammet er etablert i Innovasjon Norge. Det nasjonale kontaktpunktet skal bl.a. informere norske aktører om mulighetene knyttet til CIP, og mobilisere til størst mulig norsk uttelling fra programmet. Kontaktpunktet skal også sikre god koordinering av den nasjonale oppfølgingen av CIP i forhold til oppfølgingen av norsk deltakelse i EUs 7. rammeprogram for forskning og teknologisk utvikling.

Budsjettforslag 2008

Innovasjon og entreprenørskapsprogrammet er beregnet å kreve om lag 375 mill. kroner i samlet norsk kontingent, dvs. om lag 53,5 mill. kroner i gjennomsnitt pr. år i programperioden 2007–2013. For 2008 er kostnadene for deltakelse i Innovasjons- og entreprenørskapsprogrammet anslått til om lag 48,5 mill. kroner. Dette beløpet dekker antatt årskontingent, utgifter til et nasjonalt sekretariat og utgifter til tre nasjonale eksperter.

Underpost 70.4 Gjennomføring og utvikling av det indre marked

Tilstandsbeskrivelse

EFTA/EØS-landene har siden 2004 bidratt med finansiering av Europakommisjonens aktiviteter knyttet til gjennomføring og utvikling av det indre marked. Midlene benyttes til konkrete tiltak for å sikre et godt fungerende indre marked, herunder informasjonstiltak rettet mot næringslivet og privatpersoner, og innsamling av informasjon om hvordan det indre marked fungerer.

Europakommisjonen gjennomførte i 2006 en rekke informasjons- og markedsførings tiltak om det indre marked, om problemløsningsnettverket i det indre marked (SOLVIT) og om portalen Your Europe. Kommisjonen laget bl.a. en ny SOLVIT-brosjyre på norsk og en informasjonsfilm som viser til en norsk-fransk sak som ble løst ved hjelp av SOLVIT. Europakommisjonen utførte dessuten flere høringer og undersøkelser som bl.a. vil danne grunnlaget for en ny politikk for det indre marked.

Budsjettforslag 2008

Finansieringen og deltakelsen er begrunnet med Norges deltakelse i det indre marked. Aktiviteter for å få det indre marked til å fungere godt er positivt for verdiskapingen og gir norsk næringsliv like vilkår som øvrig europeisk næringsliv. Det forventes at Europakommisjonen viderefører aktivitetene i 2008 i tråd med dagens ordning. Det foreslås at det innenfor rammen av det foreslåtte bevilgningsbeløpet under kap. 924, post 70 settes av 1 mill. kroner for 2008 til deltakelse i arbeidet med gjennomføring og utvikling av det indre marked.

Underpost 70.8 Marco I-programmet og underpost 70.9 Marco Polo II-programmet

Tilstandsbeskrivelse

Hovedmålet med Marco Polo-programmet er å fremme et mer miljøvennlig godstransportsystem. EUs Marco Polo-program gir støtte til nye transporttilbud som bidrar til å overføre last fra vei til sjø og indre vannveier. Målet er å redusere veitransporten og dermed avhjelpe miljø- og kapasitetsproblemene i europeisk transport. Marco Polo I-programmet ble startet opp i 2003 og innlemmet i EØS-avtalen i 2004. Stortinget ga tilslutning til norsk deltakelse i Marco Polo I-programmet i 2004.

Europakommisjonen vedtok å erstatte Marco Polo I-programmet med et utvidet Marco Polo II-program fra 1. januar 2007. Norsk deltakelse i Marco Polo II-programmet ble vedtatt av Stortinget

14. juni 2007, jf. St.prp. nr. 75 og Innst. S.nr. 260 (2006–2007), og innlemmet i EØS-avtalen 29. juni 2007. Marco Polo II-programmet gjelder perioden 2007–2013.

Marco Polo-programmet har en internasjonal dimensjon ved at støtte kun kan gis til grensekryssende transporter. Det kreves samarbeid mellom deltakere fra minst to EU-medlemsstater, eller mellom foretak i minst et medlemsland og et tredjeland. Norge deltar på lik linje med EUs medlemsstater slik at norske interessenter kan fremme prosjektsøknader på linje med medlemstater.

Under Marco Polo I-programmet har Europakommisjonen i alt gitt støtte til 56 prosjekter som til sammen skal føre til at nesten 49 mrd. tonn kilometer godstrafikk overføres fra vei til sjø, jernbane og indre vannveier. Hoveddelen av prosjektene er jernbaneprosjekter. I tillegg kommer såkalte læringsprosjekter. Norske interessenter har fått støtte fra det pågående Marco Polo I-programmet. Prosjektet Short Sea XML der norske deltakere er sentrale, skal utvikle en meldingsstandard som legger til rette for bedre utveksling av informasjon om hensiktsmessige alternative transportløsninger mellom deltakerne. Standarden skal implementeres i hele Europa, som et ledd i EUs arbeid med å få mer gods over fra vei til sjø og jernbane.

Budsjettforslag 2008

Marco Polo I-programmet omfatter 3-årsperioden 2004–2006. Norges forpliktelser utgjør om lag 2,1 mill. euro, tilsvarende i underkant av 17 mill. kroner. De norske deltakerutgiftene fordeles mellom Samferdselsdepartementet (37 pst.), Fiskeri- og kystdepartementet (33 pst.) og Nærings- og handelsdepartementet (30 pst.). Nærings- og handelsdepartementets andel av programutgiftene i Marco Polo I utgjør dermed om lag 5 mill. kroner. Det forventes at enkelte prosjekter under programmet ikke vil være gjennomført før to år etter at den offisielle programperioden for Marco Polo I er utløpt.

For 2008 anslås Nærings- og handelsdepartementets andel av deltakerkontingenten i Marco Polo I til kr 200 000.

Marco Polo II-programmet går over 7-årsperioden 2007–2013. Programmet har en økonomisk ramme på 400 mill. euro. Norges andel er beregnet til om lag 9,6 mill. euro, tilsvarende om lag 77 mill. kroner. Etter Europakommisjonens betalingsopplegg vil innbetalingen av kontingent fordele seg på minst 10 år, fordi de siste prosjektene under programmet ikke vil være ferdig før i 2015/2016. De norske deltakerutgiftene fordeles likt med en tredjedel mellom Samferdselsdepartementet, Fiskeri-

og kystdepartementet og Nærings- og handelsdepartementet. På dette grunnlag anslås Nærings- og handelsdepartementets utgifter til deltakelse i Marco Polo II-programmet i 2008 å bli 1 mill. kroner.

Oppsummering av budsjettforslag post 70

Det foreslås en bevilgning til internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer på til sammen 68,5 mill. kroner for 2008.

Kap. 928 FoU-prosjekter i næringslivets regi

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
71	Tilskudd til ulønnet forskningsinnsats, <i>kan overføres</i>	23 685		
	Sum kap. 928	23 685		

Tilskuddsordningen for ulønnet arbeid i skattefunnprosjekter er fortsatt til behandling i EFTAs overvåkingsorgan ESA, og endelig vedtak i saken forventes å foreligge i løpet av høsten 2007.

Av den opprinnelige bevilgningen på 60 mill. kroner til ordningen er om lag 31,3 mill. kroner gått til å dekke Fornyings- og administrasjonsdepartementets utbetalinger og klagebehandling i

henhold til Forskrift om kompensasjon for ulønnet arbeidsinnsats i skattefunngodkjente forsknings- og utviklingsprosjekter for inntektsårene 2002, 2003 og 2004. Dersom ESA godkjenner tilskuddsordningen, vil de gjenstående 28,7 mill. kroner eventuelt kunne benyttes til å dekke utbetaling av tilskudd for ulønnet arbeid utført i godkjente skattefunnprosjekter for 2005.

Kap. 929 Norsk Designråd

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilskudd	25 000	25 000	25 000
	Sum kap. 929	25 000	25 000	25 000

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Regjeringen mener at aktiv utnyttelse av design i norsk næringsliv vil være et vesentlig bidrag til å skape et nytt og mer innovativt næringsliv. Tilskuddet til Norsk Designråd er et viktig bidrag til å nå dette målet.

Norsk Designråd er en privat stiftelse opprettet av Næringslivets Hovedorganisasjon og Norges Eksportråd og har 14 ansatte. Stiftelsens formål og målet med det statlige tilskuddet er å fremme bruk av profesjonell design som et strategisk innovasjonsverktøy for å oppnå større konkurransevne og lønnsomhet i norsk industri og næringsliv.

Norsk Designråd markedsfører betydningen av god design som innovasjonsverktøy og konkurransefaktor for både industri og tjenesteytende næringer, og arbeider aktivt gjennom rådgivning og designerformidling for å få norske bedrifter til å

bruke design strategisk i sin produktutvikling og markedsføring.

Målgruppen for Norsk Designråd er primært næringslivet i Norge. Det legges særlig vekt på små og mellomstore bedrifter. For å være oppdatert på utviklingen i ulike bransjer er framstøt i utlandet på vegne av norske bedrifter og designere nødvendig.

Norsk Designråd har en samarbeidsavtale med Innovasjon Norge som innebærer at Norsk Designråd får benytte Innovasjon Norges distriktskontorer i arbeidet med designformidling og når dermed ut til bedrifter i hele landet. Samtidig er designkompetansen ved distriktskontorene styrket. Norsk Designråd har utarbeidet en veileder som skal gi bedriftene en innføring i hvordan design kan og bør integreres i produktutviklingen.

Norsk Designråd er samlokalisert med Norsk Form i Norsk Design- og Arkitektursenter i Oslo.

Senteret er opprettet bl.a. for å skape større oppmerksomhet og kunnskap om verdien av næringsrettet design. Senteret skal være en arena for utveksling og overføring av kompetanse mellom næringsliv og designere. I tillegg til kontorlokaler tilbyr senteret utstillingslokaler og mulighet for å avholde konferanser og seminarer.

Resultatrapport 2006

Norsk Designråd hadde i 2006 en omsetning på 29,8 mill. kroner. Av dette utgjorde 25 mill. kroner tilskudd over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. I tillegg omfatter omsetningen annen offentlig finansiering og egeninntjening, jf. oversikt over finansieringen nedenfor. Driftsresultatet i 2006 ble 1,7 mill. kroner. For 2006 var Design- og Arkitektursenterets underskudd på 3,5 mill. kroner. Norsk Designråd må dekke halvparten av underskuddet i henhold til avtalen om drift av senteret. Norsk Designråds del av underskuddet dekkes av statstilskuddet. Det er usikkert hvor lenge senteret vil gå med underskudd.

Sammen med Innovasjon Norge har Norsk Designråd vektlagt å tilby designrådgivning i hele landet. Totalt ble det i 2006 foretatt 65 rådgivningsoppdrag av Norsk Designråd.

For å øke kunnskapen om design som innovasjonsverktøy introduserte Norsk Designråd flere designfaglige arrangementer i 2006. Til sammen ble det arrangert 74 seminarer, kurs og foredrag i løpet av året.

«Design dagen» med utdeling av Merket for God Design, som tidligere har gått av stabelen i november, ble besluttet flyttet til mars 2007. I stedet ble «Næringslivsdagen» avholdt i oktober 2006.

Arrangementet hadde stor deltakelse og med gode tilbakemeldinger.

Norsk Designråd har utarbeidet en ny kommunikasjonsstrategi for perioden 2006–2008 som innebærer fokus på større framfor flere mindre saker. Det ble derfor utarbeidet 10 nyhetssaker i 2006, mot 48 nyhetssaker i 2005. Artikkene genererte i sin tur mange fagartikler og annen omtale i media. Pressestatistikken viser 828 presseartikler i 2006.

Bruken av Norsk Designråds nettsider er i sterk vekst med 532 841 besøkende i 2006, mot 324 691 i 2005. Utviklingen av nytt nettsted for Norsk Designråd startet første halvår av 2006 og planlegges lansert samtidig med ny visuell profil i løpet av 2007.

Norsk Designråd gjennomførte seks designutstillinger i 2006, hvorav én i utlandet. Dette er på nivå med tidligere år. Utstillingen «100 % Norway» ble vist under London Design Festival og fikk stor oppmerksomhet.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås et tilskudd på 25 mill. kroner til Norsk Designråd i 2008. Nærings- og handelsdepartementet la i juni 2006 fram en plan for satsing på næringsrettet design, «Design og verdiskaping – Regjeringens satsing på næringsrettet design». Planen gjelder fram til 2010 og skal stimulere til økt bruk av design i næringslivet. Planen vil legge føringer for bruken av tilskuddet i 2008. Tilskuddet skal bl.a. brukes til designrådgivning og kompetansetiltak i hele landet. I dette arbeidet skal Norsk Designråd ha bransjefokus på maritim industri, reiseliv og mat- og treindustrien, i tillegg til fokus på internasjonalisering.

Finansieringen av Norsk Designråd

	(i 1 000 kr)		
	Regnskap 2006	Budsjett 2007	Budsjett 2008
Egeninntjening	3 520	4 101	5 100
Statstilskudd	25 000	25 000	25 000
Andre inntekter fra offentlige virksomheter	1 255	2 050	
Sum inntekter	29 775	31 151	30 100
Egeninntjening i pst.	11,8	13,2	16,9

Kap. 931 Miljøtiltak

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>			21 000
	Sum kap. 931			21 000

På statsbudsjettet for 2005 bevilget Stortinget 30 mill. kroner under kap. 931, post 70 til finansiering av kvikksølvrenseanlegg ved Fundia Armeringsstål AS i Mo i Rana, jf. St.prp. nr. 65 (2004–2005). Virksomheten er senere overtatt av Celsa Armeringsstål AS. Bedriften er nordens eneste produsent av armeringsprodukter og er Norges største gjenvinningsbedrift.

Støttebeløpet og kriteriene for støtten må godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan (ESA) før utbetaling. På grunn av omorganisering av selskapet og skifte av eier, ble beslutning om gjennomføring av investeringen ikke tatt før ved årsskiftet 2006/2007. Nærings- og handelsdepartementet mottok en fullstendig beskrivelse av kvikksølvrenseprosjektet med kostnadsoverslag i mai 2007. Departementet oversendte saken til notifikasjon i ESA i august 2007. Det kan ikke forventes at ESA

vil kunne ferdigbehandle saken tidnok til at tilskuddet kan utbetales i 2007.

Dette innebærer at bevilgningen på 30 mill. kroner vil bli inndratt pr. 31. desember 2007 i henhold til det statlige bevilgningsreglementet. Tilskuddet til renseanlegget må derfor gjenbevilges på statsbudsjettet for 2008. På grunnlag av prosjektbeskrivelsen fra selskapet, og en vurdering av EØS-avtalens støtteregelverk, er det aktuelle tilskuddsbeløpet foreløpig beregnet til om lag 20,6 mill. kroner. Innovasjon Norge vil bli ansvarlig for oppfølgingen av prosjektet og utbetalingen av tilskuddet.

På dette grunnlag foreslås bevilget 21 mill. kroner på statsbudsjettet 2008, som bidrag til finansiering av et kvikksølvrenseanlegg ved Celsa Armeringsstål AS i Mo i Rana.

Kap. 934 Internasjonaliseringstiltak

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	8 791	11 000	15 000
73	Støtte ved kapitalvareeksport	34 912	28 800	42 200
	Sum kap. 934	43 703	39 800	57 200

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres**Tilstandsbeskrivelse**

Nærings- og handelsdepartementet stiller årlig midler til disposisjon for næringslivsaktiviteter ved utenriksstasjonene, og til eventuell norsk deltakelse i verdensutstillinger. Målet er å bidra til å samordne og styrke den samlede og langsiktige offentlige innsatsen for å øke norsk eksport og fremme norske næringsinteresser i utlandet. Næringslivet har særlig behov for assistanse fra myndighetene i nye og viktige vekstmarkeder. Dette skal være et supplement til den ordinære virksomheten til virkemiddelapparatet, i markeder og innenfor sektorer der norsk næringslivs langsiktige muligheter er spesielt framtreddende. Det er

særlig behov for tiltak som kan bidra til å forsterke den langsiktige profilerings- og døråpningseffekten i forbindelse med gjennomføringen av politiske besøk og statsbesøk.

Resultatrapport 2006

I 2006 ble det avsatt 8 mill. kroner til nærings- og profileringsarbeid ved utenriksstasjonene. Midlene ble fordelt på 50 utenriksstasjoner. Hoveddelen av tilskuddet har gått til stasjonene i Europa, Nord-Amerika og Asia. Ved tildeling av midler ble det bl.a. lagt vekt på større prosjekter med en tydelig resultatmålsetting, prosjekter i vekstmarkeder og strategisk viktige markeder for norsk næringsliv, prosjekter som er relevante i en innovasjons- og

forskningsammenheng og prosjekter som er medfinansiert fra næringslivet og samordnet med andre deler av virkemiddelapparatet.

Til arbeidet med strategiske internasjonaliseringssprosjekter ble det avsatt om lag 5 mill. kroner i 2006. Tilskuddet ble benyttet til tiltak i samarbeid med næringslivet og virkemiddelapparatet i prioriterte markeder. Særlig fokus ble lagt på tiltak som kan bidra til å forsterke den langsiktige profilerings- og døråpningseffekten, bl.a. ved næringslivsarrangement i forbindelse med besøk fra Kina og til India, Sveits og Irland.

Prioriteringer 2008

Nærings- og handelsdepartementet vil også i 2008 stimulere til næringslivsrettede aktiviteter ved utenriksstasjonene gjennom støtte til konkrete samarbeidsprosjekter mellom stasjonene, virkemiddelapparatet og næringslivet. Departementet vil videre gjennomføre strategiske internasjonaliseringssprosjekter i samarbeid med virkemiddelapparatet, næringslivet og forsknings- og utdanningsinstitusjoner, med særlig fokus på vekstkraftige markeder og sektorer. Regjeringen har besluttet at Norge skal delta på verdensutstillingen EXPO 2010 i Shanghai. Norsk deltakelse på EXPO 2010, vil innebære at forberedelsene av deltakelsen må starte i 2008. Dette inkluderer arbeide med å opprette en organisasjon som effektivt kan forberede norsk deltakelse ved EXPO 2010, samt arbeide med å engasjere eksterne partnere til Norges EXPO-deltakelse.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 15 mill. kroner til dekning av utgifter til eksportfremmende tiltak ved utenriksstasjonene og strategiske internasjonaliseringssprosjekter i 2008. Dette er 4 mill. kroner høyere enn foregående år fordi ordningen også dekker Nærings- og handelsdepartementets utgifter i forbindelse med oppstart av organiseringen av norsk deltakelse på verdensutstillingen EXPO 2010 i Shanghai.

Post 73 Støtte ved kapitalvareeksport

Om ordningen

Ordningen med fastrentelån (CIRR-lån) til utenlandske kjøpere av norske kapitalvarer, den såkalte 108-ordningen, ble opprettet av Stortinget i 1978. Utgangspunktet for ordningen er OECDs «Arrangement on Officially Supported Export Credits and

Export Credit Guarantees». Avtalen regulerer konkurransen mellom OECD-landene, bl.a. når det gjelder rente- og avdragsvilkår for offentlig støttede lån ved kapitalvareeksport. Ordningen bidrar til at norske eksportører av kapitalvarer kan konkurrere på like vilkår som andre eksportører med nasjonale eksportkredittordninger. 108-ordningen har vært administrert av Eksportfinans ASA så lenge den har eksistert.

CIRR-lån er et fastrentelån med rente lik statsobligasjonsrenten i den aktuelle valuta pluss ett prosentpoeng. Rentesatsen bindes før en begynner å trekke på lånet, noe som innebærer at ordningen gir låntaker en gunstig renteopsjon. Lånet blir attraktivt dersom markedsrenta stiger før lånet kommer til utbetaling. Alle kontrakter som faller innenfor det fastsatte regelverket, kan få tilsagn om finansiering. Eksportfinans tar ikke kreditt-risiko, men krever at bankene eller Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) stiller garanti for lånene.

Eksportfinans blir kompensert for å forvalte ordningen gjennom en margin på utestående beholdning av lån. Bevilgningsbehovet over statsbudsjettet fremkommer når rentesatsene på utlånene ikke fullt ut dekker innlans- og administrasjonskostnadene ved ordningen. Bevilgningen vil dermed avhenge av rentebetingelser på nye og eksisterende utlån under ordningen, det samlede volumet av utestående kreditter i ulike valutaer, rentesatsene på innlånene og valutabevegelser. Staten bærer slik en risiko knyttet til ordningens økonomiske resultat.

På grunnlag av Stortingets årlige fullmaktsvedtak gis Eksportfinans ASA tilsagn om statlig dekning av framtidige underskudd knyttet til nye lånetilsagn i vedkommende år. Underskuddet blir dekket to år i ettertid slik at underskuddet i 2006 dekkes av bevilgning på statsbudsjettet for 2008. I tillegg dekkes rentegodtgjørelse til Eksportfinans for den mellomværende perioden fram til utbetalingstidspunktet.

Det er i 2007 høy aktivitet i norsk industri, særlig for bedrifter som har sine markeder på det maritime området og innen olje og gass. Eksportfinans forventer at søknadsmengden vil fortsette å øke, og at prosjektene det søkes om blir større. Det er forventet utbetaling av nye utlån på 10 mrd. kroner i 2007 gitt at rentenivået holder seg uendret. Dette er en økning på om lag 4,9 mrd. kroner sammenlignet med utbetalingene i 2006. Dersom renten stiger vil utbetalingene kunne bli enda større. Større utlånsvolum vil gi seg utslag i økt belastning på statsbudsjettet i 2009.

Resultatrapport 2006

Det ble i 2006 utbetalt nye lån på grunnlag av tidligere tilsagn om lån på 5 056 mill. kroner under 108-ordningen. Dette er en betydelig økning sammenlignet med utbetalingene de siste årene før 2006. Til sammenligning var utbetalingene i 2005 og 2004 på henholdsvis 259 og 758 mill. kroner. Det høye utlånsvolumet i 2006 kan forklares ut i fra to faktorer. Det ene er den positive trenden innenfor norsk kapitalvareeksport som gir seg utslag i økt etterspørsel etter eksportkreditter. Det er særlig innenfor skipsbygging og produksjon av skips- og offshoreutstyr at etterspørselen etter CIRR-lån er høy. Mange verft og rederier er oppmerksomme på fordelene som ligger i tilsagn om fastrente ved starten av byggeperioden og ønsker å benytte 108-ordningen. Norske leverandører av utstyr til olje- og gassindustrien har dessuten blitt mer internasjonale, og dette har også bidratt til flere søknader om CIRR-finansiering. Den andre faktoren som forklarer de høye utbetalingene i 2006 er at det de senere årene har vært en periode med stigende rentenivå, noe som gjør CIRR-lån mer attraktive. Mange prosjekter som har fått lånetilsagn med en gunstig fastrente ble ferdigstilt i 2006, og lånene kom dermed til utbetaling.

Av utbetalingene i 2006 utgjorde 4 mill. kroner bundne blandede kreditter, dvs. CIRR-lån som blir gitt i kombinasjon med bistand fra NORAD. Utbetalingene under bundne blandede kreditter gjelder tilsagn fra tidligere år, ettersom ordningen med denne typen kreditter nå er avviklet.

Ved utgangen av 2006 var samlet utestående utlånsmasse under 108-ordningen 7,97 mrd. kroner. Akkumulert utlån under ordningen var dermed nesten fordoblet siden utgangen av 2005 da den samlede utestående utlånsmassen var på 4 mrd. kroner.

For å informere om ordningen ble det gjennomført en rekke kundemøter, seminarer og kurs. Eksportfinans samarbeider med Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) og Innovasjon Norge for å nå ut til aktuelle bedrifter. I felleskap arrangerer institusjonene Eksportfinansieringsskolen som i 2006 ble avholdt i Bergen, Oslo, Ålesund, Drammen og Sandefjord. Eksportfinansieringsskolen er spesielt rettet mot små og mellomstore bedrifter som ønsker kunnskap om hvordan de kan benytte seg av de tre institusjonene i sin internasjonaliseringsspross.

For å ha en bedre regional dekning åpnet Eksportfinans i 2006 kontor i Ålesund. Dette kontoret dekker i hovedsak bedrifter i Møre og Romsdal, men også nabofylkene får oppfølging fra kontoret.

Sammen med og Nærings- og handelsdepartementet og GIEK deltar Eksportfinans i OECD-

gruppene som regulerer eksportkreditter og garantier. I 2006 fremforhandlet landene i gruppen nye og skjerpede retningslinjer mot korrupsjon i forbindelse med eksportkredittkontrakter. Retningslinjene ble vedtatt i OECD i mai 2006 og ble implementert i Eksportfinans fra 1. januar 2007.

Nærings- og handelsdepartementet iverksatte i 2006 en ekstern evaluering av 108-ordningen. Evalueringen ble gjennomført av Econ Analyse og ble slutført i mars 2007. Evalueringen har tatt for seg hvordan ordningen har fungert fram til i dag, herunder er det sett på Eksportfinans' forvaltning av ordningen og ordningens effekter for næringslivet. Videre har Econ gjort en komparativ studie av hvordan tilsvarende tilbud er organisert i fire andre land og vurdert om norske bedrifter får et konkurransedyktig tilbud av CIRR-lån. Det er også gjort en samfunnsøkonomisk vurdering av den offentlig støttede ordningen.

Hovedkonklusjonene i evalueringen er at norske eksportører ikke ville fått likeverdige konkurransevilkår uten ordningen. Econ konkluderer også med at kapitalvareeksporten og -produksjonen ville vært lavere uten ordningen. Evalueringen sier videre at markedet for eksportkreditter for små leveranser fungerer dårlig og at ordningen bidrar til å avhjelpe dette. Econ mener imidlertid at ordningen ikke framstår som et målrettet tiltak for å motvirke markedssvikt. Selskapene Econ har intervjuet er i all hovedsak fornøyd med Eksportfinans' service.

Evalueringsrapporten har vært på høring hos eksportindustrien, banknæringen og GIEK. Høringsinstansenes tilbakemelding er at 108-ordningen fortsatt bør bestå, og at måten den er organisert og forvaltet på ikke bør endres i vesentlig grad. Nærings- og handelsdepartementet vil følge opp evalueringen og se den i sammenheng med en evaluering av GIEK som ventes slutført i mars 2008.

Evalueringen var bakgrunnen for at avtalen med Eksportfinans om forvaltning av 108-ordningen ble reforhandlet våren 2007, noe som resulterte i betydelig lavere forvaltningsmarginer til Eksportfinans, spesielt for store lån.

OECD-regelverket for eksportfinansiering tillater gunstigere nedbetalingsvilkår for skip enn for øvrige kapitalvarer. Den teknologiske utviklingen innenfor olje- og gassnæringen har ført til at det har blitt vanskeligere å trekke grensen mellom hva som skal defineres som skip og hva som skal defineres utenfor. Regjeringen besluttet har besluttet at mobile offshoreenheter skal falle utenfor skipsdefinisjonen. Beslutningen er av betydning for å begrense utgiftene under 108-ordningen.

Årlige underskudd på avregningskontoen for 108-ordningen medregnet renter fram til dekningsstidspunktet

	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Underskudd avregningskonto	27	43,6	40,1	34,9	28,8	42,2

Med hensyn til nye tilsagn om finansiering av kontrakter under 108 ordningen i 2008 foreslår Nærings- og handelsdepartementet at Eksportfinans ASA gis tilsagn om statlig dekning av underskudd på avregningskontoen for 108-ordningen som følge av tilsagn om lån fram til 31. desember 2008, jf. Forslag til vedtak VI, 2 a.

Videre foreslås en tilsagnsfullmakt der Nærings- og handelsdepartementet må godkjenne Eksportfinans ASA sin innlånspraksis for ordningen, jf. Forslag til vedtak VI, 2. b.

Budsjettforslag 2008

Regnskapet for 108-ordningen viste et underskudd på 38,2 mill. kroner for 2006. Det foreslås en bevilgning på 42,2 mill. kroner i tilskudd til Eksportfinans ASA for 2008. Bevilgningsforslaget dekker underskuddet for 2006 med et tillegg på 4 mill. kroner i rentegodtgjørelse.

Kap. 937 Svalbard Reiseliv AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
71	Tilskudd	2 000	2 000	2 000
	Sum kap. 937	2 000	2 000	2 000

Post 71 Tilskudd til Svalbard Reiseliv AS

Tilskuddet gis til Svalbard Reiseliv AS, som er eid av Svalbard Reiselivsråd. Svalbard Reiselivsråd er en sammenslutning av aktører med interesser knyttet til reiselivet på Svalbard. Ved utgangen av 2006 var 52 bedrifter medlemmer av rådet. Virksomheten er finansiert gjennom medlemsavgifter, salg av tjenester til Svalbard Reiselivsråd, deltakelse i prosjekter og gjennom tilskudd over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Målet med tilskuddet er å bidra til økt verdiskaping og bedre lønnsomhet for et miljøtilpasset reiseliv, ved å informere, profilere og markedsføre Svalbard som reisemål. Svalbard Reiseliv AS skal ivareta Svalbards vertskaps- og informasjonsforpliktelser gjennom:

- drift av helårig turistinformasjon
- basismarkedsføring av Svalbard
- statistikkarbeid

Svalbard Reiseliv AS skal bidra til å utvikle et reiseliv i tråd med regjeringens og reiselivsnæringens overordnede mål om bærekraftig og miljøtilpasset turisme på Svalbard. Kompetanseoppbygging, kvalitetssikring og fremme av samarbeid står sentralt for selskapet. Selskapet skal bidra til en kontrollert utvikling av reiselivsnæringene på Svalbard. Reise-

livsnæringene på Svalbard deltar i samarbeidsprosjekter med andre arktiske land og regioner når det gjelder utvikling av et miljøtilpasset reiseliv. Kriterier for måloppnåelse for tilskuddet til Svalbard Reiseliv AS er knyttet til selskapets drift på ovennevnte områder og miljøtilpasset utvikling av reiselivsnæringen på Svalbard.

Resultatrapport 2006

Om lag 33 300 gjester ankom Svalbard i 2006, hvorav om lag 23 300 var turister. Dette er en økning på 13,8 pst. fra året før. Det var en nedgang i yrkesreisende i forhold til registreringene for 2005, men fortsatt har segmentet en mye høyere andel enn det som tidligere har vært normalt. Det ble registrert 83 000 gjestedøgn ved overnattingsbedrifter i Longyearbyen, en økning på 8,5 pst. sammenlignet med året før. Belegget ved overnattingsbedriftene steg fra 38,8 pst. i 2005 til 43,8 pst. i 2006. Siste tilgjengelige statistikk viser at reiselivet i 2004 genererte 182 årsverk, i tillegg til 92 årsverk i avledet virksomhet.

Guide- og turlederopplæringen er et viktig ledd i satsingen på å øke fokuset på miljø og sikkerhet. I 2006 var det ikke et tilstrekkelig antall deltakere påmeldt til kursene, og både sommerens og vinte-

rens kursrekke ble innstilt. Kursene er igangsatt igjen i 2007.

Departementet er fornøyd med måloppnåelsen. Svalbard Reiseliv har over en rekke år bidratt til å fremme lønnsomme reiselivsnæringer på Svalbard. Selskapets arbeid er et viktig bidrag for å nå

regjeringens mål om bærekraftig og miljøtilpasset turisme på Svalbard

Budsjettforslag 2008

Det foreslås en bevilgning på 2 mill. kroner til Svalbard Reiseliv AS.

Kap. 938 Omstillingstiltak

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
71	Omstillingstilskudd til Sør-Varanger, <i>kan overføres</i>	20 000	1 000	1 000
72	Næringsfond for Skien	25 000		
	Sum kap. 938	45 000	1 000	1 000

Vedrørende 2007:

Ved St. vedt. 15. juni 2007 ble det bevilget 5 mill. kroner som tilskudd til næringsutviklende tiltak for Skjånes i Gamvik kommune under kap. 938, ny post 60, jf. St. prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Post 71 Omstillingstilskudd til Sør-Varanger, kan overføres

Bakgrunn og målsettinger for tilskuddet

I 2001 ble det fastsatt en tilsagnsramme for tilskudd til omstillingstiltak i Sør-Varanger kommune på 120 mill. kroner. Bakgrunnen for det statlige omstillingstilskuddet var at en vesentlig del av inntektene ved salget av AS Sydvaranger skulle føres tilbake til lokalsamfunnet. Omstillingsbevilgningen skal bidra til å sikre mangfold i næringsvirksomheten og styrke næringsgrunnlaget i kommunen. I perioden 2001–2007 er det bevilget til sammen 111,5 mill. kroner i omstillingstilskudd. Av dette var 107 mill. kroner utbetalt pr. 1. september 2007.

Tilskuddsmidlene er i samråd med kommunen fordelt på følgende seks hovedgrupper av tiltak (programområder):

- havneutbygging
- Kirkenes kompetansesenter
- Møtested Barentsregionen
- reiseliv/trivsel (nytt badeanlegg)
- veiforbindelser
- kommunalt næringsfond

Resultatrapport 2006 og 2007

I tillegg til bevilgningen på 10,5 mill. kroner, sto det i 2006 til disposisjon 13 mill. kroner i overførte

midler av tidligere års bevilgninger. Av disse midlene ble 20 mill. kroner utbetalt til bygging av nytt badeanlegg og til veiforbindelser. De resterende midlene vil bli utbetalt til badeanlegget når det er ferdigstilt. Når det gjelder veiforbindelser, er det benyttet midler til utredning av mellomriksvei til Finland og ny innfartsvei til Kirkenes. Det gjenstår prosjektarbeid knyttet til veiforbindelser og utvikling av Saviomuseet.

Budsjettforslag 2008

Samlet er det hittil bevilget 111,5 mill. kroner i omstillingstilskudd til Sør-Varanger. Omstillingsarbeidet er tidkrevende, og kommunen har anslått at det vil være tilstrekkelig med en bevilgning på 1 mill. kroner i 2008. Det foreslås på dette grunnlag å bevilge 1 mill. kroner av den gjenstående delen av tilsagnsrammen på statsbudsjettet for 2008. De resterende midlene vil bli bevilget senere år i forhold til framdriften i prosjektene.

Post 72 Næringsfond for Skien

Bakgrunn og målsetting for tilskuddet

På bakgrunn av forslag i St.prp. nr. 66 (2005–2006) ble det bevilget 25 mill. kroner til et næringsfond i Skien på statsbudsjettet for 2006, jf. Innst. S. nr. 205 (2005–2006). Bakgrunnen for bevilgningen var nedleggningen av Norske Skogsindustrier ASA sin papirproduksjon ved Union i Skien. Næringsfondet skal legge til rette for ny næringsvirksomhet og nye arbeidsplasser i Skien. Midlene i fondet kan nyttes til:

- kommunalt nærings- og tiltaksarbeid og kunnskapsrettet infrastruktur, eksempelvis etablereroppplæring, samarbeid skole/næringsliv og

ulike utredninger/analyser knyttet til næringsutvikling

- fysisk infrastruktur for næringsutvikling
- bedriftsutvikling, eksempelvis etablererstipend, opplæring, produktutvikling og innovasjon
- investeringer, eksempelvis utstyr ved oppstart og utvidelse av små og mellomstore bedrifter

I tråd med forutsetningene for bevilgningen opprettet også Norske Skogsindustrier ASA et fond for Skien i 2006. Dette fondet er på 30 mill. kroner.

Resultatrapport 2006

Bevilgningen ble i sin helhet utbetalt til Skien kommune i september 2006. Kommunen besluttet at den statlige tilskuddsbevilgningen skal overføres til et eget fond-«Skiensfondet»-i kommunens regnskap. Fondet forvaltes administrativt av næringsavdelingen i Skien kommune. Hovedutvalget for arbeid, næring og miljø skal utgjøre styre og ha forvalteransvar for fondet. Det er ikke foretatt utbetalinger fra fondet i 2006.

Kap. 3939 Støtte til skipsbygging

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
52	Tilbakeføring fra fond for en begrenset ordning for støtte ved skipskontrakter	90 000		14 000
	Sum kap. 3939	90 000		14 000

Post 52 Tilbakeføring fra fond for en begrenset ordning for støtte ved skipskontrakter

Den midlertidige verftsstøtteordningen ble innført i mars 2003 etter mønster fra EU og skulle i utgangspunktet vare til 31. mars 2004, men ble forlenget til 31. mars 2005. Norge innførte ordningen for å sikre like konkurransevilkår mellom skipsbyggingsindustrien i Norge og EU. Fordi

levering av fartøyer kan skje opptil tre år etter kontraktstidspunktet, vil ordningen først være endelig avsluttet 31. mars 2008.

Det ble bevilget 300 mill. kroner til ordningen. Enkelte kontrakter som ble inngått mens ordningen var operativ, ble senere kansellert. 90 mill. kroner av bevilgningen ble derfor tilbakeført til statskassen i 2006. Fordi flere kontrakter nå er kansellert, foreslås det at 14 mill. kroner av bevilgningen tilbakeføres til statskassen i 2008.

Kap. 2421 Innovasjon Norge

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
50	Innovasjon – prosjekter, fond	129 500	103 000	131 000
51	Tapsfond, såkornkapitalfond	10 000	10 000	10 000
70	Bedriftsutvikling og administrasjon	375 300	396 800	412 000
71	Nettverk, profilering og reiseliv – programmer, kan overføres	277 618	334 300	355 000
72	Forsknings- og utviklingskontrakter, kan overføres	105 403	245 000	250 000
74	Tilskudd til dekning av tap på eldre lån	4 162	100	
78	Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond	544	3 500	3 600
79	Maritim utvikling, kan overføres		25 000	25 000
90	Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, overslagsbevilgning	45 145 000	33 200 000	34 900 000
	Sum kap. 2421	46 047 527	34 317 700	36 086 600

Vedrørende 2008:

Satsingen på næringsutvikling, innovasjon og internasjonalisering gjennom Innovasjon Norge styrkes ytterligere i 2008 for å styrke verdiskapingen i norsk næringsliv. Gjennom den økte satsingen får Innovasjon Norge mulighet til å opprettholde og videreutvikle programmer og virkemidler som Innovasjon Norge har etablert for næringslivet. Ressursene som tildeles Innovasjon Norge er viktige for å fremme innovasjon og nyskaping i hele landet, spesielt innen næringsområder hvor Norge har kompetanse eller særlige fortrinn. En styrket satsing på Innovasjon Norge over Nærings- og handelsdepartementets budsjett oppfyller regjeringens løfte om et styrket offentlig virkemiddelapparat.

- Satsingen på Innovasjon – prosjekter, fond økes med 28 mill. kroner i 2008. Av dette settes det av 25 mill. kroner til miljøprosjekter i de maritime næringene og utvikling av nærskipfartsflåten. Ordningen med landsdekkende risikolån under posten videreutvikles til en ny ordning for innovasjonslån, hvor lånerammen heves fra 100 mill. kroner til 300 mill. kroner.
- Reiselivssatsingen styrkes ytterligere. Bevilgningen til reiseliv øker med 15 mill. kroner fra 2007 til 2008, hvorav 5 mill. kroner settes av til oppfølging av nordområdestrategien, gjennom reiseliv i nord.
- Den sterke satsingen på forsknings- og utviklingskontrakter videreføres i 2008, med hele 250 mill. kroner.
- Det foreslås å etablere et nytt statlig investeringsfond med egenkapital på 2,2 mrd. kroner, og at dette organiseres som et datterselskap under Innovasjon Norge. Formålet med det nye investeringsfondet er å bidra til å kommersialisere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer, ved å tilby langsiktig og risikovillig kapital. Det nye investeringsfondet skal prioritere de fem satsingsområdene miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, i tråd med Soria Moria-erklæringen, og ha et spesielt fokus på klima- og miljøprosjekter. Investeringsfondet vil være et godt supplement til Innovasjon Norges øvrige finansielle virkemidler. Det vises til nærmere omtale av forslaget under kap. 921.

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Formålet med Innovasjon Norges virksomhet er å fremme næringsutvikling i hele landet, og utløse ulike regioners næringsmessige muligheter.

Staten, ved Nærings- og handelsdepartementet, er eier av Innovasjon Norge. Selskapet er organisert som et særlovselskap, hvor selskapets styre har et selvstendig ansvar for virksomheten og resultatene som oppnås. I tillegg til hovedkontoret, som er lokalisert i Oslo, hadde Innovasjon Norge pr. 31. desember 2006 16 distriktskontorer og 37 utekontorer. På samme tidspunkt var det utført 724 årsverk i selskapet, fordelt med 301 på distriktskontorene, 183 på utekontorene og 240 på hovedkontoret.

I 2006 utgjorde Innovasjon Norges bevilgninger til sammen 4,6 mrd. kroner i tilskudd og lån. Midler til Innovasjon Norges virkemidler bevilges over budsjettene til:

- Nærings- og handelsdepartementet
- Kommunal- og regionaldepartementet (kap. 552, post 72)
- Fiskeri- og kystdepartementet (kap. 1050, post 76 og kap. 2415, post 75)
- Landbruks- og matdepartementet (kap. 1149, post 50 og 71, kap. 1150, post 50 og kap. 1151, post 51)
- Fylkeskommunene (over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett, kap. 551, post 60 og 61)

Innovasjon Norge forvalter virkemidler innenfor finansiering, kompetanse, profilering, nettverk og rådgiving. Selskapet kombinerer de ulike virkemidlene ut fra kundenes behov, og har frihet til å utforme og prioritere virkemidlene innenfor gitte budsjetttrammer, rammen av EØS-regelverket og de føringene som er lagt for selskapets virksomhet gjennom Lov om Innovasjon Norge og de årlige budsjettproposisjonene.

Hovedmål og delmål for Innovasjon Norge

Hovedmålet for Innovasjon Norge er å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsom næringsutvikling i hele landet, og utløse ulike regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering.

I tilknytning til hovedmålet er det gitt noen generelle hensyn og føringer for selskapets virksomhet. Innovasjon Norge skal:

- være en kunde- og markedsorientert organisasjon
- korrigere for svikt i de private finansieringsmarkedene og i samhandlingen i næringslivet og mellom næringslivet, kunnskapsmiljøene og offentlige organisasjoner
- være en kompetent pådriver og bidragsyter regionalt og nasjonalt i utformingen av en helhetlig politikk som ser innovasjon, internasjonalisering og regional utvikling i sammenheng

Fra hovedmålet er det fastsatt delmål om at Innovasjon Norge skal:

- bidra til økt innovasjon i næringslivet i hele landet
- bidra til økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet
- styrke profileringen av Norge og norsk næringsliv internasjonalt
- bidra til næringsutvikling, basert på regionale forutsetninger

I tillegg er det definert to fokusområder for innsatsen. Disse er internasjonalisering og prosjekter i idé-, utviklings- og kommersialiseringsfasen. De primære målgruppene er entreprenører, unge bedrifter og små- og mellomstore bedrifter med vekstpotensial. Selskapet skal arbeide for å fremme kvinners deltakelse i næringslivet, både som entreprenører og ledere, gjennom særskilte satsinger og som en integrert del av virksomheten.

Resultatrapport 2006

For å nå målene har Innovasjon Norge et bredt sett av virkemidler, fra utvikling av en idé til at bedrifter lykkes i internasjonale markeder. Overfor samme mottaker kan Innovasjon Norge i enkelte tilfeller benytte flere virkemidler. Resultatrapporten for 2006 tar derfor utgangspunkt i å belyse måloppnåelsen for hele Innovasjon Norges virksomhet.

Resultatene for delmålene og de generelle føringene for Innovasjon Norge belyses ved kundeffektundersøkelser og evalueringer. Hvert år gjennomfører Innovasjon Norge to undersøkelser for å måle effekten av virksomheten: en førundersøkelse for å avklare mottakernes forventninger til prosjektene, og en etterundersøkelse for å vurdere resultatene i etterkant. Rapporteringen det nå tas utgangspunkt i, er førundersøkelsen fra 2005 og etterundersøkelsen fra 2002. For delmål som ikke er omfattet av før- og etterundersøkelsen, rapporteres det på aktiviteter gjennomført i 2006.

Delmål 1 Innovasjon Norge skal bidra til økt innovasjon i næringslivet i hele landet

Den generelle konjunktursituasjonen, men også Innovasjon Norges breddetiltak for entreprenørskap, har ført til at det etableres flere virksomheter i Norge enn noen gang. I 2006 var det en netto økning i antallet bedrifter i Norge. Etterundersøkelsen viser at 63 pst. av bedriftene som har mottatt bistand fra Innovasjon Norge, svarer at prosjektet i stor grad har ført til økt innovasjon. Henholdsvis 67 og 68 pst. mener at prosjektet i stor

grad har bidratt til større lønnsomhet og kompetanseutvikling i bedriften, mens 56 pst. mener prosjektet har ført til økt samarbeid med andre. Det siste er en nedgang på 8 pst. fra 2005. I etterundersøkelsen oppgir 61 pst. av bedriftene at prosjektet Innovasjon Norge har ytt bistand til har hatt betydning for bedriftens overlevelse, mens hele 78 pst. av prosjektene ikke ville blitt gjennomført, ville blitt utsatt i tid eller gjennomført i mindre skala uten bistand fra Innovasjon Norge. Denne andelen har vært relativt stabil siden 2002. I perioden 2002 til 2006 har Innovasjon Norge bidratt til å skape eller sikre minst 5 400 arbeidsplasser hos de bedriftene som fikk bistand i 2002. Det er også noe økning i sysselsettingseffekt hos bedrifter som fikk bistand i 2002, sammenlignet med året før.

Delmål 2 Innovasjon Norge skal bidra til økt internasjonalisering i næringslivet i hele landet

Innovasjon Norge jobber både med å øke kunnskapen i næringslivet knyttet til internasjonalisering og å bidra til at næringslivet utnytter internasjonale markedsmuligheter. Tiltak for å øke kunnskapen omfatter bl.a. å behandle henvendelser om internasjonalisering. I 2006 behandlet Innovasjon Norges uteapparat og hovedkontor 24 600 generelle henvendelser om internasjonalisering. Dette er en økning på over 10 pst. fra 2005. Det ble også gjennomført en rekke kurs og kompetansetiltak i regi av Norges Eksportskole. Bedriftene tilbys her bl.a. kompetanseutvikling innen praktisk eksportarbeid, internasjonal markedsføring og internasjonalisering.

For å bidra til bedriftenes utnyttelse av internasjonale markedsmuligheter, er Innovasjon Norges programaktivitet sentral. Innovasjon Norge har flere programmer hvor utekontorene tilbyr markedsrådgiving, nettverksbygging og tiltak som styrker samarbeidet mellom bedrifter og bransjer. Andre ordninger som er spesielt innrettet mot internasjonalisering er f.eks. FoU-kontrakter, egenkapital gjennom investeringsfond og ulike gjenkjøpsavtaler.

Resultatene fra før- og etterundersøkelsene kan tyde på at norske bedrifter har et større internasjonalt fokus nå enn tidligere. Kundeffektundersøkelsen som ble gjennomført i 2006 viser at norske bedrifter som mottok tjenester fra Innovasjon Norge i 2002 har hatt en omsetningsvekst som følge av deltakelse i Innovasjon Norges prosjekter. Undersøkelsen viser at 28 pst. av bedriftene har økt omsetning i utlandet. Dette er en økning fra 18 pst. året før.

Delmål 3 Innovasjon Norge skal styrke profileringen av Norge og norsk næringsliv internasjonalt

En viktig del av profileringsarbeidet er å legge til rette for norske bedrifters deltakelse i næringslivs-delegasjoner i forbindelse med statsbesøk. Gjennom deltakelse i disse delegasjonene får norske bedrifter anledning til å etablere kontakter som det ellers ville tatt lang tid å oppnå. Dette skjer gjennom fagseminarer, rundebordskonferanser, og nettverksbygging mellom bedrifter. I 2006 deltok i underkant av 200 bedrifter i statsbesøkene til Sveits og Irland og det offisielle besøket til India. Av disse var næringslivsdelegasjonen til India med over 130 deltakere, fra over 90 bedrifter, en av de største noensinne. Innovasjon Norge evaluerer hver delegasjonsreise, og tilbakemeldingene viser stor tilfredshet blant deltakerne. Et annet profileringstiltak er tilbud om bistand ved deltakelse på internasjonale fagmesser. I 2006 deltok om lag 400 bedrifter på over 30 fagmesser i ulike land. Arrangementene har vært konsentrert om sektorene olje/gass, sjømat, IKT og energi. Innovasjon Norge rapporterer at det har vært stor interesse for tjenestetilbud innen olje/gass og sjømat, f.eks. i markeder knyttet til India og Vietnam.

Reiseliv er et satsingsområde for regjeringen, og det er et mål at Norge skal ta en større andel av den internasjonale veksten innen reiseliv ved å være et av de foretrukne reisemålene for den kvalitetsbevisste reisende. Innovasjon Norge implementerte i 2006 en helhetlig reiselivsstrategi for perioden fram til 2010. Denne strategien er godt integrert med strategi for Norge som merkevare og det er tatt hensyn til forslag lagt fram av Omdømmeutvalget. Sentrale tiltak i reiselivsstrategien er en forbedret versjon av reiselivsportalen visitnorway.com, markedsprosjekter for å øke andelen utenlandske operatører som selger Norge, og pressearbeid for å øke omtalen av Norge som reisemål. Antall oppslag på den nye portalen økte med hele 25 pst. fra 2005 til 2006. Det kan tyde på økende interesse for Norge som reisemål. I tillegg målte Innovasjon Norge 5 125 avisartikler, 263 tv-innslag og 78 radioinnslag internasjonalt om Norge som reisemål som følge av et målrettet arbeid mot utenlandske medier. Presseoppslagene er av stor betydning i arbeidet med å gjøre Norge kjent som reisemål. Prioriterte land for profileringarbeidet i 2006, var foruten tradisjonelle land som Tyskland og USA, Russland, Kina, Polen og India.

Regjeringens økte satsing på reiseliv har blitt tatt godt i mot i næringslivet. F.eks. viser fjorårets resultat en økende investeringsvilje og –evne i rei-

selivsnæringen og større interesse for Norge som reisemål. En stor del av prosjektene som har fått lån og tilskudd fra Innovasjon Norge, er rettet mot nyetablering eller revitalisering av overnattingskapasitet i distriktene.

Delmål 4 Innovasjon Norge skal bidra til næringsutvikling basert på regionale forutsetninger

Innovasjon Norge samarbeider tett med fylkeskommunene og fylkesmennene og er pådriver i en rekke fellesprosjekter, nettverk og møteplasser. Resultatene for 2006 viser at regionalt samspill både kvalitativt og omfangsmessig er opprettholdt på samme nivå eller styrket i 2006 i forhold til 2005.

Innovasjon Norge skal bidra til at arbeidet i omstillingsområdene drives profesjonelt og målrettet. Regional omstilling er en ekstraordinær innsats over flere år i områder med en sårbar næringsstruktur eller svikt i næringsgrunnet. For hvert område utarbeides det en handlingsplan med klare mål og strategier, og i 2006 ble det gjennomført en vurdering av status i forhold til disse handlingsplanene. Den viser at kommunene gjennomgående driver omstillingen på en god måte og at arbeidet har effekt. Innovasjon Norge hadde i 2006 ansvaret for oppfølging og kvalitetsikring av 24 kommuner/regioner på vegne av fylkeskommunene.

Generelt

Innovasjon Norge skal være en kunde- og markedsorientert organisasjon: Førundersøkelsen viser at 69 pst. av bedriftene mener at Innovasjon Norges tjenester i stor grad er godt tilpasset deres behov og 89 pst. sier det er svært sannsynlig at de vil benytte Innovasjon Norge også i fremtiden. Samme undersøkelse viser at andelen som synes Innovasjon Norges veiledning i stor grad var viktig, varierer mye med fagområde. Viktigst anses markedsprosjekt og nærings- /bransjespørsmål å være med 15 pst., mens teknologi er lavest, med åtte pst. Etterundersøkelsen viser at 33 pst. av bedriftene ble fulgt opp av Innovasjon Norge etter tilsagnet. Av disse svarer 62 pst. at de i stor grad er fornøyd med oppfølgingen.

Innovasjon Norges virksomhet skal korrigere for svikt i de private finansieringsmarkedene og i samhandlingen i næringslivet og mellom næringslivet, kunnskapsmiljøene og offentlige organisasjoner: Førundersøkelsen viser at i gjennomsnitt 47 pst. av bedriftene mener at bistanden fra Innovasjon Norge var utløsende for at prosjektet ble iverksatt, mens i gjennomsnitt 41 pst. mener at Innovasjon Norges finansieringsdeltakelse i stor grad er utlø-

sende for annen finansiering. Fra samme undersøkelse er det 37 pst. som mener at Innovasjon Norge er en pådriver i stor grad når det gjelder å koble bedriften til finansierings- og kompetanseklider og nettverk.

Innovasjon Norge skal være en kompetent pådriver og bidragsyter regionalt og nasjonalt i utformingen av en helhetlig politikk som ser innovasjon, internasjonalisering og regional utvikling i sammenheng: Som en del av samarbeidsavtalen med Forskningsrådet og SIVA, startet Innovasjon Norge høsten 2006 arbeidet med å etablere en felles kunnskapspolitisk portal. FORINN «Om kunnskapsgrunnlaget for forsknings- og innovasjonspolitikken» ble lansert våren 2007. Etter initiativ fra de ulike oppdragsgiverne til Innovasjon Norge, ble det høsten 2006 lagt fram en rapport om Innovasjon Norge som kunnskapsbygger. Rapporten viser at respondentene oppfatter Innovasjon Norges kunnskapsleveranse som både objektiv/politisk uavhengig, faglig troverdig og treffsikker. Gjennomgående var respondentene fra sentralt hold mer positive til Innovasjon Norge som kunnskapsbygger enn de regionale respondentene.

Målgrupper

Av de samlede midlene for låne-, garanti- og tilskuddsordningene i 2006, gikk 11 pst. til etablere, 7 pst. til unge bedrifter og 25 pst. til små- og mellomstore bedrifter med vekstpotensial. Bedrifter med under 20 ansatte mottok 80 pst. av midlene og bedrifter med inntil 100 ansatte 91 pst. av midlene. I 2006 gikk 24 pst. av de samlede midlene for låne-, garanti- og tilskuddsordningene til prosjekter rettet mot kvinner, mot 19 pst. i 2005. Resultater av Innovasjon Norges kvinnesatsing er nærmere omtalt i Del III i proposisjonen.

Samarbeidsavtaler

Regjeringen legger vekt på at hele virkemiddelapparatets arbeid ses i sammenheng, slik at det samlede tilbudet til målgruppene blir helhetlig og slagkraftig. Innovasjon Norge har inngått samarbeidsavtale med en rekke aktører for å forenkle mottakernes tilgang til, og nytten av, det offentlige tilbudet for næringsutvikling.

Samarbeidsavtalen med SIVA og Norges forskningsråd danner grunnlaget for et mer omfattende samarbeid og en felles kundekontakt gjennom Innovasjon Norges kontorer. Norges forskningsråd er representert ved åtte av kontorene i Norge og medfinansierer stillinger ved fire av Innovasjon Norges kontorer i utlandet. Den felles kundeportalen www.innovasjonstjenester.no, ble lansert høs-

ten 2006, og forenkler tilgjengeligheten til de tre organisasjonenes tjenester på nett via en felles elektronisk inngangsdør. Organisasjonene har startet en prosess for å avklare ambisjon, innretning o.l. for den videre utviklingen av samarbeidet bl.a. med sikte på en ny samarbeidsavtale, som vil bli inngått i slutten av 2007.

Innovasjon Norge har i tillegg samarbeidsavtaler med fylkeskommunene og Fylkesmannens landbruksavdelinger og med flere andre organisasjoner som f.eks. Norsk Designråd, Enova og INTSOK- the Norwegian Oil and Gas Partners.

Det er av stor betydning at Innovasjon Norge har et tett samarbeid med utenriks tjenesten, for å fremme norske næringsinteresser i utlandet. I mars 2007 ble det inngått en ny revidert samarbeidsavtale. Bakgrunnen for den reviderte avtalen er at integreringen av Innovasjon Norges medarbeidere i utenriks tjenesten ikke lar seg gjennomføre som forutsatt i samarbeidsavtalen av 2003. Innovasjon Norges aktiviteter i enkelte europeiske land, særlig reiselivsvirksomheten, vurderes å ha et omfang som medfører merverdiavgiftsregistrering for selskapet. Det er ikke forenlig med Norges traktatforpliktelser. I den reviderte avtalen legges det opp til å videreføre det faglige samarbeidet fra 2003-avtalen på grunnlag av en delt institusjonell løsning, hvor hver av partene har arbeidsgiver- og budsjettansvar for egne medarbeidere og egen virksomhet.

Post 50 Innovasjon – prosjekter, fond

Gjennom bevilgningen til Innovasjon – prosjekter, fond skal Innovasjon Norge tilby finansiering til bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme utviklingsprosjekter i hele landet. Midlene over post 50 kan benyttes til tilskudd og avsetninger til tapsfond for landsdekkende risikolån og garantier innenfor gitte rammer. Av bevilgningen over post 50 i 2006, gikk 69 pst. til innovative prosjekter, mot 45 pst. i 2005. Nær 90 pst. av tilsagnene gikk til bedrifter med mindre enn 20 ansatte og nær 100 pst. til bedrifter med inntil 100 ansatte. Til de tre prioriterte målgruppene gikk 50 pst. av bevilgningen til små og mellomstore bedrifter med vekstambisjoner og i overkant av 10 pst. til etablere og unge bedrifter. Over 70 pst. av bevilgningene gikk til de tre målgruppene samlet, mot 48 pst. i 2005. 16 pst. av midlene gikk til kvinnerettede prosjekter og 63 pst. til internasjonalisering.

Av bevilgning på 129,5 mill. kroner ble det gitt 98 mill. kroner i tilskudd. De resterende 31,5 mill. kroner ble benyttet til tapsavsetninger for risikolån og garantier. Det var for 2006 fastsatt et øvre tak for Innovasjon Norges tilsagn om landsdekkende risikolån på 100 mill. kroner, som i 2006 ble utnyttet fullt ut.

Post 70 Bedriftsutvikling og administrasjon

Innovasjon Norges operative virksomhet finansieres ved tilskudd over kapittel 2421 post 70, betaling fra kunder/brukere, marginer på utlånsvirksomhet og av tilskuddsmidler hvor dette er hjemlet. De samlede driftskostnader utgjorde 629 mill. kroner i 2006, hvorav 369 mill. kroner ble dekket ved tilskudd over post 70.

Innovasjon Norges 16 distriktskontorer arbeider i hovedsak med kunder og prosjekter som har utgangspunkt i egen region og oppgaver knyttet til realisering av fylkesvis utviklingsplaner og strategier. Parallelt med dette er det også en økende tendens til at distriktskontorene samarbeider om prosjekter og satsinger på tvers av fylkes-/regionsgrenser og at det skjer en spesialisering og arbeidsdeling innenfor større geografiske områder enn det enkelte kontors primærområde. Dette er bl.a. tilfelle innenfor nettverksbaserte innovasjonsprosjekter, internasjonaliseringsprosjekter, design-satsingen og ulike bransje-/sektoraktiviteter.

Virksomheten ved kontorene i utlandet er rettet mot rådgivning og formidling av informasjon og kunnskap om internasjonale markedsmuligheter til små, nyetablerte, kunnskapsintensive og høyteknologiske bedrifter med stort eksportpotensial. Innsatsen skal også rettes mot teknologi- og kunnskapsoverføring mellom utlandet og norsk næringsliv og tiltak som skal bidra til å etablere nettverk mellom norske og internasjonale bedrifter og FoU-miljøer.

Tilskuddet til bedriftsutvikling og administrasjon var i 2006 fordelt mellom hoved-, distrikts- og utekontorene med henholdsvis 130, 138 og 101 mill. kroner. Midlene ble benyttet til følgende aktiviteter:

- generell eksportservice
- tjenesteutvikling (reiseliv m.fl.)
- utredning: markedsvurderings- og nettverksprosjekter i utlandet
- utviklings- og nettverksaktiviteter (distriktskontorene): koordinering av satsinger m.v.
- øvrig kundekontakt: rådgivingstjenester ved utekontorer og distriktskontorer
- delegasjoner: infrastruktur, rådgiving, kartlegging og utvikling av muligheter for næringslivet i utlandet
- andre offentlige finansierte aktiviteter: bl.a. messer, Skattefunn, Miljøfond og Sårkornfond
- øvrig tilskuddsforvaltning: administrasjon av tilskuddsordningene
- tverrgående team: koordinering av Innovasjon Norges satsingsområder (marin sektor, maritim sektor, energi, miljø og reiseliv)
- SMB-I-ordningen: nettverksbygging og tiltak som styrker samarbeidet mellom bedrifter og

bransjer for å utnytte internasjonale markedsmuligheter

- premiss og kunnskapsoverføring (distriktskontorer og hovedkontoret): analyser, utredninger, rapportering, strategi- og budsjettinnspill m.v.

Innovasjon Norges øvrige virksomhet ble dekket på følgende måter:

- administrasjon av låne- og garantiordninger dekkes av rentemargin/garantipremie. Dette inkluderer lavrisikoorordningen, distriktsrettede og landsdekkende risikolån og garantier
- administrative kostnader tilknyttet programvirksomhet finansiert av Nærings- og handelsdepartementet dekkes under post 71
- administrasjon av FoU-kontrakter og tilskudd til maritim utvikling dekkes av bevilgningene under henholdsvis post 72 og 79
- administrasjon av fondsordninger for Nordvest-Russland og Øst-Europa dekkes av avkastning på fondskapitalen
- administrasjon av rådgivingstjenester ved hjemme- og utekontorer dekkes delvis gjennom brukerbetaling
- administrasjon av ordninger under Landbrukets Utviklingsfond dekkes gjennom særskilt bevilgning fra Landbruks- og matdepartementet
- administrasjon av enkelte oppdrag fra fylkeskommunene, som f.eks. omstillingstiltak, dekkes særskilt av oppdragsgiver

Post 71 Nettverk, profilering og reiseliv – programmer, kan overføres

Programvirksomheten til Innovasjon Norge med tilhørende administrasjon finansieres ved tilskudd over post 71. I tillegg bevilges det midler fra Kommunal- og regionaldepartementet (kap. 552, post 72), fylkene (over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett kap. 551, post 60 og 61) og midler fra landbrukssiden. Enkelte program delfinansieres av Norges forskningsråd og SIVA. I tillegg bidrar kundene gjennom egenbetaling. Posten omfattet i 2006 områdene internasjonalisering, profilering og innovasjon.

Internasjonalisering

Programmet Internasjonalisering av Nyetablerte Teknologibedrifter (INT) skal bidra til at unge teknologi- og kunnskapsbedrifter med internasjonalt potensial oppnår lønnsom vekst i internasjonale markeder. Tjenesten består av rådgiving ved Innovasjon Norges utenlandskontorer hvor kunden betaler om lag halvparten av kostnadene. I 2006

ble det inngått avtale om 101 nye INT-oppdrag, og benyttet 16,9 mill. kroner til programmet.

SMB-I-ordningen finansieres over post 70, men er nært beslektet med INT-programmet. Ordningen skal bidra til at etablerte små og mellomstore bedrifter utnytter sitt vekstpotensial. SMB-I fokuserer på nettverksbygging og tiltak som styrker samarbeidet mellom bedrifter og bransjer for å utnytte internasjonale markedsmuligheter. Programmet tilbyr 50 pst. støtte på tjenester utført av Innovasjon Norges utenlandskontorer. Under SMB-I-ordningen ble det i 2006 igangsatt 101 prosjekter, med et støtteelement på til sammen 6 mill. kroner fra Innovasjon Norge.

På slutten av 2006 ble det iverksatt en forsøksordning, kalt Fast Track, rettet mot teknologidrevne bedrifter som har ambisjoner og ressurser til en internasjonal strategisk satsing. Fast Track ble i 2006 igangsatt med tre bedrifter.

INT-programmet, SMB-I-ordningen og prøveordningen Fast Track videreføres fra 2007, men samordnes i et nytt program Internasjonal Vekst. Målgruppen utvides til å omfatte alle små og mellomstore bedrifter som har internasjonalt vekstpotensial og ambisjoner.

Profilering

I Innovasjon Norges internasjonale virksomhet legges det ned et stort arbeid for å profilere Norge som reisemål. Aktiviteten på dette området finansieres i hovedsak gjennom tilskudd over Nærings- og handelsdepartementets budsjett og brukerbetaling. Av bevilgningen på post 71, ble det i 2006 avsatt 172,5 mill. kroner til profilering knyttet til reiseliv. Dette er en økning på 72 pst. fra året før. Resultatene fra denne satsingen er omtalt under delmål 3 foran.

Innovasjon

Innovasjon Norge benyttet 96 mill. kroner til innovasjonsprogrammer i 2006. Eksempler på programmer er Arena, Norwegian Centres of Expertise (NCE), Innovasjon Møbel og Bransjeorienterte IT-program (BIT). Arena-programmet ble etablert i 2003 og er en felles satsing mellom Innovasjon Norge, Norges forskningsråd og SIVA, med Innovasjon Norge som operatør. Programmet tilbyr finansiell og faglig støtte til utvikling av regionale næringsmiljøer og hadde i 2006 21 prosjekter med til sammen 567 aktivt deltagende bedrifter. I 2006 gjennomførte Samfunns- og næringslivsforskning i samarbeid med NIBR en midtveisevaluering av Arena-programmet. Evalueringen viser at programmet har hatt en bra måloppnåelse, særlig i for-

hold til å forsterke samhandlingsprosesser i de regionale næringsmiljøene, noe som på sikt vil styrke miljøenes forutsetning for innovasjon og økt verdiskaping. NCE-programmet er et klyngeutviklingsprogram for gjennomføring av mer langsiktige utviklingsprosesser. Seks prosjekter ble tildelt NCE-status i 2006, og til sammen er nær 350 bedrifter, kunnskapsaktører og forskningsinstitusjoner direkte deltakere i de kunnskapsutviklings- og innovasjonsprosjektene som disse seks NCE-ene vil gjennomføre. I 2007 er tre nye prosjekter tildelt NCE-status. Innovasjon Møbel har vært pilot i Innovasjon Norges arbeid med nasjonale bransjerelementer og klynger. Innovasjon Møbel ble avsluttet ved utgangen av 2006. Innovasjon Møbel fase II, som er under etablering, vil i større grad være rettet mot spredning av resultater. BIT-programmet har som mål å øke verdiskapingen for SMB-bedrifter gjennom effektiv anvendelse av IKT og elektronisk samhandling i verdikjeden. I 2006 var programmet særlig rettet inn mot sektorene bygg, møbel, grafisk, reiseliv, gullsmid, fisk og næringsmiddel og dagligvare.

Post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter, kan overføres

Forsknings- og utviklingskontrakter innebærer et forpliktende og målrettet samarbeid mellom to eller flere parter innen næringslivet (IFU) og mellom næringslivet og det offentlige (OFU). Samarbeidet skjer mellom en kunde-partner med konkrete behov og en leverandør-partner med kompetanse og potensial innenfor det feltet varen etterspørres. I alt ga Innovasjon Norge tilsagn på 179,8 mill. kroner til 155 prosjekter i 2006. Den totale kostnadsrammen for disse prosjektene var 679,4 mill. kroner, hvorav tilsagnene fra Innovasjon Norge utgjorde i gjennomsnitt 26 pst. av prosjektfinansieringen. Prosjektene som fikk tilsagn har en klar SMB-profil. I 76 av prosjektene, tilsvarende 80 pst. av tilsagnsmidlene, var antall ansatte i leverandørbedriften 20 eller færre.

Hovedtyngden av prosjektene var innenfor forretningsområdene IKT, helse, marin sektor og olje og offshore. I tillegg til å støtte en rekke mindre prosjekter, ble en del av midlene benyttet til målrettet satsing på større, særlig lovende prosjekter, herunder prosjekter innenfor prioriterte områder under ordningen. 15 prosjekter, tilsvarende 74,8 mill. kroner av tilsagnsmidlene, var prosjekter med tilsagn på over tre mill. kroner.

I 120 av prosjektene, med tilsagn på til sammen 138,4 mill. kroner, var prosjekter med privat bedrift som kunde. I 42 av disse var kunden en internasjonal bedrift.

Innovasjon Norge har arbeidet for å øke antallet prosjekter med offentlige kunder. I 2006 var 35 prosjekter, med tilsagn på til sammen 41,4 mill. kroner, prosjekter med offentlig kunde. Dette er en økning på 24,8 mill. kroner i forhold til 2005. Innovasjon Norge samarbeidet med InnoMed (Nasjonalt senter for innovasjonsbistand og næringsutvikling i helsesektoren) og Sosial- og helsedirektoratet for å utløse samarbeidsprosjekter med offentlig helsesektor. 65 pst. av tilsagnsmidlene til prosjekter med offentlig kunde var innen området helse.

ECON Analyse evaluerte i 2006 kontrakter inngått i perioden 1995–2005 på oppdrag fra Innovasjon Norge. Evalueringen konkluderer med at måloppnåelsen for ordningen er god. Støtten har en høy utløsende effekt sammenlignet med andre virkemidler. Av de evaluerte bedriftene rapporterer 68 pst. at de uten støtten enten ikke ville ha gjennomført utviklingsprosjektet, eller de ville ha gjennomført prosjektet i mer begrenset omfang. 60 pst. av virksomhetene som er evaluert, har utviklet produkter eller tjenester som er helt nye på verdensmarkedet. Ordningens krav om et formelt utviklingssamarbeid mellom leverandør og kunde utløser nye samarbeidsrelasjoner, styrker eksisterende samarbeidsrelasjoner, stimulerer til kompetanseoverføring mellom bedrifter og øker sannsynligheten for å treffe et reelt markedsbehov. 44 pst. av prosjektene defineres i dag som kommersielle suksesser. Evalueringens gode resultater er i sam-

svar med resultatene fra tidligere evalueringer av ordningen og fra Innovasjon Norges årlige kundeundersøkelser.

Post 79 Maritim utvikling, kan overføres

Ordningen Maritim utvikling ble etablert i 2006. Målgruppen for ordningen er bedrifter som er en del av eller har tilknytning til de maritime næringene, som verft, utstyrsleverandører, rederier og forsknings-, tjeneste- og konsulentmiljøer. Ordningen retter seg mot prosjekter som tar sikte på å:

- utvikle nye, lønnsomme og konkurransedyktige produkter, tjenester, produksjonsmetoder og markeder for de maritime næringene
- styrke innovasjonsevnen i de maritime næringene gjennom økt samarbeid mellom bedrifter, kunnskapsmiljøer og myndigheter

På grunn av at tilskuddsordningen måtte godkjennes av EFTAs overvåkingsorgan ESA, ble ordningen operativ først 31. august 2006. I løpet av året ble det innvilget 2 mill. kroner i tilsagn til i alt tre prosjekter. Til sammen 12 bedrifter deltok i prosjektene.

Innovasjon Norges utlånsportefølje

Tabellen nedenfor viser Innovasjon Norges utlånsportefølje ved utgangen av 2006 og pr. 31. juli 2007.

Utlånsportefølje pr. 31. desember 2006 og 31. juli 2007

Låneordning	(i mill. kroner)	
	31. desember 2006	31. juli 2007
<i>Risikolåneordningen</i>		
Landsdekkende risikolån	373	352
Distriktsrettede risikolån	1 187	1 096
Statens miljøfond ¹		81
Sum risikolåneordningen	1 560	1 529
<i>Lavrisikoordningen</i>		
Ordinære lavrisikolån	3 236	3 091
Grunnfinansieringslån til fiskeriformål	2 254	2 244
Gamle miljølån	4	3
Lavrisikolån til landbruksformål	1 665	1 773
Lån til landbruksformål gitt før 2001	2 150	1 929
Sum lavrisikoordningen	9 309	9 040
<i>Øvrige låneordninger</i>		
Statens miljøfond ¹	89	
Distriktsrettet låneordning	191	160
Sum utlån	11 149	10 729

¹ Statens miljøfond ble i 2007 innlemmet i risikolåneordningen, jf. St.prp. nr. 69 (2006–2007) og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

De sentrale låneordningene til Innovasjon Norge er lavrisikolån og risikolån, og disse er nærmere omtalt nedenfor.

Lavrisikolån

Lavrisikolånene brukes til å delfinansiere investeringer i bygninger, driftsutstyr, fiskefartøyer og investeringer i landbruket. Lånene gis på markedsmessige betingelser. Rammen for lavrisikolån var i 2006 på 1,5 mrd. kroner, og ble benyttet fullt ut. Lånene fordeler seg med 37 pst. til ordinære lavrisikolån (25 pst. i 2005), 30 pst. til grunnfinansieringslån til fiskeflåten (34 pst. i 2005) og 33 pst. til lån til landbruksformål (41 pst. i 2005).

Risikolån

Denne kategorien omfatter distriktsrettede og landsdekkende risikolån, hvor sistnevnte inngår i Nærings- og handelsdepartementets ansvarsområde.

Den landsdekkende risikolåneordningen skal bidra til å øke innovasjonsevnen særlig blant etablerere og små- og mellomstore bedrifter ved å gi lån til prosjekter som det er vanskelig å skaffe tilstrekkelig risikokapital til i det private kredittmarkedet. Landsdekkende risikolån kan benyttes til prosjekter og investeringer rettet mot nyetablering, nyskaping, omstilling og utvikling og omfatter ansvarlige lån, gjeldsbrevslån og pantelån. Risikoprofilen bestemmes av størrelsen på tapsfondet. For 2006 var det fastsatt et øvre tak for Innovasjon Norges tilsagn om landsdekkende risikolån på 100 mill. kroner, som i 2006 ble benyttet fullt ut. Det er lagt til grunn at tapene pr. årgang ikke skal utgjøre mer enn 40 pst. av utlånsvolumet for den aktuelle årgangen. Tapsfondet skal dekke konstaterte tap i tillegg til spesifiserte og uspesifiserte tapsavsetninger. Innovasjon Norge har ansvaret for å fylle opp tapsfondet for risikolån med midler fra bevilgningen over post 50, slik at det til enhver tid gjenspeiler den reelle risikoen i porteføljen. Dersom tapsfondet avviker negativt fra vurdert risiko med mer enn 10 prosentpoeng, skal tapsfondet fylles opp inntil avviket er innenfor denne grensen. Etter Nærings- og handelsdepartementets oppfatning har Innovasjon Norge de senere år utført denne oppgaven på en tilfredstillende måte.

Innovasjon Norge inngikk i desember 2004 en avtale med European Investment Fund (EIF) om garanti for deler av tap knyttet til den landsdekkende risikolåneordningen. Avtalen med EIF er videreført til foreløpig å gjelde ut 2007.

Så Kornfond

Fond opprettet i 1997 og 2000

I 1997 ble det opprettet et landsdekkende såkornfond (START-fondet ASA) og fire regionale fond som dekker henholdsvis Sørlandet, Vestlandet, Midt-Norge og Nord-Norge. I 2000 ble det i tillegg opprettet et fond for indre Østlandet (Såkorninvest Innlandet AS). Administrasjonen av ordningen er lagt til Innovasjon Norge.

Innovasjon Norge yter ansvarlige lån til såkornsekskapene begrenset oppad til samme beløp som private investorer skyter inn som egenkapital eller ansvarlige lån. Lånene har en løpetid tilsvarende fondenes levetid, maksimalt 15 år fra fondenes etableringsdato. Årlig rente er lik gjennomsnittlig 12 måneders NIBOR pluss tre prosentpoeng. Rentene blir årlig akkumulert for tilbakebetaling ved utløpet av fondets levetid. I tillegg er det opprettet et tapsfond på 25 pst. av utlånt beløp.

Kommitert kapital under ordningen er på 776 mill. kroner, hvorav 50 pst. i ansvarlig lån fra staten (388 mill. kroner). Ved utgangen av 2006 hadde Innovasjon Norge utbetalt 321,7 mill. kroner i ansvarlige lån. Av det tilhørende tapsfondet på om lag 80,4 mill. kroner (25 pst. av 321,7 mill. kroner) var 76 mill. kroner tapsført ved utgangen av 2006. Innovasjon Norge hadde ved utløpet av 2006 i tillegg til tapsfondet foretatt tapsavsetninger på 91,4 mill. kroner. Dette er en økning på 8 mill. kroner fra 30. juni 2006. Innovasjon Norge vurderte å være tapsutsatt med 70,9 mill. kroner i START-fondet og 20,5 mill. kroner i Såkorninvest Innlandet.

I mars 2007 ble det åpnet konkurs i boet til Såkorninvest Innlandet AS. Kravet fra Innovasjon Norge i boet er på om lag 26 mill. kroner. Beløpet fremkommer som det opprinnelige lånet på 30 mill. kroner, minus tapsfondet på 7,5 mill. kroner, pluss akkumulerte renter. Det er allerede på dette tidspunktet klart at det er lite sannsynlig at behandlingen av boet vil finne inndekning for hele det utestående kravet. Ved slutføring av bobehandlingen, må det dermed påregnes at deler av kravet er udekket. Departementet vil komme tilbake til budsjettmessig håndtering av saken når bobehandlingen er slutført.

Distriktsrettede fond opprettet i 2003 og 2004

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettene for 2003 og 2004, og endringer omtalt i revidert budsjett for 2006, jf. St.prp. nr. 66 2005–2006 og Innst.S. nr. 205 (2005–2006), ble det besluttet å opprette distriktsrettede såkornfond med 700 mill. kroner i ansvarlige lån og 175 mill. kroner i tapsfond fra staten. Fondene er lokalisert til Tromsø,

Bodø, Namsos (to), Førde og Innlandet. Administrasjonen av ordningen er lagt til Innovasjon Norge. Innovasjon Norge hadde pr. juni 2007 pekt ut forvaltere til alle fondene, med unntak av Innlandet. Innovasjon Norge sendte ut informasjon om fondet til 15 interessenter høsten 2006, men det var ingen søkere til det utlyste fondet innen søknadsfristen 19. desember 2006. Ansvarlig lån fra staten til fondet for Innlandet ble i revidert budsjett for 2006 fastsatt til 41 mill. kroner.

Landsdekkende fond opprettet i 2005

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2005, ble det besluttet å opprette fire landsdekkende fond med totalt 667 mill. kroner i ansvarlige lån og 167 mill. kroner i tapsfond fra staten. Administrasjonen av ordningen er lagt til Innovasjon Norge. Fondene er lokalisert til Oslo, Stavanger, Bergen og Trondheim. Alle fondene er operative.

Program for svensk-norsk næringslivssamarbeid

Program for norsk-svensk næringslivssamarbeid ble etablert etter avviklingen av Svensk-Norsk Industrifond i mai 2005. Programmet går over minst fem år og er på 50 mill. SEK. Programmidlene forvaltes av Innovasjon Norge og søsterorganisasjonen NUTEK i Sverige. Formålet med programmet er å fremme samarbeidet mellom norsk og svensk næringsliv ved å gi finansiell støtte til innovative prosjekter som involverer norske og svenske bedrifter. Næringslivet har også i 2006 vist stor interesse for programmet. Det ble bevilget prosjektmidler for 12 mill SEK, hvorav 8,3 mill SEK ble utbetalt i 2006. Hittil i programperioden er det bevilget prosjektmidler for 30,6 mill SEK. En stor andel av støtten har gått til prosjekter innen helse, bioteknologi og IT.

Fond for Øst-Europa og Nordvest-Russland

Investeringsfondene for Øst-Europa og Nordvest-Russland skal investere i aksjekapital og tilby ansvarlige lån til prosjekter, hvor norske bedrifter samarbeider med bedrifter i de aktuelle regionene.

Investeringsfond for Nordvest-Russland

Fondet ble opprettet i 1996, med en ramme på 150 mill. kroner. Det er en jevn økning i søknadsinngangen, som synes å ha økende kvalitet og i større grad omfatter underleverandørindustrien. Fem investeringsprosjekter er aktive. I 2006 ble det foretatt investeringsvedtak på totalt 4,65 mill. kroner og et ansvarlig lån på 1 mill. kroner til fire nye

prosjekter. Totalt investert beløp i fondets levetid er 29,2 mill. kroner. Innovasjon Norge har overført en stilling fra hovedkontoret i Oslo til Kirkenes. Stillingen anvendes til å informere om investeringsfondet, forhåndsvurdere forslag til investeringsprosjekter og hjelp i søknadsprosessen. I tillegg har Innovasjon Norges regionkontor i Vadsø trappet opp virksomheten rettet mot Nordvest-Russland. Det er videre utplassert en representant for Innovasjon Norge ved generalkonsulatet i Murmansk. Stillingen finansieres av Utenriksdepartementet og er begrunnet med nye muligheter for norsk-russisk næringsssamarbeid i nord, ikke minst når det gjelder framtidig olje- og gassutvinning i Barentshavet.

Investeringsfond for Øst-Europa

Fondet ble opprettet i 1997 med en ramme på 70 mill. kroner. Fondet ble senere påfylt 50 mill. kroner, slik at investeringsmidlene utgjør 120 mill. kroner. Det geografiske dekningsområdet for fondet omfatter statene i det tidligere Sovjetunionen og Øst-Europa som ikke er blitt medlem av EU. Innovasjon Norge mottok 12 søknader i 2006 mot 14 året før. Det er totalt foretatt 16 investeringer i fondets løpetid. Sju av engasjementene er solgt og tre er konkurs, slik at det gjenstår seks aktive investeringer. Samlet utbetalt investeringsbeløp er 64,1 mill. kroner.

Tilskuddsfond for næringsssamarbeid med Nordvest-Russland

Fondet ble opprettet i 1996, med en bevilgning på 30 mill. kroner, for å styrke samarbeidet mellom norske og russiske bedrifter i Nordvest-Russland. Fondet skal nyttes til å støtte utredninger, planlegging og tilrettelegging av kommersielle prosjekter av stor betydning for videreutvikling av næringsssamarbeidet med Nordvest-Russland. Det ble i 2006 gitt tilsagn om 1,67 mill. kroner i støtte til sju prosjekter. Under ordningen er det siden opprettelsen gitt 104 tilsagn. Bedrifter i Sør-Varanger kommune har mottatt støtte til 25 forprosjekter med til sammen 5,4 mill. kroner. Pr. 31. desember 2006 utgjorde disponible midler i fondet om lag 9,3 mill. kroner.

Budsjettforslag 2008

Regjeringen foreslår å opprette et nytt statlig investeringsfond med egenkapital på 2,2 mrd. kroner til egenkapitalinvesteringer. Formålet med det nye investeringsfondet er å bidra til å kommersialisere globalt orienterte og konkurransedyktige innovasjoner og prosjekter, primært nyetableringer, ved å

tilby langsiktig og risikovillig kapital. Det nye investeringsfondet skal prioritere de fem satsingsområdene miljø, energi, reiseliv, marin og maritim sektor, i tråd med Soria Moria-erklæringen, og ha et spesielt fokus på klima- og miljøprosjekter. Investeringsfondet skal organiseres som et datterselskap under Innovasjon Norge. Innovasjon Norges styre vil stå for oppnevningen av investeringsfondets styre, der flertallet kommer utenfra. Administrasjonen i Innovasjon Norge vil ikke være direkte representert i styret. Et egenkapitalinstrument til Innovasjon Norges virkemiddelportefølje vil være et godt supplement til Innovasjon Norges øvrige finansielle virkemidler. En organisering under Innovasjon Norge samsvarer med tanken om at virkemidlene og forvaltningen av dem i

større grad skal samles og tilpasses brukerne. For næringslivet betyr dette en god tilgang til fondet gjennom Innovasjon Norges brede kontornett. Det vises til nærmere omtale av investeringsfondet under kapittel 921. Nedenfor følger omtale av bevilgningsforslag i statsbudsjettet for 2008 knyttet til budsjettposter under kapittel 2421.

Låne- og garantirammer

Det foreslås at lånerammen for landsdekkende innovasjonslån, tidligere landsdekkende risikolån, settes til 300 mill. kroner. Lånerammen for landsdekkende garantier og lavrisikolån, videreføres på samme nivå som for 2007.

Ordning	(i mill. kroner)		
	Rammer 2006	Rammer 2007	Forslag 2008
Landsdekkende innovasjonslån, nye tilsagn ¹	100	100	300
Landsdekkende garantier, nye tilsagn	40	40	40
Lavrisikolån	1 500	1 500	1 500

¹ Tidligere kalt landsdekkende risikolån.

Post 50 Innovasjon – prosjekter, fond

Midlene over post 50 Innovasjon – prosjekter, fond kan benyttes til tilskudd og avsetninger til tapsfond for innovasjonslån og garantier. Innovasjon Norge skal ved bruk av disse midlene kunne tilby finansiering til bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme utviklingsprosjekter i hele landet.

Tilskudd kan gis til nasjonale og regionale prosjekter som bidrar til produktutvikling, nyetableringer, omstilling eller kompetanseheving. Tilskudd kan for eksempel gis som oppfinnerstipend. Et oppfinnerstipend kan tildeles for å dekke levekostnadene slik at stipendmottakeren kan arbeide for å utvikle sin idé på hel- eller deltid i en begrenset periode.

Den nye landsdekkende innovasjonslåneordningen er en videreutvikling av dagens ordning med landsdekkende risikolån. Innovasjonslåneordningen skal i høyere grad spisses mot innovasjon og internasjonalisering. Ordningen skal stimulere til bedre utnyttelse av utviklingspotensialet som ligger i innovative vekstbedrifter og primært benyttes i bedriftenes tidligfase og kommersialiseringsfase. Spesielt skal innovasjonslåneordningen styrke den direkte bedriftsrettede innsatsen i sentrale områder. Det foreslås en låneramme for landsdekkende innovasjonslån på 300 mill. kroner. Dette er en vesentlig økning fra dagens låneramme

på 100 mill. kroner for landsdekkende risikolån. Økningen gir en mer effektiv bruk av offentlige ressurser, ved at Innovasjon Norge får bedre mulighet til å velge det virkemidlet av lån og tilskudd som er mest treffsikkert i hver enkelt sak. Kravet til tapsavsetning opprettholdes, slik at økt utlån motsvares av reduserte tilskudd.

Innovasjon Norges inngikk for perioden 2005–2006 en garantiavtale med European Investment Fund (EIF), hvor EIF garanterer for en del av risikolåneporteføljen. Denne avtalen ble forlenget ut 2007, og ventes videreført og styrket fra 2008. En økning av lånerammen sammen med Stortingets beslutning om at Norge skal delta i EUs rammeprogram for konkurransevne og innovasjon (CIP), gjør at Innovasjon Norge i langt større grad enn tidligere kan benytte tilgjengelige garantirammer i EIF.

Garantier kan gis for lån til realinvesteringer for å medvirke ved bedrifts- og samfunnsøkonomisk lønnsomme utbyggings-, moderniserings-, omstillings-, utviklings- og nyetableringsprosjekter i norsk næringsliv. Det kan også stilles garantier for driftskreditt. Ordningen skal være selvfinansiert ut over det som avsettes til tapsfond.

Som ett av tiltakene for å realisere målsettingene i regjeringens maritime strategi, legges det opp til en særlig satsing på maritim sektor. Sjøtransport er, sammenlignet med øvrige transportfor-

mer, miljøvennlig. Samtidig møter også de maritime næringene miljøutfordringer. En bærekraftig maritim sektor innebærer at skip designes, bygges, utstyres, driftes og resirkuleres på en måte som bidrar til minst mulig utslipp. Dette er et ansvar, men også en mulighet for hele det norske maritime miljøet. Videre er en effektiv og miljøvennlig nærskipfartsflåte nødvendig dersom norsk nærskipfart fortsatt skal kunne være en sentral del av transporttilbudet langs kysten. Dette fordrer at skipene er tilpasset framtidens behov og miljøkrav.

For 2008 foreslås det at 25 mill. kroner av økningen på post 50 settes av til miljøprosjekter i de maritime næringene og til utvikling av nærskipfartsflåten. Midlene vil kunne benyttes både til tilskudd og til å sikre at den nye innovasjonslånordningen vil kunne bli tatt i bruk overfor nærskipfartsflåten og maritime miljøprosjekter. Ordningen med forsknings- og utviklingskontrakter og programmene Maritim Utvikling i Innovasjon Norge og Maritim virksomhet og offshoreoperasjoner (Maroff) i Norges forskningsråd, er også viktige for videre utvikling av de maritime næringene.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås en bevilgning på 131 mill. kroner for 2008, hvorav 25 mill. kroner settes av til miljøprosjekter i de maritime næringene og til utvikling av nærskipfartsflåten. Innovasjon Norge bestemmer selv hvor mye som skal benyttes til tilskudd og tapsfond for landsdekkende innovasjonslån og garantier innenfor en låne- og garantiramme foreslått til henholdsvis 300 og 40 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak X og VIII. I 2004 ble det iverksatt et forsøk med oppgavedifferensiering i Oppland fylkeskommune, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 3 (2003–2004). Prosjektet skulle etter planen utvikles 1. januar 2008, men er foreslått videreført til forvaltningsreformen innføres 1. januar 2010. På denne bakgrunn er 2 mill. kroner, som ellers ville inngått i denne posten, midlertidig overført til kap. 551, post 64 Utviklingsmidler til Oppland fylkeskommune.

Post 51 Tapsfond, såkornkapitalfond

Posten skal dekke Innovasjon Norges tap på renter knyttet til såkornfondene. Det foreslås en bevilgning på 10 mill. kroner til å dekke forventet rentetap på såkornordningen i 2008. Anslaget er usikkert, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revidert budsjett våren 2008 eller ved endring av budsjettet høsten 2008.

Post 70 Bedriftsutvikling og administrasjon

Tilskuddet til bedriftsutvikling og administrasjon skal sette Innovasjon Norge i stand til å oppfylle rollen som proaktiv samarbeidspartner og premisleverandør for næringslivet og offentlige myndigheter. Innovasjon Norge skal bidra med kunnskap og faglige innspill til nasjonale og regionale myndigheter på bakgrunn av sitt nettverk og kunnskap om næringslivet og deres rammebetingelser. Innovasjon Norge skal videre gi bedrifter i Norge og norske bedrifter i utlandet et godt og effektivt tilbud som bidrar til å oppfylle delmålene om økt innovasjon og internasjonalisering i norsk næringsliv og profilering av Norge og norsk næringsliv internasjonalt. Bevilgningen til bedriftsutvikling og administrasjon skal dekke:

- proaktiv virksomhet og deltakelse i prosesser på nasjonalt og regionalt plan, bl.a. som følge av Innovasjon Norges rolle som premisleverandør
- basis administrasjonskostnader knyttet til hovedstyre og distriktkontorstyrer, administrerende direktør med en begrenset stab, lederne ved distriktkontorene og grunnleggende funksjoner ved de mest sentrale kontorene i uteapparatet
- tilrettelegging av norske bedrifters deltakelse i næringslivsdelegasjoner forbindelse med statsbesøk
- rådgivningstjenester ved hjemme- og utekontorene som ikke er knyttet til post 71,72 og 79
- infrastruktur ved kontorer i Norge og utlandet som ikke dekkes over andre budsjettposter eller gjennom selvfinansierte ordninger
- administrasjon av innovasjonsprosjekter under post 50
- administrasjon av programmer som finansieres av Kommunal- og regionaldepartementet og fylkeskommunene
- administrasjon av bevilgninger som ikke finansieres særskilt fra andre departementer/fylkeskommuner
- utgifter til tiltak der det ikke gis årlige bevilgninger, f.eks. såkornfondene, Skattefunn og Statens miljøfond

Budsjettforslag 2008

Det foreslås en bevilgning på 412 mill. kroner til bedriftsutvikling og administrasjon i 2008. Dette er en økning på 4 pst. fra saldert budsjett 2007. Økningen er knyttet til lønns- og prisregulering.

Det er på posten avsatt midler til at Innovasjon Norge kan administrere den nye støtteordningen til nyetablerte vekstbedrifter i det distriktpolitiske

virkeområdet. Midlene til selve ordningen vil bli bevilget over kap. 551, post 60 og kap. 552, post 72 på Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

Post 71 Nettverk, profilering og reiseliv – programmer, kan overføres

Målet med tilskuddet til programmer er å utvikle og styrke norske bedrifters innovasjonsevne og internasjonale konkurransekraft. Dette gjøres ved å stimulere til samarbeid, legge til rette for og utvikle møteplasser og nettverk for kompetanseheving og kunnskapsformidling i bedrifter og bransjer. I tillegg skal bevilgningen bidra til å profilere Norge og norsk næringsliv i utlandet. En satsing på reiseliv prioriteres særskilt.

Nettverksprogrammer og profilering

Fokuset i programvirksomheten er nettverksbygging, kompetanseheving og tiltak som styrker samarbeidet mellom bedrifter og bransjer slik at disse kan utnytte markedsmuligheter både nasjonalt og internasjonalt. Bedrifter med stort eksportpotensial skal stimuleres til å utnytte muligheter som finnes utenfor Norge gjennom programmer som bidrar til å fremme eksport, internasjonalisering og internasjonalt teknologisamarbeid. Økt innovasjonsevne og –takt skal fremmes gjennom ulike programmer og gi verdiskaping og vekst i bedrifter og bransjer. Omdømmebygging, tiltak og programmer tilknyttet profilering skal bidra til å gjøre norsk næringsliv og teknologi kjent i utlandet og til at utenlandsk næringsliv etablerer ny virksomhet og investerer i Norge.

Eksempler på programmer som finansieres over post 71 er Forny, Arena, Fram, Bransjeorienterte IT-program (BIT), Norwegian Centres of Expertise (NCE), Internasjonalisering for nyetablerte teknologibedrifter (INT) og GRO-programmet. Forny er et nyskappingsprogram som stimulerer til økt kommersialisering av forskningsresultater. Arena er et nettverksprogram som bidrar til å styrke samspillet mellom næringsaktører, kunnskapsaktører og det offentlige. Fram er strategi- og ledelsesutviklingsprogrammer for små og mellomstore bedrifter. BIT fokuserer på utvikling av felles IT-løsninger for ulike bransjer og verdikjeder. NCE er et nettverksprogram rettet mot et fåtall bedriftsklynger med internasjonalt orienterte bedrifter. INT skal bidra til at nyetablerte og nyskapende bedrifter med teknologi- og/eller kunnskapsbaserte produkter og tjenester lykkes i en internasjonaliseringsprosess. Tiltakene i GRO-programmet er spesielt tilrettelagt for kvinner og omfatter bl.a.

kurs i markedsarbeid, valg av samarbeids- og forretningspartnere, internasjonalisering, trening i presentasjon for investor og aktiv profilering av bedrifter som har lykket.

Reiseliv

Innovasjon Norges satsing på reiseliv skal fokusere på markedsføring av Norge som reisemål, kompetanseoppbygging i reiselivsnæringene, samarbeid mellom reiselivsaktører, utvikling av opplevelser tilknyttet bl.a. natur og kultur, økt kvalitet i reiselivsproduktene og kvalitetssikring, kunnskapsformidling om markeder og internasjonale utviklingstrender samt reiselivsinformasjon til utenlandske målgrupper. Den offentlige innsatsen på dette området skal utfylle og styrke næringenes egne bidrag. Det er en forutsetning at reiselivsnæringene selv bidrar minst tilsvarende til markedsføring og profilering av Norge og sine produkter.

Innovasjon Norges merkevarestrategi for fremme av Norge som merkevare er et viktig element i profileringen av Norge i utlandet. Denne merkevarestrategien skal legges til grunn i markedsføringen av Norge som reisemål, og dermed sikre at Norge inntar en spissposisjon i sitt segment av markedet. Regjeringen vil satse på en markedsføringsstrategi som er bygd på opplevelser i vakker og ren natur, aktive naturopplevelser, opplevelser av lokal kultur og levemåte samt et godt vertskap.

Reiseliv er et hovedsatsingsområde for regjeringen. Regjeringen legger opp til at Norge skal ta sin del av den globale veksten i reiselivet ved en utvidet offentlig satsing på profilering og markedsføring både i Norge og i utlandet. Norge har spesielle fortrinn som må utnyttes i en forsterket profilering og produktutvikling. Regjeringen ønsker med dette å bidra til økt verdiskaping og sysselsetting i distriktene. Parallelt med dette vil regjeringen ivareta miljøet og ressursgrunnlaget som er basis for reiselivsnæringene.

Regjeringen bidrar og har bidratt betydelig til utvikling og fremme av norske reiselivsnæringer. Regjeringen bevilger betydelige midler til profilering, kompetanseprogrammer, forskningsprogram og arbeider med utvikling av en kvalitetssikringsordning. Det ble i tillegg benyttet i underkant av 240 mill. kroner til innovasjon og produktutvikling i 2006 fra andre programmer i Innovasjon Norge for å bidra til å sikre attraktive produkter. Til sammen ble det brukt over 400 mill. kroner på reiselivsnæringene. Med dette legger regjeringen til rette for et lønnsomt framtidig reiseliv som er internasjonalt konkurransedyktig.

For å følge opp Soria Moria-erklæringen arbeider departementet med en nasjonal strategi for reiselivsnæringene. I arbeidet med strategien vektlegger regjeringen å være inkluderende. Gjennom bl.a. regionale samråd og kontaktutvalg for reiselivsnæringene har reiselivsnæringene fått gitt uttrykk for sine synspunkter. Parallelt med dette føres det også samtaler med berørte departementer. Det er identifisert ni prioriterte tiltaksområder for å styrke reiselivsnæringene. Disse tiltaksområdene er markedsføring og profilering, innovasjon, IT, kompetanse, kvalitet, miljøtiltak, organisering, fellesoppgaver og områdeutvikling.

Regjeringen lanserte i desember 2006 Nordområdestrategien. Reiseliv er i økende grad en kilde til sysselsetting og verdiskaping i nordområdene. Den rene og særegne naturen i Nord-Norge trekker mange turister og er et godt utgangspunkt for naturbasert turisme. Regjeringen vil fortsette arbeidet med å fremme Nord-Norge og Svalbard som turistmål. Parallelt med dette er det viktig å utvikle gode produkter for å sikre et helhetlig tilbud til de reisende. Det er samtidig viktig at reiselivsnæringen styrkes på en måte som ivaretar naturgrunnlaget og kulturminnene som turismen i nord i stor grad er basert på.

Det foreslås å sette av 215 mill. kroner til reiseliv i 2008. Dette er en økning på 15 mill. kroner i forhold til 2007. Denne økningen, og den sterke opptrappingen som har skjedd fra og med 2005, legger et godt grunnlag for regjeringens strategi for reiselivsnæringene. Av økningen skal minst 5 mill. kroner gå til oppfølging av nordområdestrategien. Denne satsingen skal bidra til å øke kunnskapen om og interessen for norske reiselivsprodukter og lede til økt aktivitet og lønnsomhet i reiselivsnæringene. Den forsterkede innsatsen for å fremme kompetanse, innovasjon, nyskaping og samarbeid i de norske reiselivsnæringene skal bidra til å imøtekomme de økende kravene de reisende stiller til kvalitet, opplevelse og produkt.

Bevilgningen til profilering av reiselivsnæringene er mer enn doblet fra 2005 til 2008. Dette er i tråd med Soria Moria-erklæringen. Gjennom denne offensive satsingen vil regjeringen sikre at Norge får en betydelig andel av veksten i det internasjonale og nasjonale markedet. Dette skal lede til at flere, både utenlandske og norske turister, legger ferien til Norge.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås en bevilgning på 355 mill. kroner til nettverk, profilering og reiseliv i 2008. Dette er en økning på 20,7 mill. kroner, sammenlignet med 2007. Bevilgningen fordeles med 140 mill. kroner

til nettverksprogrammer og profilering og 215 mill. kroner til reiseliv. Den endelige fordelingen på ulike nettverksprogrammer og profilering vil bli foretatt i samråd med og etter innspill fra Innovasjon Norge.

Post 72 Forsknings- og utviklingskontrakter, kan overføres

Regjeringen vil stimulere til samarbeid mellom bedrifter om forskning- og utvikling. Samarbeid og kunnskapsdeling er avgjørende for å utløse potensialet for innovasjon og verdiskaping. Særlig mellom leverandør- og kundebedrifter er det felles gevinster ved et tett og markedsorientert forsknings- og utviklingssamarbeid.

Gjennom bevilgningen til forsknings- og utviklingskontrakter (FoU-kontrakter) gis det støtte i kritiske utviklingsfaser til kontraktsfestede samarbeidsprosjekter mellom leverandørbedrifter- og kunder om utvikling av nye produkter, produksjonsmetoder eller tjenester. Kundeparten i prosjektene kan være private kundebedrifter eller offentlige kunder.

Forutsetningen for finansiell støtte er at det er etablert en kontrakt om utviklingssamarbeid mellom en eller flere kompetente leverandørbedrifter på den ene siden og en eller flere markedsorienterte, krevende kunder på den andre siden. Støtten skal ha som mål å frembringe vesentlige nyheter i markedet, i forhold til eksisterende teknologi og løsninger. Det vektlegges at støtten utløser prosjekter som ellers ikke ville ha blitt gjennomført, bidrar til nye samarbeidsrelasjoner i næringslivet og at prosjektene har et stort markedspotensial. Det skal legges til rette for kompetanseutvikling, ved at både leverandørbedriften og kundeparten får tilgang til ny teknologisk og markedsmessig kompetanse. Kundeparten skal ha en lokomotivrolle ved å bidra med markedsapparat, kompetanse og andre ressurser overfor leverandørbedriftene. Den finansielle støtten utbetales til leverandørbedriften.

FoU-kontrakter er et prioritert virkemiddel for å internasjonalisere norsk næringsliv. Dette skjer både gjennom å støtte samarbeidsprosjekter mellom norske bedrifter og utenlandske kunder og gjennom å støtte norske prosjekter med eksportpotensial. Utenlandske kunder kan ofte tilføre verdifull kompetanse og være en effektiv døråpner til internasjonale markeder. Å stimulere samarbeidsprosjekter med utenlandske kunder er derfor et mål.

I tillegg til å støtte en rekke mindre enkeltprosjekter benyttes bevilgningen til målrettet satsing på større enkeltprosjekter hvor potensialet for kommersiell suksess og verdiskaping er særlig stort. Dette gjelder bl.a. innenfor næringsområder hvor Norge

har særlige forutsetninger for å lykkes og satsingsområder i offentlig sektor. Ordningen er dermed et viktig virkemiddel i regjeringens innovasjonssatsing på utvalgte områder som miljø, maritim næringsutvikling, marin næringsutvikling og energi.

Miljøteknologi er prioritert. Regjeringen vil bidra til gode, effektive og miljøvennlige teknologiløsninger nasjonalt og globalt. FoU-kontrakter er et velegnet virkemiddel for å utvikle og kommersialisere løsninger på dette området.

Maritime næringer er fortsatt et innsatsområde. Satsingen på maritime næringer ses i sammenheng med samarbeidet mellom næringsliv og myndigheter om satsing på maritim strategi og utvikling. Programmene Maritim utvikling i Innovasjon Norge og Maritim virksomhet og offshoreoperasjoner (Maroff) i Norges forskningsråd, er viktige i denne sammenheng.

Offentlig sektor står overfor store utfordringer på mange områder. Nærings- og handelsdepartementet ønsker å øke antall prosjekter med offentlig kundepartner. Helsesektoren er et særskilt satsingsområde. Innovasjon Norge er, i samspill med Nasjonalt nettverk for behovsdrivet innovasjon i helsesektoren, de regionale helseforetakene og Norges forskningsråd, en viktig aktør i den pågående felles satsingen på innovasjon og næringsutvikling i helsesektoren mellom Nærings- og handelsdepartementet og Helse- og omsorgsdepartementet. Et sentralt mål er å øke antallet FoU-kontrakter med helseforetak som kunde. I tillegg er det et mål å videreutvikle arenaer og møteplasser mellom leverandørindustrien, helsesektoren og virkemiddelapparatet.

Industrisamarbeid i produksjon og utvikling av forsvarsmateriell er et annet prioritert område. Innovasjon Norge skal innenfor rammen av FoU-kontrakter prioritere arbeidet med industrisamarbeid og gjenkjøp i forbindelse med store materiellanskaffelser til forsvaret. Produksjon og utvikling av komposittmaterialer er pekt ut som et satsingsområde.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 250 mill. kroner til FoU-kontrakter i 2008. Nødvendig del av bevilgningen forutsettes benyttet til å dekke tilsagnsfullmakten for 2007. Det foreslås at tilsagnsfullmakt på 100 mill. kroner videreføres i 2008, jf. Forslag til vedtak VI.

Post 74 Tilskudd til dekning av tap på eldre lån

Under denne posten dekkes tap på ordinære lån og valutalån gitt av Industrifondet før innføring av tapsfond i 1991. Formålet med ordningen er å

dekke konstaterte netto tap på gjenværende lån i etterhånd inntil den aktuelle låneporteføljen er avvirket. Tapene dekkes to år etter at de faktisk har påløpt. Restsaldoen på lån uten tapsfond utgjorde 551 456 kroner pr. 31. desember 2006. Det er ikke behov for tapsbevilgning i 2008.

Post 78 Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond

Formålet med ordningen er å dekke deler av administrasjonskostnadene i de distriktsrettede såkornfondene, og på den måten redusere kostnadene for de private investorene som investerer i de distriktsrettede såkornfondene. Støtten skal også bidra til oppbygging av regionale forvaltermiljøer med kompetanse innen såkorninvesteringer. Støtten utbetales fra det tidspunktet fondene er operative, og skal ikke utgjøre mer enn 50 pst. av fondets totale forvaltningskostnader på årsbasis.

Budsjettforslag 2008

For 2008 foreslås det bevilget 3,6 mill. kroner til administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond.

Post 79 Maritim utvikling, kan overføres

Norge er en av verdens ledende maritime nasjoner med en komplett og konkurransedyktig maritim klynge. De maritime næringene opererer i sterkt internasjonaliserte og konkurranseutsatte markeder. Dersom Norge skal beholde og utvikle sin posisjon som en av de fremste maritime nasjoner i verden er det nødvendig at det arbeides målrettet. Regjeringen legger derfor fram en strategi for miljøvennlig vekst og økt kompetanse i de maritime næringer. Regjeringens maritime strategi omtaler fem hovedutfordringer for de maritime næringer: globalisering og rammevilkår, miljøvennlige maritime næringer, maritim kompetanse, maritim forskning og innovasjon og nærskipfart. Det vises til nærmere omtale under punkt 2.5.1 i Del I.

Regjeringen vil støtte opp om samarbeidsarenaen Marut, som er en større satsing på forskning og innovasjon i de maritime næringene. Målet med Marut er å styrke omfanget av og samarbeidet om nyskaping i de maritime næringene og dermed øke verdiskapingen på området. Ordningen Maritim utvikling er en viktig del av Marut. Målgruppen for ordningen er bedrifter som er en del av eller har tilknytning til de maritime næringene, som verft, utstyrsleverandører, rederier og forsknings-, tjeneste- og konsulentmiljøer. Ordningen retter seg mot prosjekter som tar sikte på å:

- utvikle nye, lønnsomme og konkurransedyktige produkter, tjenester, produksjonsmetoder og markeder for de maritime næringene
- styrke innovasjonsevnen i de maritime næringene gjennom økt samarbeid mellom bedrifter, kunnskapsmiljøer og myndigheter

Ved vurdering av hvert enkelt prosjekt vil innovasjonsgrad, markedspotensial og i hvilken grad prosjektene kan lede fram til kommersiell anvendelse og lønnsomhet bli vektlagt.

Norge har, gjennom Gøteborgprotokollen, forpliktet seg til å redusere de årlige utslippene av nitrogenoksider (NO_x) innen 2010. En av de største utslippskildene er skipsfart. For at NO_x-utslippene fra skipsfart skal reduseres, er det nødvendig å utvikle ny teknologi. Bevilgningen kan benyttes til å støtte utvikling av NO_x-relatert teknologi.

Innenfor Marut samarbeider næringen og virkemiddelapparatet om å identifisere områder hvor samarbeid mellom bedrifter, ulike fagmiljøer og det offentlige kan utløse et merverdipotensial både for bedriftene og landet som helhet. Miljø, krevende maritime operasjoner i nord og avansert logistikk og transport er identifisert som sentrale innovasjonsområder hvor norske bedrifter har særlige fortrinn. Prosjekter innenfor disse innsatsområder skal prioriteres under ordningen.

Samspillet mellom Norges forskningsråd, Innovasjon Norge og næringene står sentralt i arbeidet med Marut. Norges forskningsråd bidrar til Marut gjennom Maroff-programmet, jf. omtale under kap. 920. For å sikre samordning, har Innovasjon Norge og Norges forskningsråd inngått en maritim samarbeidsavtale.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 25 mill. kroner til maritim utvikling for å sikre og videreutvikle Norges posisjon som en ledende maritim nasjon. Av dette foreslås 10 mill. kroner avsatt til teknologier som kan redusere NO_x-utslipp fra skipsfarten.

Post 90 Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, overslagsbevilgning

For å finansiere sin utlånsvirksomhet, foretar Innovasjon Norge innlån i statskassen til valgfri løpetid og med en rentesats som tilsvarende rente på statspapiere med tilsvarende løpetid. Innlån fra statskassen budsjetteres under kap. 2421, mens avdrag/tilbakebetaling budsjetteres under kap. 5325. Innlån og avdrag bruttoføres, dvs. at beløpene utgifts- og inntektsføres hver gang selskapet tar opp, eller tilbakebetaler et lån. Bevilgningene vil variere mer som følge av hvor hyppig innlånene refinansieres, enn som følge av endringer i utlånsvolumet. Løpetiden på innlånene kan variere fra to måneder til flere år. Rentene som Innovasjon Norge betaler på innlån, inntektsføres under kap. 5625. I tillegg skal Innovasjon Norge betale låneprovisjon til staten på 0,4 pst. p.a., som inntektsføres under kap. 5325. Selv om det er felles poster i statsbudsjettet for finansieringen av Innovasjon Norges ulike låneordninger, er det en forutsetning at ordningene holdes regnskapsmessig og rapporteringsmessig atskilt.

Budsjettforslag 2008

Bevilgningen skal dekke Innovasjon Norges brutto innlån for risiko- og lavrisikolåneordningene i 2008. Bevilgningen dekker også refinansiering av tidligere opptatte innlån for disse ordningene og den avviklede distriktsrettede ordningen. Det foreslås en total innlånsbevilgning på 34,9 mrd. kroner for 2008. Av dette er om lag 28,4 mrd. knyttet til lavrisikolåneordningen, 5,8 mrd. til risikolåneordningen og 700 mill. kroner til refinansiering av distriktsrettet låneordning. Anslaget på det totale innlånet er usikkert, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revurdert budsjett våren 2008 eller endring av budsjettet høsten 2008.

Kap. 5325 Innovasjon Norge

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	7 527	5 000	5 000
70	Låne- og garantiprovisjoner	48 147	44 500	38 300
90	Avdrag på utestående fordringer	46 905 000	33 400 000	35 100 000
	Sum kap. 5325	46 960 674	33 449 500	35 143 300

Post 50 Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning

Bevilgningen under kap. 2421, post 50 blir overført til en særskilt opprettet fondskonto i Norges Bank og samtidig belastet i statsregnskapet. Midler som ikke bindes opp ved tilsagn i løpet av året, skal tilbakeføres i påfølgende budsjettermin. I tillegg tilbakeføres annullerte tilsagn og redusert støtte, tre år etter at tilsagn er gitt. Erfaringsmessig er det sistnevnte som vil utgjøre hovedtyngden av tilbakeføringsbeløpet. I 2008 vil tilbakeføringsbeløpet utgjøre bevilgning i 2007, som ikke ble bundet opp i tilsagn i løpet av året, i tillegg til annullerte eller reduserte tilsagn fra 2004. Det foreslås en bevilgning på 5 mill. kroner for 2008. Anslaget er usikkert, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendringer i forbindelse med revidert budsjett våren 2008.

Post 70 Låne- og garantiprovisjoner

Det vises til omtale av innlånssystemet for Innovasjon Norge under kap. 2421, post 90. Selskapet skal betale en låneprovisjon på 0,4 pst. p.a. for inn-

lån fra statskassen som benyttes til å finansiere utlånene under låneordningene. Provisjonene beregnes og innbetales etter utgangen av året.

Videre har staten garantert for de innlånene som den tidligere Industribanken tok opp i det private kredittmarkedet inntil banken ble innfusjonert i SND i 1993, jf. omtale under garantioversikten i Del I i proposisjonen. Provisjonssatsen for statens garantiansvar for innlånsmassen er satt til 0,4 pst. p.a. Låne og garantiprovisjon for 2007 som innbetales i 2008, er anslått til 38,3 mill. kroner. Anslaget er usikkert, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendringer i forbindelse med revidert budsjett våren 2008.

Post 90 Avdrag på utestående fordringer

Posten omfatter avdrag på de innlån Innovasjon Norge har tatt opp i statskassen. Det vises til nærmere omtale av innlånssystemet under kap. 2421, post 90. Det foreslås en bevilgning på 35,1 mrd. kroner i avdrag. Anslagene er usikre, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revidert budsjett våren 2008 eller ved endring av budsjettet høsten 2008.

Kap. 5625 Renter og utbytte fra Innovasjon Norge

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
80	Renter på lån fra statskassen	308 477	417 000	555 000
81	Rentemargin, risikolåneordningen	6 828	2 000	1 000
85	Utbytte, lavrisikordningen			15 000
	Sum kap. 5625	315 306	419 000	571 000

Post 80 Renter på lån fra statskassen

Det er lagt opp til at Innovasjon Norge skal kunne foreta innlån fra statskassen til valgfri løpetid og en rentesats som tilsvarer renten på statspapirer med tilsvarende løpetid for å finansiere sine utlån. Det vises til nærmere omtale av innlånssystemet under kap. 2421, post 90. Rentene er knyttet til lavrisikolåneordningen, risikolåneordningen og distriktsrettet låneordning. Til sammen foreslås en bevilgning på 555 mill. kroner. Bevilgningsanslaget er usikkert, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revidert budsjett våren 2008, eller ved endring av budsjettet høsten 2008.

Post 81 Rentemargin, risikolåneordningen

Renten på innlån fra statskassen for å finansiere Innovasjon Norges utlån under risikolåneordningen følger renten på statspapirer med tilsvarende løpetid. Ordningens administrasjonskostnader dekkes innenfor rentemarginen. Nettobeløpet, etter at administrasjonskostnadene er dekket, skal tilbakeføres til statskassen. Netto rentemargin for regnskapsåret 2007 foreslås budsjettert med 1 mill. kroner med tilbakeføring i statsbudsjettet for 2008. Dette er et anslag, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revidert budsjett 2008.

Post 85 Utbytte, lavrisikolåneordningen

Overskuddet under lavrisikoordningen de siste årene er benyttet til å bygge opp egenkapital, slik at den skulle komme opp i 8 pst. av netto utlån. Ved utgangen av 2006 var egenkapitalen på 730,816 mill. kroner, tilsvarende en egenkapitalandel på 8,12 pst. Resultatet i 2006 medførte utbetaling av utbytte 23,6 mill. kroner i 2007. Det forventes at lavrisikolåneordningen vil gå med overskudd også i 2007, og at egenkapitalprosenten er over

8 pst. av netto utlån. Utbyttet fra lavrisikolåneordningen vil bli fastsatt til 75 pst. av årsresultatet. Oppad vil utbyttet bli begrenset til statens gjennomsnittlige innlånsrente i løpet av året, multiplisert med innskuddskapitalen på 629,8 mill. kroner. Innlånsrenten beregnes på bakgrunn av renten på 5-års statsobligasjoner. Utbytte i 2007, som kommer til utbetaling i 2008, er anslått til 15 mill. kroner. Dette er et anslag, og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revidert budsjett 2008.

Kap. 2426 SIVA SF

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>	30 000	31 000	35 000
90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>		300 000	100 000
95	Egenkapital	50 000	50 000	
	Sum kap. 2426	80 000	381 000	135 000

Vedrørende post 95:

I St.meld. nr. 46 (2003–2004) ble det lagt opp til at SIVA SF skulle tilføres 150 mill. kroner i egenkapital fordelt på flere år, og tilførselen ble avsluttet i 2007.

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Selskapet for industrivekst, SIVA SF, ble etablert i 1968 og har vært organisert som et statsforetak siden 1993. SIVA er lokalisert i Trondheim og hadde pr. 1. mars 2007 32 ansatte. SIVA er en nasjonal pådriver for innovasjon, verdiskaping og nye arbeidsplasser.

Hovedmålet for SIVA SF er å bidra til innovasjon og næringsutvikling gjennom eiendomsvirksomhet og utvikling av sterke regionale innovasjons- og verdiskapingsmiljøer i alle deler av landet. SIVA SF har et særlig ansvar for å bidra til å fremme vekstkraften i distriktene.

Virksomheten er organisert i hovedområdene eiendom og innovasjon. Kombinasjonen av innsatsen innenfor disse to områdene har vist seg å gi gode synergieffekter for næringslivet. SIVA SF er morselskap i et konsern med datterselskaper, tilknyttede selskaper og minoritetsaksjeposter. Ved utgangen av 2006 hadde SIVA SF eierposter i totalt 160 selskaper, på mer enn hundre steder. Flere av disse selskapene har igjen eierandeler i andre selskaper. De fleste aksjeselskapene som SIVA SF har

eierandeler i, er enten rene eiendomsselskaper som eier kunnskaps- og forskningsparker og næringshager, eller innovasjonsselskaper rettet mot aktiviteter i disse anleggene. SIVA SF forvalter også statens eierinteresser i IT Fornebu-selskapene.

SIVA SF mottar bevilgninger over statsbudsjettet fra både Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Tilskuddet fra de to departementene går til å finansiere SIVA SFs innovasjonsaktiviteter. Tilskuddet fra Nærings- og handelsdepartementet dekker også en del av SIVA SFs faste administrasjonskostnader. I tillegg mottar SIVA SF midler til spesifikke oppdrag fra andre offentlige myndigheter og organisasjoner som opptrer på vegne av myndighetene.

Resultatrapport 2006 og prioriteringer 2008

Årsregnskapet for SIVA-konsernet viste i 2006 et underskudd på 6,3 mill. kroner, mot et positivt resultat på 36,6 mill. kroner året før. Overskuddet i 2005 var ekstraordinært, og skyldtes hovedsakelig gevinster fra salg av eiendom ved innovasjonssentra i universitetsbyene, justering av risiko og volum på investeringssiden og en betydelig reduksjon av statskassegjelden. I 2006 har gevinstene fra salg av eiendommer vært vesentlig lavere. Resultatet inkluderer økte pensjonsforpliktelser på 10,6 mill. kroner, og negativt resultat på 7,2 mill. kroner fra SIVA SFs investeringer i IT Fornebu-selskapene.

Eiendomsområdet

SIVA SFs eiendomsengasjement er organisert under holdingselskapet SIVA Eiendom Holding (SEH) AS, som er heleid av SIVA SF. Eiendomsområdet utgjør 65 pst. av SIVA SFs totale balanse. Virksomheten består både av heleide industribygg, der SIVA står for bygging og utleievirksomhet, og av eiendomsselskaper hvor SIVA eier bygg sammen med andre aktører. Eiendomsselskapene er etablert som egne aksjeselskaper, og er ofte knyttet opp mot forsknings- og kunnskapsparkeer.

Målsetting

SIVAs eiendomsvirksomhet skal bidra til økt investeringskapasitet for etablering av industrimiljø og kunnskapsbedrifter i hele landet, og bidra til å senke barrierer for etablering der normale markedsmekanismer ikke fungerer.

Resultatrapport 2006

Fra utgangen av 2004 er alle eiendommer og eiendomsselskaper, bortsett fra engasjementet i IT Fornebu Eiendom AS, samlet i holdingselskapet SEH AS. SEH AS igangsatte i 2006 ulike typer eiendoms- og byggeprosjekter på ni steder i Norge, og etablerte 20 nye leiekontrakter gjennom datterselskaper. Totalt har SEH AS eiendomsinvesteringer på 52 steder i Norge. Selskapet eier aksjer i 46 eiendomsselskaper, hvorav 26 eies mer enn 50 pst. Det totale antall leietakerkontrakter i bygg som SEH AS har eierandeler i var ved utgangen av 2006 i underkant av 500. Utviklingen viser stor stabilitet i leietakermassen, og analyser av porteføljen viser en tilfredsstillende fordeling i forhold til geografi og bransje. Det ble i løpet av året gjennomført salg av tomtearealer og bygg til leietakere fra datterselskaper i Risør, Narvik, Salangverket, Verran, Kongsvinger og Verdal. Årsresultatet viser et overskudd på 29,2 mill. kroner.

Prioriteringer 2008

SIVA skal fortsette arbeidet med å tilrettelegge for etablering av industrimiljø og kunnskapsbedrifter på steder og i prosjekter der normale markedsmekanismer ikke fungerer. Foretaket skal bidra til dette gjennom egne investeringer og gjennom utvikling og drift av bygg og annen fysisk infrastruktur, og mobilisering av lokal kapital og kompetanse. SIVA skal være en profesjonell eiendomsutvikler og skal kunne tilby konsepter tilpasset de enkelte regionenes behov. Eiendomsvirksomheten skal ikke konkurrere om prosjekter med private

aktører. Virksomheten skal være selvfinansierende.

SIVA Fornebu AS

Det heleide datterselskapet SIVA Fornebu AS ivaretar SIVAs eierandeler i selskapene IT Fornebu Eiendom AS (32,55 pst.) og IT Fornebu AS (34,11 pst.). Staten har gjennom SIVA i alt tilført de to IT Fornebu-selskapene om lag 403 mill. kroner. Bokført verdi av investeringene var pr. 31. desember 2006 om lag 238 mill. kroner. Verdien av innovasjonsselskapet IT Fornebu AS utgjør kun 0,6 pst. av balansen i SIVA Fornebu AS, dvs. resterende er eiendomsinvesteringer. IT Fornebu Eiendom AS er pr. 31. desember 2006 det eneste av SIVA eiendomsprosjekter som ligger utenfor SIVA Eiendom Holding AS. Etableringsperioden for IT Fornebu-prosjektet med rehabilitering og utleie av terminalbygget er nå slutført. I terminalbygningen er det i dag nærmere 70 selskaper, i tillegg til forsknings- og inkubatorvirksomhet. Samtidig står en overfor betydelige utbyggingsoppgaver relatert til selskaps øvrige eiendommer. Dette medfører at statens eierinteresser i stigende grad forskyves mot eiendomsaspektet, noe som krever en tettere oppfølging av verdipotensialet i prosjektet. Høsten 2007 samles alle Fornebuselskapene under et nytt holdingselskap, IT Fornebu Eiendom Holding AS. På denne bakgrunn legges det opp til at statens eierskap i IT Fornebu Eiendom Holding AS plasseres i SIVA Eiendom Holding AS. Dette vil gi en mer aktiv håndtering av engasjementet fra SIVAs side. Aktiviteten i innovasjonsselskapet IT Fornebu AS vil bli håndtert av innovasjonsvirksomheten i SIVA SF. Selskapet SIVA Fornebu AS vil ut fra dette bli avvirket. Det vil fremdeles kreves separat rapportering fra SIVAs side for Fornebu-engasjementet.

Innovasjonsområdet

SIVA har utviklet et omfattende nettverk av innovasjonsselskaper som legger til rette for nyskaping. Aktiviteten omfatter både kompetanseinnsats og investeringer. SIVA deltar i utviklingselskaper over hele landet, deriblant kunnskaps- og forskningsparkeer, næringshager, inkubatorer og industriinkubatorer. Som en del av innovasjonsområdet er SIVA engasjert i et mindre antall regionale såkorn-/ventureselskaper. Nærings- og handelsdepartementet foretok i 2006 en ny vurdering av SIVAs engasjement på dette området, og fant at aktiviteten kan fortsette i begrenset omfang. Dette innebærer at de nåværende engasjement i regionale såkorn- og ventureselskaper videreføres og forvaltes i samsvar med de opprinnelige forutsetningene for disse fondene.

Målsetting

SIVAs innovasjonsaktiviteter skal:

- tilrettelegge for oppbygging av sterke lokale og regionale verdiskapingsmiljøer over hele landet
- bidra til å skape og utvikle samarbeidsarenaer og bygge nettverk mellom privat næringsliv, FoU-miljøer og offentlig virksomhet, regionalt, nasjonalt og internasjonalt

Resultatrapport 2006

SIVAs innovasjonsaktiviteter finansieres med tilskudd fra Nærings- og handelsdepartementet og Kommunal- og regionaldepartementet. Tilskuddet fra Nærings- og handelsdepartementet for 2006 var på 31 mill. kroner. Midlene gikk til videreutvikling av inkubatorer knyttet opp mot de sentrale universitets- og forskningsmiljøene og til SIVAs generelle nettverksaktiviteter. Dessuten dekket bevilgningen bidrag til videreutvikling av SIVAs aktiviteter i Nordvest-Russland, arbeidet med programmet Norwegian Centres of Expertise (NCE) og oppfølging av investeringer i regionale såkorn- og venturerefond. Deler av midlene gikk til å dekke SIVAs faste administrative kostnader knyttet til innovasjonsvirksomheten og rentekostnader knyttet til tidligere lånefinansierte investeringer på området.

I inkubatorprogrammet var det ved årsskiftet 220 bedrifter med til sammen 431 ansatte. Formålet med inkubatorprogrammet er å bidra til vekst og utvikling for nyetablerte kunnskapsbedrifter, gjennom rådgivning, kontortjenester- og støttefunksjoner og tilgang til kompetansenettverk. Fra oppstarten av inkubatorprogrammet i 2000 er totalt 572 virksomheter tatt opp i programmet. Antall nye i 2006 var 99. Dette gir for 2006 et gjennomsnittlig inntak på 5,2 bedrifter i hver inkubator, noe som er i samsvar med SIVAs arbeidsmål på 5 bedrifter. Åtte inkubatormiljøer tilknyttet de sentrale universitets- og forskningsmiljøene ble støttet med midler fra Nærings- og handelsdepartementet i 2006. Inkubatorprogrammene er ellers finansiert over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

NCE-programmet skal styrke regionale nærings- og kunnskapsmiljøer bestående av bedrifter med vekstambisjoner og internasjonal konkurransevne. De seks første miljøene som fikk tittelen Norwegian Centres of Expertise ble utpekt i 2006. Våren 2007 ble det utpekt ytterligere tre miljøer. Det er Innovasjon Norge som er programleder for NCE, mens SIVA har hovedansvar for oppfølging av og nettverksbygging mellom miljøene.

Under innovasjonsområdet jobber SIVA også med aktivitetsområdene industri-inkubator og industrielle knutepunkt. En industri-inkubator skal

bidra til utvikling av innovasjonsmiljø og kunnskapsintensiv næringsvirksomhet i industriområder med omstillings- og nyskappingsbehov. Ved årsskiftet var det 12 industri-inkubatorer i virksomhet. Fem av disse er etablert i 2006. Det er etablert nærmere 50 nye bedrifter i disse inkubatorene. Et nytt program for etablering av industrielle knutepunkt på ulike steder i landet er under utarbeiding.

SIVA har engasjement i 46 næringshager, 25 forsknings- og kunnskapsparker, 10 regionale såkorn- og ventureselskaper og noen forsknings- og utviklingsselskaper. SIVA har redusert sine direkte eierskap i ventureselskapene, men mange av de innovasjonsmiljøene foretaket deltar i har vært aktive i oppbygging av nye såkornsselskaper i løpet av året. Ved årsskiftet var det totalt 820 bedrifter samlokalisert i 38 næringshagemiljø hvor SIVA har eierinteresser, med til sammen 2 194 ansatte. Næringshageprogrammet finansieres over Kommunal- og regionaldepartementets budsjett.

SIVA har engasjert seg sterkt i arbeidet med å videreutvikle samspillet med det regionale nivået, både med private aktører, fylkeskommunene og Innovasjon Norge. Foretaket har deltatt i flere regionale prosjekter med ulikt fokus, bl.a. landbruk, kulturbasert næring og kvinnerettet satsing.

Prioriteringer 2008

SIVA skal videreføre det viktige arbeidet med utvikling av innovasjonsmiljøer i hele landet, og være en pådriver for nettverksbygging mellom ulike regionale og nasjonale aktører. SIVA skal spesielt legge til rette for å koble næringslivet tettere til utdannings- og forskningsmiljøene, og bidra til kontakt og samarbeid mellom de ulike verdiskapingsmiljøene rundt i landet. Inkubatorprogrammet knyttet til de sentrale universitets- og forskningsmiljøene er et viktig virkemiddel. Oppfølging av NCE-programmet skal videreføres. SIVA skal dessuten jobbe med videreutvikling av «Spinny», et nasjonalt program for knoppskyting i næringslivet. Dette programmet skal få fram potensialet i forretningsideer med utspring i etablerte bedrifter, men som faller utenfor bedriftenes egen kjernevirksomhet.

Andre områder

Samarbeid med andre aktører

Det legges stor vekt på at det skal være et nært og godt samarbeid mellom SIVA og de andre virkemiddelaktørene om aktiviteter og tiltak som ligger i skjæringsfeltet mellom institusjonene. De tre virkemiddelaktørene SIVA, Innovasjon Norge og Norges forskningsråd utfyller hverandre på en god

måte. Institusjonene samarbeider bl.a. om NCE-programmet omtalt ovenfor. I 2006 lanserte SIVA, Innovasjon Norge og Norges forskningsråd en felles kundeportal på Internett for sine tjenester; www.innovasjonstjenester.no.

Internasjonal virksomhet og spesialoppdrag

Det er en målsetting at SIVA kan påta seg spesielle oppgaver nasjonalt eller internasjonalt innenfor sine kjernekompetanseområder, forutsatt at selskapet har kapasitet og tilstrekkelig finansiering medfølger.

Med utgangspunkt i Soria Moria-erklæringen arbeider SIVA med å videreutvikle næringsparken i Murmansk til et større innovasjonssenter med fokus på energi, marin sektor og miljø. Det nye senteret har fått navnet Polarstjerna og ble operativt våren 2006. Senteret huser pr. august 2007 22 bedrifter fra sektorene marin, maritim og engineering for olje- og gassindustrien. Senterets inkubator planlegges satt i drift i løpet av 2007. SIVA ser på mulighetene for å utvide engasjementet i Nordvest-Russland til også å gjelde Arkhangelsk. I tillegg har foretaket vært initiativtaker og pådriver for utvikling av internettportalen www.barentsnova.com, som er en database for næringsmuligheter i fylkene Arkhangelsk og Murmansk. Dette vil være informasjonskanalen for profilering av innovasjonssentrene og av norske og russiske bedrifter som arbeider i nordområdene. Datterselskapet SIVATECH AS ble opprettet i 2005, for å ivareta SIVAs internasjonale aktiviteter.

SIVA har vært engasjert i tre næringsparker i Baltikum. I tråd med anbefalingene i St.meld. nr. 46 (2003–2004) om SIVAs framtidige virksomhet, er SIVAs eierskap i disse parkene under avvikling. Opprinnelig var utfasingen av engasjementene i Baltikum satt til utgangen av 2006, men SIVA har fått utsatt frist. To av de tre anleggene er solgt, mens SIVAs eierandel i det siste anlegget ikke forventes solgt før i løpet av første halvår 2008. Årsaken til forsinkelsen er at største leietaker har flyttet ut, og i følge SIVA bør alle ledige arealer være utleid for å oppnå en forsvarlig pris. Arbeidet med å finne mulige kjøpere pågår. Nedtrappingen av engasjementet og salget av anleggene har blitt gjort på en tilfredstillende måte.

SIVA har utført flere oppgaver for Utenriksdepartementet i løpet av 2006, bl.a. opprettelse av innovasjonssentra på Balkan. Disse oppdragene er finansiert av oppdragsgiver.

Som et ledd i satsingen på nordområdene, er det i 2008 lagt opp til å styrke SIVAs satsing i Nordvest-Russland. Oppbygging av innovasjonssentra og inkubatordrift, vil fremme økonomisk samkvem og bedre norsk næringslivs muligheter til å posisjonere seg i regionen. SIVA skal spesielt konsentrere seg om å videreutvikle senteret i Murmansk. SIVAs engasjement bidrar til å redusere den økonomiske risikoen for bedriftene, forenkler forholdet til myndighetene og øker tilgangen til kompetanse og nettverk. Senteret i Murmansk skal spesielt fokusere på de sektorer der norsk næringsliv har særlige fortrinn, som energisektoren, marin og maritim virksomhet.

Budsjettforslag 2008

Post 70 Tilskudd, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 35 mill. kroner til innovasjonsaktiviteter i regi av SIVA under post 70. Av dette skal minst 3 mill. kroner styrke SIVAs arbeid med videreutvikling av innovasjonssenter og inkubatortilbud i Nordvest-Russland. Tilskuddet skal også dekke administrative kostnader knyttet til SIVAs rolle som virkemiddelinstusjon, inkludert finanskostnader knyttet til tidligere lånefinansierte investeringer på innovasjonsområdet.

Post 90 Lån, overslagsbevilgning

SIVA SF kan foreta innlån i statskassen og selv velge løpetid på lånene. Det enkelte innlån knyttes til et statspapir, og rentesats på innlånet blir satt lik renten på statspapir med tilsvarende løpetid. Innlån fra og avdrag til statskassen bruttoføres, dvs. at beløpene utgifts- og inntektsføres hver gang SIVA SF tar opp et nytt eller tilbakebetaler et gammelt lån. Innlån budsjetteres under kap. 2426, post 90, mens avdrag budsjetteres under kap. 5326, post 90, jf. nedenfor. Det foreslås å bevilge 100 mill. kroner under låneposten. Det legges til grunn at SIVAs låneramme ved utgangen av 2008 er 700 mill. kroner.

Kap. 5326 SIVA SF

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Låne- og garantiprovisjoner	7 129	7 000	5 800
90	Avdrag på utestående fordringer		300 000	100 000
	Sum kap. 5326	7 129	307 000	105 800

Post 70 Låne- og garantiprovisjoner

Låneavtalen mellom departementet og SIVA SF er endret. I henhold til denne nye avtalen, skal både låneprovisjon og garantiprovisjon innbetales etter-skuddsvis. Låne- og garantiprovisjon for 2007, som innbetales i 2008, er anslått til 5,8 mill. kroner. Anslaget er usikkert og regjeringen vil om nødvendig foreslå bevilgningsendring i forbindelse med revidert budsjett våren 2008 eller ved endring av budsjettet høsten 2008.

Post 90 Avdrag på utestående fordringer

Det vises til omtale under kap. 2426. SIVA SF foretar sine låneopptak i statskassen med utgangspunkt i eksisterende statspapirer. SIVA har et låneforfall i statskassen på 100 mill. kroner i 2008. På denne bakgrunn budsjetteres det med avdrag på 100 mill. kroner på SIVAs utestående fordringer.

Kap. 5613 Renter fra SIVA SF

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
80	Renter	43 025	39 700	33 000
	Sum kap. 5613	43 025	39 700	33 000

Post 80 Renter

SIVA SF foretar sine låneopptak i statskassen med utgangspunkt i eksisterende statspapirer. Selskapet kan dermed ta opp nye lån fra staten til en

rente som er lik løpende effektiv rente på tilsvarende statspapir. Det foreslås bevilget 33 mill. kroner i renter fra SIVAs låneopptak i statskassen for 2008.

Kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt**Post 24 Driftsresultat:**

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
24.1	Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-40 047	-46 500	-49 500
24.2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	40 047	46 500	49 500
	Sum post 24	0	0	0

Virksomhets- og tilstandsbeskrivelse

Garanti-instituttet for eksportkreditt (GIEK) er en statlig forvaltningsbedrift som tilbyr en rekke langsiktige garantier for eksportkreditter tilpasset norske eksportbedrifters behov for risikodekning. GIEK skal fremme norsk eksport av varer, tjenester og investeringer i utlandet og være et supplement til det private markedet. GIEKs kunder eksporterer til land over hele verden, og instituttet kan medvirke til eksport av alle typer varer og tjenester.

GIEK disponerte 35 årsverk pr. 1. mars 2007. Styret oppnevnes av Nærings- og handelsdepartementet og virksomheten er lokalisert i Oslo.

Den høye aktiviteten i norsk økonomi og gode internasjonale markedsforhold reflekteres i GIEKs virksomhet. Volumet av nye garantier gitt i løpet av året ble doblet fra 2005, og lå på nesten 6 mrd. kroner i 2006. GIEK medvirket i eksportkontrakter og utenlandsinvesteringer for totalt 20,3 mrd. kroner. De maritime næringene, olje- og gassrelatert virksomhet og energiområdet har vært spesielt viktig for denne veksten.

GIEKs garantitilbud innebærer långiver-, leverandørkreditt-, kontrakt-, bond-, investerings-, remburs-, byggelåns-, og anbudsgarantier. Statlig medvirkning på dette området skal bidra til å sikre norsk næringsliv tilsvarende vilkår som utenlandske konkurrenter. De fleste vestlige industriland og flere andre land har tilsvarende statlige ordninger. Spesielt ved eksport til nyindustrialiserte land og utviklingsland, og for små bedrifter og de med liten eksporterfaring, er statlig medvirkning viktig for å fremme eksport.

GIEK kan avdekke både kommersiell og politisk risiko. Med *kommersiell risiko* menes risiko forbundet med at *privat* kjøper kan gå konkurs eller av andre grunner ikke betaler. Med *politisk risiko* menes risiko forbundet med at *offentlig* kjøper ikke vil betale, eller at krig, ekspropriasjon og andre tiltak fra offentlige myndigheter hindrer betaling. Investeringsgarantiene dekker kun politisk risiko.

Rammene for garantier gitt i forbindelse med eksport av kapitalvarer reguleres internasjonalt av OECDs «Arrangement on Officially Supported Export Credits».

GIEKs ordninger er underlagt krav om å gå i balanse på lang sikt, og beslutter selv hva slags risikoeksponering som er forsvarlig for å overholde balansekravet.

På grunn av ordningenes ulike organisering føres regnskapene separat.

GIEK forvalter følgende:

Aktive garantiordninger

- Alminnelig garantiordning dekker garantier gitt etter 31. desember 1993. Alminnelig garantiord-

ning kan avdekke alle typer risiko med unntak av de garantier som ESA (EFTA Surveillance Authority) har definert som mulig å avdekke i det kommersielle forsikrings- og garantimarkedet. Det er garantier med løpetid på mindre enn to år og som dekker kommersiell risiko for kreditter til kjøpere i OECD-landene. Denne type risiko avdekkes av GIEKs datterselskap GIEK Kredittforsikring AS (GK).

- Garantiordning for investeringer i og eksport til utviklingsland (U-landsordningen) anvendes når risikoen er for høy for dekning under GIEKs Alminnelige ordning, og hvor eksporten har en utviklingsfremmende effekt. U-landsordningen skal gå i balanse når grunnfondet for ordningen medregnes.
- Garantiordning for byggelån til skip benyttes til å garantere for byggelån til verft i Norge i forbindelse med bygging eller ombygging av skip. Ordningen ble etablert i 2005. Det kan garanteres for inntil 50 pst. av de enkelte lån eller dellån på like vilkår med en finansinstitusjon.

Garantiordninger som er under avvikling

- To garantiordninger for eksport til og investeringer i det tidligere Sovjetunionen og de baltiske land (SUS/Baltikum-ordningene), en for vedtak fattet i perioden 1994–98 og en for vedtak i perioden 1999–2002.
- Gammel alminnelig ordning, dvs. garantier og garantitilsagn gitt før 1. januar 1994.
- Gamle særordninger, som inneholder fire særordninger som ble slått sammen fra 1999, hvorav den viktigste er Gammel særordning for utviklingsland.

Målet er å administrere avvikling av de gamle ordningene med minst mulig erstatningsutbetaling og størst mulig gjenvinning.

I tillegg forvalter GIEK følgende:

- Beredskapsordning for statlig varekrigsforsikring for Nærings- og handelsdepartementet.
- Anbudsgarantiordning for Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland (Norfund).

Føringer for beredskapssystemet for statlig varekrigsforsikring er omtalt under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 72 Tilskudd til beredskapsordninger. Retningslinjene for Anbudsgarantiordningen fastsettes av Norfund. Nærmere omtale av ordningen finnes under kap. 161 Næringsutvikling på Utenriksdepartementets budsjett.

GIEKs eierforhold i andre selskaper:

- GIEK Kredittforsikring AS er et heleid datterselskap som tilbyr kortsiktige kredittforsikrin-

ger. Selskapet skal drives på forretningsmessig grunnlag.

Mål for virksomheten og prioriteringer for 2008

GIEKs hovedmål er som følger:

GIEK skal fremme norsk eksport av varer og tjenester og investeringer i utlandet gjennom å utstede garantier på vegne av den norske stat.

Under hovedmålet inngår følgende delmål:

GIEK skal bidra til eksportkontrakter

GIEK skal gi et konkurransedyktig tilbud i forhold til utenlandske statlige garantiinstitutter. Det er viktig at produktene GIEK tilbyr hele tiden utvikles, at de tilpasses kundenes, bankenes og bedriftenes behov og den internasjonale konkurransen. GIEKs produkter skal være godt kjent i markedet og GIEK skal videreføre sin holdning for åpenhet og innsyn i virksomheten. Det skal legges vekt på forsvarlig og lik behandling av enkeltsaker og at saksbehandlingstiden skal være akseptabel.

GIEKs garantiordninger skal gå i balanse på lang sikt

GIEK skal ha en akseptabel risikoprofil på sin portefølje og det skal legges vekt på å begrense tap i tilfelle mislighold. GIEK skal ha fokus på grundig risikovurdering i alle enkeltsaker og avsetningene skal stå i forhold til tapsrisikoen. GIEK skal ha god kompetanse innen risikovurdering og kunnskap om de næringene som er viktige for norsk eksport.

GIEK skal være premissgiver for Nærings- og handelsdepartementet

GIEK skal arbeide for å harmonisere regelverk og praksis og bidra til internasjonal konkurranseutjevning i internasjonale fora, som OECD og Berne Unionen. For at GIEK skal kunne arbeide effektivt for dette og samtidig ivareta norske interesser, kreves det god kontakt med banker, finansinstitusjoner, næringslivet og det offentlige, dvs. de ulike enhetene i virkemiddelapparatet.

Resultatrapport 2006

Antall nye søknader, tilsagn og poliser hadde sterk vekst i løpet av året. Det samlede beløpet bundet under alle ordningene økte fra 28 mrd. kroner til 34 mrd. kroner fra 2005 til 2006. To tredjedeler av porteføljen var ved utgangen av 2006 knyttet til maritim sektor. GIEK hadde høyest utestående garantiansvar for skip og borerigger på (29 pst.), maritimt utstyr (21 pst.), maritime tjenester (14

pst.) og energi (10 pst.). Garantiansvaret var høyest i Vest-Europa (36 pst.) hvorav 27 prosent poeng hovedsaklig var på norske redere. Videre fordelte det meste av garantiansvaret seg på Sør-Amerika (27 pst.) og Asia (16 pst.).

GIEK mottar refusjoner for administrative oppgaver som GIEK utfører for datterselskapet GIEK Kredittforsikring AS (GK). GIEKs oppgavefordelingsavtale med GK ble endret i 1. halvår 2006 og GK utfører nå en større del av sine administrative oppgaver selv ved at fire årsverk ble overført fra GIEK til GK.

GIEK legger vekt på å gi god informasjon om virksomheten og produktene. Hjemmesiden (www.giek.no) er aktivt benyttet. GIEK utga fire nummer av Eksportøren, et nyhetsbrev som sendes til 800 abonnenter.

Internasjonalt arbeid

GIEK samarbeider med andre lands garantiinstitutter og har reforsikringsavtaler med garantiinstitutter i 11 andre land. GIEK deltar aktivt i Berne Unionen, som er en internasjonal organisasjon som hovedsakelig består av statlige garantiinstitutter. Formålet med Berne Unionen er å fremme gode prinsipper innen internasjonal kredittforsikring og garantistillelse og ivareta eksportkredittoorganisasjonenes felles interesser.

GIEK deltar sammen med Nærings- og handelsdepartementet i de gruppene i OECD som regulerer eksportkreditter og garantier. En ny og skjerpet «Action Statement» om korrupsjon ble vedtatt i OECD i mai 2006 og deretter implementert i GIEKs søknadsskjema og i poliseverk.

Miljøhensyn inngår i risikovurderingen av garantisakene, og GIEK rapporterer til OECD i henhold til gjeldende miljøretningslinjer. Alle garantisøknader blir fordelt i tre kategorier etter antatt miljøpåvirkning. I den strengeste av disse kreves det at en søker framlegger en full miljøkonsekvensanalyse før det kan gis garanti. GIEKs miljø- og korrupsjonsretningslinjer går til dels lenger enn anbefalingene fra OECD.

GIEK deltar sammen med Utenriksdepartementet i Parisklubben der arbeid med å inndrive og ettergi GIEKs fordringer på fremmede stater samordnes med andre kreditorland.

GIEK holder seg løpende orientert om vilkår som tilsvarende garantiinstitutter i andre land tilbyr og justerer sine vilkår og dekningsområder for garantivirksomheten i tråd med dette. GIEK har i det vesentlige et like bredt tilbud som de fleste andre lands garantiinstitutter. Premiesatsene er i stor grad harmonisert gjennom OECDs «Arrangement on Officially Supported Export Credits».

GIEK har, som de andre deltakerne i Arrangement, anledning til å sidestille sine vilkår med konkurrerende tilbud fra andre lands eksportører

(matching). GIEK var ikke involvert i matching-situasjoner i løpet av 2006.

Årsresultat 2006 og prognoser for 2007 og 2008

	(i 1 000 kr)		
	Resultat 2006	Prognose 2007	Prognose 2008
Alminnelig garantiordning ¹	159 080	-50 000	25 000
Garantiordning for investeringer i og eksport til utviklingsland	28 817	10 000	10 000
Garantiordning for byggelån til skip	-18 144	1 000	1 000
SUS/Baltikum-ordningen før 1. januar 1999 (ikke lenger operativ)	6 486	5 000	5 000
SUS/Baltikum-ordningen etter 1. januar 1999 (ikke lenger operativ)	1 767	3 000	3 000
Gammel alminnelig ordning (ikke lenger operativ) ¹	-257 613	-400 000	-400 000
Gamle særordninger (ikke lenger operative) ¹	-389 514	-30 000	-30 000

¹ De negative resultatene skyldes tilbakeføring av ordningens overskuddslikviditet til statskassen.

Alminnelig garantiordning

Ny Alminnelig ordning ble etablert i 1994. I perioden 2000–06 har ordningen medvirket til eksport for til sammen ca. 82 mrd. kroner.

Garantirammen var i 2006 på til sammen 40 mrd. kroner for nye tilsagn og gammelt ansvar under Gammel og ny Alminnelig ordning. Samlet ansvar for tilsagn og poliser bundet under rammen var ved utgangen av 2006 på 30,0 mrd. kroner, hvorav 0,6 mrd. kroner under Gammel alminnelig ordning.

Av 179 søknader ble det utstedt 142 tilsagn til en verdi av 15 mrd. kroner, en økning på 1 mrd. kroner fra 2005. I 2006 ble det utstedt 77 nye poliser for et samlet garantiansvar på 4,9 mrd. kroner.

Årsresultatet for alminnelig ordning ble i 2006 på 159 mill. kroner, mot 139 mill. kroner i 2005. Det økte resultatet skyldes hovedsakelig at erstatningskostnadene i 2006 utgjorde en inntekt på 1,4 mill. kroner, mot en kostnad på 125 mill. kroner i 2005. Reduksjonen skyldes færre erstatningssaker med reduserte erstatningsutbetalinger og at fordringene er vurdert til en høyere verdi enn tidligere. Moratorieinntekter (utsatt gjeldsbetaling fra debitorstat) utgjorde 15 mill. kroner, mot 19 mill. kroner i 2005.

GIEK har gjort avsetninger til tap på garantiansvar etter beste estimat siden ordningens oppstart i 1994. Ved utgangen av 2006 utgjorde avsetningene 581 mill. kroner. I tillegg hadde ordningen ved utgangen av 2006 en egenkapital på 505,7 mill.

kroner. Summen av egenkapital og avsetning til tap på garantiansvar for Alminnelig ordning utgjorde 7,7 pst. av utestående ansvar. Dette tallet var på henholdsvis 7,9 og 7,4 pst. i 2005 og 2004. Utestående garantiansvar var høyere enn foregående år, men risiko for tap i porteføljen totalt sett anses å ha minket i løpet av 2006. GIEKs styre anser den samlede avsetningen til tap på garantiansvar som forsvarlig i forhold til balansekravet og risiko i porteføljen.

Alminnelig garantiordning har tradisjonelt vist volumvariasjoner over tid. Det er vanskelig å estimere hvordan tapspotensialet vil utvikle seg i fremtiden, fordi ordningen garanterer for stor enkeltrisiko da sakene er komplekse og har lang løpetid. Porteføljen er sterkt konsentrert både med hensyn til land og enkeltprosjekter. En er ikke kjent med engasjementer som kan gi tap utover allerede foretatte avsetninger. Det regnes med et resultat i balanse i 2007.

Prognosen for resultatet for alminnelig garantiordning i 2007 er minus 50 mill. kroner. Dette skyldes økte avsetninger til tap som følge av høyere utestående ansvar i løpet av 2007. Avsetning til tap tas når politen opprettes, mens premieinntekt blir periodisert med hensyn til størrelsen på ansvaret gjennom polisens levetid. Vekst i garantiansvar vil derfor gi utslag i et lavt resultat.

GIEK har tillatelse fra Senter for statlig økonomistyring til å ha beholdning i USD og Euro tilsvarende eksponering i disse valutaene for Alminnelig ordning.

Garantiordning for investeringer i og eksport til utviklingsland (U-landsordningen)

Det ble i 1989 opprettet en garantiordning for eksportkreditter og investeringer myntet på de fattigste landene hvor risikoen er for høy til at GIEKs Alminnelige ordning kan benyttes. U-landsordningen skal bidra til at norske eksportører kan delta i utviklingsfremmende prosjekter.

Det ble i årene 1989–94 bevilget til sammen ca. 300 mill. kroner til et grunnfond for ordningen over Utenriksdepartementets budsjett. Fondet representerer en likviditetsbuffer som GIEK trekker på når det ikke er likviditet i ordningen. Utestående fordringer og premieinntekter skal benyttes til å bygge opp grunnfondet til opprinnelig størrelse på 300 mill. kroner.

Garantirammen var i 2006 på 1,5 mrd. kroner, men ble økt til 2,1 mrd. kroner pr. 1. januar 2007. Bestemmelsen om at rammen ikke kan overstige fem ganger det til enhver tid inntestående beløp på ordningens grunnfond, ble samtidig endret til sju ganger fondets størrelse. Garantirammen har i de siste årene vært fullt utnyttet, med unntak av kortere perioder. I 2006 var garantirammen fullt utnyttet med garantiansvar og tilsagn på til sammen 1,2 mrd. kroner (beregnet ut fra valutakurs ved årets slutt). Samtidig forelå søknader på 657 mill. kroner.

Årsresultatet for ordningen ble 28,8 mill. kroner i 2006, mot minus 13,3 mill. kroner i 2005. Det positive årsresultatet skyldes noe høyere inntekter og ingen overføring til grunnfondet i Nærings- og handelsdepartementet. Driftsresultatet var 24,5 mill. kroner. Avsetningene til tap på garantiansvar utgjorde 44 mill. kroner ved utgangen av 2006. Det forventes at tilsagn vil bli gjort om til poliser, noe som medfører nye premieinntekter i 2007. Inntektsføringen periodiseres over polisens løpetid, mens kontantbeholdning som følge av bl.a. premiebetaling overføres årlig til grunnfondet.

U-landsordningen skal gå i balanse på lang sikt når det tas hensyn til grunnfondet. Grunnfondet er ikke rentebærende. Det regnskapsføres av Nærings- og handelsdepartementet og inngår ikke i ordningens balanseregnskap. Fondet var ved utgangen av 2006 på 278 mill. kroner og er redusert med 5 mill. kroner. Ordningens egenkapital er marginalt negativ, men ordningen er i balanse når det tas hensyn til grunnfondet. Anslag for framtidige gjenvinninger under ordningen viser at grunnfondet i løpet av de nærmeste årene vil komme opp på opprinnelig nivå.

Fra 2001 har premiefastsettelsen fulgt OECD-regelverket, som innebærer at minimumspremiene for politisk risiko følges.

Garantiordning for byggelån til skip

Byggelånsgarantiordningen ble opprettet 1. januar 2005 og ble operativ fra 1. mars samme år. Innenfor ordningen kan det stilles garantier overfor norske verfts byggelånsbanker med inntil 50 pst. risikoavlastning.

I 2006 kom det inn 20 nye søknader med et samlet ansvar på rundt 2,3 mrd. kroner. Gjeldende søknader ved årsskiftet var på 496 mill. kroner. Alle søknadene omfatter bygging av fartøy for offshorevirksomhet. Antall nye tilsagn i 2006 var 19, og 10 nye poliser ble utsted. Siden ordningen ble operativ har GIEK mottatt søknader for bygging av 30 skip. Enkelte prosjekter omfatter store beløp, slik at noen få prosjekter legger beslag på store deler av totalrammen.

Inntektene var på 1,8 mill. kroner i 2006, mens driftsunderskuddet ble på 18 mill. kroner. Underskuddet skyldes primært avsetning til tap på garantiansvar. Administrasjonskostnader er dekket gjennom lån fra Alminnelig garantiordning inntil ordningen selv genererer inntekter. I siste halvdel av 2006 kom det inntekter på ordningen, og det forventes at de øker etter hvert.

SUS/Baltikum-ordningene

Garantiansvaret for ordningene var pr. 31. desember 2006 på 87,9 mill. kroner. Det er ikke lenger noen gjeldende tilsagn under denne ordningen. Porteføljen er i hovedsak knyttet til eksport av fisk, papir, landbruksmaskiner og skipsutstyr.

Driftsresultatet for ordningene var 6,8 mill. kroner i 2006, mot 1,3 mill. kroner i 2005. Årsresultatet i 2006 var 8,3 mill. kroner. Det er gitt trekkfullmakt som alternativ finansiering for ordningen, men det ble ikke behov for å benytte fullmakten i 2006. Avsetningene til tap på garantiansvar utgjorde 6,1 mill. kroner ved utgangen av 2006.

Gammel portefølje

Gammel Portefølje er en samlebetegnelse på Gammel alminnelig ordning og Gamle særordninger. GIEK administrerer ordningenes avvikling, utenom fordringer som ettergis gjennom gjeldsplanen og eventuell annen politisk vedtatt gjeldslette.

Gammel alminnelig ordning hadde et restansvar ved utgangen av 2006 på 0,6 mrd. kroner. Hoveddelen av garantiansvaret gjelder Venezuela, Indonesia og India. Avsetningene til tap på garantiansvar utgjorde 57,6 mill. kroner ved utgangen av året. Driftsresultatet for gammel portefølje for 2006 viste et underskudd på 241,4 mill. kroner, mot et overskudd på 223 mill. kroner året før. Årsaken lig-

ger i Stortingets vedtak om gjeldslette høsten 2006. Moratorieinntekter er ordningenes viktigste inntektspost og utgjorde 120,1 mill. kroner i 2006. Årlig tilbakeføres ordningenes overskuddslikviditet til statskassen. Det ble overført 399,9 mill. kroner til statskassen i 2006, mot 365 mill. kroner i 2005.

Gjeldsplanen

Gjeldsplanen fra 1998 med utvidelser fra 2001 og 2004 opprettholdes som helhetlig strategi på gjeldsområdet og inneholder både multilaterale og bilaterale tiltak. Planen er nærmere omtalt i Utenriksdepartementets budsjettproposisjoner. Et av hovedtiltakene i planen er å ettergi fordringer overfor gjeldstyngede lavinntektsland. Fordringene er i hovedsak knyttet til eksportgarantier gitt på slutten av 1970- og på begynnelsen av 1980-tallet og hører inn under Gammel Portefølje. Den ekstraordinære ettergivelsen av gjeld i 2006 i forbindelse med den såkalte Skipseksportkampanjen beløper seg til vel 400 mill. kroner. Den belaster ikke Gjeldsplanens ramme, men den belaster GIEKs regnskap.

Gjeldsplanen åpner for at det kan gis gjeldslette uten ny bevilgning innenfor en ramme på opprinnelig 3,173 mrd. kroner under Gammel portefølje, fordelt med 1,266 mrd. kroner under Gammel alminnelig ordning og 1,907 mrd. kroner under Gammel særordning for utviklingsland. I perioden 1998–2006 er det ettergitt til sammen 1,608 mrd. kroner av totalrammen. Pr. 31. desember 2006 var det 1,565 mrd. kroner igjen av Gjeldsplanens samlede ramme. Utvidelsen fra 2004 innebærer at gjeldsplanen ikke lenger er forbeholdt gjeldslette til de fattigste landene, men også kan benyttes til å finansiere gjeldsbytteavtaler med middelinntektsland.

GIEK Kredittforsikring AS

GIEK Kredittforsikring AS (GK) er GIEKs heleide datterselskap. Selskapet drives forretningsmessig og har eget styre. GK tilbyr kortsiktig kundekredittforsikring og retter spesielt fokus mot små og mellomstore bedrifter. GKs økonomi er tilfredsstillende, med god likviditet og en solid kapitalisering. Årsresultatet for 2006 etter avsetninger og skatt var på 5,4 mill. kroner. Det er utbetalt 1,97 mill. kroner i utbytte til staten. Av antall poliser er 85 pst. knyttet til små og mellomstore bedrifter. GK forsikret i 2006 et totalt kredittsalg på 17,4 mrd. kroner. GK finner ikke et kommersielt refinan-

sieringstilbud for den delen av virksomheten som omfatter politisk risiko. GIEK refsikret derfor 7,25 pst. av salget og 16,7 pst. av det totale utestående ansvar ved utgangen av 2006. Øvrig volum ble refsikret i det private markedet. Årsaken til at GIEK tar dette forsikringsansvaret ligger i at GK ikke finner et kommersielt refsikringstilbud for disse delene.

Forslag 2008

Garantivedtak

Alminnelig garantiordning

Det er for tiden stor aktivitet i norsk eksportindustri, spesielt innenfor maritim næring og olje- og gassvirksomheten, noe som reflekteres i økt etterspørsel etter garantier. Også i 2007 har det vært en sterk økning i søknader til Alminnelig garantiordning. Pr. 24. august 2007 var 33,7 mrd. kroner bundet under rammen, og søknader for 18,7 mrd. kroner lå til behandling. Innkomne nye søknader i løpet av 1. halvår 2007 og utgjorde 17,4 mrd. kroner.

Søknader om GIEKs garantier varierer over tid med mange mrd. kroner. Rammen bindes også opp av refsikringsavtaler med andre lands garantiinstitutter og enkeltsaker hvor rammen blir teknisk bundet av eksport fra utenlandske prosjektpartnere inntil refsikring er på plass. GIEKs garanti-ansvar kan også endres som følge av valutakursutvikling, fordi en vesentlig del av sakene er i utenlandsk valuta.

Garantiordningen for Alminnelig ordning og Gammel alminnelig ordning foreslås videreført innenfor en uendret totalramme for nye og gamle tilsagn og garantiansvar på 50 mrd. kroner i 2008, jf. Forslag til vedtak VIII, 2.

Garantiordningen for investeringer i og eksport til utviklingsland (U-landsordningen)

Det er stor etterspørsel etter garantier som dekker lån til land med høyere risiko enn det som er akseptabelt under Alminnelig garantiordning. U-landsordningen er derfor et nyttig supplement. Pr. 24. august var 1,4 mrd. kroner bundet under rammen og søknader for 406 mill. kroner lå til behandling.

Det foreslås at ordningen videreføres innenfor en ramme for nye og gamle tilsagn og garantiansvar på 2,1 mrd. kroner for 2008, men likevel ikke slik at rammen overstiger sju ganger det til enhver tid inntående beløp på ordningens grunnfond, jf. Forslag til vedtak VIII, 3.

Garantiordning for byggelån til skip

Stortinget vedtok 16. februar 2007 å øke rammen for ordningen fra 2,5 til 5 mrd. kroner, jf. St.prp. nr. 43 og Innst. S. nr. 153 (2006–2007).

Pr. 24. august 2007 var garantier for 3,7 mrd. kroner bundet under rammen og søknader på til sammen 450 mill. kroner lå til behandling. I løpet

av 2006 og 2007 har etterspørselen etter byggelånsgarantier økt kraftig grunnet stor aktivitet ved norske verft.

Ordningen foreslås videreført innenfor en totalramme for nye og gamle tilsagn og garantiansvar på 5,0 mrd. kroner for 2008, jf. Forslag til vedtak VIII, 4.

Post 24 Driftsresultat

		(i 1 000 kr)		
Underpost	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
24.1	Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-40 045	-46 500	-49 500
24.2	Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	40 045	46 500	49 500
Sum post 24		0	0	0

GIEKS administrasjonsutgifter dekkes inn av ordningene. GIEK mottar også refusjoner for administrative oppgaver som GIEK utfører for datterselskapet GIEK Kredittforsikring AS (GK). Administrasjonsbudsjettet foreslås økt i 2008 som følge av høy arbeidsbelastning, ønske om å beholde og

utvikle kompetanse og styrke bemanningen. Videre skal GIEKs saksbehandlingssystem overføres til en ny teknologisk plattform. Dette arbeidet forventes iverksatt i løpet av 2008.

Det foreslås derfor at rammen for administrasjonsbudsjettet blir satt til 49,5 mill. kroner i 2008.

Trekkfullmakter

		(i 1 000 kr)		
Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Fullmakt 2007	Forslag 2008
90	Utbetaling iflg. trekkfullmakt – ny SUS/Baltikum-ordning	0	30 000	20 000
91	Utbetaling iflg. trekkfullmakt – byggelånsgarantier til skipsbyggingsindustrien	0	200 000	200 000

Trekkfullmakter innebærer at GIEK kan låne midler fra statskassen dersom erstatningsutbetalinger under en garantiordning overstiger ordningens bankinnskudd. Dersom GIEK foretar trekk i statskassen, forutsettes midlene tilbakebetalt etter følgende år når fordringer som følge av erstatning helt eller delvis gjenvinnes. Trekk i statskassen renteberegnes.

For Alminnelig garantiordning, U-landsordningen og Gammel portefølje er likviditetssituasjonen god slik at det ikke forventes behov for trekkfullmakter i 2008.

For *gammel SUS/Baltikum-ordning* (1994–98) er likviditeten god i forhold til gjenstående ansvar.

Trekkfullmakten knyttet til denne ordningen er derfor avviklet.

For *ny SUS/Baltikum-ordning* er det en likviditet på ca. 26 mill. kroner, etter en ekstraordinær innbetaling til statskassen i 2004 på 88 mill. kroner. Utestående ansvar utgjorde 48 mill. kroner pr. 31. desember 2006. Det foreslås at trekkfullmakten videreføres, men med et lavere beløp: 20 mill. kroner for 2008, jf. Forslag til vedtak III, 1.

For *byggelånsgarantier til skipsbyggingsindustrien* er det ikke bygd opp egenkapital under ordningen. For å ta høyde for eventuelle utbetalinger før egenkapital er bygd opp foreslås trekkfullmakten på 200 mill. kroner videreført, jf. Forslag til vedtak III, 2.

Kap. 5460 Garanti-instituttet for eksportkreditt

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
50	Tilbakeføring fra risikoavsetningsfond for SUS/ Baltikum-ordningen	21 340		
71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	336 200	619 700	437 300
72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklings- land	63 700	69 100	66 600
	Sum kap. 5460	421 240	688 800	503 900

Post 71 Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning, og post 72 Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland

Ved behandlingen av St.prp. nr. 59 (1983–84) og statsbudsjettframlegget for 2000, ble det avklart at fjorårets overskuddslikviditet utover 25 mill. kroner tilbakeføres årlig fra Gammel alminnelig ordning, og at hele fjorårets overskuddslikviditet årlig tilbakeføres fra Gammel særordning for utviklingsland. Bevilgningsforslagene for 2008 er i henhold til dette.

Utbytte fra GIEK Kredittforsikring AS

GIEK Kredittforsikring AS er underlagt et avkastningskrav tilsvarende risikofri rente pluss en risikopremie. Utbytte fastsettes til 75 pst. av selskaps regnskapsmessige årsoverskudd etter avsetninger og skatt, men er begrenset oppad til innskutt egenkapital på 35 mill. kroner multiplisert med statens gjennomsnittlige innlånsrente for år 2000 på 5,61 pst. På denne bakgrunn foreslås 2 mill. kroner i utbytte, dvs. det samme for 2008 som for 2007.

Programkategori 17.30 Statlig eierskap

Utgifter under programkategori 17.30 fordelt på kapitler

(i 1 000 kr)					
Kap.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
950	Forvaltning av statlig eierskap	85 259	11 500	10 764	-6,4
953	Kings Bay AS	18 000	15 000	25 000	66,7
960	Raufoss ASA	18 806			
	Sum kategori 17.30	122 065	26 500	35 764	35,0

Utgifter under programkategori 17.30 fordelt på postgrupper

(i 1 000 kr)					
Post-gr.	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008	Pst. endr. 07/08
01-29	Driftsutgifter	23 349	11 500	10 764	-6,4
70-89	Overføringer til andre	31 806	15 000	25 000	66,7
90-99	Lånetransaksjoner	66 909			
	Sum kategori 17.30	122 065	26 500	35 764	35,0

Sentrale trekk ved utviklingen og status på området

Størstedelen av statens foretningmessige eierskap forvaltes i dag av Nærings- og handelsdepartementet, og består av selskaper innenfor en rekke sektorer, fra finansieringsvirksomhet, energiproduksjon og havbruksvirksomhet til telekommunikasjon og fast eiendom. Innenfor de rammer og formål som gjelder for eierskapet i det enkelte selskap opptrer departementet som en aktiv og langsiktig eier med mål om best mulig utvikling for det enkelte selskap og av porteføljens avkastning og verdi.

Departementet rapporterer om eierskapsutøvelsen til Stortinget ved egne stortingsmeldinger og i de årlige budsjettproposisjonene, til Riksrevisjonen ved statsrådets årlige redegjørelse for eierskapsutøvelsen i hvert enkelt selskap og til allmennheten i form av årlige eierberetninger. I beretningene redegjøres det både for utøvelsen av eierskapet og for resultatutviklingen i selskapene. Eierberetningen, som Nærings- og handelsdepar-

tementet utgir, omfatter alle større statlige eierengasjementer i næringsvirksomhet, også selskaper som forvaltes fra andre departementer. I 2007 har regjeringen i tillegg gitt ut et nytt dokument, «Regjeringens eierpolitikk», som gir en bred beskrivelse av den eierpolitikk som gjelder for det samlede statlige eierskapet.

Nærings- og handelsdepartementet forvalter statens eierinteresser i 22 selskaper. Den samlede verdien av disse eierinteressene er vurdert til ca. 334 mrd. kroner pr. 1. september 2007, basert på markedsverdi for de børsnoterte selskaper og bokførte egenkapitalverdier for selskapene som ikke er børsnoterte. Eierskapet omfatter åtte selskaper hvor staten eier samtlige aksjer (Argentum Fondsinvesteringer AS, A/S Bjørnøen, Electronic Chart Centre AS, Entra Eiendom AS, Flytoget AS, Kings Bay AS, Mesta AS og Venturefondet AS), fem majoritetseide aksjeselskaper (BaneTele AS, Kongsberg Gruppen ASA, Nammo AS, Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S og Telenor ASA), seks minoritetsposter (DnB NOR ASA, Cermaq ASA, Eksporthfinans ASA, Norsk Hydro ASA, SAS AB og

Yara International ASA), ett selskap som er under avvikling (Raufoss ASA) og to statsforetak (Statkraft SF og SIVA SF). SIVA SF omtales særskilt under kap. 2426.

To av selskapene, Kings Bay AS og A/S Bjørnøen, begge lokalisert på Svalbard, er avhengig av statlig støtte.

I juni 2007 inngikk staten v/Nærings- og handelsdepartementet en avtale om kjøp av 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS, som har som eneste formål å eie 40,1 pst. av aksjene i Aker Kværner ASA, jf. St.prp. nr. 88 (2006–2007). Gjennomføring av avtalen forutsetter Stortingets samtykke innen

31. desember 2007. Eierskapet i Aker Holding AS vil bli forvaltet av Nærings- og handelsdepartementet.

Aksjene i sju av selskapene: DnB NOR ASA, Cermaq ASA, Kongsberg Gruppen ASA, Norsk Hydro ASA, SAS AB, Telenor ASA og Yara International ASA, er børsnoterte med en samlet markedsverdi for statens aksjer på 282,6 mrd. kroner målt etter kursene på Oslo Børs pr. 1. september 2007. Verdien av statens aksjer i Norsk Hydro ASA vil bli vesentlig lavere etter at petroleumsvirksomheten fra 1. oktober 2007 slås sammen med Statoil ASA.

Statens eierandeler forvaltet av Nærings- og handelsdepartementet (avrundede tall)

(i mill. kr)

	2006	2006	2005	2006	2005	2006	2005
	Statens eierandel 31.12. (pst)	Verdi av statens eierandel ¹	Utbytte på statens aksjer ²	Kjøp/salg av aksjer. Kap.innskudd/-nedsett. ³			
Cermaq ASA ⁴	43,5	3 665	2 205	171	75	0	1 289
DnB NOR ASA	34,0	40 226	32 727	1 818	1 591	0	(212)
Kongsberg Gruppen ASA	50,0	2 625	1 860	38	32	0	0
Norsk Hydro ASA	43,8	109 090	78 644	2 819	2 497	471	981
SAS AB	14,3	2 433	2 045	0	0	0	0
Telenor ASA	54,0	106 318	61 013	2 267	1 842	766	1 185
Yara International ASA	36,2	15 551	11 198	274	268	448	120
Sum børsnoterte selskaper		279 908	189 692	7 387	6 305	1 685	3 363
Argentum Fondsinvesteringer AS	100,0	3 338	3 081	131	130	0	(200)
BaneTele AS	50,0	361	131	0	0	0	(120)
Bjørnøen AS	100,0	4	4	0	0	0	0
Eksportfinans ASA	15,0	390	387	33	17	0	0
Electronic Chart Centre AS	100,0	15	12	1	1	0	0
Entra Eiendom AS	100,0	9 100	7 170	140	120	0	0
Flytoget AS	100,0	761	734	32	0	0	0
Grødegaard AS	0,0	0	0	0	0	0	36
Kings Bay AS	100,0	7	2	0	0	5	0
Mesta AS	100,0	2 084	2 252	0	77	0	0
Nammo AS ⁵	50,0	409	306	37	46	(62)	0
Raufoss ASA, under avvikling ⁶	50,3	0	0	0	0	0	0
SIVA SF	100,0	640	605	0	0	(50)	(50)
Statkraft SF ⁷	100,0	33 844	34 061	5 857	4 720	0	0
Store Norske Spitsb. Kulk. A/S	99,9	468	553	0	7	0	0
Venturefondet AS ⁸	100,0	98	96	0	0	0	0
Sum unoterte selskaper		51 519	49 394	6 231	5 118	(107)	(334)
Sum alle selskaper		331 427	239 086	13 618	11 423	1 578	3 029

¹ Beregnet ut fra børsverdi for børsnoterte selskaper. De unoterte selskapene er verdsatt til bokført egenkapital fratrukket minoritetsinteresser, med unntak av Entra Eiendom AS, som er verdsatt til verdjustert egenkapital.

² Utbytte på statens aksjer for regnskapsåret basert på antall aksjer i statlig eie på tidspunktet for generalforsamling.

³ Proveny fra salg av aksjer og kapitalnedsettelse er vist med positive fortegn. Kapitalinnskudd og kjøp av aksjer er vist i parentes. Beløpene inkluderer utbetalinger til aksjonærene i forbindelse med selskapenes tilbakekjøp av egne aksjer for sletting.

⁴ Cermaq ASA ble børsnotert 24. oktober 2005 og staten reduserte sitt eierskap fra 79,38 til 43,53 pst. i denne forbindelse. Børsnoteringen innbrakte 1 289 mill. kroner i statskassen.

⁵ Med virkning fra februar 2006 økte staten sitt eierskap i Nammo AS fra 45 til 50 pst. De øvrige 50 pst. av aksjene i Nammo eies av finske Patria Oyj. En aksjonæravtale regulerer eierskapet i Nammo.

⁶ Raufoss ASA kom 1. juli 2004 under styrt avvikling. Verdien av statens eierandel er oppført til null da selskapet har en regnskapsmessig underbalanse som innebærer at egenkapitalen er tapt. I statsregnskapet vil statens aksjer avskrives etter at avviklingsstyret har avsluttet sitt arbeid og utbetalt en endelig dividende til selskapets kreditorer.

⁷ På oppdrag fra Nærings- og handelsdepartementet gjennomførte Lehman Brothers våren 2006 en verddivurdering av Statkraft-konsernet. Lehman Brothers anslo verdien av Statkrafts egenkapital til å ligge i området 129–157 mrd. kroner.

⁸ På ordinær generalforsamling 25. april 2007 ble det besluttet å nedsette egenkapitalen i Venturefondet AS med 75 mill. kroner.

Norsk økonomi hadde en sterk vekst også i 2006. Veksten i bruttonasjonalproduktet (BNP) for fastlands-Norge var for tredje året på rad høyere enn 4 pst. Den positive utviklingen gjenspeiler seg også i verdiutviklingen for selskapene i Nærings- og handelsdepartementets portefølje. I løpet av 2006 økte verdien av departementets aksjer på Oslo Børs fra 190 mrd. kroner til 280 mrd. kroner, en økning på 47 pst. Statens samlede verdier under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning var ved utgangen av 2006 på vel 330 mrd. kroner mot 238 mrd. kroner ved utgangen av 2005. Nærings- og handelsdepartementet har på grunnlag av 2006-resultatene for de aktuelle selskapene mottatt i alt 13,6 mrd. kroner i utbytte, mot 11,4 mrd. kroner for 2005. Videre mottok departementet i 2006 nær 1,7 mrd. kroner i vederlag ved innløsning av aksjer i Norsk Hydro ASA, Yara International ASA og Telenor ASA i forbindelse med selskapenes tilbakekjøp og sletting av egne aksjer.

I desember 2006 ble St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap, lagt fram. Her ble retningslinjene og hovedmålene som skal ligge til grunn for forvaltningen av det statlige eierskapet i inneværende stortingsperiode trukket opp. Se nærmere omtale under avsnittet «Mål og strategier for forvaltningen» nedenfor.

Endringer i Nærings- og handelsdepartementets portefølje

Ved behandlingen av St.prp. nr. 74 (2005–2006) og Innst. S. nr. 6 (2006–2007) om statens eierskap i BaneTele AS, ga Stortinget sitt samtykke til at Nærings- og handelsdepartementet kunne inngå avtaler med Bredbåndsalliansen AS og dets seks bakenforliggende aksjeeiere om å gjennomføre et industrielt samarbeid mellom disse og BaneTele AS. Det ble gjennomført en rettet emisjon mot Bredbåndsalliansen AS i november 2006 hvor BaneTele AS ble tilført 625 mill. kroner i ny egenkapital. Emisjonen innebar at Bredbåndsalliansen AS fikk en eierandel på 50 pst. i BaneTele AS mot at statens eierandel i selskapet ble redusert fra 100 pst. til 50 pst. Avtalen med Bredbåndsalliansen AS gir grunnlag for å videreutvikle BaneTele AS som et landsdekkende og konkurransedyktig bredbånds-selskap, og sikrer samtidig et sterkt offentlig eierskap.

Styrene i Statoil ASA og Norsk Hydro ASA meddelte i desember 2006 at de var enige om å anbefale overfor sine aksjeeiere en sammenslåing mellom Norsk Hydro ASAs petroleumsvirksomhet og Statoil ASA. Det er departementets vurdering at utskillingen av olje- og gassvirksomheten

ikke svekker Norsk Hydro ASAs muligheter for å realisere sine strategier for aluminiumsvirksomheten. Norsk Hydro ASA vil være en stor aktør i aluminiumsmarkedet og vil ha tilstrekkelig størrelse og økonomisk styrke til å videreutvikle seg som et selvstendig selskap, jf. St.prp. nr. 60 og Innst. S. nr. 243 (2006–2007). Stortinget ga 8. juni Nærings- og handelsdepartementet fullmakt til å stemme for utskillingen av petroleumsvirksomheten fra Norsk Hydro ASA og sammenslåing av denne med Statoil ASA i det nye selskapet StatoilHydro AS. Sammenslåingen ble vedtatt på parallelle generalforsamlinger i Norsk Hydro ASA og Statoil ASA 5. juli. Sammenslåingen vil skje pr. 1. oktober 2007 med regnskapsmessig virkning fra 1. januar 2007.

Staten inngikk i juni 2007 avtale med Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S om et ansvarlig lån på 250 mill. kroner. Bakgrunnen for selskapets kapitalbehov var brannen i Svea Nord-gruva sommeren 2005, forsinkelser i forsikringsoppgjøret og driftsproblemer høsten 2006. Lånet skal tilbakebetales til staten når forsikringssaken etter brannen i Svea Nord er endelig avgjort, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

I St.prp. nr. 88 (2006–2007) Statens eierskap i Aker Holding AS, la regjeringen fram forslag om at staten erverver 30 pst. av aksjene i Aker Holding AS, et selskap som har som eneste formål å eie aksjer i Aker Kværner ASA. Forslaget vil sikre et langsiktig industrielt eierskap i et sentralt leverandørselskap i norsk energisektor og videreføring av hovedkontorfunksjoner i Norge.

Den industrielle løsningen for BaneTele AS, fusjonen mellom Norsk Hydro ASAs petroleumsvirksomhet og Statoil ASA, forslaget om at staten går inn som deleier i Aker Holding AS og det ansvarlige lånet til Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S, viser at regjeringen har et langsiktig, helhetlig og industrielt perspektiv ved forvaltningen og utviklingen av statens eierinteresser. Dette er tiltak som er gjennomført for å styrke grunnlaget for den framtidige driften i disse selskapene.

Mål og strategier for forvaltningen

Regjeringen vil sikre et sterkt offentlig og nasjonalt eierskap. Staten er eier i virksomheter som har stor betydning for norsk nærings- og samfunnsliv. Statlig eierskap sikrer råderetten over felles naturressurser og bidrar til at avkastning og utbytte fra disse kommer fellesskapet til gode. Statlig eierskap sikrer nasjonalt eierskap til nøkkelvirkosheter som bidrar til at kompetansemiljøene knyttet til hovedkontorfunksjoner og forskning- og utvikling består og utvikles i Norge.

Regjeringen la i desember 2006 fram St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap. Stortingsmeldingen ble behandlet av Stortinget i april 2007, jf. Innst. S. nr. 163 (2006–2007). I stortingsmeldingen klargjøres statens mål for eierskapet generelt og målene med eierskapet i enkelt-selskaper spesielt. Regjeringen har inndelt selskapene i kategorier etter målene med statens eierskap. I juni 2007 la regjeringen fram et nytt dokument «Regjeringens eierpolitikk» som sammenfatter målene og rammene for statens eierskap slik de er fastlagt av regjering og Storting. Dette gir grunnlaget for utøvelse av et aktivt og verdikende eierskap basert på åpenhet, tydelighet, ryddighet og forutsigbarhet i forvaltningen av eierskapet.

Selskaper med statlige eierandeler skal forvaltes i samsvar med prinsipper for god eierstyring og selskapsledelse. Et overordnet mål for statens forretningsmessige eierskap er at selskapene skal styres med sikte på markedsmessig avkastning og god industriell utvikling over tid. Innenfor en slik forretningsmessig ramme legges det til grunn at selskapene ivaretar forhold som støtter opp om en langsiktig god utvikling.

Selskaper som skal være konkurransedyktige over tid må investere tilstrekkelig i så vel forskning og utvikling, som i kompetanseutvikling av arbeidskraften. Likeledes må selskapet bringe fram et mangfold i ledelsen på alle nivåer, ellers vil evnen til å forstå omgivelsene rundt selskapet svekkes. Det vil over tid være vanskelig for et selskap å gjennomføre omstillinger i nødvendig takt og omfang, dersom selskapet ikke håndterer slike prosesser på en god måte i forhold til ansatte og lokalsamfunn. Selskaper med statlig eierskap må håndtere miljømessige hensyn godt. Høye etiske standarder i alle forhold vil være nødvendig for å opprettholde selskapets verdier og legitimitet. Lønnsbetingelsene og eventuelle andre kompensasjonsordninger for selskapets ledelse må være rimelige og moderate. Ledergodtgjøringenes konkurransedyktighet må vurderes ut fra en norsk sammenheng, og de skal ikke inneholde elementer som svekker selskapets omdømme eller forringer aksjonærenes verdier.

En aktiv eierskapspolitikk innebærer at staten formulerer klare forventninger til utviklingen på disse områdene, og at dette kommuniseres åpent til selskapene. Dette gir en vesentlig tilleggsdimensjon til de alminnelige bedriftsøkonomiske krav til avkastning og utbytte, og skal understøtte målet om en langsiktig verdiskaping og god industriell utvikling.

Staten som eier må forholde seg aktivt til selskapenes soliditet og finansiering. Dette skjer gjen-

nom å gi uttrykk for forventninger til avkastning og utbytte fra selskapene, men også ved å se dette i forhold til finansiering av framtidig vekst. Et aktivt eierskap innebærer at eier tar stilling til vesentlige vekstplaner enten det gjelder oppkjøp eller nyinvesteringer som krever styrking av selskapenes egenkapital. Forretningsmessig virksomhet innebærer økonomisk risiko, og staten må også være forberedt på at det kan oppstå tap i selskapene den deltar i. Dersom staten selv ikke vil bidra helt eller delvis til å finansiere videre industriell utvikling av virksomheten, vil muligheten for å finansiere dette gjennom partnerskap med private investorer måtte vurderes.

For staten som eier er det viktig at selskapene har kompetente styrer, som kan utøve et effektivt tilsyn med virksomhetene. Styrene skal også lede selskapenes strategiske arbeid. God forståelse for selskapets roller i samfunnet og det enkelte selskaps betydning for den samlede industrielle utvikling er viktig. Styrenes kompetanse og uavhengighet av selskapsledelsen er viktige krav. Det stilles krav til styrene om å gi bred og åpen informasjon overfor aksjonærer og andre interessentgrupper om selskapenes virksomhet.

Oppfølging av resultater i forhold til mål er en sentral del av et aktivt eierskap. Staten vil sørge for en bred oppfølging i forhold til statens mål. I tillegg kan behovet for kompetanse i de enkelte styrene endre seg over tid. Staten vil derfor kreve at styrene gjennomfører egne evalueringer, og vil gjøre sine egne vurderinger. Ved manglende resultatoppnåelse eller kompetanse skal staten delta aktivt i arbeidet med å endre styresammensetningen.

Når det gjelder Nærings- og handelsdepartementets oppfølging av at kjønnsrepresentasjonen i styrer er i samsvar med regelverket i selskaper hvor departementet forvalter statens eierinteresser, vises det til omtale i kapittel om Likestilling i del III Spesielle temaer i proposisjonen.

Lederlønn og insentivordninger

I henhold til endringer i allmennaksjeloven skal retningslinjer for godtgjøring av ledere behandles på ordinær generalforsamling fra våren 2007. Det vises til allmennaksjeloven § 5–6 og § 6–16a. Lovendringen innebærer at styret skal utarbeide en erklæring om fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse til ledende ansatte. Erklæringen skal inneholde en redegjørelse for den lederlønnspolitikken som har vært ført det foregående regnskapsåret, i tillegg til retningslinjer for fastsettelse av lønn og annen godtgjørelse for det kommende regnskapsåret. Det skal holdes en rådgivende avstemning for den del av erklæringen som gjelder retningslinjer

for lederlønsfastsettelsen for det kommende regnskapsåret. Lovendringen innebærer at det er nødvendig med generalforsamlingens godkjenning for de deler av erklæringen som gjelder tildeling av aksjer, tegningsretter, opsjoner og andre former for godtgjørelser som er knyttet til aksjer eller utviklingen av aksjekursen i selskapet eller i andre selskaper innenfor det samme konsernet.

Staten har utarbeidet retningslinjer for hvilke forhold staten vil vektlegge i sin stemmegivning når lederlønsfastsettelsen behandles på selskapers generalforsamlinger. Retningslinjene innebærer bl.a. at staten vil stemme imot bruk av opsjoner og andre opsjonslignende ordninger i selskaper hvor staten har eierandel. Retningslinjene ble fastsatt med virkning fra 8. desember 2006 og Nærings- og handelsdepartementet har fulgt disse retningslinjene på generalforsamlinger og foretaksmøter våren 2007. Retningslinjene og ansettelsesvilkårene for ledere i heleide statlige selskaper er gjengitt i proposisjonens del III Spesielle temaer.

Tilbakekjøp av aksjer

Generalforsamlingen i et aksjeselskap kan gi styret fullmakt til å kjøpe tilbake egne aksjer i markedet i den hensikt å slette disse aksjene på et senere tidspunkt. Slettingen innebærer en nedsettelse av selskapskapitalen og må vedtas av en ny generalforsamling. Dette er en metode der overflødig egenkapital føres tilbake til aksjonærene, noe som bidrar til at avkastningen på selskapets egenkapital øker. Tilbakekjøp kan også betraktes som et supplement til ordinær utbytteutbetaling. Ordningen med tilbakekjøp av aksjer kan benyttes gjennom hele året i motsetning til utdeling av utbytte.

Nærings- og handelsdepartementet ser det som hensiktsmessig at selskaper med statlig eierandel kan benytte tilbakekjøp av egne aksjer på linje med andre selskaper. I enkelte tilfeller inngår

departementet derfor avtaler som forplikter staten til å delta ved slike tilbakekjøp på en måte som holder statens eierandel uendret. Avtalene, som er offentlige, regulerer også det vederlaget staten i denne sammenheng skal motta. Det er i 2007 inngått nye tilbakekjøpsavtaler med DnB NOR ASA, Telenor ASA og Yara International ASA som løper fram til generalforsamlingene i 2008.

Tilbaketrekning av fullmakter til å selge aksjer

I St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap, ble det foretatt en gjennomgang og vurdering av opplegg med fullmakter for regjeringen til å endre statens eierandeler i selskaper. Regjeringen varslet i meldingen at den i et senere framlegg for Stortinget ville foreslå at Stortinget trekker tilbake eksisterende fullmakter gitt i tidligere stortingsperioder til å redusere statens eierandel gjennom salg av aksjer. Det ble forutsatt at adgangen til å kunne foreta industrielle løsninger innenfor fullmaktenes rammer skulle videreføres.

Regjeringen og Nærings- og handelsdepartementet forvalter i dag følgende forhåndfullmakter fra Stortinget til å endre statens eierandeler i aksjeselskaper: Cermaq ASA (ned til 34 pst., fra 43,54 pst.), Norsk Hydro ASA (opp til 51 pst., fra 43,82 pst.) og Telenor ASA (nedsalg til 51 pst. og utvanning ned til 34 pst. som ledd i en eventuell oppkjøps- eller fusjonstransaksjon, fra 53,97 pst.).

I tråd med opplegget i St.meld. nr. 13 (2006–2007) foreslås det at Stortinget trekker tilbake eksisterende fullmakter gitt i tidligere stortingsperioder til å redusere statens eierandeler i henholdsvis Cermaq ASA og Telenor ASA gjennom salg av aksjer, jf. Forslag til vedtak XIII. Adgangen til å redusere statens eierandeler gjennom utvanning som ledd i industriell løsninger foreslås opprettholdt for Cermaq ASA og Telenor ASA innen rammen av nåværende fullmakter.

Kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 349	11 500	10 764
96	Aksjer, <i>kan overføres</i>	61 909		
	Sum kap. 950	85 259	11 500	10 764

Post 21 Spesielle driftsutgifter, kan overføres

Det foreslås en bevilgning på 10,764 mill. kroner. Posten omfatter utgifter til konsulentbistand ved eier- og strukturmessige vurderinger, meglerhonorar (transaksjonskostnader) og faglig bistand ved aksjetransaksjoner i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning. I tillegg omfatter posten avgift for deponering av aksjer i børsnoterte selskaper i Verdipapirsentralen (VPS-avgifter). Reduksjonen i forhold til saldert budsjett for 2007 skyldes sammenslåingen av petroleumsvirk-

somheten i Norsk Hydro ASA med Statoil ASA. Det reduserer grunnlaget for VPS-avgift fra selskapene under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning.

Det er videre knyttet en overskridelsesfullmakt til posten. Fullmakten omfatter dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter og andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskapene. Det foreslås at gjeldende overskridelsesfullmakt videreføres for 2008, jf. Forslag til vedtak IV.

Kap. 3950 Forvaltning av statlig eierskap

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilbakeføring av tilskudd til pensjoner for tidligere Raufossansatte	1 070		
80	Salg av aksjer i SND Invest AS	4 283		
96	Salg av aksjer	1 688 705	10 000	10 000
	Sum kap. 3950	1 694 059	10 000	10 000

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble det bevilget 7,8 mill. kroner som tilbakeføring av pensjonstilskudd til tidligere Raufoss-ansatte under ny post 70, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble bevilgningen under post 96 økt med 3 251 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble det bevilget 75 mill. kroner som tilbakeføring av aksjekapital fra Venturefondet AS under ny post 97, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Post 96 Salg av aksjer

Departementet er avhengig av å bruke meglerforetak og annen faglig bistand for å gjennomføre transaksjoner. Salg av aksjer skal bruttobudsjette- res, noe som innebærer at også den delen av salgsbeløpet som tilsvare utgifter til meglertjenester og rådgiving i forbindelse med transaksjoner skal budsjetteres under post 96.

Som for 2007 foreslås et anslag på megler- og rådgivningsandelen av inntektene fra mulige statlige aksjesalg for 2008 på 10 mill. kroner. Endelige og fullstendige inntektsbeløp for de enkelte aksjesalgene må foreslås bevilget i løpet av budsjettåret når transaksjonene er avklart eller gjennomført, enten i egne proposisjoner eller i de faste endringsproposisjonene i vår- og høstsesjonen.

Kap. 953 Kings Bay AS

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilskudd	13 000	15 000	25 000
95	Aksjekapital	5 000		
	Sum kap. 953	18 000	15 000	25 000

Vedrørende 2006:

Ved St.vedt. 18. desember 2006 ble det bevilget 5 mill. kroner som aksjekapital under ny post 95, jf. St.prp. nr. 23 og Innst. S. nr. 92 (2006–2007).

Tilstandsbeskrivelse

Kings Bay eier grunnen og de fleste av bygningene i Ny-Ålesund på Svalbard. Selskapet har ansvaret for infrastrukturen på stedet og ivaretagelse av miljø og kulturminner. Selskapet har som mål å yte tjenester til og fremme forskning og vitenskaplig virksomhet og slik bidra til at Ny-Ålesund skal framstå som et godt koordinert internasjonalt forskningsmiljø. Ny-Ålesund fungerer i dag som et senter for feltstudier i arktis. Stedet har bl.a. naturgitte forutsetninger for rom- og atmosfæreforskning. Det er investert betydelige midler i oppbygging av forskningsinfrastrukturen i Ny-Ålesund.

Norske myndigheter ønsker at infrastrukturen benyttes bedre på årsbasis, både til forskning og undervisning. Mye av forskningsaktiviteten foregår i løpet av sommerhalvåret. Marinlaboratoriet forventes imidlertid å bidra til å øke antall forskerdøgn også i vintersesongen.

Oppgavene norske myndigheter har pålagt Kings Bay er i stor grad samfunnsoppgaver. Kings Bay AS er i St.meld. nr. 13 (2006–2007) Et aktivt og langsiktig eierskap, definert som et selskap i målkategori 4: Selskaper med sektorpolitiske mål. Formålet med statens eierskap i Kings Bay AS er å sørge for at Ny-Ålesund utvikles som senter for norsk naturvitenskapelig forskning på Svalbard og at Ny-Ålesund videreutvikles som en grønn forskningsstasjon.

Målsettingen med statstilskuddet er å sette selskapet i stand til å utføre de oppgaver det er satt til å løse på en forsvarlig måte. Selskapet yter også i en viss utstrekning tjenester til reiseliv, særlig ved daganløp av større turistskip og andre fartøyer i sommersesongen. Tilskuddet til Kings Bay AS skal utnyttes effektivt og målrettet i forhold til prioriteringene. Selskapet skal rapportere om økonomiske og andre forhold knyttet til konkrete kriterier for måloppnåelse.

På vegne av Nærings- og handelsdepartementet ivaretar Kings Bay AS administrasjon av A/S Bjørnøen.

Resultatrapport 2006

Kings Bay AS har som målsetting at driftsregnskapet skal gå i balanse, mens større investeringer og andre ekstraordinære kostnader som påløper som følge av selskapets særlige forpliktelser dekkes av

tilskuddet fra staten. Resultatregnskapet for 2006 viser et overskudd på 0,2 mill. kroner mot et underskudd på 1,7 mill. kroner for 2005. Omsetningen økte i 2006 med 3,1 mill. kroner til 36,8 mill. kroner. Selskapet arbeider systematisk for å oppnå en kostnadseffektiv drift og en prissetting av tjenestene som dekker kostnadene ved driften. Det positive resultatet for 2006 skyldes hovedsakelig at antall forskerdøgn har økt med 11 pst. fra 8 535 i 2005 til 9 470 i 2006. Økningen tilskrives etableringen av marinlaboratoriet. Til sammen ble det utført 1 398 forskerdøgn i marinlaboratoriet i 2006. Ni nasjoner har nå kontrakt med Kings Bay AS om egne fasiliteter. I tillegg kommer forskere fra andre land for å delta i prosjekter av kortere varighet.

I mars 2006 ble det for første gang arrangert et internasjonalt symposium i Ny-Ålesund med tema «The changing Arctic; new opportunities and challenges». Symposiet tar sikte på å bli et årlig arrangement. Flere departementer og Norges forskningsråd ga økonomisk støtte til arrangementet og deltok i prosjektstyret.

A/S Bjørnøens driftsinntekter kommer fra utleie av eiendommer og utgjorde kr 15 248 i 2006. Driftskostnader som overskyter dette dekkes av tilskudd fra Kings Bay AS og utgjorde kr 221 924 i 2006.

Utfordringene framover

De polare strøk er særlig viktig for klimaforskning. Det legges derfor til grunn at den forskningsaktiviteten som i dag foregår i Ny-Ålesund vil fortsette å øke i omfang bl.a. som følge av etableringen av marinlaboratoriet, EU-finansierte forskningsprosjekter og nye forskningsprosjekter knyttet til det internasjonale polaråret 2007–2009. I tillegg kan fredningen av Kongsfjorden mot kommersielt fiske og rekefiske også bidra til økt aktivitet. Det er imidlertid viktig at Kings Bay AS gis økonomiske rammevilkår slik at selskapet kan fortsette arbeidet med å forsterke Ny-Ålesunds attraktivitet som forskningsmiljø. Dette forutsetter at Kings Bay AS fortsetter å holde et høyt kvalitativt nivå på infrastrukturtenestene.

I forbindelse med ny operativ godkjenning av flyplassen til Kings Bay AS i Ny-Ålesund pr. 1. oktober 2006, har Luftfartstilsynet stilt en rekke nye sikkerhetskrav. Disse er basert på internasjonale EU-bestemmelser som vil gjelde for alle kortbane-flyplasser i Norge. Selskapet har fått frist til 1. oktober 2008 med å ha alle krav ivare tatt. Noen av kravene gjelder bedre lyssetting og instrumentering. Dette er foreløpig kostnadsberegnet til ca. 2 mill. kroner. Det største og mest kostnadskrevenende arbeidet vil knytte seg til utbedring av sikkerhets-

sonen på og rundt selve rullebanen. Det vil innebære omfattende masseforflytninger og arronderinger av sidene på rullebanen. Kostnadene er vurdert til om lag 8 mill. kroner. Foreløpig er de samlede kostnadene ved utbedring av flyplassen i Ny-Ålesund beregnet til 10 mill. kroner.

Budsjettforslag 2008

Det foreslås bevilget 25 mill. kroner til Kings Bay AS på statsbudsjettet for 2008, hvorav 10 mill. kroner forutsettes nyttet til gjennomføring av Luftfartstilsynets nye sikkerhetskrav til flyplassen i Ny-Ålesund. Bevilgningen skal videre dekke drift og investeringer i Kings Bay AS og nødvendige utgifter til administrasjon av A/S Bjørnøen.

Kap. 3954 Pensjonsfond for tidligere ansatte ved Sydvaranger ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Tilbakeføring av tilskudd til pensjoner for tidligere ansatte			40 000
	Sum kap. 3954			40 000

Post 70 Tilbakeføring av tilskudd til pensjoner for tidligere ansatte

På bakgrunn av nedtrappingen og avviklingen av jernmalmsvirksomheten i Kirkenes på slutten av 1990-tallet etablerte staten v/Nærings- og handelsdepartementet i 1997 en frivillig førtidspensjonsordning for ansatte ved Sydvaranger ASA. Ordningen har vært forvaltet av Storebrand Livsforsikring AS og omfattet 51 personer som fylte 60 år i perioden 1997–2001.

Over statsbudsjettet for 2007 ble det gitt en tilleggsbevilgning på 5,5 mill. kroner til ovennevnte førtidspensjonsordning. Formålet var å yte kom-

pensasjon til pensjonistene ved fylte 67 år for at de fikk redusert sitt alderspensjonsgrunnlag da de takket ja til frivillig førtidspensjonering, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Ifølge Storebrand Livsforsikring AS vil det stå igjen ca. 40 mill. kroner i overskytende midler på premiefondet til 1997-ordningen når denne avvikles i 2008. De overskytende midlene vil da bli tilbakeført til staten. På denne bakgrunn foreslås det bevilget 40 mill. kroner under kap. 3954 Sydvaranger ASA, post 70 Tilbakeføring av tilskudd til pensjoner for tidligere ansatte, på statsbudsjettet for 2008.

Kap. 960 Raufoss ASA

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
71	Refusjon for miljøtiltak	18 806		
	Sum kap. 960	18 806		

Vedrørende 2006:

Ved St.vedt. 18. desember 2006 ble det bevilget 19 mill. kroner som refusjon for miljøtiltak under post 71, jf. St.prp. nr. 23 og Innst. S. nr. 92 (2006–2007).

Ved behandlingen av St.prp. nr. 40 og Innst. S. nr. 147 (2003–2004) Statlig miljøansvar på Raufoss, fattet Stortinget følgende vedtak:

«Stortinget samtykker i at staten ved Nærings- og handelsdepartementet kan utstede garantier

for miljø- og forurensningsansvar i Mjøsa og på Raufoss-området som følger av offentligrettslig miljøpålegg oppad begrenset til 50 mill. kroner.»

På bakgrunn av tiltakene som er gjennomført er det allerede registrert en betydelig forbedring av miljøkvaliteten i Raufoss Industripark. Oppryddingsprosjektet på Raufoss er således godt på vei med å oppfylle Statens forurensingstilsyn (SFT) sine pålegg og miljømålene for oppryddingen. Det

legges opp til at resterende tiltak som er nødvendige for å tilfredsstille SFTs pålegg til Raufoss Næringspark ANS gjennomføres i løpet av 2008. Etter 2008 vil det være behov for fortsatt overvåking av Hunnselva, og det kan være behov for oppfølging og fortsatt drift av enkelte tiltak. Det kan komme ytterligere miljøforpliktelser knyttet til historisk relatert forurensning etter den industrielle virksomheten i Raufoss-området bl.a. gamle skytefelt og ammunisjonsdeponier i Mjøsa, som ennå ikke er tilstrekkelig undersøkt.

Stortinget vedtok ved behandlingen av St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007, å utvide statsgarantien fra 50 til 90 mill. kroner. Bakgrunnen for utvidelsen var nye anslag som tilsa at de samlede utbetalinger under garantien ville overskride 50 mill. kroner i løpet av 2007.

Utbetalinger under fullmakten skjer på grunnlag av dokumenterte refusjonskrav for kostnader ved tiltak som omfattes av rettskraftige pålegg fra Sft. Det er påløpt og forpliktet kostnader på til sammen ca. 49,8 mill. kroner pr. 1. september 2007. Det fremmes forslag om å kunne foreta utgiftsføring av utbetalinger uten bevilgning knyttet til pålagte miljøtiltak innenfor en totalramme på 90 mill. kroner, jf. Forslag til vedtak V.

Saker i tilknytning til enkeltelskaper

Argentum Fondsinvesteringer AS

Resultatet til Argentum Fondsinvesteringer AS er avhengig av utviklingen i fondene selskapet investerer i. Fra regnskapsåret 2005 har Argentum Fondsinvesteringer AS avlagt årsregnskapet etter International Financial Reporting Standards (IFRS). Det innebærer bl.a. at driftsinntektene består av både realiserte og urealiserte gevinster fra investeringer i underliggende fond. Ettersom urealiserte verdiendringer ikke kan utbetales i utbytte, vil ikke årsresultatet i regnskapet nødvendigvis gi et godt bilde på utbytteevnen i selskapet. Deler av årsoverskuddet vil i selskapets balanse føres som «fond for verdiendringer», mens resten overføres til annen egenkapital. Basert på prinsippene i aksjeloven § 8–1 har Nærings- og handelsdepartementet beregnet utbytte fra Argentum Fondsinvesteringer AS fra den delen av årsoverskuddet som overføres til annen egenkapital. Uten denne korreksjonen av utbyttegrunnlaget vil en med høye utbyttesatser risikere å trekke på den frie egenkapitalen i år hvor det er urealiserte gevinster eller løpe en risiko for å legge til grunn høyere utbytter enn det som er tillatt i henhold til selskapslovgivningen. Endringen forventes ikke å påvirke det staten vil motta i utbytte over tid.

Entra Eiendom AS

Entra Eiendom AS går over til å avlegge konsernregnskapet etter International Financial Reporting Standards (IFRS) med virkning fra regnskapsåret 2007. Resultatregnskapet vil etter overgangen til IFRS kunne påvirkes betydelig av urealiserte verdiendringer på selskapets eiendommer og obligasjonslån. Siden urealiserte gevinster ikke kan utbetales som utbytte, er det foretatt en justering av beregningsgrunnlaget for utbyttefastsettelsen. Utbyttet settes til 50 pst. av konsernets årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser etter norsk regnskapsstandard (NGAAP). Utbyttet skal dog, så lenge dette ikke strider mot aksjelovens bestemmelser, som et minimum tilsvare 2 pst. av bokført egenkapital etter minoritetsinteresser i henhold til den internasjonale regnskapsstandarden IFRS ved inngangen til regnskapsåret. Hvis det i et enkelt år forekommer store regnskapsmessige utslag som følge av for eksempel salg av eiendommer, kan utbytte utover 2 pst. av bokført egenkapital vurderes i forhold til en treårsperiode så lenge dette ikke strider mot aksjelovens bestemmelser.

Etter Nærings- og handelsdepartementets vurdering vil justeringen over tid ikke påvirke utbyttet fra Entra Eiendom AS sammenlignet med situasjonen før innføringen av IFRS i konsernregnskapet.

Statkraft SF

Statkraft SF er som et konsern med børsnoterte obligasjoner pålagt i henhold til regnskapsloven å benytte regnskapsstandarden IFRS fra og med 1. januar 2007. Det innebærer at urealiserte gevinster og tap i større grad vil bli inkludert i konsernregnskapet og i regnskapene til de tilknyttede selskapene. En konsekvens av dette er at konsernresultatet vil svinge mer enn det som har vært tilfellet tidligere. Statkraft SF beholder NGAAP regnskapsstandarden i selskapsregnskapene inntil videre og det er fra selskapsregnskapet utbyttet utbetales. Det innebærer at konsernresultatet etter skatt og minoritetsinteresser vil gi en dårlig indikasjon på morselskapets utbytteevne. Utbytte vil derfor bli beregnet av konsernresultat etter skatt og minoritetsinteresser justert for urealiserte gevinster og tap. Omleggingen i seg selv antas ikke å påvirke utbetalt utbytte over tid.

Mesta AS

Bakgrunn

Nærings- og handelsdepartementet overtok eierskapet av statens aksjer i Mesta AS fra Samferdselsdepartementet 1. juli 2005. Ved omdanningen

av produksjonsdelen av Statens Vegvesen til Mesta AS ble det lagt til grunn at selskapet skulle tilføres 1 468 mill. kroner over statsbudsjettet til ulike restrukturerings tiltak i selskapet, jf. St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002–2003).

Mesta AS fikk bevilget tilskudd på henholdsvis 357, 356,5 og 280,1 mill. kroner over statsbudsjettene for 2003, 2004 og 2005. De samlede bevilgningene på 993,6 mill. kroner er utbetalt til selskapet. Riksrevisjonen uttalte i Dokument nr. 1 (2006–2007) at Samferdselsdepartementets kontrollopplegg med bevilgningene hadde vært for svakt. Kontroll- og konstitusjonskomiteen mente imidlertid at det på en tilfredsstillende måte er sannsynliggjort at restruktureringsmidlene er blitt brukt i samsvar med Stortingets intensjoner og forutsetninger, jf. Innst S. nr. 155 (2006–2007). Komiteen la også til grunn at Stortinget relativt raskt ville få en samlet redegjørelse for hvordan Mesta AS har brukt restruktureringsmidlene.

Under høringen i Kontroll- og konstitusjonskomiteen i februar 2007 ga Nærings- og handelsministeren uttrykk for at sporbarheten for Nærings- og handelsdepartementets kontroll kunne vært bedre. I etterkant av høringen har departementet satt i verk tiltak for å bedre sporbarheten i departementets kontroll. I tillegg til at bruken av bevilgningene revideres av selskapets revisor i årsrapporten, rapporterer selskapet skriftlig til departementet på hvordan midlene er brukt i kvartalsvise møter og på selskapets generalforsamling. Det føres protokoll fra møtene for å sikre notoritet. Departementet innhenter også skriftlig informasjon fra selskapet i forbindelse med departementets rapportering i statsbudsjettet.

Det er ikke mulig å gi en fullstendig redegjørelse for hvordan restruktureringsmidlene er brukt før de faktisk er disponert. Nærings- og han-

delsdepartementet vil imidlertid i budsjettproposisjonen presentere en årlig statusrapport til Stortinget på hvordan midlene foreløpig er disponert. Når de bevilgede midlene er brukt opp, vil departementet avgi en sluttrapport til Stortinget.

Status for bruk av restruktureringsmidler

I statsbudsjettet for 2007 uttalte departementet:

«Departementet vil ikke foreslå en ny bevilgning til Mesta AS for å dekke dette. Selskapet har hatt en vesentlig bedre inntjeningssevne de tre første driftsårene enn det som opprinnelig ble antatt i forbindelse med utskillelsen av selskapet. Konsekvensen av ikke å bevilge de resterende restruktureringsmidlene vil være at det ikke kan påregnes utbytte fra selskapet for regnskapsåret 2006. Selskapet vil måtte kostnadsføre/avsette de resterende tiltakene over egen drift. Det må derfor forventes å bli et svakt resultat og muligheter for et regnskapsmessig underskudd i 2006. Det er ikke lagt opp til å ta utbytte fra Mesta AS for 2006.»

Det vil således ikke bli foreslått bevilget ytterligere restruktureringsmidler til Mesta AS utover 993,6 mill. kroner.

Pr. 30. juni 2007 hadde Mesta AS utbetalt 752,3 mill. kroner av de 993,6 mill. kroner som er bevilget til restrukturerings tiltak. Bruken av de bevilgede midler framgår av tabellen nedenfor, som også viser at selskapets samlede påløpte restruktureringsforpliktelser er beregnet til 1 110,5 mill. kroner. Det er 116,9 mill. kroner høyere enn de midlene selskapet har fått bevilget fra staten. Selskapet kostnadsførte 129 mill. kroner, som er den neddiskonterte verdi av netto udekket forpliktelse til restrukturerings tiltak, i årsregnskapet for 2006.

Status for bruk av restruktureringsmidler pr. 30. juni 2007

	2003–2006	1. halvår 2007	Utbetalt pr. 30.06.07	Restfor- pliktelse	Sum	St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2002–2003)
Tidligpensjonering	287,1	64,0	351,1	340,8	691,9	911,0
Opprettholdelse av særaldersgrense	22,9	1,8	24,7	1,8	26,5	85,0
Merkostnad Statens pensjonskasse	254,3	11,5	265,8	11,5	277,3	395,0
Diverse kostnader	82,6	0,0	82,6	0,0	82,6	77,0
Administrasjon	27,9	0,2	28,1	4,1	32,2	0,0
Sum kostnader	674,8	77,5	752,3	358,2	1 110,5	1 468,0
Bevilgede midler	993,6	0,0			993,6	
Over-/ (under-)dekning	318,8	241,3		(116,9)		

Behovet for restruktureringstilskudd som Stortinget la til grunn høsten 2002 er 357,5 mill. kroner høyere enn selskapets totale forventede forpliktelse pr. 30. juni 2007. Som det framgår av tabellen skyldes dette i hovedsak at selskapet ikke har brukt tidligpensjon i så stort omfang som forutsatt i 2002 og at merkostnadene for opprettholdelse av medlemskap i Statens pensjonskasse har vært lavere.

ESA-saken

Det har siden september 2004 vært en dialog mellom norske myndigheter og EFTAs overvåkningsorgan ESA om undersøkelser knyttet til mulig statsstøtte til Mesta AS. 18. juli 2007 åpnet ESA formell undersøkelse om det i forbindelse med etableringen av Mesta AS ble gitt ulovlig statsstøtte. Norske myndigheter vil gi sitt tilsvarende til ESA i løpet av høsten 2007. Det er forventet at ESA konkluderer endelig i saken i løpet av høsten 2008. Departementet vil holde Stortinget informert om sakens videre utvikling.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS

Store Norske konsernet hadde i 2006 et underskudd etter skatt på 77,5 mill. kroner mot 45,8 mill. kroner i overskudd i 2005. Lavere resultat i 2006 skyldes i hovedsak ettervirkninger av brannen i Svea Nord-gruva. Konsernet solgt 2,4 mill. tonn kull i 2006. Det legges opp til en årlig produksjon på 3,3 mill. tonn kull i årene framover. For å klare

dette må selskapet opprettholde produksjonsnivået som selskapet har hatt siden høsten 2006.

Forsikringsoppgjøret etter brannen sommeren 2005 er fortsatt uavklart. Tvist om forsikringsoppgjøret er brakt inn for domstolene og hovedforhandling er berammet til 26. september 2007.

Endring av vedtekter

I St.prp. nr. 69 (2006–2007) Tilleggsbevilgninger og omprioriteringer i statsbudsjettet 2007, ble det foreslått at vedtektene til Store Norske Kulkompani AS gis et tillegg, slik at selskapet også gis anledning til å drive virksomhet i Finnmark og Troms. Stortinget sluttet seg til dette 15. juni 2007 ved behandlingen av Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

I tråd med dette ble det på ordinær generalforsamling 29. juni 2007 vedtatt ny formålsparagraf for selskapet. Vedtektene § 1 fikk et tillegg som lyder: «Selskapet kan utnytte sin kompetanse innen miljøvennlig ressursutnyttning på Svalbard og i Finnmark og Troms.»

Store Norske Boliger AS

Store Norske Boliger AS har siden 2002 vært et datterselskap av Store Norske Spitsbergen Grubekompani AS. Det er satt i gang en prosess for å omorganisere eierskapet til Store Norske Boliger AS slik at boligselskapet blir et heleid datterselskap under Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS. Bakgrunnen for omorganiseringen er at boligene i Longyearbyen ønskes skjermet for gruveselskapets forretningsmessige risiko.

Kap. 3961 Selskaper under NHDs forvaltning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelsen	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
70	Garantiprovisjon, Statkraft SF	117 337	75 795	65 095
91	Avdrag på utestående fordringer, Statkraft SF	425 000		
93	Tilbakebetaling av lån, Bane Tele AS	209 496		
	Sum kap. 3961	751 833	75 795	65 095

Post 70 Garantiprovisjon, Statkraft SF

Ved behandling av St.prp. nr. 65 (2002–2003) ble det besluttet å foreta enkelte endringer i systemet for beregning av premien knyttet til statsgarantien for statsforetakenes langsiktige låneopptak. Pr.

31. august 2007 hadde Statkraft SF lån med statsgaranti pålydende 11,4 mrd. kroner. Basert på fallsstruktur på Statkraft SF sine statsgaranterte lån anslås garantiprovisjonen til 65,095 mill. kroner i 2008.

Kap. 5609 Renter fra selskaper under NHDs forvaltning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
81	Renter, Statkraft SF	27 765		
82	Renter, Bane Tele AS	72 310		
	Sum kap. 5609	100 075		

*Vedrørende 2006:***Post 81 Renter, Statkraft SF**

Staten inngikk i 1993 avtale med Statkraft SF om et serielån på 4 250 mill. kroner. I henhold til låneavtalen ble lånet innløst i desember 2006.

Post 82 Renter, BaneTele AS

Den industrielle løsningen som ble vedtatt for BaneTele AS høsten 2006 innebar bl.a. at selskapet skulle tilbakebetale et ansvarlig lån til staten på vel 209 mill. kroner (se kap. 3961, post 93) og tilhørende påløpte renter på ca. 72 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 23 og Innst. S. nr. 92 (2006–2007).

Kap. 5612 Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
80	Renter			22 500
	Sum kap. 5612			22 500

Post 80 Renter

Staten inngikk i juni 2007 avtale med Store Norske Spitsbergen Kulkompani AS om et ansvarlig lån på 250 mill. kroner til 9 pst. rente. Lånet forfaller når

forsikringssaken etter brannen i Svea Nord i 2005 er endelig avgjort, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007). I 2008 anslås renteinntektene fra dette lånet å utgjøre 22,5 mill. kroner.

Kap. 5656 Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning

(i 1 000 kr)

Post	Betegnelse	Regnskap 2006	Saldert budsjett 2007	Forslag 2008
80	Utbytte	11 423 565		
85	Utbytte		12 472 900	11 781 900
	Sum kap. 5656	11 423 565	12 472 900	11 781 900

Vedrørende 2007:

Ved St.vedt. 15. juni 2007 ble bevilgningen økt med 1 146,7 mill. kroner, jf. St.prp. nr. 69 og Innst. S. nr. 230 (2006–2007).

Post 85 Utbytte

Det budsjetteres med 11 781,9 mill. kroner i utbytte i 2008 fra statens aksjer i selskaper under Nærings- og handelsdepartementets forvaltning. Beløpet omfatter forventet aksjeutbytte for regnskapsåret 2007 fra selskapene Statkraft SF, Norsk Hydro ASA, DnB NOR ASA, Telenor ASA, Kongs-

berg Gruppen ASA, Yara International ASA, Cermaq ASA, Argentum Fondsinvesteringer AS, Electronic Chart Centre AS, Entra Eiendom AS, Eksportfinans ASA, Flytoget AS, Nammo AS, Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S og GIEK Kredittforsikring AS. Regjeringen har ikke beregnet egne anslag på utbytte i 2008 for børsnoterte selskaper, men har teknisk videreført utbetalt utbytte pr. aksje i 2007. Et unntak er gjort for Norsk Hydro ASA på grunn av sammenslåingen av petroleumsvirksomheten med Statoil ASA. Dette har isolert sett redusert budsjettert utbytte over

Nærings- og handelsdepartementets budsjett med om lag 1,7 mrd. kroner.

For Argentum Fondsinvesteringer AS, Entra Eiendom AS og Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S er det budsjettert med utbytte på henholdsvis 135, 140 og 7 mill. kroner. For Statkraft SF foreslås det et utbytte på 98 pst. av konsernets årsresultat etter skatt og minoritetsinteresser justert for urealiserte gevinster og tap, dvs. 5 765 mill. kroner ut fra foreliggende resultatanslag.

Del III
Spesielle temaer

8 Likestilling

Innledning

Av budsjettpostene på Nærings- og handelsdepartementets område, er det tilskudd til organisasjonen Ungt Entreprenørskap (kap. 900, post 73), og tilskuddsmidler som forvaltes av Norges forskningsråd (kap. 920, post. 50) og Innovasjon Norge (kap. 2421) som har relevans på likestillingsområdet. Nedenfor følger en nærmere orientering om likestillingsvurderinger knyttet til disse budsjettpostene. Videre følger en presentasjon av kjønnsrepresentasjon i styret i statsforetak, statsaksjeselskaper og allmennaksjeselskaper hvor Nærings- og handelsdepartementet forvalter statens eierinteresser. Det redegjøres også for departementets interne status og arbeidet på likestillingsområdet for fem av de største etatene: Brønnøysundregistrene, Sjøfartsdirektoratet, Patentstyret, Norges geologiske undersøkelse og Justervesenet.

Kap. 900, post 73 Tilskudd til Ungt Entreprenørskap

Ungt Entreprenørskap er en organisasjon som arbeider aktivt sammen med skoler og skoleutdanningsinstitusjoner for å bidra til at alle elever og studenter på samtlige utdanningstrinn får et tilbud om entreprenørskapsutdanning. Entreprenørskap i opplæringen er spesielt viktig med tanke på likestilling i samfunns- og næringsliv. Ungt Entreprenørskap arbeider derfor bevisst for å inkludere jenter i sine «opplæringsbedrifter». Undersøkelser viser at i Ungt Entreprenørskaps Ungdomsbedrift (videregående skole) er det en andel på 50 pst. kvinner i ledelse og styret. Departementet vurderer resultatene fra Ungt Entreprenørskaps aktiviteter i 2006 som tilfredsstillende. Nærings- og handelsdepartementet har gitt særskilt bevilgning til Ungt Entreprenørskap på 10 mill. kroner i 2006 og 2007. Denne satsingen er foreslått videreført i 2008.

Kap. 920, post 50 Tilskudd

I 2007 ble det bevilget 1,081 mrd. kroner i tilskudd til Norges forskningsråd over Nærings- og handelsdepartementets budsjett. Målet med tilskuddet til Norges forskningsråd er å utvikle et mer FoU

intensivt næringsliv, gjennom effektiv bruk av offentlige midler. Deler av tilskuddet benyttes bl.a. til finansiering av doktorgradstipendiater. I følge Norges forskningsråd ble det i 2006 finansiert om lag 670 doktorgradsstipendiater, hvorav om lag 225 stipendiater var kvinner. Det er stor variasjon i kvinneandel mellom de ulike områdene. Det er f.eks. lavere kvinneandel innenfor IKT, enn for bioteknologi. Nærings- og handelsdepartementet har en målsetting om å øke andel kvinnelige doktorgradstipendiater. Departementet vil følge opp at Norges forskningsråd utarbeider nærmere analyser av andel kvinnelige doktorgradstipendiater som Nærings- og handelsdepartementet er med å finansiere, og at behovet for målrettede tiltak vurderes nærmere.

Kap. 2421 Innovasjon Norge

Innovasjon Norge er et særlovselskap, eid av staten ved Nærings- og handelsdepartementet. Hovedmålet for selskapet er å fremme bedrifts- og samfunnsøkonomisk næringsutvikling i hele landet, og utløse ulike regioners næringsmessige muligheter gjennom å bidra til innovasjon, internasjonalisering og profilering. I 2006 utgjorde Innovasjon Norges bevilgninger 4,6 mrd. kroner i tilskudd og lån. Innovasjon Norge har vedtatt en strategi for en helhetlig kvinnesatsing. Kvinnesatsingen skal styrke kvinners posisjon og deltakelse i næringslivet, synliggjøre deltakelsen, bygge nettverk for kvinner i næringslivet og sikre at en tilstrekkelig andel av Innovasjon Norges midler brukes til den delen av næringslivet hvor kvinner er deltakende. Det er en ambisjon at minst 25 pst. av de samlede midler Innovasjon Norge fordeler skal gå til kvinnerettede prosjekter og bedrifter. I 2006 bidro Innovasjon Norge med i alt 1,1 mrd. kroner til kvinnerettede prosjekter og bedrifter gjennom sine virkemidler. Dette er en økning fra 835 mill. kroner i 2005.

Innovasjon Norges særskilte kvinnesatsing bestod i 2006 av seks delprogrammer og prosjekter. Mål og status for disse er som følger:

Nettverkskreditt: Målet med Nettverkskreditt er å styrke kvinner i etableringsprosessen for å bidra til at det skapes nye og lønnsomme bedrifter. Dette er en ordning for småetablerere og gir tilbud om lån, kompetanse og nettverk. På landsbasis var det 220

Nettverkskredittgrupper i 2005 med over 1 150 aktive medlemmer. I 2006 ble det etablert 8 nye grupper. Hver gruppe har 5–7 medlemmer.

Akademikerbedriften: Akademikerbedriften har som målsetting at flere humanister og samfunnsvitere starter opp egen virksomhet. Prosjektet tilbyr kontorplass i et tilrettelagt fellesskap, oppstartstipend, etablererkurs og oppfølging. I 2006 var det 28 deltakerbedrifter i Oslo og 10 bedrifter i Bergen.

Fyrtårn: Fyrtårnprogrammet er et leder- og bedriftsutviklingsprogram for kvinner som allerede har lykket som bedriftseiere eller bedriftsledere. Målsettingen er å få fram kvinnelige etablerere, bidra til å videreutvikle deltakerbedriftene, synliggjøre dem, bygge nettverk, og motivere andre kvinner til å starte og utvikle egen virksomhet. Det deltok totalt 30 kvinnelige etablerere i programmet i 2006. Deltakerne har kommet fra hele landet og representerer mange ulike bransjer.

LederMentor: LederMentor er et lederutviklingsprogram for kvinnelige ledere hvor hver deltaker får sin egen mentor. Målsettingen er å få flere kvinner inn i høyere lederposisjoner og styrer, ved å støtte dem i deres karriereutvikling. LederMentor Øst ble avsluttet høsten 2006, LederMentor Vest ble startet våren 2006, og LederMentor Nord ble startet høsten 2006. 32 personer deltok i programmet i 2006.

Styrekandidater: Målet med programmet er å bidra til økt mangfold og bedre kvalitet i styrene. Programmet kvalifiserer styrekandidater gjennom egne kurs og gjør kandidatene tilgjengelige for styreledere og valgkomiteer gjennom Innovasjon Norges database over aktuelle styrekandidater. Pr. 31. desember 2006 var det over 1 900 kvalifiserte kvinner og menn som var søkbare i databasen. Effekstudien for 2006 viste at om lag 40 pst. av kandidatene i basen fikk forespørsel om styreverv siste år. I 2006 ble det gjennomført en kampanje for å øke rekrutteringen fra basen.

GRO-programmet: GRO-programmet skal bidra til at flere bedrifter som er eiet og/eller ledet av kvinner tenker større, gjerne også internasjonalt, og bidra til at flere slike bedrifter vokser videre. Ved å styrke veksten i disse bedriftene, forventes det økt verdiskaping og sysselsetting, også innenfor næringer og geografiske områder hvor Innovasjon Norge i mindre grad har fokus i dag. Målgruppen er bedrifter som har passert etableringsfasen og som har vekstpotensial.

Budsjett 2008

Innovasjon Norge skal prioritere kvinner innen rammen av sine budsjetter og målgrupper. Hoved-

målet for satsingen er å bidra til økt verdiskaping gjennom å styrke kvinners posisjon i næringslivet. Ambisjonen om at minst 25 pst. av midlene Innovasjon Norge fordeler skal gå til kvinnerettede prosjekter og bedrifter, og delprogrammene som er skissert ovenfor videreføres i 2008. Midler til delprogrammene er foreslått bevilget over kap. 2421, post 50 og 71.

Kjønnsrepresentasjon i styrer i statsforetak, statsaksjeselskaper og allmennaksjeselskaper

Nærings- og handelsdepartementet forvalter statens eierinteresser i 23 selskaper, hvorav åtte heleide aksjeselskaper, åtte allmennaksjeselskaper, to statsforetak, ett særlovselskap og fire aksjeselskaper hvor staten er eier sammen med andre.

Reglene som kjønnsrepresentasjon i styrene i de offentlig heleide foretakene trådte i kraft 1. januar 2004, med en overgangsperiode til 1. januar 2006. Reglene omfatter statsaksjeselskaper, allmennaksjeselskaper, statsforetak mfl. For statsaksjeselskaper og statsforetak omfatter loven også datterselskaper. Allmennaksjeselskaper som er registrert før 31. desember 2005 har en overgangsfrist til 1. januar 2008.

Styrerepresentasjonen skal beregnes separat for de eiervalgte og de ansatt valgte styremedlemmer. Når det skal velges to eller flere styremedlemmer av og blant de ansatte skal begge kjønn være representert. Det gjelder ikke dersom et av kjønnene utgjør mindre enn 20 pst. av samlet antall ansatte i selskapet på det tidspunkt valget skjer.

Departementet utarbeider årlig statistikk over selskaper hvor statens eierinteresser forvaltes av Nærings- og handelsdepartementet, bl.a. for å følge opp at kjønnsrepresentasjonen er i tråd med regelverket.

Statistikk pr. 1. juli 2007 viser at kjønnsrepresentasjonen i styrene i alle de heleide aksjeselskapene er i samsvar med lovens bestemmelser. I allmennaksjeselskapene hvor departementet forvalter statens eierinteresser, er syv av åtte selskaper i samsvar med lovens krav om kjønnsrepresentasjon. Ett av selskapene tilfredstiller ikke lovens krav for de ansattevalgte styremedlemmene. Dette selskapet må få inn en kvinne blant de ansatte valgte styremedlemmene fra 1. januar 2008.

For aksjeselskaper hvor staten eier sammen med andre aksjonærer, er det ikke særskilte regler om kjønnsrepresentasjon. I disse selskapene er målet at kvinneandelen skal være i overensstemmelse med kravet om kjønnsrepresentasjon i statsaksjeselskaper, hvis det er mulig.

Rapport 2006 – oppfølging av likestillingslovens bestemmelse om redegjøringsplikt

Likestillingslovens § 1 a inneholder et krav til offentlige myndigheter og offentlige virksomheter om å redegjøre for den faktiske tilstanden når det gjelder likestilling i virksomheten. Redegjørelsen skal også omfatte virksomhetens iverksatte og planlagte tiltak for å fremme likestilling.

Nærings- og handelsdepartementet

Beskrivelse av faktisk tilstand

Nedenfor følger en beskrivelse av likestilling i Nærings- og handelsdepartementet for 2006 på relevante personalområder.

Ansattstatistikk pr. 31. desember 2006, fordelt på kjønn

Kjønn	Ansatte ¹		Lederstillinger		Rekruttering	
	Antall	Pst.	Antall	Pst.	Antall	Pst.
Menn	103	48	19	66	16	48
Kvinner	112	52	10	34	17	52
Totalt	215		29		33	

¹ Kolonnen for ansatte inkluderer også personer som er i permisjon. Av totalt 215 ansatte utgjør aktive stillinger 195 og aktive årverk 191.

Gjennomsnittlig lønnstrinn for alle stillingskoder i departementet er samlet sett høyere for menn enn kvinner, henholdsvis ltr. 60 og ltr. 52. Dette skyldes bl.a. at kvinnene er overrepresentert i stillingsgrupper der det ikke kreves høyere utdanning. Lønnsforskjellen innen samme stillingskode er stort sett liten.

De aller fleste som arbeider deltid er kvinner og kvinner har mindre overtid enn menn, 41 pst. av totalt 13 937 overtidstimer.

Beskrivelse av iverksatte tiltak

Nærings- og handelsdepartementet skal stimulere likestillingsarbeidet på de områder hvor departementet berøres som arbeidsgiver, jf. departementets tilpasningsavtale. Ifølge intensjonene skal ledere bl.a. bidra til at kvinner og menn får likeverdige arbeidsoppgaver og muligheter for faglig og personlig utvikling. Videre blir nyansatte informert om Likestillingsloven. Ved rekruttering ved tilnærmet like kvalifikasjoner, vil det kjønn som er underrepresentert ha fortrinnsrett til stilling dersom det representerer mindre enn 40 pst. av de ansatte i

den aktuelle stillingsgruppe. Underrepresentert kjønn blir i kunngjøring oppfordret til å søke stillingen.

For å øke andelen kvinner i lederposisjoner, oppfordres kvinner til å søke utlyste lederstillinger. Til topplederstillinger sørges det for at aktuelle kvalifiserte kvinner finnes blant søkerne. For øvrig følges statens prosedyrekrav for rekruttering til disse stillingene.

Beskrivelse av planlagte tiltak

Tiltakene departementet har iverksatt for å fremme likestilling vil bli videreført, herunder tiltakene i forbindelse med rekruttering.

Nærings- og handelsdepartementets etater

I tillegg til å redegjøre for likestillingsområdet i departementet omtales de fem største etatene; Brønnøysundregistrene, Sjøfartsdirektoratet, Patentstyret, Norges geologiske undersøkelse og Justervervesen.

Beskrivelse av faktisk tilstand

Ansattstatistikk pr. 31 desember 2006, fordelt på kjønn

Etat/Kjønn	Ansatte		Lederstillinger		Rekruttering	
	Antall	Pst.	Antall	Pst.	Antall	Pst.
<i>Brønnøysundregistrene</i>						
Menn	164	39	23	57	47	67
Kvinner	256	61	17	43	80	63
Totalt	420		40		127	
<i>Sjøfartsdirektoratet</i>						
Menn	204	65	15	79	37	52
Kvinner	109	35	4	21	34	48
Totalt	313		19		71	
<i>Patentstyret</i>						
Menn	97	36	12	43	10	45
Kvinner	170	64	16	57	12	55
Totalt	267		28		22	
<i>Norges geologiske undersøkelse</i>						
Menn	145	64	24	92	8	45
Kvinner	82	36	2	8	10	55
Totalt	227		26		18	
<i>Justervesenet</i>						
Menn	55	71	2	50	5	62
Kvinner	23	29	2	50	3	38
Totalt	78		4		8	

I samtlige fem etater er gjennomsnittslønn høyere for menn enn kvinner. Dette skyldes bl.a. at kvinner er overrepresentert i stillingskategorier innen støttefunksjoner som lønnsmessig ligger lavere enn saksbehandler- og lederstillinger. I tillegg er det i hovedsak kvinner som arbeider deltid.

Beskrivelse av iverksatte tiltak

Det er særlig i Sjøfartsdirektoratet og Norges geologiske undersøkelse at kvinner er underrepresentert, både blant ansatte og i lederposisjoner. Man forsøker imidlertid gjennom rekrutteringstiltak å øke kvinneandelen, noe som også avspeiler seg i tabellen over.

Sjøfartsdirektoratet har som målsetting å rekruttere kvinner dersom deres kvalifikasjoner er minst like gode som for mannlige søkere. Utfordringen er at søkerne etaten etterspør normalt kommer fra mannsdominerte yrker og utdanningsvalg. I kunngjøringer oppfordres imidlertid det

kjønn som er underrepresentert om å søke når stillingen tilhører en stillingsgruppe som har mindre enn 40 pst. kvinner eller menn.

Norges geologiske undersøkelse har iverksatt tiltak for spesielt å øke andelen kvinner i lederstillinger. «Kvinner og motivasjon» er et tiltak for å motivere kvinner til å ta større ansvar for interne prosesser og beslutninger, og til å ta lederansvar. Det er etablert nestlederroller hvor man spesielt ønsker å utvikle kvinners lederpotensiale. 4 av 5 nestledere er kvinner og kvinner oppfordres til å søke ledige stillinger hvor lederegenskaper etterspørres. Det er nå 40 forskerstillinger ved NGU som er besatt av kvinner (24 pst. av forskerne), hvorav 8 ble ansatt i 2006.

I Brønnøysundregistrene og Patentstyret er et flertall av de ansatte kvinner, og det er flest kvinner som rekrutteres. Begge etatene oppfyller statens krav om minst 40 pst. representasjon av begge kjønn i lederstillinger.

I Patentstyrets lønnspolitiske føringer er det nedfelt at lønn og lønnsutvikling er uavhengig av kjønn, alder, etnisk eller kulturell bakgrunn. Etaten har karriere- og utviklingsplaner basert på et stillingsvurderingssystem for alle stillingskategorier, hvilket i stor grad sikrer en kjønnsnøytral og forutsigbar lønnsutvikling. Lønnspolitikken ivaretar også likestillingsaspektet ved rekruttering.

I Brønnøysundregistrene er likestillingstemaer nedfelt i sentrale dokumenter om personalpolitikk, lokal lønnspolitikk og i tilpasningsavtalen. Likestillingsperspektivet er koblet til kompetanseheving, rekruttering, ledelsesutvikling, lønn og avansement.

I Justervesenet er et flertall av de ansatte menn, og det er flest menn som rekrutteres. Det er en jevn fordeling av kvinner og menn i lederposisjoner. Etaten jobber med målrettede tiltak for å

øke andelen kvinner i de tekniske laboratoriene på Kjeller. Ledelsen påser at kvinner og menn under ellers like forhold skal ha samme lønnsutvikling. I etatens personalpolitiske dokument presiseres bl.a. at kvinner og menn gis samme mulighet til faglig utvikling, kurs og etter- og videreutdanning.

Beskrivelse av planlagte tiltak

For de fem etatene videreføres de allerede iverksatte tiltak. Brønnøysundregistrene presiserer imidlertid at de satser på kompetanseutvikling med likestillingsprofil, og har satt av midler til bl.a. mentorprogram, likestillingsseminar og stipendmidler i forbindelse med overgang til elektronisk forvaltning hvor sannsynligvis flest kvinner vil bli berørt.

9 Sektorovergripende miljøvernpolitikk

«Den overordnede målsettingen for det norske samfunnet, og for verdenssamfunnet, er at utviklingen skal være økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig.»

Kilde: Nasjonal strategi for bærekraftig utvikling

Utfordringer knyttet til miljø og næringsliv

Politikk for en bærekraftig utvikling er å forvalte de menneskeskapt ressursene og natur- og miljøressursene, slik at kommende generasjoner skal ha et minst like godt grunnlag for framtidig velferd som dagens generasjon har. For å nå en målsetting om bærekraftig utvikling, må miljøpolitikk og næringspolitikk sees i sammenheng.

De største miljøtruslene verden står overfor i dag, er økende konsentrasjon av klimagasser i atmosfæren, rask reduksjon i det biologiske mangfoldet på jorden, stadig voksende bruk og økende utslipp av helse- og miljøfarlige kjemikalier. Dette er alle konsekvenser av menneskelig aktivitet. Degradering av miljøet er ikke verdiskaping, men verdiforringelse. Ved å internalisere miljøkostnadene må bedrifter og enkeltpersoner ta hensyn til den belastningen de påfører sine omgivelser.

Næringslivet opplever miljø som en rammebetingelse, et forretningsgrunnlag og en innsatsfaktor. Selv om Norge ligger langt fremme i miljøpolitikken, vil også vår næringsvirksomhet og energiproduksjon ha miljømessige konsekvenser i form av avfall og utslipp til luft, vann og jord. En god nærings- og miljøpolitikk vil derfor søke å minimere disse konsekvensene, samtidig med at hensynet til langsiktig verdiskaping ivaretas. Det globale miljøet blir ikke forbedret ved at norske bedrifter underlegges særnorske miljøkrav, som gjør at virksomheter i stedet velger å etablere seg i land med lavere miljøstandarder. Det er viktig for både miljø og næringsvirksomhet at det tilstrebes harmoniserte konkurransevilkår på miljøområdet. Strengt krav til miljø vil da ikke virke vekstdempende, men stimulere til nyskaping og innovasjon. Det er derfor viktig å søke gode, internasjonale avtaler for å løse grenseoverskridende miljøproblemer.

Den relative betydningen av at tjenesteytende sektor i økonomien øker vil også gjenspeiles i de

miljøutfordringene næringslivet står overfor. Mens industrien har kunnet redusere sin miljøbelastning gjennom å endre produksjonsprosesser eller rense utslipp, vil tjenesteytende sektor i større grad drive sitt miljøarbeid gjennom bedring av rutiner, gjenvinning av avfall, krav til underleverandører og reduksjon av energibruk.

Mål for departementets arbeid

Det å ta miljøhensyn kan være en kilde til nyutvikling og verdiskaping. Varer og tjenester som bidrar til å løse miljøproblemer er forretningsgrunnlaget til mange bedrifter, og det åpner opp for helt nye markeder (som miljøteknologi og miljøtjenester). Slike virksomheter vil ofte kunne etableres som følge av miljøkrav/reguleringer myndighetene stiller til andre deler av næringslivet, og dermed åpne for framvekst av en ny virksomhet.

Regjeringen vil motivere næringslivet til å ligge i forkant i gjennomføringen av miljøtiltak for å sikre et bærekraftig framtidig næringsliv. Det er et mål for departementet å føre en aktiv innovasjonspolitik for å fremme utvikling og kommersialisering av miljøvennlige teknologier og tjenester. Dette bidrar til et bedret miljø og legger grunnlaget for at norsk næringsliv kan utvikle konkurransemessige fortrinn, og dermed styrke konkurranseevnen i næringslivet på lengre sikt.

En rekke næringer i Norge har sin basis i et rent miljø, f.eks. reiseliv, fiskeri og skogbruk. Reiselivsnæringene er i betydelig grad basert på attraktive natur- og miljøkvaliteter. Oppdrett og fiskeri er avhengige av internasjonal tillit til at Norskekysten er lite forurenset. For disse næringene er det derfor positivt at norske myndigheter har satt strenge utslippskrav overfor oljeindustrien.

Tre sentrale mål for miljøarbeid er å:

- bidra til en politikk og en ressursbruk nasjonalt og internasjonalt som kan forene miljøhensyn, handelspolitiske hensyn og næringshensyn
- bidra til å utvikle og ta i bruk miljøvennlig teknologi og miljøvennlige varer og tjenester
- arbeide aktivt i internasjonale organisasjoner for å forebygge og redusere miljøforurensning fra skip

Resultater fra aktiviteten i 2006

Bidra til en politikk og en ressursbruk som kan forene miljøhensyn, handelspolitiske hensyn og næringshensyn

Nærings- og handelsdepartementet har deltatt løpende i interdepartementalt arbeid med miljøpolitiske spørsmål knyttet til nasjonal lovgivning, avgiftsutredninger og internasjonale miljøforhandlinger. Departementet bidro bl.a. aktivt i utformingen av klimahandlingsplaner for fastlandsindustrien og for nasjonal sjøtransport, som ble lagt fram i St.meld nr. 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk.

Miljøspørsmål og kunnskap om miljøproblemenes årsaker, virkninger og løsninger er som regel sektorovergrepene. Forskning på dette feltet er derfor avhengig av faglig samarbeid på tvers av faggrenser og sektorer. Miljørelevant forskning er derfor utbredt i satsinger som har andre hovedformål. Norges forskningsråd følger opp miljørelatert forskning gjennom brukerstyrte prosjekter innenfor de fleste av sine programmer. Miljørettet forskning innenfor marin og maritim sektor inkluderer forskning både på miljøkonsekvenser av påvirkninger i marine økosystemer, og hvordan man kan drive næringsvirksomhet med mindre miljøkonsekvenser. En rekke av de andre brukerstyrte programmene bidrar også med miljørelevant forskning innenfor klima, energi og industri. Norges forskningsråd vurderer hvert enkelt prosjekt med hensyn til miljøkonsekvenser.

Statens forurensningstilsyn (Sft) har fastsatt en handlingsplan for forurensningstiltak i gruveområder med antatt størst forurensningsrisiko. Bergvesenet har siden 1989 gjennomført tiltak i disse områdene, og tungmetallavrenningen av kobber og sink er vesentlig redusert. Etaten vurderer i samarbeid med Sft ytterligere tiltak i disse og andre områder hvor det har vært mineralutvinning.

I 2006 har Bergvesenet fortsatt med månedlige målinger i Sulitjelma fordi utslippene varierer. For året sett under ett er utslippene noe for høye i forhold til kravene fra Sft. Utslippene beveger seg imidlertid mot et lavere nivå. Etter pålegg fra Sft har Bergvesenet utarbeidet en konsekvensutredning for Løkken, som er oversendt Sft. I 2006 har det ikke vært merkbare endringer i utslippene av tungmetaller til Orkla. Situasjonen følges imidlertid fortløpende med målinger, og det er utarbeidet eget beredskapsprogram for området. På Røros har etaten i 2006 gjennomført oppstart av fullskala-drift på våtmarksanlegget for rensing/utfelling av tungmetaller. Dette er basert på et vellykket forsøksprosjekt med svært god utfelling av tungmetaller. I Folldal ble det igangsatt arbeider for å kon-

trollere og optimalisere vannmengden i området. Resten av dette arbeidet gjennomføres i 2007. Utslippene av tungmetaller er uforandret i forhold til tidligere år.

Innenfor romvirksomhet deltar Norge i det europeiske GMES-programmet (Global Monitoring for Environment and Security) i realiseringen av et system som skal overvåke tilstand og endringer i det globale miljøet. GMES er det europeiske bidraget til Global Earth Observation System of Systems (GEOSS), som er et internasjonalt samarbeid om jordobservasjon. I 2005 ble det vedtatt en 10-års implementeringsplan for GEOSS. Norge har sluttet seg til retningslinjene for det videre arbeidet, og har også deltatt med økonomiske midler. I framtiden vil dette systemet kunne gi oss viktig informasjon om bl.a. klimaendringer og naturkatastrofer.

Bidra til å utvikle og ta i bruk miljøvennlig teknologi og miljøvennlige varer og tjenester

Gjennom styringsdialogen med Innovasjon Norge legges det vekt på en styring av fokuset på miljø og energi. Innovasjon Norge har de senere årene benyttet betydelige midler til miljøprosjekter. I 2006 gikk 543 mill. kroner til prosjekter som vurderes som miljøtiltak. De fleste miljørettede tiltakene som Innovasjon Norge har vært involvert i de senere årene har vært prosjekter der utvikling eller implementeringen av et miljøprodukt eller -tjeneste er sentralt.

Innovasjon Norge har betydelige nettverksaktiviteter som er miljørelevante og selskapet har samarbeidet med flere eksisterende bedriftsnettverk innenfor miljøteknologi.

Stortinget vedtok for 2004 en bevilgning på 10 mill. kroner for å videreføre Sjøfartsdirektoratets NO_xRED – program, for å redusere utslipp av NO_x (nitrogenoksider) fra skip. Ordningen ble notifisert til EFTA landenes overvåkingsorgan ESA våren 2005. For de 12 skipene som innen utgangen av 2006 har gjennomført NO_x – reduserende tiltak er utslippsreduksjonen 739 tonn NO_x pr. år. Kostnadseffektiviteten for gjennomførte tiltak er under 10 kr/kg NO_x.

Arbeide aktivt i internasjonale organisasjoner for å forebygge og redusere miljøforurensning fra skip

Norge deltok aktivt i FN's sjøfartsorganisasjonsarbeid bl.a. vedrørende revisjon av kravene for utslipp til luft (MARPOL Annex VI), arbeidet med konvensjonen for resirkulering av skip og klimautfordringene for skipsfart.

Aktuelle tiltak på kort og lang sikt

Tiltakene er knyttet mot departementets tre mål og Miljøverndepartementets resultatområder.

Bidra til en politikk og en ressursbruk som kan forene miljøhensyn, handelspolitiske hensyn og næringshensyn

Resultatområde 2 – Bevaring og bruk av kulturminner

Nærings- og handelsdepartementet legger vekt på miljømessige forhold, inklusive hensyn til kulturminner, ved konsekvensutredninger om etablering av ny næringsvirksomhet. Dette blir fulgt opp ved at departementet sender alle konsekvensutredninger på høring til relevante myndigheter på kulturminneområdet.

Videre følger departementet opp prosjektet Statens kulturhistoriske eiendommer i forhold til gamle nedlagte gruver i departementets eie. Bergvesenet kartlegger bygningsmassen og har startet vedlikeholdsarbeider på enkelte bygninger.

Resultatområde 3 – Underområde 4: Miljøgifter

Nærings- og handelsdepartementet fremmer forslag om fullmakt til å kunne foreta utgiftsføring i 2008 av utbetalinger uten bevilgning knyttet til utførte pålagte miljøtiltak etter virksomheten til Raufoss ASA innenfor en garantiramme på 90 mill. kroner.

På bakgrunn av tiltak som er gjennomført etter at den statlige miljøgarantien ble etablert i 2004, er det registrert en betydelig forbedring av miljøkvaliteten i Raufoss Industripark. Oppryddingsprosjektet på Raufoss er således godt på vei med å oppfylle Statens forurensingstilsyn (Sft) sine pålegg og miljømålene for oppryddingen. Det legges opp til at resterende tiltak som er nødvendig for å tilfredsstille Sft sitt pålegg til Raufoss Næringspark ANS gjennomføres i løpet av 2008.

Resultatområde 3 – Underområde 5: Avfall og gjenvinning

I de sektorvise resultatmålene på avfallsområdet legges det vekt på å stimulere til en avfallshåndtering som kan forene hensynet til naturmiljøet, verdiskapingen og til en markedsmessig håndtering av avfall. Departementet legger dette perspektivet til grunn i innspill til virkemiddelutforming på avfallsområdet i forbindelse med høringssaker og i forhold til EUs direktiver på området.

Resultatområde 4 – Underområde 1: Klimaendringer

Regjeringen la i juni 2007 fram St.meld nr. 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk, som bl.a. inneholder klimahandlingsplaner for fastlandsindustrien og for nasjonal sjøtransport. Departementet vil bidra til at planene blir fulgt opp i årene som kommer.

Regjeringen har i St.meld nr. 34 (2006–2007) Norsk klimapolitikk, foreslått at skal Norge bl.a. fortsette pådriverrollen i FNs sjøfartsorganisasjon IMO, for at utlippene fra internasjonal skipsfart kartlegges og for at det i løpet av få år vedtas et forpliktende regime for reduksjon av klimagassutslipp fra alle skip uavhengig av flaggstat. Det er ønskelig at flere skip kartlegger sine CO₂-utslipp. Det er videre diskusjon i IMOs miljøkomité om et mulig markedsbasert system for klimagassreduksjoner fra hele skipssektoren. I arbeidet med å redusere skipsfartens klimagassutslipp skal Norge være innovative, utrede og foreslå både markedsbaserte virkemidler og krav gjennom regler.

Bidra til å utvikle og ta i bruk miljøvennlig teknologi og miljøvennlige varer og tjenester

Regjeringen legger fram en strategi for miljøvennlig vekst i de maritime næringer. I statsbudsjettet for 2008 foreslås bevilgningene til ordninger for maritim forskning og innovasjon i Norges forskningsråd og Innovasjon Norge økt med 60 mill. kroner. Miljøutfordringene for skipsfarten er store. Den raske etterspørselen etter transporttjenester vil med dagens teknologi utfordre rammene for en bærekraftig utvikling. Regjeringen er opptatt av at de norske maritime næringene skal ligge i front på miljøområdet. Dette krever sterk norsk satsing på forskning og innovasjon, og vilje til å gå foran i implementering av nye miljøvennlige løsninger.

Departementet arbeider med utformingen av en innovasjonsmelding, som skal legges fram i 2008. En viktig del av meldingen vil omhandle innovasjon i miljøvennlige teknologier. Det er en ambisjon at Norge skal bli et foregangsland på utvikling og bruk av miljøteknologi. Dette krever imidlertid en betydelig, langsiktig og koordinert offentlig satsing for å bidra til utvikling og anvendelse av gode og effektive teknologiløsninger nasjonalt og globalt. For å sikre interesse og deltakelse fra norsk næringsliv, skal det legges til rette for økt verdiskaping i norsk næringsliv som satser på miljøteknologi. Utfordringene er mange, og innebærer bl.a. kompetanseoppbygging i virkemiddelapparatet og bedre koordinering mellom virkemidler for forskning og innovasjon, og miljøreguleringer for å danne et godt grunnlag for et effektivt

samarbeid mellom myndigheter, næringsliv og kunnskapsaktører.

Resultatområde 1 – Underområde 4: Friluftsliv

Som en oppfølging av Soria Moria-erklæringen, vil departementet legge fram en reiselivsstrategi som tar hensyn til miljøet. Det ble i 2005 igangsatt et prosjekt for å utvikle økoturisme. Prosjektet omfatter produkt- og profilutvikling av småskala, naturbaserte reiselivsbedrifter med fokus på miljø og kvalitet. Videreføring av prosjektet i 2008 vil bli vurdert.

Resultatområde 4 – Underområde 3: Langtransporterte luftforurensninger

Det ble fra årsskiftet innført en NO_x – avgift (nitrogenoksid). Formålet med en avgift er at den, sammen med andre virkemidler, skal bidra til å oppfylle NO_x – forpliktelsen i Gøteborg-protokollen. Avgiften avgrenses geografisk i tråd med Gøteborg – protokollens virkeområde. Dette innebærer f.eks. at utslippene fra utenriks sjøfart ikke omfattes av avgiften.

Avgiften omfatter utslipp fra skip, fiskefartøy, fly og dieseldrevet jernbanetraffikk med samlet framdriftsmaskineri med effekt over 750 kW. Tilsvarende omfattes kjeler og turbiner i energianlegg med effekt over 10 MW.

NO_xRED-programmet videreføres for perioden 2007–2009. Dette programmet har en bevilgning på 50 mill. kroner. ESA godkjente ordningen i februar 2007. Det ble satt av 30 mill. kroner til utvikling av NO_x – relatert teknologi under ordningene Maritim utvikling i Innovasjon Norge og Maroff i Norges forskningsråd. Satsingen videreføres i 2008.

Av de økte midlene foreslått i statsbudsjettet for 2008 til maritim forskning og innovasjon er foreslått det avsatt 25 mill. kroner under Innovasjon Norge til miljøprosjekter i de maritime næringer og utvikling av nærskipfartsflåten. Midlene vil kunne benyttes både til tilskudd og til lån.

Arbeide aktivt i internasjonale organisasjoner for å forebygge og redusere miljøforurensning fra skip

Resultatområde 1 – Underområde 3: Fremmede arter og GMO

I februar 2004 ble det vedtatt en ny konvensjon i IMO som skal sørge for bedre kontroll av skipsballastvann. Norge tiltrådte konvensjonen i mars 2007. Dette vil medføre innføring av strengere krav for skipsfarten, så snart minst 30 land, hvis sam-

lede handelsflåte utgjør minst 35 pst. av verdens samlede tonnasje, har ratifisert, akseptert eller tiltrådt konvensjonen. Pr. i dag er det kun 8 land som har ratifisert konvensjonen.

Resultatområde 3 – Underområde 3: Oljeforurensning

EU vedtok 11. juli 2005 nye regler for bekjempelse av forurensning fra skip ved introduksjon av straffebestemmelser som dekker forurensning, som følge av forsettelige og grovt uaktsomme handlinger, i EU-farvann og med tilliggende internasjonalt farvann. Rettsakten er EØS-relevant, men straffebestemmelsene omfattes ikke av EØS avtalen. For øvrig er Norge positiv til samarbeid med EU om bekjempelse av forurensning fra skip.

Videre har Norge fremmet forslag til IMO om forbud mot bruk av tungolje for skip i Antarktis. Ny skipssikkerhetslov trådte i kraft 1. juli 2007. Loven gjelder for norske skip uansett hvor de befinner seg. Loven gis anvendelse innenfor norsk territorialfarvann ved Svalbard og Jan Mayen. Dette åpner for å kontrollere utenlandske skip på Svalbard gjennom havnestatskontroll.

Resultatområde 3 – Underområde 1: Helhetlig hav- og vannforvaltning

Skipsfart er en viktig faktor for økt aktivitet i Nordområdene. Helhetlig forvaltning av det marine miljøet i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, kalt forvaltningsplanen, viser til forventet økning av sjøtransport i dette havområdet. Gjennom arbeidet med forvaltningsplanen er det identifisert enkelte områder som framstår som særlig verdifulle og sårbare i miljø- og ressursmessig forstand, og som derfor krever særlig aktsomhet. Det kan nevnes at Norge gjennom IMO har fått godkjent seilingsleder utenfor territorialfarvannet på strekningen Vardø–Røst for trafikk som representerer en særlig miljørisiko. Arbeidet med forvaltningsplan vil fortsette.

Resultatområde 3 – Underområde 5: Avfall og gjenvinning

FNs sjøfartsorganisasjon IMO, ble i 2005 blitt enig om å utvikle et rettslig bindende regime for å sikre forsvarlig opphugging av skip. Norge har i flere år vært en pådriver for å få til et nytt regelverk som innebærer klare forpliktelser rettet mot skipsfarten og mot opphuggingsstedene. IMO har blitt enige om å utvikle regler som skal gjelde gjennom hele skipets livssyklus for å sikre en trygg og forsvarlig opphugging. Regelverket vil stille krav til

skipets design og konstruksjonsfase og til avslutning av skipets ordinære drift for å minimalisere bruk av farlige stoffer ombord. Planen er å ha ferdig et juridisk rammeverk i IMO for endelig vedtak i 2009.

Grønn stat

Departementet har innført miljøledelse i sin virksomhet og lagt til rette for bruk av miljøledelse som en integrert del av etatenes styringssystem.

Det gjennomføres en årlig kartlegging av ulike indikatorer i departementets virksomhet av betydning for miljøarbeidet, og det utarbeides en miljørapport. Rapporten danner grunnlaget for en kontinuerlig videreutvikling av departementets tiltak på området.

10 Lederes ansettelsesvilkår i heleide statlige foretak under Nærings- og handelsdepartementet

I henhold til rundskriv fra Finansdepartementet skal det gis en samlet framstilling av ansettelsesvilkårene til lederne i heleide statlige foretak i fagproposisjonene. For Nærings- og handelsdepartementet omfatter oversikten følgende selskaper: Argentum Fondsinvesteringer AS, Electronic Chart Centre AS, Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S, Kings Bay AS, Bjørnøen AS, Entra Eiendom AS, Flytoget AS, Mesta AS, Innovasjon Norge, SIVA SF og Statkraft SF.

Argentum Fondsinvesteringer AS

Administrerende direktør Nils E. Joachim Høegh-Krohn mottok kr 2 363 000 i lønn for 2006. Livpremie og forsikringer utgjorde kr 138 000 for administrerende direktør. Annen godtgjørelse utgjorde kr 186 000. Selskapet har inngått en innskuddsbasert pensjonsordning som gjelder alle ansatte.

Electronic Chart Centre AS

Administrerende direktør Asbjørn Kyrkjeeide mottok i 2006 lønn på kr 863 536. Ytelse til pensjonsforpliktelser utgjorde kr 72 430. Annen godtgjørelse var på kr 15 054. Administrerende direktør har pensjonsordning gjennom Statens Pensjonskasse og avtalefestet pensjon fra 62–67 år. Administrerende direktør har ingen etterlønn ved opphør av ansettelsesforholdet.

Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S

Administrerende direktør Robert Hermansen mottok i 2006 lønn på kr 2 429 000. Annen godtgjørelse utgjorde kr 31 000. Pensjonen utgjør 66 pst. av lønn som er ordinær pensjonsordning i selskapet. Administrerende direktør har ingen etterlønn ved opphør av ansettelsesforholdet.

Kings Bay AS og Bjørnøen AS

Selskapene har felles administrerende direktør og styre. Administrerende direktør Oddvar Midtkandal mottok i 2006 lønn på kr 701 612 for arbeidet med Kings Bay AS og Bjørnøen AS. Andre godtgjørelser

utgjorde kr 16 972. Administrerende direktør har ingen pensjonsordning eller etterlønn ved opphør av ansettelsesforholdet.

Entra Eiendom AS

Administrerende direktør Erik Løfsnes mottok i 2006 lønn, inklusiv utbetalt bonus, på kr 2 481 000 og annen godtgjørelse på kr 142 000. Pensjonsutgifter til Statens Pensjonskasse utgjorde kr 121 000 og pensjonsutgifter (livrente) utgjorde kr 914 000. Administrerende direktør har rett til etterlønn begrenset til 24 måneder ved opphør av ansettelsesforholdet.

Flytoget AS

Administrerende direktør Thomas Havnegjerde mottok i 2006 lønn på kr 1 467 321. Pensjonskostnadene utgjorde kr 237 829 og annen godtgjørelse kr 127 155. Ordinær pensjon for administrerende direktør er 66 pst. av lønn forutsatt full opptjening ved fylte 67 år. For ansatte med lønn over 12 G er det en tilleggsdekning for å sikre at de oppnår 66 pst. av lønnen. Administrerende direktør har avtale om etterlønn i seks måneder, alt avhengig av arbeidets opphør. Etterlønnen samordnes fullt ut med andre arbeidsinntekter.

Mesta AS

Administrerende direktør Kyrre Olaf Johansen mottok kr 2 443 647 i lønn i 2006. Pensjonsutgifter utgjorde kr 395 155 og annen godtgjørelse kr 133 884. Administrerende direktør har avtale om seks måneders lønn i oppsigelsestiden og 12 måneders etterlønn. Administrerende direktør er medlem av selskapets kollektive pensjonsordning og har rett til 60 pst. av lønnen ved oppnådd pensjonsalder. Administrerende direktør har rett til å fratre ved fylte 62 år.

Innovasjon Norge

Administrerende direktør Gunn Ovesen mottok i 2006 kr 1 689 000 i lønn. Øvrige godtgjørelser

utgjorde kr 94 000, mens pensjonskostnadene var kr 104 000. Det er ikke inngått noen etterlønsavtale med administrerende direktør ut over ordinære oppsigelsesvilkår på seks måneder.

SIVA SF

Administrerende direktør Harald Kjelstad mottok i 2006 lønn på kr 1 243 000. Annen godtgjørelse og pensjonskostnader utgjorde henholdsvis kr 112 000 og kr 4 469 000. Under gitte forutsetninger har administrerende direktør rett og/eller plikt til å fratrukke sin stilling. Han har likevel rett til å arbeide som seniorkonsulent og opprettholde lønn og andre ytelser inntil redusert arbeidsplikt kan iverksettes fra fylte 60 år, eller ved full pensjonering fra og med 67 år. Redusert arbeidsplikt innebærer inntil 50 pst. av full stilling og 66 pst. av full lønn. Pen-

sjonsrettighetene, som også omfatter pensjonsmessig dekning for lønn over 12 G, opprettholdes som om han var fullt yrkesaktiv.

Statkraft SF

Lønn til konsernsjef Bård Mikkelsen utgjorde kr 2 762 438 i 2006 og andre ytelser kr 232 906. Pensjonskostnaden utgjorde kr 2 315 996. Pensjonsalder er 65 år med 66 pst. av årslønnen. Ved fylte 62 år har hver av partene rett til å avslutte ansettelsesforholdet som konsernsjef med overgang til rådgiverstilling med 66 pst. lønnskompensasjon fram til fylte 65 år. Medlemmene av konsernledelsen, med unntak av konsernsjef, har rett til en årlig bonus på inntil kr 200 000. Bonusen utbetales basert på oppnåelse av individuelt fastsatte mål.

11 Retningslinjer for statlig eierskap: Holdning til lederlønn

I september 2001 ble det fastsatt veiledende retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i heleide statlige foretak og selskaper. I henhold til endringene i allmennaksjeloven, jf. Ot.prp. nr. 55 (2005–2006), er det med virkning fra generalforsamlingene våren 2007 bestemt at lederlønnsvilkår skal behandles på generalforsamlingen.

Retningslinjene har til hensikt å formidle hvilke forhold staten vil legge vekt på i sin stemmegivning når lederlønnfastsettelsen behandles på selskapets generalforsamling, men reflekterer også statens holdning til disse spørsmålene i selskaper der lederlønnfastsettelse ikke er egen sak på generalforsamlingen.

Retningslinjene gjelder for foretak og aksjeselskaper der staten har en direkte eierandel, men ikke selskaper der staten har indirekte eierskap eller porteføljeinvesteringer, gjennom for eksempel Argentum Fondsinvesteringer AS og Statens pensjonsfond. Retningslinjene gjelder ledende ansatte, jf. Ot.prp. nr. 55 (2005–2006).

Retningslinjene erstatter *Veiledende retningslinjer for ansettelsesvilkår for ledere i heleide statlige foretak og selskaper*, fastsatt første gang 3. september 2001 og senere revidert 28. juni 2004. Disse retningslinjene endrer ikke styrets ansvar eller rollefordelingen mellom generalforsamling og styret.

Med virkning fra 8. desember 2006 er det fastsatt følgende retningslinjer:

Definisjoner

- Ledende ansatte omfatter daglig leder og andre ledende ansatte, jf. Ot.prp. nr. 55 (2005–2006), som viser til regnskapsloven og allmennaksjelovens regler om «ledende ansatte».
- Med kompensasjonsordning menes i disse retningslinjene en lønnspakke bestående av ett eller flere av følgende elementer: Fast lønn, variabel lønn (bonus, aksjeprogram, opsjoner og tilsvarende) og andre goder (pensjonsytelser, etterlønsordninger, frynsegoder og tilsvarende).
- Med opsjoner som avlønningsform menes her rett til å kjøpe aksjer til på forhånd avtalt pris. Retningslinjene sidestiller opsjonsavtaler hvor

eventuell gevinst utbetales direkte uten foregående fysiske transaksjoner (syntetiske opsjoner) med alminnelige opsjoner, jf. regnskapslovens krav til rapportering.

- Med aksjeprogram menes ordninger med direkte aksjeeierskap uten foregående opsjon. Dette kan innebære at den ansatte får aksjen som betaling, rabatt for aksjekjøp eller bonusutbetaling med betingelse om å kjøpe aksjer. Retningslinjene omfatter ikke aksjespareprogram for alle ansatte.
- Sluttvederlag omfatter her kompensasjoner i tilknytning til fratredelse, og kan inneholde etterlønn, andre finansielle ytelser og naturalytelser.

Hovedprinsipper for fastsettelse av kompensasjonsordninger

- Lederlønnene i selskaper med helt eller delvis statlig eierskap skal være konkurransedyktige, men ikke lønnsledende sammenlignet med tilsvarende selskaper.
- Hovedelementet i en kompensasjonsordning bør være den faste grunnlønnen.
- Kompensasjonsordningene må utformes slik at det ikke oppstår urimelig godtgjørelse på grunn av eksterne forhold som ledelsen ikke kan påvirke.
- De enkelte elementer i en lønnspakke må vurderes samlet, med fast lønn, eventuell variabel lønn og andre goder som pensjoner og sluttvederlag som en helhet. Styret skal ha en oversikt over den samlede verdi av den enkelte leders avtalte kompensasjon.
- Det er hele styrets ansvar å fastsette retningslinjer for godtgjørelse til ledende ansattes. Daglig leders godtgjørelse fastsettes av styret.
- Styret må påse at lederlønsordningene ikke gir uheldige virkninger for bedriften eller svekker selskapets omdømme.
- Godtgjørelse for styrearbeid skal ikke være prestasjonsbasert eller variabel.
- Personer i ledelsen skal ikke ha særskilt godtgjørelse for styreverv i andre selskaper i samme konsern.
- Avtaler inngått før ikrafttreden av disse retningslinjene kan opprettholdes.

Opsjoner

Opsjoner og andre opsjonslignende ordninger skal ikke benyttes i selskaper der staten har eierandel.

Aksjeprogrammer

Aksjeprogrammer kan benyttes dersom det er særlig egnet til å nå langsiktige mål for selskapets utvikling, og der de bransjemessige forhold ligger til rette for bruk av slike ordninger. Aksjebasert avlønning må utformes slik at den bidrar til langsiktig innsats for selskapet, og bør innebære bindingstid på aksjene på minst to år.

Variabel lønn

Eventuell variabel lønn skal bygge på følgende prinsipper:

- Det må være klare sammenhenger mellom de mål som ligger til grunn for den variable lønnen og virksomhetens mål.
- Variabel lønn må være basert på objektive, definerbare og målbare kriterier.
- Kriteriene skal være basert på forhold lederen kan påvirke.
- Flere relevante målekriterier bør legges til grunn.
- En ordning med variabel lønn må være transparent og klart forståelig. Ved redegjørelse for ordningen er det vesentlig å få belyst den forventede og den maksimale utbetalingen for hver enkelt deltager i programmet.
- Ordningen skal være tidsbegrenset.
- Samlet variabel lønn det enkelte år bør ikke overstige 6 måneders fastlønn, med mindre særskilte hensyn tilsier det.

Pensjonsytelser

- Pensjonsvilkår skal være på linje med andre ansattes vilkår i selskapet.
- I den grad det avtales lavere pensjonsalder enn folketrygdens pensjonsalder på 67 år, skal pen-

sjonsalderen som hovedregel ikke settes lavere enn 65 år.

- Ved avtale om pensjon skal det tas utgangspunkt i opptjeningstid som gjelder for tilsvarende andre ansatte i virksomheten.
- Det skal tas hensyn til pensjon som er opptjent fra andre stillinger.
- Samlet kompensasjonsgrad bør ikke overstige 66 pst. av lønn. Lavere pensjonsalder enn 65 år skal føre til et lavere pensjonsnivå.
- Der virksomheten er helt eller delvis finansiert over statsbudsjettet, bør samlet pensjonsgrunnlag ikke overstige 12 G, med mindre konkurransemessige hensyn tilsier det.
- Pensjonsutbetalingene skal reguleres i takt med pensjonene i folketrygden og ikke med utgangspunkt i lønnsbetingelsene for den aktuelle stilling.
- Styret må ha oversikt over de totale kostnadene av pensjonsavtalen før den inngås.

Sluttvederlag

- I forhåndsavtale hvor toppleder fraskriver seg bestemmelsene om oppsigelsesvern i arbeidsmiljøloven kan det avtales sluttvederlag. Sluttvederlag bør ikke benyttes ved frivillig avgang.
- Sluttvederlag bør ikke overstige 12 måneders fastlønn i tillegg til eventuell lønn i oppsigelsestiden.
- Ved ansettelse i ny stilling eller ved inntekt fra næringsvirksomhet som vedkommende er aktiv eier av, skal sluttvederlaget reduseres med et forholdsmessig beløp beregnet på grunnlag av den nye årsinntekten. Reduksjon kan først skje etter at vanlig oppsigelsestid for stillingen er ute.
- Sluttvederlaget kan holdes tilbake hvis vilkårene for avskjed foreligger, eller hvis det i perioden hvor det ytes sluttvederlag oppdages uregelmessigheter eller forsømmelser som kan lede til erstatningsansvar eller at vedkommende blir tiltalt for lovbrudd.

Nærings- og handelsdepartementet

tilrår:

1. I St.prp. nr. 1 om statsbudsjettet for år 2008 føres opp de summene som er nevnt i et framlagt forslag:

a. Sum utgifter under kap. 900–953, 2421, 2426 og 2460	kr	43 331 687 000
b. Sum inntekter under kap. 3900–3961, 5325, 5326, 5460, 5574, 5612, 5613, 5625 og 5656	kr	49 198 396 000

**Forslag
til vedtak om bevilgning for budsjettåret 2008,
kapitlene 900–953, 2421, 2426 og 2460, 3900–3961, 5325,
5326, 5460, 5574, 5612, 5613, 5625 og 5656**

I
Utgifter:

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
Administrasjon				
900	Nærings- og handelsdepartementet			
	01	Driftsutgifter	151 223 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	41 500 000	
	23	Forenklingstiltak, <i>kan overføres</i>	10 000 000	
	70	Tilskudd til internasjonale organisasjoner	24 300 000	
	72	Tilskudd til beredskapsordninger	3 000 000	
	73	Tilskudd til Ungt Entreprenørskap, <i>kan overføres</i>	10 000 000	240 023 000
		Sum Administrasjon		240 023 000
Infrastruktur og rammebetingelser				
901	Styret for det industrielle rettsvern			
	01	Driftsutgifter	185 000 000	185 000 000
902	Justervesenet			
	01	Driftsutgifter	77 600 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	1 800 000	79 400 000
903	Norsk Akkreditering			
	01	Driftsutgifter	21 200 000	21 200 000
904	Brønnøysundregistrene			
	01	Driftsutgifter	219 200 000	
	22	Forvaltning av Altinn-løsningen, <i>kan overføres</i>	77 200 000	296 400 000
905	Norges geologiske undersøkelse			
	01	Driftsutgifter	122 400 000	
	21	Spesielle driftsutgifter	40 300 000	162 700 000

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
906	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard			
	01 Driftsutgifter	11 600 000		
	30 Sikrings- og miljøtiltak, <i>kan overføres</i>	10 000 000		21 600 000
907	Sjøfartsdirektoratet			
	01 Driftsutgifter	258 000 000		
	22 Flytteutgifter, <i>kan overføres</i>	18 500 000		
	72 Tilskudd til NO _x -tiltak, <i>kan overføres</i>	15 000 000		291 500 000
908	Skipsregistrene			
	01 Driftsutgifter	16 400 000		16 400 000
909	Tiltak for sysselsetting av sjøfolk			
	73 Tilskudd til sysselsetting av sjøfolk, <i>overslagsbevilgning</i>	1 710 000 000		1 710 000 000
912	Bedriftsrettet informasjonsformidling			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	1 500 000		
	70 Tilskudd	15 000 000		16 500 000
913	Standardisering			
	70 Tilskudd	26 000 000		26 000 000
	Sum Infrastruktur og rammebetingelser			2 826 700 000
Forskning, nyskaping og internasjonalisering				
920	Norges forskningsråd			
	50 Tilskudd	1 154 000 000		1 154 000 000
921	Statlig investeringsfond			
	95 Egenkapital	2 200 000 000		2 200 000 000
922	Romvirksomhet			
	50 Norsk Romsenter	37 000 000		
	70 Kontingent i European Space Agency (ESA)	109 700 000		
	71 Internasjonal romvirksomhet	295 600 000		
	72 Nasjonale følgemidler, <i>kan overføres</i>	36 600 000		478 900 000
924	Internasjonalt samarbeid og utviklingsprogrammer			
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>	68 500 000		68 500 000

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
929	Norsk Designråd			
	70 Tilskudd		25 000 000	25 000 000
931	Miljøtiltak			
	70 Tilskudd, <i>kan overføres</i>		21 000 000	21 000 000
934	Internasjonaliseringstiltak			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		15 000 000	
	73 Støtte ved kapitalvareeksport		42 200 000	57 200 000
937	Svalbard Reiseliv AS			
	71 Tilskudd		2 000 000	2 000 000
938	Omstillingstiltak			
	71 Omstillingstilskudd til Sør-Varanger, <i>kan overføres</i>		1 000 000	1 000 000
	Sum Forskning, nyskaping og internasjonalisering			4 007 600 000
Statlig eierskap				
950	Forvaltning av statlig eierskap			
	21 Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>		10 764 000	10 764 000
953	Kings Bay AS			
	70 Tilskudd		25 000 000	25 000 000
	Sum Statlig eierskap			35 764 000
Statsbankene				
2421	Innovasjon Norge			
	50 Innovasjon – prosjekter, fond		131 000 000	
	51 Tapsfond, såkornkapitalfond		10 000 000	
	70 Bedriftsutvikling og administrasjon		412 000 000	
	71 Nettverk, profilering og reiseliv – programmer, <i>kan overføres</i>		355 000 000	
	72 Forsknings- og utviklingskontrakter, <i>kan overføres</i>		250 000 000	
	78 Administrasjonsstøtte for distriktsrettede såkornfond		3 600 000	
	79 Maritim utvikling, <i>kan overføres</i>		25 000 000	
	90 Lån fra statskassen til utlånsvirksomhet, <i>overslagsbevilgning</i>		34 900 000 000	36 086 600 000

Kap.	Post		Kr	Kr	Kr
2426	SIVA SF				
	70	Tilskudd, <i>kan overføres</i>		35 000 000	
	90	Lån, <i>overslagsbevilgning</i>		100 000 000	135 000 000
		Sum Statsbankene			36 221 600 000
Statens forretningsdrift					
2460	Garanti-instituttet for eksportkreditt				
	24	Driftsresultat:			
		1 Driftsinntekter, refusjon av driftsutgifter fra risikoavsetningsfond	-49 500 000		
		2 Driftsutgifter, <i>overslagsbevilgning</i>	49 500 000	0	
		Sum Statens forretningsdrift			0
				Sum departementets utgifter	
				43 331 687 000	

Inntekter:

Kap.	Post		Kr	Kr	Kr
Ordinære inntekter					
3900	Nærings- og handelsdepartementet				
	02	Ymse inntekter		101 000	101 000
3901	Styret for det industrielle rettsvern				
	01	Patentavgifter	120 000 000		
	02	Varemerkeavgifter	50 000 000		
	03	Mønsteravgifter	3 700 000		
	04	Forskjellige avgifter	3 500 000		
	05	Inntekt av informasjonstjenester	8 700 000		
	06	Diverse inntekter	100 000		186 000 000
3902	Justervesenet				
	01	Justergebyrer	42 500 000		
	03	Kontroll- og godkjenningssgebyr	7 900 000		
	04	Oppdragsinntekter	1 800 000		52 200 000
3903	Norsk Akkreditering				
	01	Gebyrinntekter og andre inntekter	17 000 000		17 000 000
3904	Brønnøysundregistrene				
	01	Gebyrinntekter	410 200 000		

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
	02	Oppdragsinntekter og andre inntekter	17 000 000	
	03	Inntekter knyttet til forvaltning av Altinn-løsningen	100 000	427 300 000
3905		Norges geologiske undersøkelse		
	01	Oppdragsinntekter	10 400 000	
	02	Tilskudd til samfinansieringsprosjekter	29 900 000	40 300 000
3906		Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard		
	01	Leie av bergrettigheter og eiendommer	200 000	
	02	Behandlingsgebyr, bergrettigheter og konsesjoner	2 000 000	2 200 000
3907		Sjøfartsdirektoratet		
	01	Gebyrer for skip og offshoreinstallasjoner i NOR	116 800 000	
	02	Maritime personellsertifikater	9 700 000	
	03	Diverse inntekter	4 100 000	
	04	Gebyrer for skip i NIS	35 500 000	166 100 000
3908		Skipsregistrene		
	01	Gebyrer NOR	10 400 000	
	02	Gebyrer NIS	5 100 000	15 500 000
3939		Støtte til skipsbygging		
	52	Tilbakeføring fra fond for en begrenset ordning for støtte ved skipskontrakter	14 000 000	14 000 000
3950		Forvaltning av statlig eierskap		
	96	Salg av aksjer	10 000 000	10 000 000
3954		Pensjonsfond for tidligere ansatte ved Sydvaranger ASA		
	70	Tilbakeføring av tilskudd til pensjoner for tidligere ansatte	40 000 000	40 000 000
3961		Selskaper under NHDs forvaltning		
	70	Garantiprovisjon, Statkraft SF	65 095 000	65 095 000
5325		Innovasjon Norge		
	50	Tilbakeføring fra landsdekkende innovasjonsordning	5 000 000	

Kap.	Post	Kr	Kr	Kr
	70	Låne- og garantiprovisjoner	38 300 000	
	90	Avdrag på utestående fordringer	35 100 000 000	35 143 300 000
5326		SIVA SF		
	70	Låne- og garantiprovisjoner	5 800 000	
	90	Avdrag på utestående fordringer	100 000 000	105 800 000
5460		Garanti-instituttet for eksportkreditt		
	71	Tilbakeføring fra Gammel alminnelig ordning	437 300 000	
	72	Tilbakeføring fra Gammel særordning for utviklingsland	66 600 000	503 900 000
		Sum Ordinære inntekter		36 788 796 000
Skatter og avgifter				
5574		Sektoravgifter under Nærings- og handelsdepartementet		
	70	Bergvesenet med Bergmesteren for Svalbard	1 200 000	1 200 000
		Sum Skatter og avgifter		1 200 000
Renter og utbytte m.v.				
5612		Renter fra Store Norske Spitsbergen Kulkompani A/S		
	80	Renter	22 500 000	22 500 000
5613		Renter fra SIVA SF		
	80	Renter	33 000 000	33 000 000
5625		Renter og utbytte fra Innovasjon Norge		
	80	Renter på lån fra statskassen	555 000 000	
	81	Rentemargin, risikolåneordningen	1 000 000	
	85	Utbytte, lavrisikolåneordningen	15 000 000	571 000 000
5656		Aksjer i selskaper under NHDs forvaltning		
	85	Utbytte	11 781 900 000	11 781 900 000
		Sum Renter og utbytte m.v.		12 408 400 000
Sum departementets inntekter				49 198 396 000

*Fullmakter til å overskride gitte bevilgninger*II
Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 900 postene 01 og 21	kap. 3900 post 02
kap. 901 post 01	kap. 3901 postene 01, 02 og 06
kap. 902 post 01	kap. 3902 postene 01 og 03
kap. 902 post 21	kap. 3902 post 04
kap. 903 post 01	kap. 3903 post 01
kap. 904 post 01	kap. 3904 post 02
kap. 904 post 22	kap. 3904 post 03
kap. 905 post 21	kap. 3905 postene 01 og 02
kap. 907 postene 01 og 22	kap. 3907 postene 01 og 03

III

Utbetaling under garantiordninger
(trekkfullmakter)

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan foreta utbetalinger til Garanti-instituttet for eksportkreditt uten bevilgning i den utstrekning behovet for utbetalinger under den enkelte garantiordning overstiger inntil stående likvide midler tilknyttet ordningen innenfor følgende rammer:

1. Saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen for ny SUS/Baltikum-ordning skal ikke overstige 20 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post 90 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – ny SUS/Baltikum-ordning.
2. Saldoen for nytt og gammelt trekk på trekkfullmaktskontoen for byggelånsgarantiordning skal ikke overstige 200 mill. kroner. Utbetalinger på trekkfullmakten posteres under kap. 2460 Garanti-instituttet for eksportkreditt, post 91 Utbetaling iflg. trekkfullmakt – byggelånsgarantiordning.

IV

Fullmakt til å overskride

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan overskride bevilgningen under kap. 950 Forvaltning av statlig eierskap, post 21 Spesielle driftsutgifter, til dekning av meglerhonorarer og utgifter til faglig bistand ved salg av statlige aksjeposter, samt andre endringer som kan få betydning for eierstrukturen i selskaper.

V

Fullmakt til å utgiftsføre uten bevilgning

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan utgiftsføre utbetalinger knyttet til utførte pålagte miljøtiltak etter virksomheten i Raufoss ASA innenfor gitt garantiramme på 90 mill. kroner uten bevilgning under kap. 960 Raufoss ASA, post 71 Refusjon for miljøtiltak.

*Fullmakter til å pådra staten forpliktelser utover gitte bevilgninger*VI
Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan:

1. gi tilsagn om tilskudd utover gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
907		Sjøfartsdirektoratet	
	72	Tilskudd til NO _x -tiltak, <i>kan overføres</i>	20 mill. kroner
920		Norges forskningsråd	
	50	Tilskudd	107,5 mill. kroner
2421		Innovasjon Norge	
	72	Forsknings- og utviklingskontrakter, <i>kan overføres</i>	100 mill. kroner

VIII

Garantifullmakter

2. gi Eksportfinans ASA tilsagn om statlig dekning av framtidig underskudd på avregningskontoen for eksisterende eksportkredittordning, den såkalte 108-ordningen. Fullmakten gjelder for samlede framtidige underskudd som oppstår som følge av tilsagn om lån fram til 31. desember 2008. Fullmakten har som forutsetning at:
 - a) Eksportfinans ASA fram til 31. desember 2008 kan gi tilsagn om lån ved eksport av kapitalvarer og skip til de gunstigste rentevilkår og kredittider som OECD (Arrangement on Officially Supported Export Credits) tillater.
 - b) Eksportfinans ASA sin innlånspraksis for ordningen må godkjennes av Nærings- og handelsdepartementet. Nærings- og handelsdepartementet kan for øvrig utarbeide nærmere retningslinjer for ordningen.

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi:

1. Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier for inntil 40 mill. kroner for lån til realinvesteringer og driftskapital, men slik at total ramme for nytt og gammelt ansvar ikke overstiger 220 mill. kroner.
2. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 50 000 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utlandet innenfor Alminnelig garantiordning og inkludert Gammel alminnelig ordning. Garantivirkomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Alminnelig garantiordning skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.
3. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye garantier og gammelt ansvar på 2 100 mill. kroner ved eksport til og investeringer i utviklingsland, men likevel slik at rammen ikke overskrider sju ganger det til enhver tid innestående beløp på ordningens grunnfond. Garantivirkomheten skal finne sted innenfor de rammer som «Arrangement on Officially Supported Export Credits» setter. Virksomheten skal drives i balanse på lang sikt, gitt bevilgninger til grunnfondet. Nærings- og handelsdepartementet kan i samråd med Utenriks-

VII

Fullmakt til å inngå forpliktelser utover gitt bevilgning i forbindelse med kjøp av utredninger og lignende

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan inngå forpliktelser for inntil 7,5 mill. kroner til utredninger o.l. utover gitt bevilgning under kap. 900 Nærings- og handelsdepartementet, post 21 Spesielle driftsutgifter.

departementet gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

4. Garanti-instituttet for eksportkreditt fullmakt til å gi tilsagn om nye garantier innenfor en ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 5 000 mill. kroner ved byggelån innenfor skipsbyggingsindustrien. Ordningen skal drives i balanse på lang sikt. Nærings- og handelsdepartementet kan gi utfyllende bestemmelser om gjennomføringen av dette vedtaket.

IX

Dekning av forsikringstilfeller

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan:

1. gi tilsagn til Institutt for energiteknikk og Statsbygg om dekning av forsikringsansvar for inntil 700 000 000 euro overfor tredjeperson for instituttets og Statsbyggs ansvar etter lov av 12. mai 1972 nr. 28 om atomenergivirksomhet, kapittel III.
2. inngå avtaler om forsikringsansvar under beredskapsordning for statlig varekrigsforsikring innenfor en totalramme for nye tilsagn og gammelt ansvar på 2 000 mill. kroner.

X

Utlånsfullmakt

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi Innovasjon Norge fullmakt til å gi tilsagn om nye landsdekkende innovasjonslån innenfor en ramme på inntil 300 mill. kroner.

Andre fullmakter

XI

Fullmakter vedrørende Norsk Romsenter

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan gi Norsk Romsenter fullmakt til å:

1. selge andeler i selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler, og kjøpe andeler i nye selskaper.
2. benytte utbytte fra selskaper hvor institusjonen forvalter eierandeler og inntekter fra salg av andeler i slike selskaper til romrelatert virksomhet, herunder kjøp av andeler i nye selskaper.

XII

Fullmakt til bortfeste

Stortinget samtykker i at Nærings- og handelsdepartementet i 2008 kan bortfeste hjemfalte gruveeiendommer til museale formål vederlagsfritt.

XIII

Endring i statlige eierposter

Følgende fullmakter gitt av Stortinget til Nærings- og handelsdepartementet, oppheves:

1. fullmakt til å redusere statens eierandel i Cermaq ASA ned mot 34 pst. gjennom salg av aksjer.
2. fullmakt til å redusere statens eierandel i Telenor ASA ned mot 51 pst. gjennom salg av aksjer.

